

REV
5

rızgari

kovara
rêzan û çanda
mehi

aylık
politik ve kültürel
dergi

faşizm

(devlet, demokrasi)

ve

Kürt halkının anti-sömürgeci
ulusal demokratik mücadelesinde

anti-faşist görevlerimiz

9

17

Institut kurde de Paris

17

REV. 9

22 / 09 / 2016

REV. 820

RIZGARI

Kovara
Rezanû çanda
Mehi

Aylık
Politik kültürel
Dergi

Sahibi: Ruşen Arslan ★ Sorumlu Yazı İşleri
müdürü: Şefik Dünder ★ Yönetim Yeri: İhtisap-
apağa Sokak Mini Han 6/8 - Aksaray ★
Basıldığı Yer: Bitlis'in Sesi Matbaası ★ Abone:
Yıllık 900 TL., 6 aylık 450 TL.

Şal : 3
Hejmar : 9
Sermawez : 1979

Yıl : 3
Sayı : 9
Kasım : 1979

— Dar Grup Çıkarlarını parçalamak ve Devrimci Güçlerin İlkeli Birliğini Gerçekleştirmek İçin Görev Başınal	3
— Deklerasyon	9
1 — GİRİŞ	
1 — Teoride Panik Yaratan Bir Kavram: Faşizm	17
2 — Türkiye'de Anti-faşist platform Marksist değil, Reformisttir	19
3 — Dimitroff'un Faşizm Teorisi yetersiz, anti-faşist siyasal strateji ve taktikleri yanlışdır	25
4 — III. Enternasyonal'in lağı, İdeolojik yıkım, Emperyalist Burjuvaziye Siyasal ve İdeolojik teslimiyet ve proleterya Enternasyonalizminin kurşuna Dizilmesidir	30
2 — FAŞİZM	
1 — Büyük Ekim Devrimi ve Emperyalist Savaş	32
2 — Tekelci Burjuvazi ve Küçük Burjuvazi	35
3 — Faşizmin Temel Karakteristiği: Fanatik anti-komünizm	40
4 — Bir Kitlesele Çıldırma Olayı Olarak Faşizm	42
5 — Faşizm ve Burjuva Demokrasisi	44
6 — Tekelci Burjuvazinin İktidarı Olarak Faşizm	48
7 — Emperyalizme Bağımli Devletlerde Faşizm	49
3 — TÜRKİYE'DE FAŞİZM	53
4 — ANTİ-SÖMÜRGEÇİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELEDE ANTİ-FAŞİST GÖREVLERİMİZ	64
Ek 1 / MARKSİST DEVLET TEORİSİ VE DEMOKRASİ	
1 — Devletin ortaya çıkışı	70
2 — Devletin tipi ve biçimi	71
3 — İstisnai durumlar (Lui Bonapart-Bismarck) ...	72
4 — Devletin ortadan kalkması	73
5 — Devletin ele geçirilmesi ve sonrası	74
6 — Burjuvazinin gerçek gücü nerededir	75
7 — Demkorasi	76
8 — Burjuva diktatörlüğünün biçimleri	79
EK 2 / İTALYA'DA FAŞİZM	82
EK 3 / ALMANYA'DA NAZİZM	90
EK 4 / İSPANYA'DA FALANJİZM	98
EK 5 / KISA TARİHÇE	104
— OLAYLAR VE YORUMLAR	117

HOMEYNI İRTİCAININ KÜRDİSTANDAKİ KATLIAMLARI DEVAM EDİYOR

Ellerini, İranlı marksistlerin, devrimcilerin, yurtseverlerin ve Kürt Ulusunun kanı ile yıkayan mürteci Homeyni'nin Kürdistan'daki katliamları devam ediyor.

Mürteci Homeyni, ABD'den getirttiği uzmanlarla harekete geçirdiği Fantom uçaklarından Kürdistan'a bomba yağdırmaya devam ediyor.

Mürteci Homeyni'nin fanatik müritleri Kürdistan'da insan avını sürdürüyorlar. Gene sokak aralarında, duvar diplerinde sorgusuz-yargısız Kürt Yurtseverleri kurşuna diziliyor. Gene Kürt Ulusu üzerinde vahşi bir jenosid sürdürülmektedir.

Ve Mürteci Homeyni Kürdistan'ın bağrından söküp çıkardığı petrolü satarak elde ettiği geliri silaha yatırıp, Kürt Ulusu üzerine ölüm yağdırıyor.

Öte yandan Kürdistan Yurtseverlerinin özgürlük müca-

delesisi devam etmektedir. Kürdistan Yurtseverleri kandan ve ateşten geçerek özgürlük mücadelesinin bayrağını yükseklerde tutmak için çetin bir direnme savaşı vermektedirler.

«Örgütsüz bir hareket için, siyasal, ideolojik, örgütsel inşaa sürecini savsaklayan ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelelerindeki öncü güçler için İran'da devam eden direnme sayısız dersler çıkartılacak kadar zengindir» (Rızgari 8, s. 61)

İran direnmesini titiz bir dikkatle izleyelim. İran direnmesinden alacağımız dersleri devrimci duyarlılıkla özümleyelim.

İran'da kan ve ateş içinde direnen Kürdistanlı Yurtseverlerin mücadelesine omuz verelim.

Çetin günlerin çetin sorunlarına hazır olmak için, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizi başarmak için, siyasal-ideolojik örgütsel inşada saflarımızı militanca sıkılaştıralım.

Katil Homeyni Kanlı Elleri Kürdistan'dan Çek!

Homeyniyên Xunxar Destenxweyên Gırêj jî Kurdistan'ê Bîkşîne!

Bımre Hoviti û Zordestiyên Homeyni Biji Têkoşîna Gelên Îranê!

KAPAK RESİMLERİ: Temmuz 1979; Sanandaj'da 11 Kürt devrimcisi, Homeyni irticainın idam mangaları tarafından kurşuna diziliyor.

**DAR GRUP ÇIKARLARINI PARÇALAMAK VE
DEVRİMCİ GÜÇLERİN İLKELİ BİRLİĞİNİ
GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN GÖREV BAŞINAI**

Bilinir ki, burjuvaziye karşı iktidar mücadelesinde proletaryanın elinde parti örgütünden başka silahı yoktur. Partisiz proletarya hiçbir şeydir, fakat çelik çekirdekli, merkezleşmiş, legal örgütler ağı ile kuşatılmış illegal öncü güçlerden oluşan bir partiye sahip proletarya ise herşey...

Parti sorunu, başından itibaren marksistlerin en lvedi ve en temel sorunlarından biri olagelmış ve Lenin'in bitmez bir enerji, yaratıcı bir inat ve kararlılıkla sürdürdüğü pratik ve entellektüel çalışmaları ile öncü, savaşçı parti anlayışı yerliyerine oturmuştur. Bundandır ki biz marksistler genel olarak leninist parti kavramını kullanırız. Lenin'in yirmi yılı aşkın teorik ve pratik faaliyetleri, nihayet, Büyük Ekim Devrimi ile (1917) ölümsüzleşmiştir.

Lenin'in çalışmalarını kronolojik olarak incelemek, bize, leninist partinin inşasının nasıl çetin ve nasıl kararlı bir mücadele pratiğinden geçtiğini öğretmesi açısından son derece büyük bir önem taşır. Leninist öncü savaş örgütü öyle ha deyince oluşmaz. Bunun için olabildiğince

titiz ve duyarlı bir teorik mücadeleye ve gene olabildiğince çetin, inatçı ve kararlı bir pratiğe ihtiyaç vardır.

Lenin'in St. Petersburg Mücadele Örgütü'nden (1895), 1917 Ekim Devrimi'ni gerçekleştiren Bolşevizm'in inşasına ulaşan uzun, çetin, sarp ve dolambaçlı mücadele yolu, Leninist örgüt gibi yüce bir kavramı kullanma cesaretine sahip her militan için titiz bir dikkatle incelenmelidir. Çünkü bu acılı ve şanlı yol, sayısız değerli derslerle doludur. Eğer entellektüel gevezeliklerle sefalet gösterisi yapmıyorsak, kullanma cesareti gösterdiğimiz kavramların sürecini ve içeriğini aslına en uygun ve en doğru bir biçimde anlamaya, kavramaya birinci planda yer vermek zorundayız. Bu yapılmadığı için de, bir yığın irili ufaklı ucube gurup ve ucube grupların antika şeflerinin ahmaklıkları ile boğazlaşıp durmaktayız. Bunların cehalet gösterilerine fanatik saplantılarla sahip çıkan bir yığın genç devrimci ise, kuşkusuz, bizim için başlıbaşına bir sorundur. Dar gurupçuluğun saldırgan dogmatizmi ile yanlışları savunmada gösterilen külhanbeyi tavırlar, yalnızca şaşılacak değil fakat aynı zamanda kahrolacak kadar boyutlanmıştır. Şu bizim serseri güruhu, daha hâlâ, tüm anti-sömürgeci siyasal güçlerin ilkeli birliği gibi zorunlu ve hayati bir kavram üzerinde «teorik» maskaralıklar yapmakta ve hâlâ tüm devrimci grupların siyasi bir program etrafında ve ideolojik birlik temelinde örgütlenmesine —ki leninist örgüt kavramı doğrudan bu gerçeğin hayata

geçmesi demektir— karşı olmadık herzeler ile küfür yağdırmakta, çarpık-çurpuk şeflik bilgileri ile bu leninist temeli dinamitlemektedirler. Bir kez daha heceleyerek okuyalım: işçi sınıfının kurtuluşu adına bir araya gelen sınıf bilincine varmış ileri savaşımların birliği olan leninist parti; marksizmin genel, temel ve vazgeçilmez ilkeleri doğrultusunda mücadele veren ve fakat çeşitli eğilimler etrafında toplanan devrimci gurupların siyasal bir program etrafında ve ideolojik birlik temelinde örgütlenmesini ifade eder. Bunun kaç-göçü; aması-fakatı yoktur. Sorun çeşitli eğilimler etrafında yoğunlaşan bu devrimci gurupların faaliyetlerini merkezileştirmek ve tüzük kanalı ile —ya da parti tüzüğünde ifadesini bulmak üzere— örgütsel birlik ile taçlandırmaktır. Bunun için de, dar gurupçu anlayışları parçalayacak ve şeflik saplantılarını yerlebir edeceğiz. Felsefi temelini idealizmde bulan küçükburjuva barikatları —hiç yolu yok— infilak ettireceğiz. Bundan kuşku duyan varsa savaş alanları açıktır, buyursunlar! Fakat bundan kuşku duymayıp, bunlara inanan ve fakat şeflik takkeleri düşecek ve keller görünecek diye bu gerçeklere Donkişot'un paslı silahları ile karşı koymaya yeltenenler varsa —ki var— onlara da devrimci mücadelenin temel ve vazgeçilmez ilkelerini asla pazarlık konusu yapmadan hadlerini bildireceğiz.. Bunun için dedikoduculuğun, pislik üreten merkezlerin ve fanatikleşmiş genç insanların ardına gizlenmek yeterli olmayacak? Tarih inat-

çıdır! Bu açık. Ve açık olan bir şey daha var: siyasal pratik önünde hiçbir gerici barikat uzun süre dayanamaz. Sömürgecilerin polisine kalça kıvrıp, gerdan kıran dernekçi yosmalarla, şapşal muhasebecilerle, miskin küçükburjuva şairleriyle, memur ruhlı, köylü kafalı entellektüellerle hesaplaşmak, emperyalistlerle, sömürgecilerle, faşist çetelerle boğazlaşmaktan daha çetin değildir elbette. Ama çok daha adi bir iştir. Pis bir iştir. Biz işte —tarihsel talihsizliğimizin kaçınılmaz bir ögesi olarak— bu pis işleri de ne yazık ki üstlenmek ve bir yandan emperyalistlerle, sömürgecilerle, soyu bitmiş feodal gericiğin kertenkeleleriyle ve faşist çetelerle boğazlaşırken, bir de, dernekçi yosmalarla, şapşal muhasebecilerle, duygulu ve kibar küçükburjuva şairleriyle, köleleşmiş memur ruhlı ve köylü kafalı sefil entellektüellerle de boğazlaşacağız. Kuşkusuz köylü kavramını burada bir horlama, aşağılama olarak kullanmıyoruz: köylülüğün siyasal-toplumsal fonksiyonu ile ilgili olarak kullanıyoruz. Bilinir ki, köylülüğün devrimci faaliyeti, kendi toprağının sınırlarına kadar sürer. Bilinir ki köylülük durmadan, içinden kapitalizmi ve burjuvaziyi çıkaran küçük mülk sahiplerinin toplumsal temelini teşkil eder. Bilinir ki köylülük aptal entrikalarla kurnazlık gösterilerine pek düşkündür. Bilinir ki köylülük modern toplumun dayattığı dönüşümlere karşı sefil bir fanatiklikle direnir ve gericiliğin kaynaklarını besler. Ve bilinir ki köylülük, kendi içinde çeşitli sınıf eğilim-

lerinin ve sınıf köklerinin barındığı ve beslendiği bir gübrelidir.. vb. Devrimci hareket içinde bazı tekeller inşa eden ve bunu bir alışkanlık haline getiren, nabza göre şerbet dağıtıp, militanlık gösterilerini de ihmal etmeyen, inkarcı ve döneke; ve yalanı yöntem haline getiren bir çok postallı ve parkalı entellektüel esas olarak köylülüğün, köylü kurnazlığın ve köylü istikrarsızlığın simgesidirler. Bu anlamda köylü kafalı kavramını kullanıyoruz. Bunlar kendilerini çok iyi bilirler. Taban da bu zavallıları yeteri kadar tanımıştır ve tanımaktadır.

Devrimci öncünün inşası bu nedenle hiç de sıradan ve basitçe bir manevra filan değil uzun ve çetin bir süreçtir. Zorlu ve inatçı bir çabayı, kararlılığı ve cesareti, hakimiyet altına alınmış bir bilgilenmeyi ve bilinçlenmeyi, fedakarlığı ve yılmaz savaş azmini gerektirir. Biz buna hazır olduğumuz ve hazır olan binlerce militanın varlığına inandığımız için —her ne kadar bu militan öğeler çeşitli eğilimler etrafında yoğunlaşmışlarsa da ve her ne kadar bunların büyük bir bölümü düpedüz oportünizmi ve bozgunculuğu körükleyen siyasetlerin fanatik müritleri olmuşlarsa da, esas olarak doğru bir devrimci çizginin somut pratiğinin karşısında değil içinde yer alacaklarına inandığımız için— leninist öncünün inşası için sabrımızı ve öfkemizi sonuna kadar dizginleyip, kontrol altına alarak gerekli ve zorunlu ön çalışmaları sürdürme görevini üstlendik. Bunun birinci aşaması olarak güçbirliği alanına

cesaretle adım attık. Ve güçbirliği diye diye mangalda kül bırakmayanların karşısına ilkelerimizle dikildik? Sonuç ne oldu diyeceksiniz.. Bunu biraz sonra göreceğiz.

Bizim «marksist»lerimiz de ikide bir hem marksizmleninizmden söz ederler ve hem de önlerine çıkarılan ve siyasal pratiğin dayattığı marksist-leninist çözümleri yokuşa sürmek, alttan alta kemirmek ve temellerinden dinamitlemek için olmadık pisliklere bulaşır, yan çizerler. Bu bağlamda Kürdistan ihtilalinin dayattığı güçbirliği sorunu somut ve çıplak bir örnek.. TC pratiği içinde buna benzer zaafılar, pislikler, ihanetler tonladır. Şimdi, Kürdistan pratiğinde de benzeri zaafılara, pisliklere, ihanetlere adım başı şahit oluyor ve bizzat yaşıyoruz. Siyasal pratik almış başını gidiyor.. Kürdistan 1979'larda sıkıyönetim gerekçesi ile bir kez daha fiilen işgal altına alınıyor.. Tüm siyasal örgütler ve demokratik baskı gurupları kapatılıyor, yayınlarına yasak konuyor, toplantılar, gösteriler ortadan kaldırılıyor. Baskılar işkenceler, gizli ve açık terör yaygınlaştırılıyor.. İran'da kitleler silaha sarılmış, Homeyni gericiliğinin odağında tarihsel direnmenin bir halkasını inşa ediyorlar.. Sınırlar kapalı. Doktor yok. İlaç yok. Dünya kamu oyuna açılacak pencereler sıkı sıkıya kapatılıyor. Irak'da Baas gericiliği şaha kalkmış.. vb. vb... Ama bizimkiler bildiri, pul tantanası ile işi idare etme hevesinden bir türlü vazgeçemiyorlar.. Tamam, bildiri de yazalım, afiş de yapalım, pullama da yapalım ama **tüm bunlardan**

önce ve tüm bunlara esas olmak üzere siyasal bir birlik, bir dayanışma-direnme ve taarruz mevzisini inşa etmek gerekmez mi? Tüm devrimci güçlerin faaliyetlerini merkezileştirmek, tüm anti-sömürgeci siyasal güçleri ortak bir payda etrafında ve genel savaş cephesinde bir araya getirmek gerekmez mi? Gerekir. Peki öyleyse ne diye duruyoruz? Bunca şamata yapıp da, ne diye iş yapmıyoruz?.. Üstelik yalnızca mensup olduğumuz siyasal guruplar değil, tüm Kürdistan tehdit altındadır. Tüm anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele alanı işgal edilmiştir. Tüm siyasal güçler imha edilmek istenmektedir. Öyleyse temel görev, ortak tehdide karşı ortak savunma ve saldırı değil midir?

Esas olarak bu tezlerde tüm guruplar aynı şeyi düşündüklerini ve güç birliğinin, ortak tehlikeye karşı ortak bir mücadele cephesinin inşasından yana olduklarını belirtiyorlar. Biz bunun acısını ve eksikliğini başından beri çok derinden duyduğumuz ve katre katre yaşadığımız için tüm imkan ve yeteneklerimizle sorunu kucakladık. Ve ilişikte sunduğumuz **deklerasyon** metninin genel doğruları çerçevesinde görüşmelerin gelişmesini ve derinleşmesini sağlamaya çalıştık. Bu nedenle somut siyasal pratiğin dayattığı birkaç önemli olay karşısında ancak son anda ve zorunlu olarak tavrı koymak zorunda kaldık..

Kürdistan'a bulaşan —daha doğrusu bulaştırılan— dar gurupcu anlayışların saldırgan fanatizmini çok iyi bil-

diğimizden Rızgari olarak bir açılım yapmaktan titizlikle kaçındık. Mevcut siyasetlerin yetkilileriyle uzun ve sabırlı bir diyalog kurduk.. Fakat bu yetkililer uzun ve sabırlı bir ikiyüzlülükle sürekli olarak bizim girişimlerimizin temelinde dinamit yerleştirdiler. Ucuz demagojiler ve silik bir küçükburjuva kibarlığı ile «atlatma» yolunu seçtiler. Kimi, tam yetki ile görüşme masasına oturma vaadi ile gitti ve bir daha görünmedi. Ama aylar sonra, «acaba İran'la ilgili ne düşünüyorsunuz?» türünden ucuz ve solumsuz, saygısız ilişkiler kurmaya yeltendi. Kimi, kendi iç sorunlarının çok aşâğılık bir yerde seyrettiğini ve bu yüzden güçbirliğine ilke olarak katılmakla beraber, yarıdımçı olamayacaklarını belirtti, ama hemen arkasından güçbirliğini dinamitleyecek yerel entrikalara yeşil ışık yak-tı.. Kimi «benden sonra tufan» serseriliğini benimsedi ve kimi de «benim ben: bağdat'ta halife» diyerekten, kıcına silah takan herkesin «CHE Guevara» olduğunu sanan bir lumpen şebekenin hedefsizlik şamatasını yükselttiler.

Bu arada kitaplarda duran ilkeler sık sık tekrarlandı ama, somut pratik bu papağanlığın üzerinden ağır ve ezici gerçekliğiyle geçip gitti. Halen dar gurupçuluğun at koşturduğu Kürdistan'ın TC parçasında bir yığın irili ufaklı gurup son derece keskin lafızlarla icrayı sanat eylemektedirler. Ve kitleler örgütsüzdür. Ve öncünün örgütlenmesi dinamitlenmiştir. Dinamitlenmektedir. Şefler, fırsattan istifade kendi tekkelerinin duvarlarını daha kalın çitlerle

örmek için entrikalar çevirmektedirler.

Ama bir gerçek daha usul usul gün ışığına çıkmaktadır: bu gerçek tabandan yükselen eleştirici ve devrimci tavidir.. Bizim saygı ile ve umut içinde dinlediğimiz ve katıldığımız taban birimlerin eleştirici ve devrimci tavrına karşı diyeceklerimiz şunlardır: önyargılı olmayın. Cesur, saldırgan ve verimli olun. Övgü yok. Abartma yok. Açık çıplak ve yalın gerçeklerden yana olun. Kendinizle hesaplaşın. Mensup olduğunuz siyasetle hesaplaşın. Dar gurup fanatikliğine, dogmatizmin körlüğüne karşı mücadele edin. Saflarda dar gurupçuluğu kışkırtan şefflik delisi küçükburjuvalarla mücadele edin. Kin ve öfkeyi sınıf temelinde yükseltin ve sınıf mücadelesi amacıyla odaklaştırın. Öncünün örgütlenmesi gibi çetin, saygın ve yüce bir görev sizin omuzlarınızda durmaktadır. Bu bakımdan dernekçiliği, dar gurupçuluğu paramparça edecek olan partizan ruhuna, partizan değerlerine sahip olmak için amansız bir mücadeleyi omuzlamaya hazır olun; bir partizan gibi düşünmesini, bir partizan gibi davranmasını öğrenin.

★

Toparlayalım: devrimci proletaryanın ve mazlum halkların dünya düzleminde sürdürdükleri mücadelenin bir parçası olan Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinde öncünün örgütlenmesi birincil görev olarak dayatmıştır. Öncünün örgütlenmesine doğru Ku-

zey Kürdistan'da da (TC parçası) bir yığın boş gevezelikler ve ikiyüzlü çağrılar yanında ciddi ve olumlu girişimler vardır. Ve bu düzeyde —en azından ideolojik olarak— girişimler boyutlanmıştır. Ancak bu ideolojik sapmaların maddi bir güç haline gelmesi sürekli olarak engellenmek, kırılmak istenmektedir. Bunu yapanlar da bizatihi mücadele alanında iddia sahibi olduğu belirtilen siyasi gurupların şefleridir. Türk solunda egemen bir çizgi olan gurup fanatizmi ve dar gurupçu gericilik aynen Kürdistan'a taşınmıştır. Bu gerici ve parçalayıcı tavırlar kimli bilinçli ve kimi de bilgi ve bilinç eksikliğinden dolayı Kürdistan'a yerleştirilmek istenmektedir. Açıktır ki bu gericiliğe ve parçalayıcı tavırlara karşı acımasızca mücadele etmek gerekir. Bu bağlamda, siyasi gurupların tümüne sunulan ve öncünün örgütlenmesi açısından ileriye doğru atılmış değerli bir adım olarak nitelediğimiz «**Kapitalist Köleliğe Karşı Marksist-Leninst Mücadele Temelinde Anti-Sömürgeci Ulusal Demokratik Mücadele Birliği**» çağrısını şimdi tüm militanların tartışmasına sunuyoruz. Bu çağrının ilkelerini ve protokolünü titizlikle incelemelerini, kendi içlerinde tartışmalarını ve katılan noktalar üzerinde ısrar ederek tepedeki gericiliğe karşı mücadele etmelerini istliyoruz. **Siyasetlerin tepesine tüneyen gericilik, taban ile her türlü diyalogu engelleyicidir.** Taban kendi militan direnmesi ile tepedeki gericiliği parçalamalı, dayatan güçbirliği zeminine açıkyüreklilikle ve cesaretle basmayı ger-

cekleştirmelidir. Çünkü marksizm edilgen insanı değil, etken insanı yaratır. Bu, bireyin siyasallaşması, hayata müdahale etmesi demektir. Marksizmin pratiğe verdiği önem de buradadır zaten. Değil mi ki marksistler dünyayı salt yorumlamakla yetinmezler ve fakat ona müdahale ederek dönüştürürler. Dünyayı dönüştürme gibi çetin bir görevi üstlenen marksistler, elbette ki gurupçuluğu eleştirerek aşmasını, tepedeki gericiliği püskürterek, mıs-kin ve edilgen platformları paramparça ederek dönüştürmesini başaracaklardır. Yeter ki, siyasal zincirler ve ideolojik kötürümlük açıkyüreklilikle ve cesaretle görülebilsin

ve bunların üzerine önyargısız devrimci duyarlılık ve cesaretle yürünebilsin.

Bu nedenle sorunlarımızın üzerine cesaretle yürüelim diyoruz. Dar gurupçuluğu eleştirerek aşalım diyoruz. Siyasetlerin tepesine tüneyen gericilikle mücadele edelim diyoruz. Ortak tehditlere karşı ortak direnmeyi örgütleyelim, savunma ve saldırı barikatlarını el ele, omuz omuza inşa edelim diyoruz. Öncünün örgütlenmesine giden yol buradan geçmektedir. Bu çetin ve zorlu mücadeleyi omuzlamak için g o r e v b a ş ı n a !..

**Kapitalist Köleliğe Karşı
Marksist-Leninist Mücadele Temelinde
Anti-Sömürgeci Ulusal Demokratik
Mücadele Birliği İçin
İleri!**

Kürdistan'da mevcut siyasi gruplara sunulan güçbirliği düzeyi ile ilgili görüşmelere esas alınan deklarasyonun tam metni şudur:

DEKLARASYON

İLKELER

**KAPİTALİST KÖLELİĞE KARŞI MARKSİST-LENİNİST MÜCADELE TEMELİNDE
ANTİ-SÖMÜRGEÇİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELE BİRLİĞİ.**

- 1 — Emperyalizme ve faşizme karşı;
- 2 — Sömürgeciliğe ve Türk/Arap/Fars burjuvazisinin Kürdistan'daki sömürgeciliğine karşı;
- 3 — İşbirlikçiliğe (İşbirlikçi Kürt ticaret burjuvazisi, ağalık-şeyhlik-seyit-dedelik kurumlarına, her türlü feodal baskı ve sömürüye) ve bütün biçimler içindeki gericiğe karşı;
- 4 — Şövenizme ve sosyal-şövenizme karşı;

**DEVİRİMCİ PROLETARYANIN DÜNYA DÜZLEMİNDEKİ TOPLUMSAL DEVİRİM
STRATEJİSİNİN GENEL-TEMEL VE VAZGEÇİLMEZ İLKELERİ DOĞRULTUSUN-
DA MÜCADELE EDER.**

PROTOKOL

Türkiye özgüünde anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele birliğı aşıdaki protokol hükümlerine uyar:

a — Militarist-sömürgeci Türk burjuvazisinin anti-komünizm ve anti-kürdizmine karşı mücadele eder;

b — Sosyalist siyasal güçlerin birliğı ve önderliğı temel olmak üzere, tüm devrimci güçleri, yurtseverleri, demokratları deklarasyon ilkeleri düzeyinde örgütlenir;

c — Sayısal çokluğa göre değil, niteliklere göre (nesnel olarak ortak payda etrafında yer alan) grupların eşit olarak temsilini öngörür, bunun için:

d — Demokratik İnşa ve kolektif önderliğı esas alır;

e — Yatay ve dikey örgütlenme bütünselliğini gerçekleştirmek için çalışır;

f — Siyasal çalışma alanını öncelikle işçi sınıfı ve yoksul köylülük içinde yoğunlaştırır;

g — Toplumsal devrimin mihveri etrafında, ulusal ve demokratik muhalefete bilinçli bir ifade verir;

h — Grup çıkarlarını reddeder, dar grupçu anlayışları teşhir ve mahkûm eder;

ı — Propaganda ve ajitasyonda serbestliğı reddeder, bu faaliyetleri deklarasyon ilkeleri çerçevesinde merkezleştirir;

İ — Merkezî yayını; gerçekleştirir;

İ — Merkezî yayını; deklarasyon ilkelerinin siyasal çalışması ve nesnel teorik bîlgilenme için kullanır;

k — Türk solu'nu temsil eden gruplar, kolektif önderlik kurumunda temsil edilemezler, ilişkiler ittifaklar düzeyinde ele alınır;

l — İlkeleri ihlal eden, deklarasyona ters düşen gruplara karşı kolektif olarak mücadele eder.

Sömürge Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi (bu çetin mücadeleyi üstlenecek) devrimci bir önderlikten yoksundur.

Buna karşılık, öznel konumları itibariyle sosyalist siyasal güçlerle, yurtsever-demokratik güçlerden oluşan birçok grup nesnel olarak mücadele alanında (birbirinden kopuk olarak) yer almışlardır. Bu gruplar, (boyutları değişik olmakla beraber) karşı-devrim güçlerinin imha eylemlerine hedeftirler.

Sömürge Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi ise bir bütün olarak emperyalizmin, faşizmin, sömürgeciliğin, feodal gericiğin ve bütün bçimler içindeki gericiğin (genel olarak karşı-devrim güçlerinin) imha eylemlerine hedeftir. Bölge düzeyinde (ve uluslararası duruma bağlı olarak) gelişen olaylar bu imha eylemlerini hızla boyutlandırmakta, sistemleştirmekte ve derinleştirmektedir. Sorun, elbette ki yalnızca sömürge Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi açısından değil, genele bağımlı olarak bölge düzeyinde proletaryanın ve emekçi yığınların bağımsızlık-demokrasi ve sosyalizm mücadelesi açısından da hayati önem taşımaktadır.

.....

Sömürge Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde yer alan ve karşı-devrimci güçlerinin imha eylemlerine hedef olan siyasal güçlerin bir bütün olarak karşı karşıya bulundukları tehdit, eylem alanının daraltılması, mayınlanması ve nihayet infilak ettirilmesidir. Bu, anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin dinamiklerini kötü-rümleştirme eylemi elbette ki sömürgecilerin ve işbirlikçilerinin ülkemizde rahatça yayılmaları biçiminde değil, her adımda kendileri ile dişe diş boğazlaşan çeşitli grupların direncini kıra kıra, bu grupların hayat kaynaklarını ve can damarlarını koparta koparta gerçekleştirilmektedir. Tehdit hayata kastedecek ölçülerde boyutlandığı halde, anti-sömürgeci toplumsal muhalefet içinde yer alan gruplar arasında mücadele birliği, dayanışma, özcesi ortak düşmana karşı ortakça savunulan barikatlar ve saldırı mevzileri inşa etmek görevi bir türlü sözden eyleme geçmemektedir. Kuşkusuz bu durum tüm grupları şu ya da bu ölçüde yıpratmakta, yıkmaktadır, ama; asıl ve temel olarak anti-sömürgeci toplumsal muhalefeti kırmakta, kötü-rümleştirmektedir. Bundandır ki, anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin öğeleri ortak payda etrafında kenetlenmek, güçlerini birleştirmek, dinamik bir mücadele zemline açık yüreklilikle ve cesaretle basmak görevi ve zorunluluğu ile karşı karşıyadırlar. Elbette ki anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin motoru ve yönlendirici gücü olan

devrimci önderlik ideolojik birlik temelinden yükselecektir. Bunu bir an olsun akıldan çıkarmadan, anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin içinde yer alan gurupların siyasal birlikteliğini gerçekleştirmek, yaşanan günlerin acıl sorunu olarak gündemleşmiştir.

Siyasal birlikteliğin önkoşulu 4 temel ilke üzerinde azami birlik sağlamayı gerektirmektedir.

Bunları deklarasyonda formüle edildiği sıraya göre irdeleyelim:

1. Emperyalizme ve faşizme karşı olmak, siyasal birliğin temel ilkelerinden biridir. Bu ilke devrimci proletaryanın dünya düzlemindeki toplumsal devrim stratejisinin ülkemizde biçimlenen enternasyonalist bir görevidir. Emperyalizm, proletaryanın ve mazlum ulusların başdüşmanıdır. Ürettiği ve geliştiği Avrupa'dan 2. emperyalist paylaşım savaşından sonra ABD'ye, yani dünya emperyalizminin mihrakına yerleşen faşizm de, emperyalizmin dikenli sopası olarak proletaryanın ve emekçi yığınların başdüşmanıdır. Her alanda ve her birimde amansızca mücadele edilmesi ve ezilmesi gerekir. Faşizmi, emperyalizmden soyutlamak mümkün değildir. Bunun gibi, faşizmi, sömürgecilikten de soyutlamak mümkün olamaz. Tam tersine, ülkemizde ve metropollerde kendini emperyalizme bağımlı bir temel üzerinde ortaya koyan faşist hareket düpedüz sömürgeci devletlerin resmi ideolojisinin açık, yalın ve fanatik bir sözcüsü durumundadır. Fakat altını de-

falarca ve ısrarla çizelim: Ülkemizde faşist harekete karşı mücadele, sömürgeci devletlere karşı mücadele içinde ve ona bağımlı bir platformdur. Metropol merkezlerde, burjuva demokratik bir zemine çekilen ve anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin bir kısım öğelerini de etkileyen anti-faşist mücadele platformlarına karşı titiz bir dikkatle eğilmek gereklidir. Bu platformların anti-sömürgeci toplumsal muhalefeti stratejik hedeflerinden saptırdığını vurgulayalım.

2. Dünya düzleminde sömürgecilığe karşı mücadele enternasyonalist görevimizdir. Ülkemizde vahşî bir uygulamayı sürdüren sömürgeci Türk-Arap ve Fars burjuvazisine karşı mücadele ise, somut bir düşman olarak mücadele etmemiz gereken hedeflerdir. İran'da gelişen olaylar, İran egemen sınıflarının konumunu değiştirmiş değildir. Ve Kürdistan'ın bu parçasında silahlı mücadele devam etmektedir. Kürdistanlı devrimcilere düşen temel görev, her birimde devam eden mücadeleleri merkezi bir önderliğe kavuşturmaktır. Kuşkusuz halka en zayıf yerinden koparılacaktır. Bu ilke üzerinde burada daha fazla durmanın gereği yoktur. En geniş boyutları ile tartışılmalıdır.

3. Emperyalizme bağımlı olan sömürgecilerin baş dayanağı ve destekçisi kuşkusuz ülkemizdeki işbirlikçileridir. Bunlar hızla gelişmekte olan Kürt ticaret burjuvazisinde ifadesini bulmaktadır. Kürdistan'ın geleneksel egemen sınıf ve katmanları evrimleşerek burjuvalaşmakta ve

hemen hemen tümü işbirlikçi düzeyde yoğunlaşmaktadır. Ayrıca, gerek dinsel feodalite ve gerekse toprak feodalitesel geleneksel kurumlar aracılığı ile üst yapıda etkinliklerini sürdürmektedirler. Çeşitli biçimler içinde duran bu güçler, toplumsal muhalefetin hedefleridirler. Ayrıntılar ve muhteva üzerine tartışılmalıdır.

4. Şövenizm ve sosyal şövenizm ise bilindiği üzere anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin ideolojik platformunda hesaplaşması gereken hayati mücadele alanlarıdır, ki, üzerinde etraflıca durulmuş, somutlaşmıştır.

Bu ilkeler siyasal birlikteliğin öğeleri tarafından detaylı olarak tartışıldıktan sonra kamu oyuna sunulacak biçimde somutlaştırılmalıdır ve program düzeyine getirilmelidir.

PROTOKOL'E GELİNCE

a — TC'nin 1919-1922'lerde biçimlenip, 1925'lerden itibaren sistemleşmeye başlayan resmi ideolojisinin anti-komünizm ve anti-kürdizmi yeterli bir biçimde teşhir edilmiştir. Anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele birliği TC'nin Kürdistan'daki sömürgeci zulüm ve sömürüsüne karşı ne kadar kararlı olarak mücadele ederse, genel olarak komünist harekete karşı TC'nin sürdürdüğü imhaya karşı da aynı kararlılıkla mücadele eder. Mücadele birliğinin motorunun yönlendirici gücünün komünist öncüde ifadesini bulacağı ise, elbette ki mücadele birliğinde yer

alan sosyalist siyasal güçlerin amacıdır. Ve bu olgu mücadele birliğinin genel isminde mutlaka vurgulanmalıdır. Yani, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele birliği kapitalist köleliğe karşı marksist-leninist mücadele temelinde ele alınmalıdır.

b — Kürdistan ihtilalinin acil sorunlarından biri hiç kuşku yok ki, sosyalist siyasal güçlerin siyasal bir program etrafında ve ideolojik birlik temelinde örgütlenmeleridir. Öncünün örgütlenmesi ve önderliği Marksistlerin baş ve birincil görevleri arasında yer almaktadır. Buna bağlı olarak, ulusal demokratik bir zemin üzerinde bulunan anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin diğer öğeleri, öncünün etrafında kenetlenmelidir.

c — Mücadele birliği, gurupların sayısal çokluğuna göre değil, niteliksel konumlarına göre katılan gurupların eşit temsiliyi ilke olarak benimsemelidir. Kuşkusuz bu ilkeyi mekanik olarak değil, somut pratiğin verilerine göre hayata geçirmek gerekir. Yani, birkaç kişinin bir araya gelip bağımsız gurup tavrı takınması ve mücadele birliğinde temsiliyi istemesi kabul edilemez. Ana siyasetlerden temelsiz ve yapay gerekçelerle koparak reaksiyoner gurup oluşturan çeşitli ögelere karşı duyarlı ve dikkatli olmak gereklidir. Ayrıca, sayısal çokluğun yasal bir ölçütü olmadığı gibi, bu ölçütleri öne sürerek önderlik kurumunda imtiyaz talepleri reddedilmeli, eşit temsil esas alınmalıdır.

d — Buna göre, sürecin başından itibaren demokratik bir düzeyin oluşturulmasına titizlikle, kiskanıklıkla büyük bir dikkat gösterilmelidir. Bunun birinci şartı, deklerasyonla protokolün tüm gurupların ortak katılımı ile ve en dar düzeylerle ve en geniş biçimde tartışılmasına özel bir özen gösterilmelidir. Bu muhteva üzerinde tartışmalar sürerken, bağlayıcı metinlerle kamu oyuna açılım yapılmamalı, işin başında guruplar kendilerini bağlayıcı programlarla mücadele birliğini dinamikleyici tavırlardan kaçınmalıdır. (ÖZGÜRLÜK GAZETESİNİN yayını bu bakımdan ciddi bir eleştiriyi gerektirmektedir, çünkü bir yandan dar gurupçuluğun aşılmasını ve birleşmenin zorunluluğunu belirtirken, öte yandan kendisini bağlayıcı program saptaması ile kendisini yalıtılma yanlışlığına düşmüştür. Kuşku yok ki, bu program üzerinde tartışılacaktır.. Ve yine kuşku yok ki, özeleştirici gerektiren bazı durumlar ortaya çıkacaktır. Bu durumda, kamu oyuna açılış yapma yanlışı, yeni bir yanlışı getirecek ve kendi tezleri üzerinde ısrar eden bu tür guruplar bilerek ve isteyerek mücadele birliğini yokuşa sürceklerdir.)

Bu bakımdan demokratik inşa süreci son derece titizdir ve ciddiyeti, güvenilirliği, açık yürekliliğin ve cesaretin somutlaşmasını, maddileşmesini gerektirir.

Demokratik İnşaya bağlı olarak kolektif önderlik de mücadele birliğinin can damarlarından biridir. Bu demektir ki, mücadele birliğinin önderlik kurumu katılan gurup-

ların eşit temsili ile oluşacak ve tüm siyasetleri bağlayıcı kolektif bir aygıt olacaktır.

e — Mücadele birliği kitlesel örgütlenme ile (yatay) kadrosal örgütlenme diyalektiğini işletme ve hayata geçirme görevini de üstlenmelidir. Bu özgün bir ilkedir. Ve üzerinde tartışılmalıdır.

f — Mücadele birliği 'çalışma alanını öncelikle işçi sınıfı ve yoksul köylülük içinde yoğunlaştırmak, derinleştirmek temelinde gelişmelidir. İşçi sınıfı toplumsal devrimi sonuna kadar götürmeye yetenekli tek sınıftır ve onun mevcut durumu değil, geleceği, ülkemizde üzerinde durulması gerekli önemli bir sorundur. Mevcut durumu itibariyle siyasallaşma düzeyi ve toplumsal muhalefet içinde üstlendiği fonksiyonlar çeşitli yanılsamalara neden olabilir. Ancak unutulmamalıdır ki, kapitalizm bir yandan burjuvazi yaratırken, öte yandan sürekli olarak proleterleri yaratır. Bunun yanında, işçi sınıfının toplumsal üretimde aldığı yer, kalabalıklığı, merkezliliği, iş disiplini ve kolektif hareket yetenekleri itibariyle devrimi sonuna kadar götüreceği bilimsel gerçeği asla akıldan çıkarılmamalıdır. İşçi sınıfına en yakın toplumsal güç ise kuşkusuz yoksul köylülüktür. Genel olarak köylülüğün özel olarak yoksul köylülüğün durumu, Kürdistan ihtilalinde başlı başına önemli bir yer tutmaktadır. Ki, tartışılıp programlaştırılması gerekir.

g — Kürdistan ihtilalinin genel tabanının ulusal de-

mokratik olduğunu vurguladık. Bu tek başına ele alınmaz, ulusal demokratik potansiyel, proleter öncünün inatçı ve kararlı mücadelesi ile toplumsal devrim mihrivi etrafında bilinçli bir muhalefete dönüştürülmelidir. Bu elbette ki proleter öncünün gücüne, yeteneklerine, inançlılığına, kararlılığına dolaysızca bağlıdır. Son derece ciddi, sistemli ve planlı bir çalışmayı gerektirmektedir.

h — Grup çıkarlarını aşmak sanıldığı kadar kolay değil, mücadele birliği gurupçuluğun bütün biçimlerini reddetmelidir. Dar gurup çıkarları mutlaka parçalanmalıdır. Bunun en emin ve en sağlıklı yolu elbette ki kolektif içinde yer almaktır. Guruplar gurup olma özerkliğini taşıdıkları ve mücadele birliğinin dışından diyaloga katıldıkları sürece sürekli olarak gurupçu saplantılarını da besleyeceklerdir. Bu bakımdan ilk ve temel koşul, sorunların mücadele birliği zemini üzerinde ve biraraya gelen en geniş düzeylerde tartışmaya hazır olmak bu süreci üstlenmektir. Kaçaklıklar yerinde ve zamanında detaylı olarak tabana sunulmalı, taban birimlerde açık, yalın ve dolaysız çalışmalara ağırlık verilerek dar gurupçu anlayışları maddi temelleri ve somut olguları ile teşhir etmeye özel bir özen gösterilmelidir.

ı — Propaganda ve ajitasyonda serbestlik elbette demokratik bir ilke olarak algılanmalıdır, ki, öyledir. Ancak içinde bulunduğumuz karmaşa, kördöğüşü ve özellikle dünya düzleminde sürdürülen kamplaşmaların mekanik bir

biçimde yansımalarına taraf olarak her türlü birlik girişiminin önünde engel olarak duran, nesnel olarak fanatikleşmiş gurupların saplantılarını kırmak çok daha önemli bir sorundur. Bu bakımdan propaganda ve ajitasyon faaliyetleri sınırlandırılmalı ve deklerasyon ilkeleri düzeyinde merkezileştirilmelidir. Bu ilkeye karşı duyarlı olalım.

j — Karşı-devrim güçlerinin hemen hemen tümü ile yoketmek istedikleri yayın faaliyetlerini tek bir merkezli yayın ile güçlendirmek ve her şart altında yayın faaliyetlerini sürekli ve sistemli bir hale getirmek son derece büyük bir önem taşımaktadır. Bu merkezi yayın deklerasyonda ifadesini bulan ilkelerin siyasal çalışması yanında, marksizmin öğretilmesi için bir araç olarak ele alınmalı, her gurubun en yetkin yayıncılarının katılımı ile oluşacak profesyonel bir kurul eli ile teminat altına alınmalıdır.

j — Merkezi yayının basım ve dağıtım kurulları teknik düzeyde profesyonel elemanlarla yapılmalı, yazıları ise kolektif önderlik tarafından hazırlanmalı, redaksiyon kolektif önderlik tarafından yapılmalıdır. Şayet şartlar kolektif önderlik kurumunun bu faaliyetleri götürmesine engel ise, kolektif önderlik kurumunun yetkilendirdiği bir yazı kurulu oluşturulmalıdır. Bunun yetkileri kolektif önderlikçe saptanır.

k — Mücadele birliği Kürdistanlıları kapsamalıdır. Salt Kürt ulusunun değil, Kürdistan'daki ulusal azınlıklar ve etnik gurupların da sorunları üzerinde titizlikle durmak ge-

reklidir. Türk solu ile ilişkiler ise, Ittifaklar düzeyinde ele alınmalıdır. Geniş içerikli olan bu sorun üzerinde geniş tartışılmalıdır.

I — Birliği parçalayan girişimlere karşı kolektif mücadele üzerinde ısrar edilmelidir. Kendisini hangi biçim içinde sunarsa sunsun bu guruplara karşı kolektif mücadele üzerinde ısrar edilmelidir.

Institut kurde de Paris

FAŞİZM

ve

Kürt Halkının Anti - Sömürgeci

Ulusal Demokratik Mücadelesinde

anti-faşist görevlerimiz

GİRİŞ

1 — TEORİDE PANİK YARATAN BİR KAVRAM: FAŞİZM

Öyle bir noktaya varıldı ki, en eski zamanlardan bu yana kavramlaşmış ne kadar kötülük varsa bir tek söz-cükle açıklanır oldu: faşizm...

«Tepeden tırnağa bütün gözeneklerinden kan ve pislik akarak dünyaya gelen sermayenin adı: faşizmdir; zammın, zulmün, pahalılığın adı: faşizmdir; ırkçılığın, savaş kundaklayıcılığının, jenosidin adı: faşizmdir... O (faşizm) tekelci burjuvazinin acımasız diktatörlüğüdür. En bağınaz, en gerici... Fahşetliğin, hırsızlığın, madrabazlığın, üç kağıtçılığın, yalan-dolanın, cümle rezaletlerin sistemleşmiş, kurumlaşmış adıdır. Demokratik hakları ve özgürlükleri yok edendir. Ezendir, yoksullaştırandır. Felaket bir ucube, bir hortaktır... Hasılı aklınıza gelen gelmeyen ne varsa, nerede bir pislik, bir lanetlilik varsa, nerede bir çürümüşlük, bir kötürümlük varsa, nerede zulüm, nerede vahşet varsa, orada faşizm vardır... Faşizmin el atmadığı bir yer yoktur ve faşizm denen milyonbaşı eldere karşı, silahsız savunmasız bir dünya vardır. Burjuvası, küçük-burjuvasıyla; proleterleri, yoksul köylüsüyle; aydınıyla, genciyile, çocuk-çocuğu, yaşlı-sakatıyla dünya topyekûn seferberlik halindedir, ama, faşizm denen illet gene de bütün gözeneklere sızmış, bütün hücrelerde yuvalanmış, bir türlü sökülüp atılamayan bir kanser olarak dünyayı tehdit etmektedir.» (*)

Sorun, bu karmaşa içinde ve artan bir şamata ile şişirildikçe, birbirine bağlı iki yanılsa kaynak olmaya devam edecektir. Ediyor da. Çünkü, bir yanda faşizmin ne

(*) Faşizmin çeşitli görüntülerini tanımlayan ve çeşitli siyasetler tarafından benimsenen bu özetleme, görüldüğü gibi, faşizm kavramının içeriğini de olabildiğince genişletmiştir. Örneğin, «Faşizm, zammın, zulüm, pahalılık, işkence demektir» sloganı olabildiğince yaygınlaştırılmıştır. Bu ve benzeri sloganlar, bir yandan mevcut durumu ve nedenlerini öte yandan faşist tehdidi katliyen anlamayan duygusal tepkileri dile getirmektedir.

olduğu hakkında tutarlı bir teorik yapıya sahip olunamıyor, buna bağlı olarak da, anti-faşist mücadele bir yanlışlar ve yanlışsamlar çıkmazından kurtulamıyor. Faşizmin insanlık tarihinde işgal ettiği sayfanın akıl almaz bir vahşet sayfası olduğu, faşizmin gerçek bir felaket olduğu da biliniyor. Buna rağmen, örneğin, 12 Mart müdahalesini faşizm olarak değerlendiriyoruz ve faşizm denen illetten ne kadar az yara alarak çıktığımızı düşünmüyoruz! Oysa İtalya ve Almanya bütün çıplaklığıyla ortada... (***) Bundan geçtik, MC hükümetini de bir faşist hükümet olarak ilan ediyoruz ve sonra kitle örgütlerimizle, sendikalarımızla—üstelik grev vesair yapan sendikalarımızla—, bu faşizm belasından kolayca kurtulabiliyoruz. Böylece faşizm, hiç de kanlı ve barbar görünmüyor.. Üstelik bir dizi legal partilerde «sosyalistlik» de yapılabilir. (***) Bu arada kitlelerdeki sol sempatiyi, muhalefete dönüştürüp oylarını kapayan bir CHP de hükümet oluyor.. Ve her an, her dakika, kitlelerin umudunu yiyip-tüketerek, bir yanılla nesnel olarak, faşizme kaynak ve olanak sağlıyor... (****)

(**) İtalya ve Almanya'da faşizm için bak. Bu metinde E 2, Ek 3.

(***) Gerek Hitler ve gerekse Mussolini, iktidarı yasal yollardan ele geçirdiler. Kurdukları hükümetlerde faşist üyeler çoğunlukta değildi ve sınırlı merkezleri tahrip edilen komünist hareket gibi burjuva demokratik kurumlar da henüz tümüyle imha edilmemişlerdi. Bu evrede varlıklarına tahammül gösterilmesi, faşist devletin gücü ile orantılıdır. Mussolini 1926'da, Hitler 1933 sonlarında yetkilerin tümünü gasbettikten ve tek şelliğin inşasından sonra bunları köklerine

Kitlelerin İtalya'da ve Almanya'da olduğu gibi soldan umudunu keserek, mucizelere bel bağlamasına, toplumsal nevrozun ağına doğru kaymasına, faşizmin kitlesele tabanını yaratacak olan sivil milislerin Mussolini'nin Karagömlükleri, Hitler'in SA'ları örneği hızla çoğalmalarına meyletmelerini de es geçerek, Sivas'ı, Iğdır'ı, Malatya'yı ve benzerleri ile beraber nihayet Maraş Jenosidini de yaşayıp yuttuktan sonra, kabalaşan, sıkıyönetim gibi, polis terörünün Ordunun işe karışmasının artırdığı baskı

kadar kazıldılar. Elbette ki sınıf mücadelesi en katı baskı altında bile sürdü. Ama tek şef, tek partli, tek sendika hasılı hayatın her alanında merkezileşme, asla özerk çalışma alanına izin vermez... Ve bir kere faşizm iktidarı ele geçirdikten sonra, sık sık yapıldığı gibi partilere, sendikalara vb. izin verir türünden safsatalarla uğraşma ancak entellektüel gevezelikler olarak kalır. Bu faşizmin içeriğini genişleterek, burjuva baskıcılığı ile faşizmi karıştırma ve faşizm diye bir yığın ucube tanımlamalarla yetinme gerçeliliğidir.

(****) Tekelci burjuvazinin gözdesi CHP, sol şaklabanlıklarla hükümet oldu, kitlelere umut olarak sunuldu. Ama, Rızgari 3'de etrafıca belirttiğimiz gibi, eylemler muhteva itibarıyla proletaryaya ve emekçi kitlelerin çıkarlarına karşı gelişti, gelişiyor. Ekonomik buhran, işsizlik, hayat pahalılığı, zam, yokluk ve açlığın paylaşılması faşist hareketin «solcu» CHP'yi hedef tahtasına oturtması için kitlelerden ses alması en elverişli somut olgulardır. Faşist harekete, kitlelere soldan umudu kesme, otorite ve düzen talebi geliştirme, yani faşizme kaynak ve olanak yaratma durumu budur. Bundandır ki MHP ısrarla CHP'yi komünistlikle suçlamaktadır. CHP'nin tam tersine ispat etmek için yırtınması ise işe yaramıyor. Bu konuya ileride tekrar döneceğiz.

ve şiddete bakarak faşizmi ilan ediyor ve burjuva demokratik hakların korunması ve genişletilmesi stratejisini —ne türlü söylenirse söylensin— devrimci hareketin stratejisi haline getirmek için dört bir yandan saldırılara geçliyor.

2 — TÜRKİYE'DE ANTİ-FAŞİST PLATFORM MARKSİST DEĞİL, REFORMİSTTİR

Faşizm kavramı, nefret yaratmıştır. Bu doğru. Kitlelerde nefret yaratan bir kavrama işlerlik kazandırmak, ajitatif perspektifler açmak, elbette gereklidir. Ama aynı ajitasyona kapılarak, kavramın yarattığı kaos içinde, nitelikleri birbirine karıştırmak, kaçınılmaz olarak devrimci hareketin hedeflerini saptırmaya varır. Bu nedenle, faşizme karşı mücadele, sağlam bir faşizm teorisine dayanmak zorundadır. Anti-faşist mücadeleler tarihinden çıkarılması gereken baş ve birinci ders budur. TC pratiğinde sağlam bir faşizm teorisinin önündeki engeller ise oldukça katı duvarlarla örülmüştür. Açıktır ki, bir takım formüllerin ezberlenmesi ile, faşizme karşı mücadele etmek düşünülemez. Bu yalnız hayallerle oynamayı değil, kanlı yenilgileri, yılgınlığı ve teslimiyeti de davet eder. Etmektedir. Halen finans-kapitalin en kanlı, en vahşi, en barbar vb. diktatörlüğü formülleri ile, anti-faşizm gösterileri yapılmaktadır. Dimitrov evrilip-cevrilerek, ondan, kendi yanlış anti-faşist eylem platformlarına kılıf aranmaktadır.

Bu anti-faşist eylem platformlarının temel yanlışlığı hiç

kuşkusuz, hangi biçim altında sunulursa sunulsun muhteva itibarıyla burjuva demokratik platformlar olmasıdır. Ve gene hangi biçim altında sunulursa sunulsun, esas olarak anti-faşist mücadele platformu ulusal bir düzey oluşturmaya yönelerek, nitelikleri, bir başka ifade ile bayrakları birbirine karıştırıyor. Bu platformlarda en sivri Marksist lafızlar kullanılıyor, ama, varılan düzey burjuva demokratik bir düzeydir. Bunun en trajik göstergesi ise, burjuva diktatörlüğünün temellerine, kaynaklarına dokunmayan, bir diğer ifade ile üretim biçimini değiştirmeye yönelmeyen ulusal savaş naralarıdır. Sonuç olarak anti-faşizm, burjuva demokrasisinin kuyruğunda seyretmekten kurtulamıyor. Oysa Daniel Guérin'in belirttiği gibi, «bir ilkeyi yenmenin tek yolu vardır: Bir başka ve ondan daha üstün bir ilke ile ona karşı çıkmak.»

«Teorik planda, faşizmin kökünün kurutulması işi, ancak yeni bir yönetim biçimini, bütün üreticilerin her şeyin yönetimine katılabildiği, gerçek, tam ve doğrudan bir demokrasiyi insanlığa sunabildiğimiz ve bunu da örnekleriyle ispatladığımız gün eksiksiz ve kesin bir şekilde gerçekleşmiş olacaktır.» (*)

Anti-faşist mücadelenin yukarıda sözünü ettiğimiz temel yanlışlığı, TC pratiğinde bir yığın demagojiye, keskin, kanlı ajitasyonlara rağmen gayet net olarak saptanabilir.

(*) Faşizm ve Büyük Sermaye, Önsöz, Suda Yay.

Bütünü ile III. Enternasyonal'in yetersiz faşizm teorilerinin sığ mantığı içinde seyreden ve özellikle de Dimitrov'un artık Türkiye'de Kuran-ı Kerim haline gelen «Faşizme Karşı Birleşik Cephe» kitabındaki yazılara dayanan faşizm teorileri zaman zaman «sürekli faşizm» gibi, «sömürge tipi faşizm» gibi, «kurumsal faşizm» gibi, yerli malı ucubeler de yaratıyor. Ve nihayet temelde öyle bir noktaya geliniyor ki, burjuva diktatörlüğünün bütün biçimleri, esas olarak faşizmin çeşitli biçimleri haline geliyor. Ve bunların yanına da ayrı bir yere konarak üstüne gül kondurulmayan burjuva demokrasisi tek tercih, tek çıkış yolu olarak sunuluyor... Anti-faşizm diye ortaya sürülen programlar, temelinde burjuva demokrasisi için mücadele programlarıdır. Ve neresinden bakarsanız bakın, en sıvrı, en keskin sloganlar ardında bile bu muhtevayı görebilirsiniz... Ve bu muhtevayı en rahat, en çıplak biçimi ile görebileceğiniz alan anti-faşist platformların Kürdistan siyasetleridir.. Kürdistan sorunu açısından bakıldığı ya da tartışıldığı zaman, Türkiye pratiğinin anti-faşizmi sömürgeci Türk burjuvazisinin diktatörlüğünün tescilli ve burjuva rasyonalleri içinde demokratikleştirilmesinden başka bir şey değildir. Bu öylesine temel ve öylesine hayati bir sorundur ki, üzerinde daha sonra etraflıca durmak üzere burada bazı noktalarını vurgulamak yararlı olacaktır... Çünkü, Türk solu'nun anti-faşizmi, ya da kotarmaya çalıştığı anti-faşist platformlar, ancak ve yalnızca Kürdistan

ihtilalinin stratejik hedeflerini dinamitleme bahasına oluşturulabilecek platformlardır. Ve çünkü bu platformlar her durumda sömürgeci burjuvazinin sınıf egemenliğinin tesacili, onaylanması ve pekiştirilmesinden başka bir şey değildir. Örneğin, Türk solunun anti-faşizminde vazgeçemediği ittifakçılığı —bunlar ister siyasal ya da toplumsal güçler olsun, isterse militarist bürokratik kastların görece ilerici, görece demokrat kanatları olsun— soy anti-kürttürler, tümü ile sömürgeci ideolojinin gönüllü yapıcıları ve yayıcılarıdır... Birkaç somut örnekle bunu açıklayalım: Diyelim ki, yargı erki... Bunlar ister sivil, ister asker olsun, en küçük biriminden en tepedeki organlara ve burada görev alan kişilere kadar, genellikle anti-faşist bir tavır alabilmektedirler; bunların anti-faşizmi, burjuva demokratları olmaları ile sınırlıdır kuşkusuz. Zaman zaman, burjuva demokrat tavır, «anti-empyralist» bir çizgiye de gelebiliyor. Ama bunlar tümü ile ve fanatik ölçülerde anti-kürttürler... 141-142'nin kalkmasından yana yüzlerce yarıgıç hatta savcı görebilirsiniz. Ama, bunlardan bir teki bile, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkının demokratik muhtevasına dönüp bakma gereğini bile duymazlar. Bu noktada tam da sömürgeci Türk burjuvazisi gibi, asimilasyon ve jenosid siyasetinin azılı taraftarları, uygulayıcılarıdır. Tam da sömürgeci burjuvaziler gibi, alacak ve haindirler.

Diyelim ki, bir yığın yazar çizer takımı... Laf geliş

Aziz Nesin, İlhan Selçuk, Oktay Akbal ve daha yüzlerce... Bunlar hiç kuşkusuz burjuva rasyonalleri içinde anti-faşist, anti-emperyalist bir çizginin anlı şanlı isimleridir.. Dahası, bunların büyükçe bir kesimi sosyalist ve de (hatta) komünist olma iddiaları da taşırlar. Ne var ki, bunlar bir bütün halinde ve hiçbir kuşkuyla, acabaya, ıvır-zıvır nedenlere yer bırakmayacak kadar açık ve net olarak anti-kürttürler. Bu kadar da değil, düpedüz sömürgeci Türk burjuvazisinin ideolojisinin yapıcısı ve yayıcısıdır.. Eğer Kürdistan sorunu dışıdır verilen mücadelelere rağmen hâlâ Türkiye’de demokratik bir tartışma platformuna bile giremiyor, bu platform sürekli ve sistemli olarak dinamitleniyorsa, bunun baş suçlularından biri genel olarak sosyal-şoven Türk solu ve onun öğeleri olan bu sefil yazar çizer takımıdır...

Öte yandan anti-faşist platformda, burjuva rasyonalleri içinde yer alan ve bu yerl de zaman zaman önderlik düzeyine çıkartan bilim adamları (!) var.. Hıfzı Veldet’ler gibi. Hukuk adına mangalda kül bırakmayan Prof. patentli Baro Başkanı Faruk Erem’ler gibi.. Halit Çelenk’ler, Orhan Apaydın’lar, Mümtaz Soysal’ler gibi... Bunlar, bilim adına, hukuk, özgürlük, insanlık gibi cazibeli kavramlarla oynamayı çok sevmelerine rağmen, Kürdistan’daki katliamcı siyasetin yapıcısı ve yayıcısıdır..

Özcesi, Türk solunun anti-faşist eylem platformu, neresinden bakılırsa bakılsın, bayrağını burjuva demokrat-

larının ellerine terkedecek bir rota izlemiştir. Halen de bu rotada seyretmektedir. Bundandır ki, Rızgari’de ısrarla, inatla temel ittifakçı olarak Türk proleter devrimci hareketi gösterilmiştir. Bunun birinci nedeni elbette ki komünistlerin, anti-feodal, anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketlerinin doğal ve dolaysız ittifakçısı olmalarıdır. Bunun kadar önemli olan bir diğer neden de, komünist hareketin burjuva diktatörlüğünü ve onun toplumsal temellerini hedef alan eylem perspektifi ile, sömürgeci burjuvaziye karşı dövüşen Kürt halkının halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik eylem perspektifinin çakışmasıdır.. Oysa, burjuva demokratik anti-faşizm ile, Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin stratejik hedefleri birbiri ile çatışmak durumundadır. Bunun yanında, dünya düzleminde ÇKP/SBKP çizgilerine fanatik ve pragmatik bağımlılığı yöntem edinen guruplar, faşizm analizlerinin önünde, nesnel olarak gerici barajlar kurmaktadır. Kuruyorlar.

Marksist-Leninist bir zemin üzerine çekilmek istenen her birlik girişimi, eylemde birlik önermeleri, ısrarla ve inatla burjuva demokratik platformlara çekilmektedir. Reformizmi, hep kendi dışında ve özellikle de CHP ve ek-lentilerinde arayanlar, eylemlerinin muhtevasında tüm sivri lafızlara rağmen reformist bir çizgi üzerinde seyretmektedirler. Anti-faşist mücadeleyi devrim olgusunda ele alanların «sıkıyönetim kaldırılınsın, faşist yuvalar dağıtılsın»

perspektifinde ve nesnel olarak burjuva rasyonalleri içinde görüyoruz. Reformizmin boynuzu kulağı yok herhalde.. Ama, ideolojik temelleri var ve bu ideolojik temeller de, siyasal tezlerle kendisini ortaya koyar.

Bir zamanlar emperyalizme karşı, daha doğrusu Amerikan emperyalizmine karşı mücadele, devrimci hareketin tek hedefi olarak sunuluyor, buradan kalkılarak, bütün burjuva partileri, sağcısı, solcusu ve mukaddesatçısı ile, ya istiklal ya ölüm şiarı etrafında birleşme çağrıları yapılıyordu... Şimdilerde, pek Amerikan emperyalizminden söz eden yok, soyut bir çağrı olarak emperyalizme karşı mücadele sloganı var. Ama gene sağcısı, solcusu, şoveni, sosyal-şoveni ve sömürgecisi ile bu kez faşizme karşı mücadele şamatası içinde göz gözü görmez olmuş.. (*)

Şimdilerde, sıkıyönetimli CHP hükümeti icrayı sanat ediyor. Elbette Marksistler, yalnızca CHP'ye değil, sıkıyönetimli CHP'ye karşı da mücadelelerini sürdürecekler. Bunun araçlarını ve yöntemlerini olanakları ve yetenekleri ölçüsünde yerine getirecekler.. Ancak sıkıyönetime karşı mücadeleyi anti-faşist mücadele düzeyine yükselterek, fa-

(*) «Evet, bu bir mücadele ve birlik çağrısıdır. Bu çağrı sadece devrimcilere değildir. Bu çağrı sadece solcu ve ilericilere değildir. Bu çağrı, CHP'lisi, ilericisi, demokrati ve devrimcisi ile, **faşizme karşı bütün halk güçlerinedir.**» (Sıkıyönetim, gelişmeler ve faşizme karşı görevler; Devrimci Yol, 5 Ocak 1979)

şizmi küçümsemek, faşist hareketin kaynak ve olanaklarını görmezden gelip, doğal olarak, savsaklama eğilimleri taşır. Bunlar, faşizme karşı mücadeleyi, burjuva rasyonalleri içinde gasbedilen burjuva demokratik hakları koruma mücadelesine indirgeyerek gevşetmektedir. Sonuç olarak sosyalist siyasal mücadeleyi burjuva demokratik hakları koruma ve genişletme mücadelesi derekesine indirgemektedir. En uç «sol» sloganların ardına gizlenerek, oportünizmin ideolojik perspektifine mahkûm eden sağ ve «sol» sapkınlıklardır. Ki, bu sapkınlıkların üzerine titiz bir dikkatle yürümek de, temel görevlerden biridir.

Yukarıda belirlediğimiz üzere, faşizme karşı mücadele, sağlam bir faşizm teorisine dayanmalıdır. Açıktır ki, «faşizmin tarihi aynı zamanda, anti-faşizmin ve onun yanlışlarının da tarihidir.» (1) **Lenin sonrası III.** Enternasyonal'in ve onun resmi çizgisi içinde seyreden siyasi güçlerin sürekli zaafı ve yetersiz faşizm teorileri, faşizm kavramı üzerinde yaratılan karmaşanın ve anti-faşizmin çarpıklıklarının başlıca kaynağıdır. Bu nedenle, yetersiz faşizm teorileriyle ve yanlış taktikleriyle bu siyasal güçlerin, faşizmin, yükselişinde ve iktidarı alışında hatırı sayılır payları olduğunu vurgulamak gerekir. Kuşkusuz genel olarak III. Enternasyonal'in faşizm üzerine geliştirdiği ve çeşitli evrelerde çeşitli sonuçlara bağladığı teorilerin topluca ve ayrıntılı bir eleştirisi ve değerlendirmesi bu yazının kapsamını bir hayli aşar. Ancak, bu teorilerin yeter-

sizliğine ve yanlışlığına genel olarak işaret edeceğiz. Ayrıca ek bölümlerde verdiğimiz İtalya ve Almanya pratiğinde (Bak: Ek 2 ve Ek 3) bu yetersizliklerin ve yanlışların somut olgularını da belirleyeceğiz.

Bunun yanında, Kürdistan'ın siyasal tarihinin özellikle 1925-46 dönemi, III. Enternasyonal'in anti-faşizmi ile son derece yakın ve hayati bağlantılar içinde durmaktadır. Türk şovenizminin Komüntern'deki (III. Enternasyonal) siyasi sözcüleri durumunda bulunan sosyal şovenlerin marifetleri biliniyor. O korkunç Dersim jenosidini bile, Kemalizm'in enerjik reformları olarak Komüntern'e empoze edenler, elbette ki yalnızca TC'nin resmi ideolojisi ile harebe haline gelmiş sarsak beyinler değillerdi. Bunlar aynı zamanda ve esas olarak III. Enternasyonal'in resmi çizgisi içinde beslenen pragmatizmin çarpık ürünleriydiler. Yunanistan dramı kadar, Azerbaycan Halk Cumhuriyeti ile Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin de yıkıntıları içinde duran sonuçların nedenleri, belirli bir ölçüde III. Enternasyonal'in resmi ideolojisinin pragmatizminde aranmalıdır. Bunu büyük acılar çekerek, büyük sarsıntılar geçirerek en berrak biçimde kavrayacak olanlar elbette ki Kürdistanlı Marksistlerdir. Ve gene, özellikle Türk solunun kör dogmatiklerinin, soy sosyal-şovenlerinin zehirli oklarına hedef olacak olanlar da Kürdistanlı Marksistler olacaktır. Ancak altını defalarca çizelim: Marksizm, ideolojik bilgiye değil, bilimsel bilgiye itibar eder.. İdeolojik

bilgiye saplanıp kalan dogmatikler ne düne bağlı olarak bugünü açıklayabilir, ve ne de yarını dönüştürmek için teorik bir düzey oluşturabilirler. Bunlar ancak, Marksizmin genel tabanı üzerinde tarikatlar kurarak mezhep fanatizmi içinde müritler yetiştirme ve kör bir dogmatizmle esas olarak burjuva ideolojisinin sınırları içinde, devrimci pratiği, dinsel ayinlere indirgeme ustalığını kazanırlar. Ve zaten sağ oportünizmin egemen bir çizgi haline gelmesinin başlıca nedenlerinden biri de bu değil midir?

III. Enternasyonal'in (*) ve onun resmi çizgisi içinde seyreden siyasal güçlerin, faşizmin olduğu, yükseldiği, iktidarı aldığı ve yıkıldığı süreçte serptikleri tohumların ürettiği sakatlıklar yalnızca o süreci değil, günümüze ka-

(*) III. Enternasyonal, (Komünist Enternasyonal, Komüntern adları ile de anılır) 1919'da kuruldu. Emperyalist savaşın tahribatlarına, iç savaşın yıkımına ve genç Sovyet devletinin içinde bulunduğu zorluklar ile emperyalist kuşatmanın tehditlerine rağmen her yıl düzenli olarak kongrelerini yaptı. Son derece önemli sorunların tartışıldığı, olabildiğince zengin bir teorik ve pratik düzeyin oluşturulduğu bu kongreler, Lenin'in rapor sunduğu son kongre olan 1922'den sonra aksamaya başladı. V. Kongre 1924'de, VI. Kongre 1928'de ve VII. Kongre de 1935'de toplandı. Bizim, bu metinde genel olarak kullandığımız III. Enternasyonal kavramı, Lenin sonrasını kapsayan dönem içindir. Yani son üç kongre ile lağvedildiği 1943'lere kadar olan dönem. İlk 4 kongre ise gerek genel uygulaması ve gerekse saptağı tezleri ile halen marksistler için devrimci rehberliklerini diri ve canlı olarak korumaktadırlar.

dar devam edegelen çarpıklıkların da sorumluluklarını taşıyorlar. III. Enternasyonal'in siyasal güçleri, somut pratikte, marksizmi, pragmatizmle boğazlamakta tereddüt etmemişlerdir. Örneğin, Dimitrov «biz komünistler eylem adamlarıyız» derken tamamen marksist doğrulardan söz ediyordu; «gerçek devrimci teori, kısır teorileştirmeleri, soyut tanımlamalarla oynanan anlamsız oyunları asla hoşgörmez» derken, «eylemimizi uyusukluktan, kalıplardan ve tehlikeli bilgiç taslaklıklığından kurtarmak gerekir» derken, «büyük sözleri, adl formülleri, bilgicliği ve dogmacılığı, kapitalizme karşı verilen mücadeleyi bir kenara itmeyi, bunları alay konusu yapmayı öğrenmeliyiz» (FKBC, s. 169, 171) derken elbette marksizmin genel doğrularına işaret etmekteydi. Ama bütün bunlara rağmen, eylemin muhtevası ve bu muhtevayı haklı gösteren ideoloji bu belirllemelerin tersi bir rota izledi: varılan yer ise proletarya hareketinin hazin yenilgisini idi. Ve esas olarak Dimitrov'un faşizm üzerine geliştirdiği —ve aşağıda kısmen örnek- lendireceğimiz gibi sağlam bir faşizm teorisi yerine, zamana ve olaylara göre kalıplaştırılan— tezlerinin en üst ürünü olan VII. Kongre'deki raporu da, faşizmi irdeleyen teorik tezler olmaktan çok meydanlarda verilen alıttatip söylevlere malzeme olma niteliğindedir. Bu belirllemelerle eleştirilen her şeyi bir kalemde sılıp atma eğilimi taşıyan dogmatiklere ve mezhepçilere böbürlenme, suçlamalarına yeni kaynaklar verme durumunda olduğumuzu biliyoruz.

Marksizm-leninizmi alacakça boğazlamayı meslek edinenlere, iğrenç bir mezhepçiliği geliştirerek, fanatizmi körükleyenlere burada bir çift laf etmenin yeridir: sürekli değişme ve gelişmeyi esas alan marksizm, bu süreç içinde yüzlerce, binlerce marksistin pratik ve entellektüel eylemi ile kendisini geliştirir, zenginleştirir. Fakat aynı zamanda öznal olarak marksist bir zemin üzerinde içtenlikle ve kararlılıkla mücadele eden birçok Marksist de, pratik ve entellektüel eylemlerinde marksizmi boğazlayan, fukaralaştıran düzeylerin mimarı olma sorumluluğunun sahibi olabilirler. Söz gelimi, faşist Almanya'yı Reichtachg yangını davasında dünyaya rezil eden Dimitrov'un —bilebildiğimiz kadarıyla— savunmada gösterdiği ustalığı ve direnci unutmak mümkün değildir.. Bu, Dimitrov'un anti-faşist mücadelede içine düştüğü yanlışları ve yetersizlikleri ortadan kaldırmaz elbette. Ama, eleştirilerek inkar, değerlendirilerek suçlama, bilimsel bilgi ile ideolojik uyusukluk birbirine karıştırılınca, elbette varılacak yer tarikatların inşası, mezhepçi dogmatizmdir..

Burada vurgulanması gereken bir diğer olgu ise şudur: İtalya'da faşizm ve Almanya'da Nazizmin kavranmasında yararlanılacak teorik kaynakların başında A. Gramsci ve Troçki gelmektedir. Bunlar gibi Daniel Guérin'in ve III. Enternasyonal çizgisinde bocalayan zik zaklarından ayıklanarak Tagliatti'nin titizlikle değerlendirilmesi gereklidir. Bunlara eklenecek pek az isim olduğunu da belir-

telim. TC pratiğinin kör dogmatizmini parçalamak elbette ki kolay olmayacaktır. Ama, teoride sınıf mücadelesinin kendisi çetindir. Uyuşukluğa, soyut, formüllere, entellektüel sefaletle tahammülü olmayan siyasal pratik teoride de cesareti, yaratıcı ve yırtıcı bir mücadeleyi gerektirir.

3 — DİMITROV'UN FAŞİZM TEORİSİ YETERSİZ, ANTI-FAŞİST SİYASAL STRATEJİ VE TAKTİKLERİ YANLIŞTIR

III. Enternasyonal'in genel eğilimini paylaşan siyasal güçlerin zaaflarının başında, emperyalist savaşın uluslararası düzeyde yarattığı siyasal, ekonomik ve toplumsal buhranların gerektiği biçimde değerlendirilmemesi gelir. İtalya'da yükselen toplumsal devrim dalgası gerilemiş, Milano'da fabrikalara çekilen kızıl bayraklar indirilmişti. Faşizm, İtalya'da sosyalist hareketi yalnızca fizik planda değil, ideolojik planda da yenmişti. Nedir ki, III. Enternasyonal teorisyenleri İtalya'da faşizmin yerel bir olgu olduğunu belirtiyorlardı. Gelişmiş kapitalist ülkelerde burjuva demokrasisinin, faşizme yeşerecek ortam yaratamayacağı iddia ediliyordu.

III. Enternasyonal'in X. Plenumunda (1929) Martinov, faşizmin, geri ve tarımsal ülkelerde komünist hareket için bir tehlike olacağını belirtiyordu. (2)

Sendikalar Enternasyonal'i'nin IV. Kongresinde, faşistlerle, sosyal-demokratlar arasındaki mücadelede ta-

rafsız kalınması bildiriliyordu. Aynı kongrede Dimitrov şöyle diyordu: «... üyelerimiz, faşistlerle reformcuların kesin anlaşmaya varamadıkları ve hâlâ rekabet halinde bulundukları yerlerde, faşistlerin, reformcularla yaptıkları mücadeleye karışmamalıdır.» (3)

Ve devam ediyordu Dimitrov: «Reformculuğa karşı mücadele, her zaman faşizme karşı mücadele demektir ve faşizme karşı mücadele her zaman reformizme karşı mücadele demektir.» (4)

İşçileri, faşizme ve onun yardımcısı reformizme karşı çıkarma (5) taktikleri 1928'lerde resmileşti. Stalin, «sosyal-demokrasi, faşizmin ikiz kardeşi»dir diyordu. 1928'in 17 Temmuz - 1 Eylül aylarında Moskova'da toplanan III. Enternasyonal'in VI. Kongresi Stalin'den kaynaklanan ve başta Dimitrov olmak üzere diğer gözde teorisyenler tarafından da yaygınlaştırılan bu görüşleri, Enternasyonal'in resmi görüşü olarak benimsediler. Böylece reformizme karşı mücadele, faşizme karşı mücadele demektir belirlemesi, sosyal-demokrasi'yi sosyal-faşist ilan ederek pekiştirildi. (6)

Dimitrov bu kongrede şöyle diyordu: «Sosyal-demokrasi, burjuvazinin bir alanı ve memurlar ile küçük-burjuvalar arasında sosyal-faşizmin besleyicisi olarak büyük ölçüde zararlıdır ve sosyal-demokrasi ile yılmadan mücadele edilmesi gerekir.» (7)

Ama VII. Kongrede bu kesin önermeden sağa dö-

nerek çark edildi, sosyal-faşizm tezi geri alındı ve sosyal-demokratlarla işbirliğinin gereği resmîleştirildi.

VII. Kongrede Dimitrov şöyle demektedir: «aşırı sol-lar, bütün sosyal-demokratlar karşı devrimciymiş gibi, 'karşı-devrimci sosyal-demokrasi ile koalisyon istemiyoruz' diye haykırıyorlardı.» (Yagk. s. 121, 1. kitap)

Hitler'in hükümet koltuğuna yerleştiği 1933'lerde pratiğin sarp kayalarına çarparak işlemez hale gelen bu yanlış taktiklerin büyükçe bir bölümünün terkedildiği VII. Kongre, esas olarak sol'dan sağa doğru savrulmanın teorisini yaptı. Sosyal-demokratlar artık sosyal faşist olarak görülüyor ve ittifakçı olarak itibar görüyorlardı. Ve buradan öteye artık, anti-faşist mücadelenin bayrağı burjuva demokratlarının titrek ellerine terkediliyor, sosyalist siyasal iktidar mücadelesi, bu mücadelenin milltan müfrezeleri, burjuva demokrasisinin kurtarılması için yedek güç haline getiriliyor ve «halk cepheleeri» eli ile kuyrukcu bir rotaya giriliyordu. (*)

(*) «Acı olan şu ki» diyor D. Guérin, «bizler, burjuva demokratlarının anti-faşizm bayrağını ellerine geçirmelerine seyirci kaldık. Bu baylar sırf kendi nazik bedenlerini de okşar korkusuyla faşizm kır-bacından ürüyorlar; fakat en az bunun kadar işçi iktidarından da ödleri kopuyor. Bu iki yönlü korkuyu bir çırpıda giderebilmek için de şu kırma çözümü bulmuşlar: 'Halk Cepheleeri'. Halk cepheleeri sözcükleri faşizme karşı atıp tutuyorlar, onun maddi köklerini kurutacak radikal tedbirler almaya da yanaşmıyorlar.» (Faşizm ve Büyük Sermaye, s. 15)

Gerçi «halk cepheleeri» İspanya ve Fransa'da göreceli başarılar elde etti ve faşist hareketin bir süre gerilemesine, işçi sınıfının bazı mevziler elde etmesine katkıda bulundu ama, anti-faşist mücadeleyi sosyalist siyasal mücadele tabanından kaydırđı, sınıfsal içeriğinden boşalttı ve burjuva demokratlarının da önderliğini getirdi. Kaba bir biçimde ifade edildiği üzere, en barbar emperyalistlere karşı, daha az barbar olan emperyalistlerin yönetimi proletarya ve emekçi yığınlara biricik alternatif olarak sunulmuştu. Çünkü VII. Kongre, iktidardaki faşizmin çıplak vahşeti karşısında sorunu «ya faşizm - ya burjuva demokrasisi» formülüne indirgemiş, bunun teorisini yapmıştı. Dimitrov o ünlü raporunda şöyle yazıyordu: «Kapitalist ülkelerin emekçi kitleleeri şimdi çabuk ve kesin bir seçme yapmak zorundadırlar. Ve bu seçme, proletarya iktidarı ile burjuva demokrasisi arasında değil, burjuva demokrasisi ile faşizm arasında olacaktır.» (8) (**)

Dimitrov yola çıkarken, faşizm ile ilgili yüzeysel bilgilerle teorikleştirme eğilimindeydi. Buna göre, faşizm, bir burjuva gericiliğiydi. Faşizm, burjuva gericiliğinin tipik bir

(**) «Devlet» diyor D. Guérin, «nasıl faşizm virüsünü içinde taşıyor idiyse, aynı şekilde, faşizmin yerini alacak 'demokratik' devlete de, faşizm virüsü bulaşmıştı. Bu cihazın 'temizlenmesi' ise, aslında bir maskaralıktan başka bir şey değildir. Çünkü burjuva devleti gerçekten dezenfekte etmenin yolu, onun özünü boşaltmak, onu parçalamaktır.» (Faşizm ve Büyük Sermaye, s. 15)

siyasi görüntüsüydü, (1923). Daha sonra, faşizmin, savaş tehlikesinin tek sebebi olduğu yanlışına düşüldü, (1928).

Faşizmi bir burjuva gericiliği olarak görmek, faşizmin özgünlüğünü kavrayamamanın uç noktasıdır. Faşizmin en sığ ve en yetersiz tanımıdır. Faşizmin, savaş tehlikesinin tek nedeni olduğu iddiası ise, bundan çok daha vahim bir yanıştır. Faşizm ve savaş aynı çağrışımı yapmaktadır. Ama, biri diğerinin nedeni değildir. Bela Kun (1919 Macar devriminin lideri, yenilgiden sonra Sovyetlere geçti, 1937 «temizliği»nde Sovyetlerde kurşuna dizildi) faşizm, savaş tehlikesinin tek nedenidir tezini şöyle eleştirmektedir: «burjuva egemenliğinin siyasi biçimlerinden biri olan faşizmin savaş demek olduğunu ileri süren sloganın, savaş hazırlıklarını demokratik görüntüler ve barışsever laflar altında saklayan bir gurup emperyalist gücü, ebediyen temize çıkarmaktan başka amacı yoktur. Marksist antimilitarizmin, emperyalist savaşa karşı devrimci savaş sloganı, meseleyi başka türlü görürdü: kapitalizm savaş demektir.» (D. Guérin, agk., s. 441)

Dimitrov'un faşizm tahlillerinde abartma ve çelişkileri tek boyuta indirgeme yöntemi egemendir. Ve zaten VII. Kongre esas olarak abartma karmaşıklığı tek boyuta indirgeme faaliyetlerinin formülasyonları üzerinde yoğunlaştı: tekelci burjuvazinin en barbar kesimi ile toplumun geri kalan kesimi arasındaki çelişmeye indirgenen faşizm tanımı bunun en somut kanıtıdır.

Gene bu kongre, yukarıda gördüğümüz gibi iktidar sorununu da sınıf temelinden kaydırarak ya faşizm - ya burjuva demokrasisi tezini tek tercih olarak ortaya sürdü. Oysa Lenin, «Komünist Enternasyonal'in Tarihteki Yeri»ni belirlerken, şöyle diyordu: «kapitalist toplumda her ağır durumda, her ciddi sınıf çatışmasında, seçeneğin ya burjuvazinin diktatörlüğü ya da proletaryanın diktatörlüğü olduğunu anlamayan her insan, Marksizmin iktisadi ve siyasi öğretilerinden hiç bir şey anlamamıştır.»

III. Enternasyonal'in teorisyenlerinin bu doğruyu inkar ettikleri söylenemez. Ne var ki siyasal strateji ve taktiklerinde III. Enternasyonal'in genel tutumu, emperyalist burjuvazinin en barbar kesimi yerine, daha az barbar olan kesimine iktidar vizesi vermek formülünde özetlenebilir.

Son olarak Dimitrov'dan bir alıntı daha yapalım; Sendikalar Enternasyonal'i'nin IV. Kongresinde Dimitrov şöyle koymaktadır sorunu: «Faşizm, burjuvazinin sınıf egemenliğinin son aşamasıdır. Bütün burjuva devletleri eninde sonunda ya bir hükümet darbesi ile ya da 'barışçı' bir yolla, ya da gaddarca ya da tatlı sert bir biçimde faşizme geçer..»

Her iki tez de içerdikleri mutlaklık iddialarıyla, metafizik tezlerdir. Hele bütün burjuva devletlerinin şu ya da bu biçimde ama mutlaka faşizme geçecekleri marksizmin itibar etmesi mümkün olmayan iddialardır.

III. Enternasyonal'in zikzakları, en hazin duruma, Sta-

lin-Hitler anlaşması sürecinde düştü. Bu anlaşmanın yapıldığı evrede, faşizm, bütün çıplaklığıyla milyonlarca insan tarafından somut pratikte yaşanan bir gerçektir. Nazizmin, emperyalist planları hızla uygulamaya konulmuş, Japonya ile Almanya arasındaki anti-komünern pakta, İtalya da katılmış, İspanya'da İtalyan ve Alman faşistlerinin desteği ile Franco, Halk Cephesini yıkarak falanizmin iktidarını kurmuş; Fransa ve İngiltere tarafından da tanınmıştı. Avusturya saldırı altında idi ve Çekoslovakya parçalanmıştı. Japonya ise Çin'i işgal ediyordu. Bu dönem 1939 Mart'ından 1941 Haziran'ına kadar sürer. Aynı dönemde Çekoslovakya Komünist Partisi'nin yeraltı örgütlerinde çalışan Jiri Pelikan'ın anıları olabildiğince trajiktir. Şöyle anlatıyor J. Pelikan: «Sovyet-Nazi anlaşması, bizi adamakıllı sarstı tabi. Ama, daha işgalle birlikte, direnişimizin başladığı anda, Rusların politikası umutsuzluğa düşürmüştü bizi. Bir arkadaşımın karşılaştığı durumu çok iyi hatırlıyorum. Yaşca bizden çok büyüktü. 1933'de Üniversite'de okurken komünist olmuştu. Bizim şehrimiz olan Moravya'da partinin ileri gelenlerinden biriydi. Nazi işgalinden sonra, Komüntern'den bazı direktifler almış, adamakıllı sarsılmıştı. Gottwald'ın kendi imzasını taşıyan duyurular bile, Çekoslovakya'yı işgal eden Alman askerlerinin aslında üniforma glymiş proleter askerler olduğunu, dolayısıyla hiç bir şekilde sınıf DÜŞMANI SAYILAMAYACAKLARINI söylüyordu, (abc). Gerçek düşmanlar, Beneş'in başını çektiği

Çek burjuvazisiydi. Amerikan ve İngiliz plütokratlarıydı. Komüntern'in çizgisel buydu o zaman. Arkadaşımın, direktifleri, parti üyelerine iletmeyi reddettiğini hatırlıyorum. İşgalcilere karşı savaşmak yerine, kendi halkımıza karşı savaşmak gerektiğini söylemiş oluyorlardı. Gerçekte ise, Parti, önce Moskova'daki yoldaşlarının durumunu yeterince bilmediklerini, sonradan söz konusu direktiflerin gerçekte bir ilişkisi bulunmadığını söyleyerek, direktiflerin anlamını halktan gizlemeye çalışıyorlardı. Ağustos sonunda, Alman-Rus anlaşması imzalandığında adamakıllı sersemledik.»

«Bizi umutsuzluğa sürükleyen bir başka olay da, Molotov'un, Polonya'nın düşmesinden sonra yaptığı konuşmada, Polonya'nın kuruluşun beri yapay bir devlet olduğunu, Alman ve Rus ordularının ortak eylemiyle bu devletin bir daha kurulmamak üzere yıkıldığını söylemesi.» (9)

Bu zikzaklar, Haziran 1941'de Hitler'in Sovyetlere saldırması ile sonuçlandı. Bunu daha sonra, ünlü Tahrans-Poltsdam-Yalta konferanslarında Rusya-Amerika ve İngiltere adına; Stalin, Roosevelt (daha sonra Truman) ve Churchill'in, dünyanın düzeni üzerine bir araya gelişleri izledik.

«III. Enternasyonal'in ideolojisi içerisinde faşizmin biraz daha kabalaşmış bir burjuva diktatörlüğü gibi görülmesi, Avrupa işçi sınıfı için felaketli sonuçlar doğurdu. Bütün bu dönem boyunca gerek uygulanan politikalar-

daki dalgalanmalar (faşizm karşı sosyal demokrasi ile ne yapılacağı konusundaki çarpıcı kararsızlık) gerekse, bu pratiklerin pragmatik haklı göstermelerinde pek de ileriye gidemeyen ideolojik açıklama ve mücadeledeki yetersizlik, marksistlerin, faşizmi açıklayacak kavramsal çerçeve oluşturmakta bir hayli bocaladıklarını kanıtlamaktadır. Sonuç olarak herhangi bir bilimsel tanım özelliği taşımayan «en kanlı, en gerici» gibi kesinlikten uzak, daha çok duygusal bir tepkiyle dile getirir sözler, faşizmin tanımı yerine ikame edilmeye çalışıldı; bugün bile, türlü nedenlerle, bu garip tanımlara sarılmak gereğini savunan dogmatikler var. Tabii, dogmatizmin her çeşidinin çok yaygın olduğu Türkiye’de de.» (10)

Lenin, «şüphesizlikle zayıflamış, bilgiçlik yüzünden uyuşukluğa gömülmüş, günah çıkartmaya meyilli, devrimden çabucak yorulan, devrimin cenaze törenini ve onun yerine anayasal müeyyideler getirilmesini bir tatili bekler gibi bekleyen ‘marksistleri; objektif durumu serinkanlı bir biçimde ortaya koyan teoriyi, varolan durumun doğrulaması haline getirerek çarpıtan ve devrimin iniş çıkışlarındaki her geçici gerilemeye çabucak uyum gösterip ‘devrimci hayalleri’ fırlatıp atarak, ‘gerçekçilik’ tenekeliğine sarılan kişi» olarak tanımlıyordu. (11)

III. Enternasyonal’in ideolojisi, proleter devrimin cenaze törenine ya faşizm - ya burjuva demokrasisi çelenlikle katıldı. İşbaşındaki faşizmin işgüzarlıklarını sayıp

dökerek, teoriyi, varolan durumun doğrulaması haline getirdi ve devrimci hayalleri fırlatıp, «gerçekçilik» tenekesine sarıldı.

Gramsci, «işçi sınıfı niçin yenilmiştir?» diye soruyor «niçin birleşememiştir? Faşizm, niçin emekçi halkın geleneksel partisi olan sosyalist partiyi, yalnız fizik planda değil, ideolojik planda da bozguna uğratmayı başarmıştır? Komünist Parti niçin 1919-1922 yıllarında hızla gelişmemiş, proletaryanın ve köylü kitlelerin çoğunluğunu kendi çevresinde bir araya getirmenin üstesinden gelememiştir? İtalyan proleter partileri niçin devrimci açıdan her zaman cılız kalmışlardır? Bunlar niçin sözden eyleme geçecekleri sırada, iflasın eşliğine gelivermişlerdir?»

Ve şöyle yanıtlıyor: «Üstünde hareket edecekleri, savaş girişecekleri yeri bilmiyorlardı onlar. Bunu aklınızdan çıkarmayın.»

«Sosyalist Parti, otuz yılı aşkın yaşamı boyunca, İtalya’nın ekonomik ve toplumsal yapısını inceleyen bir kitap bile çıkaramamıştır. Bizlerin bütünü ile bilgisiz, bütünü ile yolumuzu şaşırmış olduğumuzu kavramak için yalnız bu soruyu ortaya koymak yeter. Gevşekliklerimiz konusunda acımasız bir özeleştiri yapmak zorunludur. Her şeyden önce bize varacağımız noktayı yitirten nedenler üzerinde kendimize sorular yöneltmek zorunludur.. İtalyan devrimci partisinin bozguna uğramasının başlıca nedeni şudur: İdeolojisinin olmaması, kitlelerle bir bağlantı kurmaması olması,

militanlarının billincini ruhsal olduğu kadar ahlaki inançlar yardımı ile güçlendirmemiş bulunması... Bu durumda kimi işçilerin faşist olmasına niçin şaşılsın.» (12)

Troçki ise, başı baltayla parçalanıp katledildiği son gün yazdığı yazıda (20 Ağustos 1940), yenilgiden çıkarılacak derslerin bir bölümünü «burjuvazinin etkisi altında kalan işçi liderliklerinin, proletaryanın devrimci görevinin yerine getirilmesini engelleyebileceği, yavaşlatabileceği, zorlaştırabileceği, erteleyebileceği» olduğunu vurgulayarak şöyle diyordu: «faşizm ve emperyalist savaşlar dizisi, proletaryanın kendini küçük-burjuva gelenek ve hurafelerden kurtarmak için, oportünist, demokratik ve maceracı partilerden kurtarmak için, devrimci öncüyü sarsmak, dövmek ve eğitmek ve böylece, insanlığın kurtuluşu için tek çözüm olan devrimci görevin yerine getirilmesine hazırlamak için girmek zorunda kaldığı bir okuldur.» (13)

Açıktır ki bu okuldan aklanarak çıkılmamıştır.. «iki rejimin ikisi de halk kitlelerinin başkaldırmasıyla değil, kaybedilmiş bir savaş sonunda yabancı orduların işe karışmasıyla yıkılmıştır.» (14) Beraberinde III. Enternasyonal'i de süpürüp götürerek.

4 — III. ENTERNASYONAL'İN LAĞVI, İDEOLOJİK YIKIM, EMPERYALİST BURJUVAZİYE SİYASAL VE İDEOLOJİK TESLİMİYET VE PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİNİN KURŞUNA DİZİLMESİDİR
III. Enternasyonal'in lağvedilmesi üzerinde titiz bir

dikkatle durulması gereken olabildiğince önemli bir sorundur. Ne var ki, sürekli es geçilmiştir. Halen es geçilmektedir. Proletarya enternasyonalizmi dillerden düşürülüyor, ama, halen dünya proletaryası enternasyonal birlik, dayanışma ve mücadele merkezinden, merkezi bir savaş örgütünden yoksundur.. Çarlık Rusyası'ndan devralman perişan Sovyetler ülkesinden yükselen Komünist Enternasyonal'in ihtilalci fırtınasının taşıdığı mesajlar ise halen bütün dinamizmi ve canlılığıyla dipdiridir. Dünya proletaryasının ve mazlum ulusların siyasi sözcülerinin bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm sorunlarını tam bir bağımsızlık içinde enine boyuna ve hiç bir baskı altında tutulmadan tartıştıkları Komünist Enternasyonal'in komünist platformu ve özellikle Lenin'in bir sıra neferi olarak katıldığı tartışmalardaki açık yüreklilik ve bilimsellik bugün hayranlık verici nitelikleri ile marksist literatürün baş yapıtları arasında durmaktadır.

Lenin sonrası tedricen (azar azar) çürüyerek yozlaşan ve Nazi Almanyası'nın yenilgisinden kısa bir süre önce lağvedilen III. Enternasyonal'in süreci ise uluslararası işçi sınıfı hareketinin tarihi açısından ibret verici derslerle, lanetli uzlaşma ve anlaşmalarla, ideolojik çarpıklıklarda doludur. Örgüt lağvedildiği zaman zaten çürümüş ve önderleri memurlaşmıştı. Merkez Komitesi'nin 15 Mayıs 1943 tarihli kararı, Komünist Enternasyonal'in, «ulusal işçi sınıfı partilerinin daha da güçlenmesinin önünde

bir engel» haline geldiğini belirtiyordu.

Doğruydu! III. Enternasyonal, dünya düzleminde komünist hareketin önünde bir engel haline getirilmişti.

Aynı karar, marksistlerin «**ömürlerini tüketmiş örgütsel biçimlerin destekleyicisi olmadığını**» vurguluyordu. Bu da doğruydu! Lenin'in ölümünden itibaren başlayan çürüme ve yozlaşma örgütün yalnızca biçimini değil tüm muhtevayı da sarmıştı. Ve lağvedildiği zaman ömrünü tüketmiş bir örgütsel biçim ile beraber, proletarya enternasyonalizminin muhtevası da lağvedilmişti.

Nihayet 15 Mayıs 1843 günlü Komünist Enternasyonal Merkez Komitesi kararı örtük olarak ABD, Fransa, İngiltere gibi emperyalist devletlerdeki emekçi halka ve ileri işçilere kutsal görevlerinin «**bu hükümetlerin askeri çabalarına yardımcı olmaktan ibaret**» olduğunu belirterek tarih sahnesinden çekilirken son tarihsel (!) görevini de yapıyordu.

Konu enine boyuna incelenmelidir. Bu açık. Zaman ve olanaklarımız elverdiğince bunu yapmaya çalışacağız. Bu metinde bu konu üzerinde daha etraflıca duramaz mümkün değil. Yalnızca Stalin'in konu ile ilgili görüşlerine işaret ederek geçeceğiz.

Stalin'in 28 mayıs 1943'de İngiliz Reuter Ajansı Moskova başmuhabirinin sorularına verdiği cevaplar şöyledir; başmuhabir King soruyor: «İngiltere Komüntern'in feshini olumlu karşıladı, bu soruna ve ilerdeki uluslararası iliş-

kilere Sovyetlerin bakışı nedir?»

Stalin şöyle cevap veriyor:

«Komünist Enternasyonal'in dağılması doğrudur ve zamanında olmuştur. Çünkü bu bütün özgürlükçü ulusların ortak düşmanı olan Hitlerizme karşı genel saldırıyı örgütlemeyi kolaylaştırıyor.

Komünist Enternasyonal'in dağılması doğrudur, çünkü:

a — Bu dağılma 'Moskova'nın güya başka devletlerin hayatına karışmak niyetinde olduğuna ve onları 'bolşevikleştireceğine' dair Hitlerciler'in yalanını açığa çıkarıyor. Bundan böyle bu yalana son veriliyor.

b — Bu; başka başka ülkelerin komünist partileri güya kendi halklarının çıkarına değil, dıştan verilen emre göre hareket ediyorlar diye, işçi hareketinin içindeki komünizm düşmanlarının yaptığı iftiraları açığa çıkarıyor. Bu iftiralara da bundan böyle son veriliyor.

c — Bu; faşizme karşı savaşı geliştirmek için, özgürlükçü ülkelerdeki yurtseverleri, parti ve din farkı gözetmeksizin kendi ülkelerinin tek bir ulusal kurtuluş karargahında birleştirmek işini kolaylaştırıyor.

ç — Bu; Hitlerizmin dünya ağılığı tehdidine karşı savaşmak için bütün ülkelerde yurtseverlerin bütün özgürlükçü halkları tek bir uluslararası karargahta birleştirmek uğrundaki işini kolaylaştırmak ve böylece halkları eşit haklar temeli üzerinde, gelecekte onların karşılıklı

dostluğunu kurmak için gereken yolu temizlemiş oluyor.» (*)

İşte böyle. Hitlerizmin yalanlarını boşa çıkarmak için, parti farkı gözetmeksizin tek bir ulusal kurtuluş karar-gahında birleşmek için, halkların eşit haklar temelinde örgütlenmelerinin önünde bir engel haline geldiği için, müttefiklerin (ABD-İngiltere-Fransa) cephesini güçlendirmek için vb. uluslararası proletarya hareketinin ve mazlum ulusların kurtuluş mücadelelerinin merkezi örgütü olan Komünist Enternasyonal lağvediliyor. Lağvedilmesinin zamanında olduğu ve doğru olduğu söyleniyor! Merkez Komitesi bunu kabul ediyor. Bütün üye partiler onaylıyor. Ve II. Enternasyonal'in cürümüş yapısını infilak ettirerek, Ekim Devrimi'ni taclandıran o yüce ve saygın Komünist Enternasyonal yerini Cemiyeti Akvam (bugünkü Birleşmiş Milletler) gibi emperyalist burjuvazinin dünya örgütüne terk ederek, yaşlanmış, cürümüş, işçi hareketi önünde bir engel haline gelmiş köhne ve bunak bir organizma olarak tarihin çöpepetine atılıyor..

Özcesi, daha önce defalarca vurguladığımız gibi pağanlık ve kof ajitasyonlarla sosyalist siyasal pratiğin çetin yollarına düşmek mücadeleye bir şey kazandırmaz.

(*) Stalin/Faşizme Karşı Savaş Konuşmaları, s. 106, 107 (Çağrı y.l. B. Şubat 75) Ek not: SOSYALIST dergisi Stalin'in bu yazısı ile III. Enternasyonal M. Komitesinin iki belgesini yayınladı. Bak: Sosyalist S. 85, s. 10.

Devrimci hareket devrimci teoriyi gerektirir. Teori ise ezberciliğe, gevezeliğe, kendini beğenme bücürlüğüne hiç mi hiç tahammüllü değildir.

Konuya dönelim; faşizmi basma kalıp formüllerle tanımlamanın getireceği bir yarar yoktur. Okuyucu, faşist dönemi titiz bir dikkatle incelemelidir. Formüller ezberleyip, reçeteler döşenerek anti-faşist mücadele yapılamayacağı bilinmelidir. Anti-faşist mücadelede içine düşülen yetersizliklerin ve yanlışların üzerine cesaretle gidilmelidir. Bu yetersizlikleri ve yanlışları mutlaklaştırmak yöntem değildir. Öte yandan çalışmalarımız, faşizmin hangi şartlarda ortaya çıktığını ve çıkabileceğini, kullandığı araç ve yöntemleri, faşist hareketin içinde büyüdüğü siyasal ve toplumsal ortamı, asıl ve temel olan muhtevayı irdeleme, kavrama düzeyinde yoğunlaşmalıdır.

Bunu yapmaya çalışacağız.

FAŞİZM

1 — Büyük Ekim Devrimi ve Emperyalist Savaş

Faşizm, Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın yarattığı ortam içinde beslenen, orada üreyen bir olgudur. Bir diğer ifade ile, faşizm kapitalizmin emperyalizm dönemine ait bir olgudur. Ancak, tek başına emperyalizm, faşizmin ortaya çıkışı için yeterli değildir. Faşizm aynı zamanda, Büyük Ekim Devrimi ile açılan proleter devrimler çağına özgü bir olgudur. Büyük Ekim Devrimi'nin, mülk

sahibi sınıfların egemenliğine dayalı kapitalist sistemde yarattığı zelzele, emperyalist savaşın kırıp geçirdiği üretici güçler, bütün gözeneklerinden kan ve sefalet akan perişan bir kapitalist toplum.. faşizmi besleyip büyüten ortamın temel karakteristikleri bunlardır.

Büyük Ekim Devrimi, şanlı Paris Komünü ile proletaryanın tokadını yiyip sersemleyen burjuvazinin —ve genel olarak mülk sahibi sınıfların— en eski zamanlardan bu yana, önünde ilk kez iliklerine kadar titredikleri bir toplumsal devrimdi: **Mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesi** eyleminin bayrağı, Çarlık Rusyası'nın kanlı saltanatı üzerinde dalgalanmaktadır; «dünyanın paylaşılması, sömürgelerin, mali sermayenin nüfuz alanlarının bölüşülmesi ve yeniden bölüşülmesi için çıkarılan» emperyalist savaş ardında on milyon ölü, milyonlarca hasta, sakat, yaralı bırakarak bu vahşet gösterisini bitirmek üzeredir. Mülk sahibi sınıfların egemenliğine dayalı toplumsal örgütlenmenin temelleri çatlatılmıştır. Ve egemen sınıfların iktidarlara, Sovyet iktidarının taşıdığı mesajlarla gurbüzleşen toplumsal devrim dalgasının tehdidi altındadır. Mülk sahibi sınıflar, bir yandan zenginlik kaynaklarının kuruması ve öte yandan yükselen toplumsal devrim dalgasının paniği arasında çılgına dönmüşlerdir. Çılgına dönen mülk sahibi sınıfların, emperyalist savaşın yükü altında ezilen ve toplumsal bir çöküşün misli görülmemiş sefaleti altında kötürümleşen kesimi ise küçük ve orta mülk sahipleridir,

genel konumu ile küçük-burjuvazidir. Bu bağlamda, somut bir olgu olarak mülkiyetin savunulması, çok çeşitli mülk sahibi sınıfların buluştukları ortak paydadır. İtalya ve Almanya deneylerinin ortaya çıkardığı üzere, faşizmin dayandığı karmaşık muhtevayı ve kitlesel katılımın nedenlerini bu perspektifte aramak gerekir.

Mülk sahibi sınıfların, mülkiyetlerini savunmaları, dolaysız olarak kapitalizmin savunulmasına tekabül eder. Bundandır ki, faşist hareketin siyasi kabukları altında, burjuvazinin çıkarları durmaktadır. Ancak, faşist hareketin, doğrudan kalkış noktası, kapitalizmin savunulması değildir. Tam tersine, faşist hareket kendisine üremek ve genişlemek için anti-kapitalist bir platform çizer. Bu anti-kapitalist platformun en cazibeli şiarları ise anti-tekel şiarlardır. Ne var ki, bu anti-kapitalist ve anti-tekel şiarlar, faşist hareket için demagojik propaganda araçlarından başka bir şey değildir. (*)

(*) Hitler'in 1920 programı bu bakımdan olabildiğince ilginçtir. Şöyle yazar Nasyonal Sosyalist Parti Programı: Md. 12— Her savaşın halkın sırtına yüklediği sınırsız mali fedakârlıklar ve heba olan kanlara bakarak, savaştan doğan her türlü kişisel zenginleşme, halka karşı bir suç olarak nitelendirilmelidir. Böylece bütün savaş kârlarının müsaderesini istiyoruz.

Md. 13—Halen mevcut bütün tröstlerin devletleştirilmesini istiyoruz. Md. 14—Büyük işletmelerde kârlara katılmayı istiyoruz. Md. 15—Yaşlılar için büyük bir yardım teşkilâtı istiyoruz.

Faşist hareket bu şiarlara, kitlesel dayanağını oluşturan küçük mülk sahiplerinin tepkilerini biçimlendirmek için başvurur. Yukarıda, emperyalist savaşın, özellikle küçük mülk sahiplerini perişan ettiğini belirttik. Ancak, tekelleri hedef alan anti-kapitalist şiarların maddi dayanağı yalnızca bu somut durum değildir. Bu demagojinin dayandığı maddi temel, tekellerin zorunlu olarak küçük üretim ünitelerini imha etmesi ile ilgilidir.

Bu nedenle, faşist hareketin sınıf bileşinine dayalı demagojik propaganda, özellikle ezilen katmanların isyanını, öfkesini ve umutsuzluğunu örgütleme amacına yararlıdır. Faşist iktidarın sınıf temeli ise doğrudan tekelci burjuvazidir. Faşizmin çetrefilliği, kitlesel hareketin sınıf bileşeni ile (küçük ve orta mülk sahipleri, eski askerler, lumpenler, orospular, hırsızlar, üretim dışı diğer ögeler ve kapitalizm öncesi kırıntıların anti-kapitalist özer taşıyan erimeye mahkum yapıları ile) faşist iktidarın tekelci burjuvazinin hizmetine koşulan yapısının birbirine eklenmesinde durur. Bu noktada basit açıklamalarla işin içinden kolayca sıyrılmak mümkün değildir. Denir ki, eğer bu ara katmanlar, faşizmin gerçek yüzünü görebilselerdi, faşizm-

den koparlardı. Bu sağ mantık faşizmin açıklanma olanaklarını ortadan kaldırır, dolayısıyla, anti-faşist mücadeleyi savsaklayan lanetli bir teslimiyettir. Çünkü faşizmin özgünlüğü, kitlelerin saldırganlığa dönüşen tutkulu eylemlerini, tekelci burjuvazinin iktidarı için seferber etmesinde yatmaktadır. Faşizmi, faşizm yapan da budur. Emperyalist savaşın kırıp geçirdiği ve proletaryanın egemen sınıf olarak örgütlenmesinin açtığı yeni çağda, çıkarları tehdit altında olan, yoksulluğun sefalete dönüştüğü, maddi ve moral açıdan yok olma durumunda bulunan küçük mülk sahipleri ile, değerleri olabildiğince kötürümleşmiş üretim dışı ögelerin çöken bir sınıfa, burjuvaziye karşı yönelen tepkileri, faşizm ile, burjuvazinin sınıf iktidarı için dövüşen bir orduya dönüştürülür. Sorunun çetinliği buradadır asıl.

Yoksa sorun, «işbaşındaki faşizmin» niteliklerini sayıp dökmek değil. Çünkü işbaşındaki faşizm, milyonlarca insanın somut pratikte gözlemleyebileceği kadar açık faaliyetler içindedir. Onun savaş kundaklayıcılığı, milliyetçi farfaraılığı, azgın ırkçılığı, zıندانları ve zulmü, işkence yöntemleri, ele geçirdiği devletin polis ve ordusu ile yığınları ezmede gösterdiği üstün başarısı (!) besbelli ki, uzun uza-
diya entellektüel çalışmalara ihtiyaç duymaz.

Demek ki, emperyalist savaş, bir yandan, genel olarak mülk sahibi sınıfları ve özel olarak da emperyalist dönemde mülk sahibi sınıfların yönlendirici gücü olan tekelci burjuvaziyi tehdit eden toplumsal devrim dalgasını yük-

Md. 16—Sağlam bir orta sınıfın yaratılmasını ve korunmasını, büyük mağazaların «komünleştirilmesini» ve ılımlı bir fiatla küçük işletmecilere kiralanmalarını, devlete, eyalet ve komünlere mal ve gerec sağlamak için küçük işletmelerin göz önünde tutulmasını istiyoruz.» (Server Tanilli, Anayasalar ve Siyasal Belgeler, s. 642-643)

seltmiş, öte yandan, kapitalizmin yapısal bozukluklarını bütün çıplaklığı ile ortaya sermiştir.

Bu temel karakteristiklere bağlı olarak, faşizmin İtalya ve Almanya'da ortaya çıkması raslantı değildir. Bu iki devlet, emperyalist savaştan yorularak ve yaralı çıktılar. Almanya yenildi. Siyasi sınırları içindeki bazı toprakları yitirdi. Sömürge edinemedi. Yeneni savaşı tazminatı ödemeye mecbur edildi. Ekonomisi felç oldu. Milliyetçi demagojiye kaynak olan bu durum, Hitler'in Nasyonal Sosyalist Partisi'nin 3. maddesinde, tekelci burjuvazinin somut talebini karşılamak üzere şöyle formüle edilmişti: «Kendi halkımızın beslenmesini sağlamak için ülke ve toprak (koloni) ve halkımızın fazlası için kolonizasyon istiyoruz.» (15) İtalya ise, emperyalist paylaşımından istediğini alamamıştı. Toplum, bunalım içinde kötümser, ve tedirgindi. Emperyalist savaşın yükü altında ezilen, savaş sonrasında faturasını ödeme durumunda bulunan ve bunu varlığının her zerresinde duyan orta sınıflar umutsuzdu. Salırganlık, yok olmaya orantılı olarak artıyordu. Bu, bir yanı ile, faşizme kitle tabanı hazırlarken, bir diğer yanı ile burjuvazinin rasyonellerine uyarlı değerleri, kurumları parçalayıcı nitelikler üretiyordu. Düzen ve otorite talebi, ekonomideki buhranın siyasal düzeyde biçimlenmesiydi. Mussolini «faşizm» diyordu, «halkı çoğunlukla özdeşleştiren, ve çoğunluğun düzeyine indirgeyen demokrasinin karşısındadır.» (16) Bunun için, çoğunluğun iradesi, azınlığın,

daha doğrusu tek bir kişinin irade ve bilincine dönüşmelidir. Üstün kişilik tek bir irade, tek bir bilinç demektir. Bu da faşist devlettir. Devlet insanı tümüyle disiplin altına alacaktır, zararlı özgürlükleri kaldıracaktır, hem iradeye ve hem de zekaya işleyecektir! Ve diyordu ki Mussolini «faşist için her şey devlet içindedir ve devlet dışında beşeri, ruhi hiçbir şey varolamaz» (17)

Hitler ise, «okul, çocuğun akli erer ermez, devlet fikrini kafalarına sokacaktır» diyordu 24 Şubat 1920 programında. (18)

Daha sonra göreceğimiz üzere, devlet, bir sınıfın, diğer sınıflar üzerindeki egemenliğinin bir aracı, sistemli şiddet örgütüdür. Faşist hareketin kitlesele dayanağı olan orta sınıfların düzen ve otorite talebi, faşist iktidar eliyle, egemen sınıfın, tekelci burjuvazinin düzen ve otorite talebi olarak uygulanır.

Orta sınıflar, tehdit altında olan çıkarları gereği bu talebe sarılmışlardı. Emperyalist savaş ve toplumsal devrim dalgasının siyasal ve ekonomik açıdan buhran içine savurduğu tekelci burjuvazi de, sınıf çıkarları gereği aynı taleplere sarılmıştır. Ve çıkışın bu talepler, faşist iktidar ile, tekelci burjuvazinin yararına sonuçlanmıştır. Aynı şey milliyetçilik için de, «hayat alanı» için de söz konusudur.

2 — Tekelci Burjuvazi ve Küçük-burjuvazi

Gerek Almanya'da ve gerekse İtalya'da faşist hare-

ketin gelişmesi ve nihayet iktidarı alması ile ilgili sürecin sonuçlarının başında faşizmin, tekelci burjuvazinin iktidarını sağlamlaştırdığı, bütün çıkarları, tekelci burjuvazinin çıkarlarına vahşice tabi kıldığı ve çıkarları tehdit altında olan tekelci burjuvazinin bir hegemonya aracı olduğu gelir. Nedir ki, bunun kadar açık ve yadsınamaz olan bir diğer gerçek de, faşist hareketin içinde ürettiği, maddi ve şiddete dayalı bir güç olarak kendini dayattığı bir toplumsal kategorinin; küçük-burjuvazinin süreçte taşıdığı fonksiyonla ilgilidir. (*) «Faşizm» diyor Trocki, «küçük-burjuvaziye, finans-kapitalin çıkarları için seferber etmenin ve örgütlemenin özgül bir yoludur.» (19)

Gramsci ise 14 ağustos 1924'te şöyle yazar: «faşizmin belirgin özelliği küçük-burjuva kitlelerin örgütlenişindedir. Tarihte ilk kez böyle bir durum meydana gelmektedir. Faşizmin özgünlüğü, bir birleştirme ya da birleştirici bir ideoloji konusunda her zaman yetersiz kalmış bir toplumsal sınıf için elverişli bir örgütlenme biçimi bulmuş olmasındandır. Bu örgütlenme biçimi, savaş alanına sürülmüş bir ordudur.» (20)

Bu gerçek, faşizmi kavramada merkezi bir öneme sahiptir. Çünkü faşizm bizzatıhi emperyalist burjuvazinin ya-

rattığı ve tercih ettiği bir siyasal hegemonya biçimi değildir. Faşizm, muhteva olarak karşı devrimci bir toplumsal isyanın, çöküş halinde bulunan egemen sınıf tarafından, kendi çıkarları çerçevesinde yerleştirilmesini ifade eder.

İtalya'da, faşizmin yükselişi evresinde Gramsci şöyle yazıyor: «Uluslararası ölçüde faşizm nedir? Üretim ve değişim sorunlarını, makinalı tüfekle ve tabancayla çözme girişimini temsil ediyor o. Üretici güçler, emperyalist savaşla kırılıp geçirilmiş, gasbedilmiştir. Ulusal bunalımların aynı oluşu ve aynı anda oluşu, genel bunalımı daha çetin, daha iyileşmez bir duruma götürmektedir. Ama, bütün ülkelerde, iktidarın, bu sorunları makinalı tüfekle ve tabancayla çözebileceğine inanan bir halk tabakası —küçük ve orta burjuvazi-vardır; bu tabaka, faşizmi beslemekte, faşizmin olanaklarını ve kaynaklarını sağlamaktadır.»(21)

Sorunların makinalı tüfekle ve tabancayla çözülebileceğine inanan yığınlar ile, sorunları makinalı tüfekle ve tabancayla çözme yeteneğine ve imkanına sahip bir sınıf —tekelci burjuvazi— ve bunların ortak eylemiyle iktidara oturtulan bir siyasal parti: faşizmin genel konumu budur. Bu anlamda faşizm, burjuvazinin, tüfek sorununu kendi yararına çözme biçimidir. (22) Faşizmin kabukları altında, çöken burjuvazinin çöküşünü önlemek için giriştiği son bir çaba durmaktadır.

Toplumsal devrim dalgasının tehdidi altında bulunan,

(*) Togliatti şöyle yazar: (...) İşçi sınıfına karşı savaş, küçük-burjuva özelliği taşıyan yeni bir yığın temeli üzerinde gelişmeye başlıyorsa, işte o zaman, ve yalnız o zaman kullanmalıyız faşizm terimini.» (cnc) (Faşizm Üzerine Dersler, Bilim ve Sosyalizm Yay. 8. 31)

sömürgelerini kaybeden, sömürü alanları daralmış, üretici güçleri perişan, şaşkınlık içinde bocalayan, yönetemeyen (siyasal alternatifleri tıkanmış) burjuvazi, mihverinde küçük-burjuvazinin durduğu kitlesel tedhişi kabul eder. Tarihsel gelişimi içinde ele alındığı zaman bu kabul edişin, toplumsal devrim dalgasının yükselişine değil, gerileyişine tekabül ettiği görülüyor. Bu evrede proletaryanın öncü güçleriyle, toplumsal muhalefetin bağları kopmuştur. Faşizm, proletaryayı gerileterek iktidar yolunu açmıştır. Siyasal ve ekonomik buhran ise devam etmektedir. Faşist hareketin kitlesel tedhişi olabildiğince boyutlanmış ve burjuvazinin diğer siyasal güçleri yönetme imkanlarını kaybetmişlerdir. Faşist hareketin lideri için başbakanlık koltuğuna davet (*), aynı zamanda, siyasal ve ekonomik buhranın burjuvazi yararına çözülüşüne doğru atılan bir adımdır. Faşist iktidar, burjuvazinin zaferinin işaretidir. Ve burjuvazinin yönlendirici gücü olan tekелci burjuvazinin içinde bulunduğu duruma uyarlı faşist devletin inşası böylece başlar.

Çöküntü içinde bulunan ve bunalımlar, buhranlar içinde boğulan kapitalizm için, karşı devrimci girişimlerin son halkası faşizmdir. Ekonomik ve siyasal buhranlar ve toplumsal devrim dalgasının derinleşmesine karşılık, devrim

güçlerinin gerileyişine orantılı olarak gelişme imkanı bulur. Troçki'ye göre, süreç şu evrelerden geçmektedir: «—kapitalist toplumun en ağır bunalımı; işçi sınıfının radikalleşmesinin artması; kırsal ve kentsel küçük-burjuvazide işçi sınıfına karşı sempatinin artması; ve değişiklikli özlmleri; büyük burjuvazinin ne yapacağını şaşırmaması; büyük burjuvazinin devrimci durumun tepe noktasından kaçınmak için gösterdiği korkakça ve haince çabalar; proletaryanın tükenmesi ve halden düşmesi; toplumsal bunalımın derinleşmesi; küçük-burjuvazinin umutsuzluğu, değişiklikli özlmi; küçük-burjuvazinin kollektif nevrozu, mucizelere inanmaya hazır olması, şiddetli tedbirlere hazır olması, umutlarına ihanet eden proletaryaya karşı düşmanlığının gelişmesi... Bunlar, bir faşist partinin hızla kurulması ve zafere ulaşmasının dayandığı temellerdir.» (23)

Tarihsel gelişimi içinde, faşizmin toplumsal devrim dalgasının gerileyişine tekabül ettiğini daha önce vurgulamıştık. Faşist hareket örgütlü proletarya hareketini parçalayarak, onu toplumsal muhalefetin desteğinden kopararak, iktidar yolunu açmıştır. Siyasal bunalımlar içinde boğulan tekелci burjuvaziye, kitlesel tedhişe dayalı yeni bir yönetim biçimi sunmuştur. Bundandır ki faşizm, küçük-burjuvazinin kitlesel nevrozuyla, tekелci burjuvazinin gerici ve saldırgan niteliklerini, tekелci burjuvazinin hegemonyasını kurma doğrultusunda bütünleştirmeyi ifade eder.

Gramsci'ye göre Mussolini, «küçük-burjuvazinin tam

(*) Metin içinde belirttiğimiz gibi, gerek Mussolini ve gerekse Hitler bir kral diğer cumhurbaşkanı tarafından hükümet kurmakla görevlendirildiler. (Geniş bilgi için Bk. Ek 2,3)

simgesidir.» İtalyan küçük-burjuvazisinin yoğunlaşmış bir örneğidir, o; azgınlığı, yabanılığı, ulusal toprak üstünde yüzyıllardan beri yabancıların ve rahiplerin egemenliğinin bırakmış olduğu bütün döküntülerin karışımıdır. 'Tarihte Gromweller'in, Bolivar'ların ve Garibaldi'lerin çizgisinde değil, İtalya eyaletlerinde çeşitli kukla soytarılarının çizgisinde geçecek, İtalyan folklorundan alınmış bir yüz... Onun ağız kalabalık ve aldatıcı devrimciliği, kendi çevresinde küçük-burjuvaziye harekete geçirmeye yönelik bütün bir değerler dizisine dayanır. Faşizm kapitalizmin çıkarlarını koruduğu sürece, küçük-burjuvazinin ruhuyla belirir. Temel bağıntısı sınıfların inkarına ve eski köylü, katolik, sanayi öncesi ve küçük-burjuva geleneğine bağlı bir halk eşitliği kesinlemesine dayanmaktadır. Büyüklük efsanelerini benimsemiştir: İtalya'da Roma İmparatorluğu değerlerini, Almanya'da kan ve toprak değerlerini...» (24)

Gramsci, Mussoli'nin «gücünü, üretimde hiçbir işlevi olmayan ve kapitalizmin çelişkilerinden, zıtlıklarından habersiz bulunan, sınıf mücadelesinin sosyalistlerle komünistlerin şeytansı bir buluşu olduğuna inan bu küçük-burjuvazinin derin tabakaları üzerinde yoğunlaştırdığını» belirtir. (25)

Troçki ise «herhangi bir küçük-burjuva, Hitler olamazdı ama» der «her tatminsiz küçük-burjuvanın içinde bir parça Hitler vardır.» (26)

Bunlar «kravatları ve suni ipek gömlekleri ile ancak

örtünebilen» ve durmadan yoksullaşanlardır. Böylece «bütün resmi inançları ve hepsinden çok da, demokratik parlamentarizmi yok ettiler.» (27)

Nazilerin «dilenci torbalarına doldurulan hoşnutsuzluklar» çoğalırken, «savaş, bozgun, tazminatlar, Ruhr'un işgali, bunalım, yokluk ve kinle kızışmış bir atmosfer içinde küçük-burjuvazi, kendisini aldatan bütün partilere isyan etti. İflasın kurtulamayan küçük mülk sahipleri, bunların Üniversiteden çıkıp da iş ve müşteri bulamayan oğullarının, çeyizsiz ve nişanlız kalan kızlarının karanlık kalan durumları ve bitmek bilmeyen yakınmaları, düzen ve otorite talebini doğruluyordu.» (28)

«Alman faşizmi, İtalyan faşizmi gibi, işçi sınıfına ve demokratik kurumlara karşı bir koçbaşı gibi kullandığı küçük-burjuvazinin sırtından iktidara yükselmiştir. Ama iktidardaki faşizm hiç de küçük-burjuvazinin hükümeti değildir. Tam tersine, tekelci sermayenin en acımasız diktatörlüğüdür. Mussolini haklıdır: ara sınıflar bağımsız bir politika izlemekten acizdirler. (29) Bunalım dönemlerinde bu sınıflar temel sınıflardan birinin politikasını en akıl almaz sınırına kadar götürmek zorundadırlar. Faşizm bunları sermayenin hizmetine sokmayı başarmıştır. (30)

Bir de eski askerler sorunu var. (*)

(*) Togliatti'de, bu eski askerler sorununa işaret ediyor:

«...eski askerlerin, uyumsuzların tek tek kişiler değil, bir yığın olduğunu ve sınıf özellikleri olan bir olayı temsil ettiklerini anlaya-

«İtalya, savaştan altıyüzbin aşkın ölü bırakarak çıktı. Yarım milyon da sakat. II. Moskova kongresinde Radek'in açıkladığı gibi: İtalya'da sosyalist hareketin en büyük yan- lışı, eski muhariplere karşı yürüttüğü siyaset olmuştur. Gramsci onaylıyor bunu: «subaylar, küçük-burjuvalar ara- sından geliyor, radikalleşmekten başka bir şey istemiyor- lar; ama parti onlarla uzlaşma yerine, nedensiz bir bi- çimde, kendine düşman etti onları.» (31) Gramsci, parti- nin bu siyasetini, savaşı istemiş olanlarla, savaşı yapmış olanlar ya da savaşta bulunmuş olanları birbirine karıştır- ma siyasetini «atan eli değil atılan taşı ısırın köpek siya- seti» olarak tanımladı. (32)

Troçki ise Almanya için şunları yazıyor: «Nasyonal sosyalizmin bayrağı eski ordunun orta ve ikinci dereceden kadrolarından gelen kişiler tarafından yükseltildi. Madal yalarla donanmış subay ve astsubaylar vatan için katlan- dıkları eziyetlerin ve kahramanlıkların boşa gitmiş olması- nı ve en çok da kendilerine hiçbir minnettarlık gösteril- memesini kabul edemiyorlardı. Devrime ve proletaryaya duydukları nefretin kaynağı budur. Bankacıların, sanayil- cilerin ve bakanların kendilerini, muhasebecilik, mühen- dislik, posta memurluğu ve öğretmenlik gibi mütevazı gö-

madık. Örneğin, savaşta komuta görevinde bulunmuş olan uyumsuz- lar evlerine döndüklerinde emir vermeyi sürdürmek istediler, kurulu düzeni eleştirdiler ve dikkate almamız gereken, ama dikkate alma- dığımız bir dizi sorunlar ortaya atıldılar.» a.g.k. s. 31)

revlerle avutmak istemelerinden ötürü, bunların saflarına da gidememektedirler: 'sosyalizm'lerinin kaynağı da bu- dur.» (33)

Hitler, Versailles şartlarına, hayat pahalılığına, faiz- letli astsubaylara saygı gösterilmemesine ve musevi ban- kası ve gazetecilerin entrikalarına karşı küfür ve yakınma- malarla işe başladı. Ülkede iflas etmiş, başarısızlığa uğra- mış, henüz taze yaralarla kaplı yeterince insan vardı. Bun- ların hepsi yumruklarını masalara öfke ile indirmek istiyor- lar. Hitlerse, bu işi herkesten iyi yapıyordu. (34)

Faşist hareket, küçük-burjuvazinin her zaman tahrik edilebilir olan zafatını, hükmetme zafatını ustalıklı kullan- mıştır. Maria-Antionnette şöyle yazıyor: «(İnanmak-boyun eğmek ve savaşmak): Herkes bir başkasının küçük şefidir. Öyle ki, İtalya'da faşizm 1 Capo-fabrbcatti (bina şefi) diye bir tip yaratmıştır; üniforma giyen, çok sefil bir yaşam sürdüğü halde kendisinin bir bakan kadar önemli olduğuna inanan ululaştırılmış bir küçük-burjuvadır burada söz ko- nusu olan.» (35)

Bu ululaştırılmış küçük burjuva, aynı zamanda prole- taryaya karşı kin ve nefretle örgütlenmiştir. Çöküntü ha- lindeki kapitalizmde küçük-burjuva, doğal geleceği olan proleterleşmekten bin kat daha korkmaktadır, çünkü. Bütün dikkatini sefil bir toprak parçasına diken köylülük gibi, küçük-burjuva da dikkatini, tekellerin erittiği küçük mül- kiyetine diker. Çöküntü halindeki kapitalizmde, demokra-

sinin sigortaları da atmıştır zaten. Bu bağlamda faşist hareket umutsuzluğun siyasal görüntüsü olarak belirir. Düzen ve otorite ister. Küçük mülkiyetin korunmasını ister. Tröstlerin devletleştirilmesini, büyük şirketlerden pay almayı önerir. Proletaryadan umudunu kesen, başıboş ve ortalıkta kalmış küçük-burjuvazinin sığınağı halinde kendini sunar... İtalya'da da Almanya'da da maharetle bunu yerine getirir.

Buhran ve bunalım dönemlerinde örgütlü proletarya, yükselen toplumsal devrim dalgasını örgütlemek, ona bilinçli bir ifade vermek, siyasal iktidarı ele geçirmek, görevi ile, tarihsel olarak yükümlü bulunduğu bu görev ile, karşı karşıya kalır. (*) Bocalayan, ikircikli davranan, doğru bir devrimci çizgi ve sağlam bir önderlikten yoksun olan proletarya elbette ki en geniş muhalefeti kendi önderliği çevresinde birleştiremez, kitleler için bir umut ve dayanak olmaktan çıkar. Proleter öncü, zayıflar, halden düşer; ve orada, proleter öncüyü, onun kurumlarını ve organlarını yalnızca fizik planda değil, aynı zamanda değerlerini ve dünya görüşünü de ideolojik olarak bozguna uğratmak, yok etmek için faşizm ortaya çıkar. Umutlarını yitiren, güven duymayan küçük-burjuvazi, kitlesel tedhişin çılgınlığı

(*) Clara Zetkin, III. Enternasyonal'in İcra komitesinin genişletilmiş oturumuna sunduğu raporda şöyle diyor (haziran 1923): «Faşizm, Rusya'da başlamış devrimi devam ettiremediği için proletaryanın çekmek zorunda kaldığı bir cezadır.» (Daniel Guérin a.g.k. s. 5)

içinde soy bir anti-komünizmle yoğrula yoğrula büyür.

3 — Faşizmin Temel Karakteristiği: Fanatik Anti-Komünizm

Faşist hareketin temel karakteristiği, fanatik anti-komünizmdir. Emperyalist savaş sırası ve sonrasında, proleter nitelikli devrim dalgalarının yükseldiği ya da en azından ortaya çıkabilir şartların var olduğu evrelerde ortaya çıkmıştır. Anti-Komünist propaganda ve ajitasyon, genel olarak mülk sahibi sınıflarda, fakat özel olarak ve özellikle küçük mülk sahiplerinde yaygın bir taban oluşturmuştur. Bu bağlamda, tekelci burjuvazi, sistemin temellerine değil, kurumlarına saldıran, bu düzeyde anti-kapitalist eğilimler taşıyan küçük-burjuvazinin tedhişindeki siyasal alternatif, riski göze alarak arka çıkmıştır. Çünkü faşist alternatif, tekelci burjuvazi için ya hep-ya hiç parolasıdır. Söz konusu olan çökmekte olan kendi sınıf hegemonyası ve iktidarsız iktidarındır.

Ancak yalnızca anti-komünizm, faşist hareketin ayırt edici özelliği değildir. Burjuvazinin bütün kesimleri de azgınca anti-komünisttirler. Bu da doğaldır. Faşizm, olabildiğince yaygın bir kitle temelinde anti-komünizmi işler ve bu tabanı kanlı bir çılgınlık gösterisine katar. Buradan tekelci burjuvazinin ihtiyaç duyduğu kurumlar ve değerler çıkarır. Örneğin, burjuvazinin, özgürlük, eşitlik kardeşlik, adalet gibi kavramlarla sürdürdüğü yalanları, üstün ırk,

üstün ulus kavramları ile cazibeli olarak sunar. Üstünlük iddiaları asıl olarak, diğer ulusların ezilmesine giydirilmiş bir kılıftır. Tıpkı «hayat alanı» talebinin, tekelci burjuvazinin sömürge ihtiyacını dile getirmesi gibi!

Mülk sahibi sınıfların mülklerini koruma güdülerini tahrik eden anti-komünizm ise, asıl olarak emeğe düşmanlığı, açık ve doğrudan uygulamaya geçirmeğe hizmet eder.

«Gerçekten Nasyonal Sosyalizm için» diyor Bertold Brecht, «pezevenklikten daha iyi bir okul düşünülemez. Nasyonal Sosyalizm politik pezevenkliktir. Sömürülen sınıfı, sömüren sınıfın kucağına iterek geçimini sağlar. Sermaye ile emeğin bağdaştırılması denilen o korkunç ırza geçme olayını meşru kılar. Ve totaliter devlet olarak, yasalardan, bu ırza geçmeye hizmet etmeyen hiçbir şey içermemesini sağlar. Mülksüz sınıfın yalın açlığından ve mülk sahibi sınıfın kâr hirsından yararlanarak büyük parazit, sözde her iki sınıfın da üstüne çıkar, ancak bunu yaparken, yalnız ve yalnız mülk sahibi sınıfa hizmet eder.» (36)

Ve diyor ki Brecht: «Büyük kentlerin en dibinde, insanların köpeklerden kemik kaptığı yerlerde, cinsel ilişkinin sıcak bir sosise takas edildiği pazarlarda, pezevenk, işletmecidir. Kendilerini satmaktan başka bir biçimde yaşamalarını sürdüremeyenleri, kendisi için çalıştırır ve bu işi yaparken kazanç sağlar. Elbette Krupp (*) olmaktan

(*) Krupp Alman tröstlerinin önde gelen isimlerinden biridir. Krupp söylendiğine göre, bir günde nazileşmiştir. (BK. Ek 3) Alfred Krupp'un,

uzak küçük bir iş adamıdır.» (37)

Faşizm, emperyalist savaşın kırıp geçirdiği, sefalet içine attığı ara katmanların arasında «politik pezevenkliği» maharetle yerine getirir. Toplumsal fuhşu kurumsaltır. Ve bu eylemine uyarlı bir ideoloji yaratır. Satılması gereken en son değeri satma durumuna getirilen yığınların, bu kötürümleşmiş, yılgın, herşeye razı teslimiyetini, bir başkaldırıya, egemenlik tutkusuna dönüştürür. Toplumsal örgütlenmede aldığı yer itibariyle, hiçbir zaman sahip olunamayacak olan egemenlik, bir tutku olarak çıldıra çıldıra genişleyip derinleştikçe, pramidin tepesindeki sınıfın, tekelci burjuvazinin egemenliği için savaş alanına sürülmüş bir orduya dönüşür.

Faşizm, pramidin tepesindeki sınıfın hegemonya aygıtı haline geldikten sonra ise, bu tabanı bırakır. Felsefesine uygun araç ve yöntemlerle bu tabanını yokeder. Hit-

Nazilerin yargılandığı Nurenberg mahkemesindeki yazılı beyanatının bir kısmı şöyledir: «Ailemin Hitler'i nicin tuttuklarına şöyle cevap verdim: ekonominin sağlam ve ilerleyici bir gelişmeye ihtiyacı vardır. Çeşitli Alman siyasi partileri o sıralarda, aralarında uyumsuzluk içinde mücadele ediyorlardı. Yapıcı bir faaliyet imkansızdı. Bizler Krupp ailesi idealist değilizdir, gerçekçiyizdir. Babam diplomattı. Hitler'in bize sağlam bir gelişme imkanı vereceği izlenimine sahiptik. Ve o bize bu imkanı verdi.» Hitler'in Yahudi kırımını konusunda fazla bir bilgisi olmadığını söyleyen Krupp, Hitler'i iyi bir ata benzetiyor ve Yahudi kırımını bir kusur olarak değerlendirip şöyle diyordu. «İyi bir at alınırken bazı eksikliklerine bakılmaz» (Server Tanilli, a.g.k. s. 648)

ler'in SA'larının binlerce katlettiği biliniyor. (**) Faşist devlet iktidarını kurma yolunda, tekelci burjuvazinin çıkarları çerçevesine oturur. Egemen sınıfların en eski zamanlardan bu yana edindikleri, baskı, zulüm, ezme ve sömürme yöntemlerini tekelci burjuvazinin gücüne, teknolojisine uyarlı kılar. Barbarlık, vahşet, baskı ve sömürü, faşizm ile doruk noktasında biçimlenir. Çünkü bunlar, bizzat kapitalizmin mayasıdır. «Sermaye, kâr olmadığı zaman ya da az kâr edildiği zaman hoşnut olmaz; tıpkı eskiden doğanın boşluktan hoşlanmadığının söylenmesi gibi. Yeterli kâr olunca sermayeye bir cesaret gelir. Güvenli bir yüzde on kâr ile her yerde çalışmaya razıdır; kesin yüzde yirmi iştahını artırır; yüzde elli, küstahlaştırır; yüzde yüz bütün insani yasaları ayaklar altına aldırır. Yüzde üçüz kâr ile sahibini astırma olasılığı bile olsa işlemeyeceği cinayet, atılamayacağı tehlike yoktur. Eğer, kargaşılık ile kavga, kâr getirecek olsa, bunları rahatça teşvik eder. Kaçakçılık ile köle ticareti, bütün burada söylenenleri doğrular.» (38)

Emeğin özgür sömürüsü adı altında, emeği köleleştiren kapitalizm elbetteki emeğin kurtuluşunu simgeleyen komünizmin, küçük mülk sahipleri üzerinde yarattığı paniği son sınırlarına kadar kullanacaktı. Bu işi faşizm yaptı. Ve zaten faşizmin bütün siyasal ustalığı, küçük-burjuvaziye ve üretim dışı ögeleri fanatik bir anti-komünist sal-

dırganlık temelinde örgütlemek ve harekete geçirmekte durur.

Tarihe «Birahane Darbesi» (1923) olarak geçen ilk Nazi darbesinin fiyaskoyla sonuçlanmasından sonra, Hitler bir süre kaçmış, sonra yakalanarak mahkeme önüne çıkarıldığında şöyle savunmuştu kendisini: «1919 hainlerine karşı vatana ihanet diye bir suç olamaz. Ben Marksizmi dünya yüzünden kaldıracak biri olmak isterdim. Bu görevi başarmak istiyorum.»

«Kavgam» isimli kitabında ise şöyle yazıyor: «...milli bir hükümetin görevi **Marksçılığa** karşı bir yoketme savaşı açmaya karar vermiş insanları aramak ve bulmak, ve daha sonra meydanı serbest bırakmaktır. Bu hükümet, sosyal sulh, sükûn, asayiş gibi mânasız bir prensibin alçakane taraftarı olmamalıydı.»

4 — Kitlel Bir Çıldıırma Olarak Faşizm

Faşist hareket kitlelerde, gönüllü, kararlı ve bu anlamda yekpare bir irade olarak örgütlenmeye dayanıyor. Mussolini'nin seçkin kişilik dediği ve «devlet olduğu ölçüde ulus olur» diye belirlediği tek bir irade ve tek bir bilinç iddiaları, bu kitlel hezeyana uyarlı belirlemelerdir. Bütün felsefe, düzen ve otorite talebine bağımlı tutulduğu için, kuvvet her şeydir. Hitler, «daha kuvvetli olanın rolü hükmetmektir, daha zayıf olanla kaynaşmak değil» diyor ve ekliyor: «Kazlara karşı iyi kalple hareket eden bir til-

(**) Tarihe «uzun bıçaklar gecesi» olarak geçen bu olay için Bk: Ek 3

kiye, ya da sıçanlara merhamet besleyen bir kediye tesadüf edilemez.» (*)

Mussolini ise, «insanlar arasında iş görebilmek için, doğadaki gibi gerçeğin sürecine girmek, ve eylemdeki güçleri ele geçirmek gerekir» diyor.

Zayıfı ezmek ve kuvvetli olmak, muhteva itibariyle, tekelci burjuvazinin emperyalist siyasetine taban hazırlarken, panik içindeki küçük-burjuvazi ve üretim dışı ögeler için doyuma ulaşmaktır. Yığın, bireysel değil, kitlesel bir sarhoşluk içindedir. Dalga dalga aynı ritmin sallanışı içindedir. Yaptığı iş, yapılması gerekli bir iştir. Bu işi bilerek, isteyerek inanarak yapmaktadır. «Kuvvetlinin her tarafta ve tek başına zayıfı ezerek hakim olduğu, zayıfı kendi hizmetini görmeye zorladığı» anlayışı hakimdir. Bu bir yılının, avını sokması kadar doğal bir olaydır. Hitler'in kafası bu yönde çalışmıştır hep. «Topluluk insanı alışkanlıklarını kullanmamalıdır» der. Bu «fikri baskı ile sağlanmalıdır» çünkü, «Fikri baskı topluluk tarafından pek farkedilmez. Böylece topluluk, doktrinin hatalarını görmez ve sezmez olur. Topluluk, dış görünüşü itibariyle kuvvet ve baskının neticeleriyle karşılaşır. Ve ona tam olarak bağlanır.»

Faşist hareketin propaganda ve ajitasyon faaliyetlerinde demagojiyi, yalanı bütün boyutlarıyla işlemesinin ve kitlesel tedhişi akıl almaz ölçülere vardırmasının amaçları

bunlardır. Faşizm «bireyin etkin, bütün gücüyle eyleme bağlı olmasını, kişinin mertçe zorlukları bilmesini ve onlara karşı koymaya hazır olmasını ister». Böyle buyuruyor Mussolini: «Faşist yaşamı bir mücadele olarak anlar», «Faşist 'rahat' yaşamı hor görür»

Faşizmin dini bir anlayış olduğunu yazıyor Mussolini. Tarihçiler ise Hitler konuşurken, kadınların zevkten altlarına işediklerini belirtiyorlar. (39) Ne kadar gerçektir, bilemeyiz. Ama faşizm, faşist kadınları zevkten altlarına işetmekten çok, kitlesel çılgınlığa gönüllü katmayı, bunu bir ayın haline getirmeyi sistemleştirmiştir. «Kadınları sokaka dökmeye hiçbir devlet demagojisi, faşizm kadar etkili olmamıştır» diyor Maria—Antionnetta; «o kadınlar ki, ellerindeki, avuçlarındaki şeylerin, hatta evlilik yüzüklerinin bir parçasını yitirdiler. Yurt için demir, yün ve bez toplamak zorunda kaldılar, mutfakta kendi yağıyla kavrulma zanaatını icra ederek, bir metelik arttırma durumunda yaşadılar. Sefil işçi ücretlerine göre, herşeyi idare ederek, kısraklar gibi çocuk doğurdular. (kimi veremli, kiminde raşitizm) Bütün bunların nedeni Mussolini'nin liderliğine olan inançları mıydı? Güneyli kadınlar «Mussolini-Tanrı-İnsan» diyorlardı; ve Duçe'nin harman döğmesine bakarak şöyle haykırıyorlardı: «Tanrı bize ekmek veriyor, O bize bunu harmanda döğüyor, biz de O'nu koruyoruz.» (40)

Mussolini ise kadınlar için şöyle düşünür: «Kadın boyun eğmelidir... Bir analiz gücü varsa da, sentez gücü

(*) Hitler, bu görüşlerine «tablânın aristokratik prensipli» diyor.

yoktur onda.» (41)

Mussolini kadınları, erkeğin ekmeğine el uzatan hır-sızlar, erkek kısırlığının suçluları olarak görüyordu. İtalyan kadınları ise, Mussolini'ye bütün kadınların kocası olarak tapınıyorlardı. (42)

Faşistler için, kendi dışlarında ezilmesi, hizmet et-meleri ya da yok edilmeleri gereken üç şey var: komünist-ler, yahudiler ve kadınlar...

Faşizm, bireyi kitle içinde çılgınlığın sıradan bir ögesi haline getiriyor, yüzlerce bireyin, yok oluşuyla, kitlenin bir şey kaybetmeden çılgınlığa devam etmesini sağlıyor. Bi-reyin yoksulluğunu, sefaletini, çaresizliğini, kitlesel sar-hoşluğun şamatası içinde göremez hale gelişle sürdürü-yor. Faşist ordu, öz olarak, sefillerden, yoksullardan, kö-türümlerden: cılız, kansız, iki büklüm yaratıklardan mey-dana geliyor; ama bunların bir araya gelmesiyle oluşan ordu, tedhişin, çılgınlığın, yok etmenin, azgın bir görüntüsü oluyor. Yoksulluğun, bayağılığın yüceltildiği yer, egemen-lik tutkusudur. Egemenlik tutkusu da, kendisine eşl me-nendl görülmemiş tedhiş araçları ve yöntemleri yaratıyor. Ve elini sürdüğü her şeyi cürütüyor, kokuşturuyor, yok ediyor. Yok oluş tehdidi altında bulunan «yığın», elini sür-düğü hiçbir yerde bir hayat kıvılcımına, bir tomurcuğun açılmasına, bir canlının gülümseyişine tahammüllü değil!!

5 — Faşizm ve Burjuva Demokrasisi

Metin içinde yer yer belirttiğimiz üzere, faşizm, bur-

juva demokrasisinin değerlerini ve kurumlarını korumaz. Esasen bu, faşizmin ortaya çıktığı evrenin niteliğine uyar-lıdır. Biliyoruz ki, demokrasi serbest rekabete, siyasi ge-ricilik tekele tekabül eder. (43) Serbest rekabete dayalı ka-pitalizmden, liberal burjuvaziden devralınan değer ve ku-rumları, faşizm inkar eder. «Ulusu,» liberallerle demokrat-lara terketmeye» karşıdır. Demokrasiyi «herhangi bir mil-li cevheri mahveden bir zehir» olarak görür. «Faşizm, de-mokراسiyi kollektif sorumsuzluk gıysisi altında uzlaşım-sal saçma sapan siyasal eşitlik yalanını, sınırsız gelişme ve mutluluk mitini reddeder» Hitler, «Alman milleti» di-yordu, «kendisini ölüme götüren demokrasi salgınından kurtulmalı» ve dürüst her insanın parlamantarizmden nef-ret ettiğini belirtiyordu. (*)

Açıktır ki, parlamento, burjuvazinin siyasal zoru ya-sallaştırdığı bir araçtır. Burjuva demokrasisinin bir kuru-mudur. Emperyalist dönemde, toplumun egemen maddi gü-cü olan tekелci burjuvazi için, parlamenter demokrasi, an-tika bir eşya durumuna gelir. Ve zaten, gerek emperyalist savaşın yarattığı yıkım ve gerekse geniş yığınlarda baş-gösteren huzursuzluk ve değişiklik özelemleri, artık, parla-menter demokrasi ile siyasal zorun uygulama alanını ola-

(*) Bu alıntılarla, metin içindeki çeşitli dipnot verilmeyen alıntılar için Server Tanilli'nin adı geçen kitabına, Hitler'in «Kavgam» kiti-bına bakılabilir.

bildiğince daraltmış, buhran ve bunalımlarla bu kurum iş-
lemez hale gelmiştir.

Faşizm, sahip olduğu araç ve kurumlarla toplumu yö-
netemez duruma gelen ve siyasi gericiliğe dayanan tekeli
burjuvazi faşist iktidar alternatifi sunmuştur. Bu aynı za-
manda burjuva demokrasisinin infilakıdır.

Ancak ısrarla belirtmek gerekir ki, faşizmin görevi, bur-
juva demokrasisini yok etmek değildir. Faşizm, kapitalist
toplumun içinde büyüyen proleter demokrasisinin çekir-
deklerini yokeder. Faşizmin asıl ve temel görevi budur.
Burjuva demokrasisinin inkarına gelince, bu, siyasal ve
toplumsal bunalım ve buhranların, ekonomik çökütünün
kuşatması altında fonksiyonsuz kalan bir kurumun, devre
dışı bırakılmasıdır. Çünkü, faşizm 'normal' zamanların or-
taya çıkardığı bir olgu değildir. Özellikle ve mutlaka bu-
nalımların, buhranların derinleştiği, toplumun derinden de-
rine sarsıldığı ve asıl egemen sınıf iktidarının, devrim dal-
gaları ile infilak etmeye doğru yol aldığı çöküntü, yıkım
dönemlerinin bir olgusudur. Bunun yanında, burjuva de-
mokrasisi, burjuvazi için temel bir kural değil, toplumsal
örgütlenmeye, üretici güçlerin gelişme düzeyine tekabül
eden bir üst yapı kurumudur. Burjuva egemenliğinin al-
mış olduğu bir biçimdir. Başka bir ifade ile emeğin öz-
gür sömürüsüne (kapitalizm) denk düşen bir devlet biç-
midir. Kökleri, Fransız ihtilalinde (1789) beslenmiştir. Feo-
dal despotluğa karşı, burjuvazinin, emekçi yığınları sun-

duğu bir siyasi alternatiftir. Öte yandan burjuva demok-
ratik haklar ve özgürlükler proletaryanın toplumsal dev-
rim hareketinin boyutlarını, burjuva ideolojisi içinde tut-
ma araçlarıdır. Kaldı ki bu haklar ve özgürlükler, burju-
vazinin emekçilere sunduğu bir nimet de değildir. Tam
tersine, emekçiler tarafından burjuvaziye dayatılan bir
perspektifin ürünüdürler. Bu haklar ve özgürlüklerin can-
lılığı ve işlerliği, burjuvazinin istemlerine değil, emekçi sı-
nıfların direnmesine uyarlıdır. Burjuvazinin görevi, bu hak-
ları ve özgürlükleri korumak değildir, kendi egemenliğine
hizmet eder duruma getirmek, bu anlamda içlerini boşal-
tıp, birer süs eşyası haline getirmektir. (*)

Faşist hareketin bu haklara ve özgürlüklere, bir di-
ğer ifade ile burjuva demokrasisinin kurum ve araçlarına
saldırdığı evre, proletaryanın, siyasi iktidar mücadelesi-
nin boyutlandığı evredir. Bu bakımdan, siyasi iktidar mü-
cadelesinin nesnel şartlarının var olduğu bir evredir. Bu-
rada söz konusu olan burjuvazinin sınıf egemenliğinin bir
biçimi olan burjuva demokrasisinin kurumlarını ve değer-
lerini korumak değildir. Eylem, proletaryanın egemen sı-
nıf olarak örgütlenmesine doğru yönelmek durumundadır.
Rota devrim ve şiar siyasi iktidardır.

Toplumsal devrim dalgasının, burjuva egemenliğinin
duvarlarına vurduğu tarihi momentde, faşist hareket de,

(*) Bak, Ek 1

burjuva egemenliğinin işlerliğini yitiren ve fonksiyonsuz kalan kurum ve araçlarına saldırıya geçmektedir. Söz konusu olan, faşist hareketin, saldırdığı ve tehdit ettiği burjuva egemenliğinin, diğer, kurum ve haklarına sığınmak, onları burjuva ideolojisinin çerçevesi içinde korumak, savunma amacı ile bu mevzilere sığınmak değildir. Bu buhran içindeki burjuvaziyi, buhrandan kurtarma eylemine tekabül eder. Faşizmin, kapitalist devletin sınıf temelini değil, burjuva sınıf egemenliğinin bir siyasal görüntüsünü inkar ettiği yer, proletaryanın bu egemenliği imha etmesi gereken yerdir. Burjuva demokrasisini, faşist tasalluta karşı korumak değildir amaç, bu egemenlik biçimini yok etmek, ve onu proleter demokrasisine dönüştürmektir. Hiç kuşkusuz bu çetin bir geçittir. Ne var ki, bu çetin geçitten proletarya, siyasi iktidarı ele geçirme parolası ile geçmek zorundadır. Faşist alternatifi, burjuvazi için delice bir kumar olduğunu, ya hep-ya hiç olduğunu belirtirken, bu gerçeğe, proletaryanın toplumsal devriminin süreçte taşıdığı hayati öneme işaret etmekteyiz. Çünkü, faşist hareketin iktidar yolu, proletarya hareketinin atomize olduğu noktadan geçmektedir.

Bu zorlu ve çetin mücadele, faşist hareketi kitlesel desteklerinden yoksun bırakmayı ilk ve temel amaçları arasına koymakla yükümlüdür. Kir ve şehir küçük-burjuvazisinde ifadesini bulan orta tabakalar, yoksullaşmanın sefaletle dönüştüğü maddi ortam içinde umutsuz bir müca-

deleye girişen yığınlar, mülk edinme tutkuları kırılarak, milliyetçi yargıları parçalanarak, demokratik ve sosyalist bilinçleri geliştirilerek vb. faşist hareketin içinde burjuvazinin yedeği durumundan, devrimci hareketin içinde proletaryanın yedeği durumuna dönüştürülmek zorundadır. Faşizmin yükselişinin tarihi, proletaryayı müttefiklerinden koparmaya dayanmaktadır bir yanılla. Yukarıda, faşizmi kavramada merkezi bir öneme sahip olan küçük-burjuvazinin fonksiyonlarından söz etmiştik. Sorunun şahdamarı eylem alanında, sınıfların ve elbette siyasal güçlerin mevzilenmesinde ortaya çıkmaktadır. Bu, burjuvaziyi, bağlantılarından, dayanaklarından tecrit ederek, hedefe oturtma sürecidir.

Özcesi, faşizmi var eden, bir olgu olarak ortaya çıkaran şartlar, proletaryanın da toplumsal devrimin yükseldiği ortamın göstergeleridir. Burjuvazinin buhran ve bunalımlar içinde boğulduğu ve siyasal alternatiflerinin tılandığı dar geçitlerdir. Burjuvazi, bu yıkım ve çaresizlik içinde, faşizmin sunduğu siyasal alternatifi kabul eder. Burjuvazinin, faşizme yeşil ışık yaktığı yer, burasıdır. Faşist hareketin, faşist iktidara dönüşmesi, yalnızca parlamenter demokrasinin işlerliğini yitirmesi, yalnızca siyasal ve toplumsal bunalımların derinleşmesi değildir, aynı zamanda ve esas olarak, proletaryanın, siyasal iktidar mücadelesinin, burjuvazinin sınıf egemenliğini tehdit etmesidir. Faşizm, örgütlü işçi hareketini dağıtarak, onu güçten düşüre-

rek, müttefiklerinden kopararak ve nihayet gerileterek iktidar yolunu açar. Örgütlü proletarya hareketinin egemen sınıf iktidarını çatlatarak kadar boyutlanmadığı, örgütlü muhalefetin, burjuvazi için ölüm çanları çalmadığı yerde, faşizm için iktidar yolu daima tıkalıdır.

Buradan çıkararak, faşist hareketi küçümsemek, faşist hareketin ideolojik temellerini teşhir ve mahkum etme, kapitalizmin yapısal ürünü olan faşizmin başını kaldırdığı yerde ezme faaliyetlerini ertelemek, savsaklamak düşünülemez. Bunun yanında, yığınları sindirmek, proletaryayı geriletmek ve burjuvaziye alternatifsiz bırakarak zorunlu bir seçmeyle karşı karşıya bırakma faaliyetlerinde, faşist çetelere karşı tek boyutlu bir mücadele sistematiği de reddedilmelidir. Bunlardan birincisi, faşizmin gelişip serpilmesine ve ikincisi, ya faşizm ya burjuva demokrasisi teslimiyetline varır. Oysa kapitalizm olduğu sürece, çağdaş bir kanser olarak faşizm de olacaktır. Bu bağlamda, faşizme karşı mücadele, kapitalizme karşı mücadele ile organik bir bütünsellik içindedir.

Faşist çetelere karşı, devrimcilerin tek boyutlu düellosu, birinci olarak, öncünün zayıflamasına, kıyımına ve ikinci olarak burjuva sınıf egemenliğinin bir aracı olan devletin, kitleler düzeyinde itibar kazanmasına yarar. Faşizme karşı, tek ve vazgeçilmez eylem perspektifi: kitle-sel direnme, kitle-sel karşı koyuştur. Bu siyasal perspektif, ideolojik düzeyde, faşizmin burjuvazinin sınıf egemenliğini

doğrudan kılan gerçek karakterinin açıklanması ile desteklenmelidir. Faşizmin şiddete dayalı, baskıyı aracı-sız uygulayan, tedhişi akıl almaz boyutlarda arttırarak, geleneksel burjuva yönetim aygıtlarını işlemez hale getirmesine bakarak, faşizm yerine, ehveni şer olan burjuva demokrasisinin önerilmesi, anti-faşist mücadeleyi başından sermaye güçlerine teslim etmenin cazibeli sunuluşudur. Kuşkusuz, proletarya siyasal mücadelede ihtiyaç duyduğu demokratik kurumları, hakları ve özgürlükleri koruyacak, sınırlarını genişletmek için mücadele edecektir. Bu mücadele, sosyalist siyasal mücadelenin bir aracı olduğu ölçüde devrimci proletaryanın toplumsal mücadelesinin birer mevzisi olabilirler. Kendileri bizzat birer amaç haline geldikleri zaman ise, devrimci mücadelenin iflasına işaret ederler. Bu, proletaryanın savunma, faşizmin ise saldırı, düzeyine yükselmesidir. Faşizme karşı savunma düzeyi, peşin yenilgidir. Faşizme karşı asla savunma düzeyine çekililmemelidir. Tam tersine, faşizmi, savunma durumuna getirmek gerekir. Savunma durumuna geçen faşizm, artık kendisini diğer burjuva partilerinden ayrı bir yere kolay kolay yerleştiremez. Buysa, faşizmin ideolojik iflası demektir. Devrimci hareketin saldırısının mihveri sürekli olarak ideolojik mücadele olmalıdır. İdeolojik mücadele ise, burjuva demokratik kurumların korunması ve genişletilmesini ana amaç olarak önüne koyamaz, hele ya faşizm-ya demokrasi gibi kıvrak

formüllerin ardına gizlenemez.. İdeolojik mücadele, faşizmi sığınaklarından püskürtme, gerçek sınıf temeline oturma eylemidir. Yukarıda faşist tedhişe karşı kitlesel karşı koyuştan söz ettik. Anti-faşist mücadelenin, siyasi perspektifidir bu.. Toplumsal muhalefet dalgası ile karşı karşıya gelen faşist terör, devrimci güçleri çekmek ve bağlamak istediği alanda değil, devrimci güçlerin açtığı alanda vuruşmaya zorlanmalıdır. Bu devrimci eylem perspektifini, faşizme göre ayarlamayı değil, faşizmi, devrimci eylem perspektifinde imha etme işidir ve kuşkusuz çetin bir iştir.

6 — Tekelci Burjuvazinin İktidarı Olarak Faşizm

Faşizmin ortaya çıkış şartlarını ve kitlesel karşı-devrim olgusundaki sınıf bileşenini gördük. Faşist iktidar ile, burjuvazinin buhrandan çıkışını, bunalımları kendi sınıf egemenliği ile aştığını gördük. Açıktır ki, faşizm burjuvazinin bir zaferidir. Emperyalist dönemde burjuvazinin yönlendirici gücü olan tekelci burjuvazinin zaferidir. Faşist iktidar, tekelci burjuvazinin hegemonya aygıtıdır. Artık orada, faşist hareketin sınıf bileşeninin etkin gücü olan küçük-burjuvazinin çıkarlarını görmek mümkün değildir. Faşizm iktidar koltuğuna oturmasıyla beraber, kitlesel tabanını bırakır. Bütün çıkarları, emperyalist burjuvazinin çıkarlarına tabi kılar. Bunu açık, doğrudan ve yalın bir şiddetle yapar. Proleter demokrasisinin çekirdeklerini en küçük zerrelerine kadar parçalayıp yok etmek amacı ile gerici şiddet akıl

almaz derecede genişleten faşist devlet aygıtıyla, ekonomiyi kendi çıkarları doğrultusunda yeniden düzenler. Örgütlü proletarya hareketinin ezilmesi, sinir merkezlerinin tahribi, sermaye birikimi ile, sermayenin toplulaşması ile beraber yürür. Bu eylem özel olarak tekelci burjuvaziye hizmet eylemidir. Faşizm döneminde bütün Alman şirketlerinin toplam sermayesi 4 yıl içinde 11 milyarlık bir artış göstermiştir. Buna karşılık şirketlerin sayısında 114'lük bir düşme vardır. Tekelci burjuvaziye göre görece küçük olan sermaye, tekeller için eritilmiştir. Toplam sermaye içinde, büyük şirketlerin payı, 1933'ten 1942'ye % 11,5 artış göstermiştir. (*)

Öte yandan, Hitler Almanya'sında, ücret dondurulması, mucize sayılabilecek ölçülere varmıştır. Saat ücretlerinin ekonomik bunalım dönemlerinde olduğu gibi tutulması, kitle işsizliğinin ortadan kalkması ile bile ücret düzeylerinde önemli bir yükselmeye yol açmamıştır. Burada işsizliğin kalkması, açlığın bölüşülmesine tekabül etmektedir. Yani, hiç işsiz olmadığı zaman ödenen ücret ile, beş milyon işsiz olduğu zaman ödenen ücret aynı tutulmaktadır. E. Mandel; «sermaye bütün tarihi boyunca böyle bir şey yapmayı başaramamıştı» der. (**)

Faşist hareketin bütün demagojik propagandalarına, karmaşık sınıf bileşenine ve eğilimlerine karşı, faşist ikti-

(*) Bilgi için Bk: Ek 3

(**) Trocki, agk Önsöz

dar, tekelci burjuvazinin sınıf egemenliğinin almış olduğu soy bir biçimdir. Kapitalist devlet biçimleri gibi sürekli değildir. Aynı zamanda genel bir kural da değildir. Siyasal ve toplumsal bunalım ve buhranların, çöküş halinde bir egemen sınıf iktidarının ve yükselen devrimci hareketin kesiştiği tarihi momentte varlığına ihtiyaç duyulmuştur.

7 — Emperyalizme Bağımlı Devletlerde Faşizm

Emperyalizme bağımlı devletlerde, faşizm olgusuna gelince, faşizm hakkında süregelen karmaşa, daha da boyutlanarak bu alanda da sürmekte, sürdürülmektedir. Genellikle askeri diktalar biçiminde yukarıdan aşağıya örgütlenirilen ve temel demokratik hakları kısararak ya da yok ederek, gerici şiddeti olabildiğince genişleten yönetimleri faşizm olarak sıfatlandırmak egemen bir gelenek haline gelmiştir.

Geri bıraktırılmış ülkelerde, sömürgelerde, bağımlı devletlerde genel olarak, burjuva demokrasisi çarpıtılmış kurumları ile zar zor ayakta tutulmak istenen, kötürüm ve işlerliği körletilmiş biçimsel bir gelişme göstermiştir. Kitlelerin demokratik mücadele gelenekleri de köklü değildir. Burjuvazi ise, burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin yasalarda bile yer almasına tahammül edemeyecek kadar aç gözlü ve vahşidir.

Öte yandan anti-emperyalist muhalefetin bayrağını, emperyalizme bağımlı kasalarına kilitleyen burjuvazi, ulu-

sal niteliklerinden de mahrumdur. Ve genel olarak emperyalizme karşı mücadele eden güçlerin karşısında yer almış, sahip olduğu güçleri de bu yönde seferber etme görevini üstlenmiştir.

Emperyalizme bağımlı devletlerde, faşist hareket, kendisini emperyalizme bağımlı bir zemin üzerine yerleştirmek zorundadır. Bu anlamda, faşizm, bağımlı devletlerde emperyalizmin bir silahıdır. Bu, faşist iktidar için gerekli zoru üretme araç ve gereçlerine sahip olmayan geri bıraktırılmış devletlerin temel bir bağımlılığıdır. Buna bağlı olarak, bağımlı devletlerde, faşizm emperyalizme bağımlı, işbirlikçi tekelci burjuvazinin doğrudan iktidarının siyasal alternatifiidir. Faşizm, emperyalist-kapitalizmin bir ürünü olarak, emperyalizmin odağına, Amerikan emperyalizmine yerleşmiştir. Dünyanın bir çok yerinde sayısız askeri diktalar biçiminde örgütlenirilen baskıcı, anti-demokratik iktidarlara dolaysızca ABD emperyalizminin araçları durumundadırlar. Faşist hareketlerin de, ana kaynağı, denetleyicisi ve geliştiricisi gene Amerikan emperyalizmi olarak somutlaşmıştır. Bu anlamda faşizm, evrensel bir tehlikeydir. Ancak, ABD kaynaklı, direkt ABD emperyalizminin bir ürünü olarak faşist tehlikeyi, ABD emperyalizmine bağımlı faşist iktidarlardan, geliştirilen faşist hareketlerden ayırt etmek gerekir. Bu hareketler evrensel bir tehlikenin kaynağına bağımlı olmakla beraber, yerel olgulardır. Bağımlı devletlerden kalkan bir faşist iktidar asla uluslararası

şı bir istila hareketi olamaz. Buna, sömürge edinme ihtiyacına yönelen bu faşist zoru üretmeye, sahip oldukları teknoloji asla yeterli değildir. Bu anlamda, yereldirler, siyasi sınırları içinde baskı ve zulmü ve tekelci burjuvazinin ihtiyacı olan sermaye birikimini, sermayenin toplulaşmasını daha açıktan, daha yalın ve zorba yöntemlerle sağlama görevini üstlenirler.

Emperyalizme bağımlı devletlerde, faşizmin uluslararası bir tehlike olamayacağı iddialarını bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Ancak emperyalizme bağımlı devletlerde ABD güdümlü faşist iktidarların, dünya düzleminde cehennemler yaratacak evrensel bir savaşın kıvılcıkları olacakları ise açıktır.

Emperyalizme bağımlı devletlerde, faşist iktidarların, Mussolini İtalyası ya da Nazi Almanyası örneğine ancak gerici şiddetin uygulanması düzeyinde benzerlikler göstereceği açık. Ve bu iktidarlar, faşist devletten çok, kaba, terörcü burjuva devlet biçimleri içinde mütalaa edilmelidirler. Devrimci hareketin stratejisi ve taktikleri açısından bu tesbitler merkezi bir öneme sahiptirler. Parlamentolu, sosyalist partili, birden çok sendikalı —faşizm tek sendika örgütlenmesine izin verir— demokratik kitle dernekli ve sıkıyönetimli rejimleri; ordu darbesine dayalı cunta rejimlerini faşizm olarak adlandırmanın, yanlış ve sakıncalı olduğu açıktır. Bu rejimler, faşist devletin biçimleri olmaksızın çok, bağımlı devletlerin alt yapısına uyarlı olarak yu-

karıdan aşağıya doğru örgütlenilen burjuva devlet biçimleridirler. Lenin'in belirttiği üzere, burjuvazinin iki temel yönetim biçiminden, anti-demokratik, reformlara izin vermeyen, geri ve çağını doldurmuş kurumları destekleyen, baskıcı ve zorba yönetimlerdir.

Bu rejimlerin faşizm kavramı içinde ele alınmaları, mücadeleye açısından burjuva demokrasisini yakın ve acil hedef olarak saptama gibi, proleter devrimci hareketi tahrip eden reformist burjuva ve küçük-burjuva siyasetlerinin semirmesine kaynaklık etmekte, proleter devrimci hareketi, revizyonist eğilimlerle karartmaktadır.

Vurgulanması gereken bir diğer öge, emperyalizme bağımlı devletlerde, işbaşındaki iktidara karşı mücadele ile, faşist harekete karşı mücadele perspektifini doğru tesbit etmektir. Faşist hareket, emperyalizme bağımlı devletlerde de klasik faşist yöntemlerine ve faşist motiflere tamıtamına uyarlı bir konumdadır. Fanatik anti-komünizmi, küçük-burjuvaziye örgütlemeye yönelik demagojik propaganda ve eylem düzeyi, ırkçı-şoven milliyetçiliği, şiddete dayalı gerici terörcü saldırganlığı ve de en önemlisi, demokratik ve sosyalist hareketlere karşı yönelen imhacı eylemleriyle, emperyalist metropollerdeki gelişmenin kopması durumundadır. Bu işbaşındaki iktidarların baskı ve sömürsünü gizleyici bir durum yaratmakta. Genel olarak anti-faşistlerin hükümetle işbirliğini geliştirmekte, reformizmi kurumlaştırmaktadır. Dahası, burjuva devlete sığın-

mayı, burjuva devleti koruyucu olarak takdir etmeyi sağlamaktadır. Faşist hareket, çoğunlukla işbaşındaki iktidarlara karşısına alarak ve kendisini düzen partilerinin dışında bir yere, emperyalizme, kapitalizme, komünizme karşı sunulan bir yere oturtarak, hoşnutsuz yığınların mülkiyet duygularını tahrik ederek, çözölen toprak feodalitesinin gericiğini seferber ederek, ezilen orta tabakaların haklı isyanını karşı devrimci bir çizgiye çekerek, nereden bakılırsa bakılsın demokratik ve sosyalist hareketi, demokratik ve sosyalist potansiyelleri körletmektedir.

Bu nedenle, emperyalist metropollerde gelişen faşizm deneyinden çıkardığımız bazı sonuçlara dayalı olarak, bağımlı devletlerde de gelişen faşist harekete karşı ideolojik mücadele başlıbaşına bir önem taşımaktadır. Faşist hareket, sosyal demokrasi ile beraber demokratik ve sosyalist potansiyellere sahip çıkma, yığınları karşı-devrim çizgisinde örgütleme görevini sürdürürken, bu süreçte, faşist hareketi nesnel temelleri ile teşhir etme, kendini açığa çıkarmaya zorlama temeldir. Bağımlı devletlerde, faşist hareketin emperyalizme bağımlılığı, işbirlikçi tekeldi burjuvazinin doğrudan iktidarı için savaş alanına sürüldüğü anlaşılabilir, kavranılabilir, yalın ve açık olarak sergilenmelidir.

Faşizmin panzehiri, faşizmi düzen partilerinin saflarına sokmak, faşizmi gerçek kimliğiyle, yani burjuvazinin yararına düzenlenen üretim ilişkilerini korumada son hat,

başvurulan son siyasal alternatif olduğunu teşhir etmedir.

Demokratik ve sosyalist hareketin ideolojik mücadelesini yoğunlaştıracağı odak, kanımızca burasıdır.

Anti-faşist mücadelenin siyasal perspektifi ise, daha önce vurguladığımız üzere toplumsal muhalefetin kitlesel karşı koyuşunda yoğunlaşmak zorundadır. Kuşkusuz, kitlesel karşı koyuş boş bir nicelik olarak ağırlanmamalıdır. Buradan sosyalistlerin çıkaracağı sonuç, demokratik ve sosyalist mücadelenin öncüsünün eylemleri ve ideolojik yapısının, toplumsal muhalefetin yönü ile uyarlı kılınmasıdır. Bir diğer ifade ile, kitleler doğru devrimci çizgi üzerinde örgütlenmelidirler. Bunun teorik anahtarı ise ittifaklar siyasetinin doğru saptanması, taktiklerin, toplumsal devrim stratejisi ile uyarlı kılınmasıdır.

Bu konuda şimdilik söylenebilecekler bunlardır.

(1) A. Gramsci'den alıntı yapan: Maria-Antionetta Macciocchi / Faşizmin Analizi s. 24 (Payel Y. 1. b, Aralık 1977 İst)

(2) Martinov'un III. Enternasyonal'in X. Plenumundaki konuşmasından (1939) alıntı yapan: Daniel Guérin / Faşizm ve Büyük Sermaye, s. 442. (Suda Y., 1. b, Şubat 1975 İst)

(3) G. Dimitrov / Faşizme Karşı Birleşik Cephe s. 42 (1. kitap, Ser Y., 3. b., Mayıs 1977 Ank)

(4) Yagk., s. 42, 43

(5) Yagk., s. 44

(6) Yagk., s. 41, 48 (2. Kitap, 1. b., Ekim 1976 Ank):

III. Enternasyonal'in 8. Kongresinde resmileşen sosyal-faşizm teorisi,

Hitler'in başbakan olduğu dönemde terkedildi. 27 Şubat 1933'de, Naziler Reichstag'da yangın çıkardılar, suo komünistlerin üstüne yıkıldı. 23 Mart'ta Hitler Parlamento'dan diktatörlük yetkisi istedi, 84 red oyuna karşılık 441 kabul oyu aldı. III. Enternasyonal'in 7. Kongresinde sosyal-demokratlarla güçbirliğinin gereği belirtildi. (Bk: Dimitrov, 1. kitap, s. 138) .

(7) Yagk., s. 41

(8) Dimitrov / 1. kitap, s. 156

(9) Birikim / s. 42-43-44; s. 106-107

(10) Murat Belge / Kapitalist Devlet Sorunu'na Önsöz s. 20, 21 (Birlikim Y., 1. b., 1977 İst)

(11) K. Marks / Kugelman'a mektuplar'a Lenin'in önsöz'ü s. 9 (Köz Y., 1. b., Nisan 1975 İst)

(12) Zirkeden Maria-Antionetta, Yagk., s. 16

(13) L. Troçki / Faşizme Karşı Mücadele s. 472, 473 (Köz Y., 1. b., Haziran 1977 İst)

(14) Maria-Antionetta Yagk., s. 22

(15) Server Tanilli / Anayasalar ve Siyasal Belgeler s. 642 vd.

(16) Yagk.

(17) Yagk.

(18) Yagk.

(19) L. Troçki, Yagk., s. 462

(20) Zikreden Maria-Antionetta, Yagk., s. 40

(21) Yagk., s. 32

(22) Yagk., s. 20

(23) L. Troçki, Yagk. s., 468

(24) Maria-Antionetta, Yagk., s. 21, 22

(25) Yagk., s. 39

(26) L. Troçki, Yagk., s. 417

(27) Yagk., s. 418

(28) Yagk., s. 418

(29) Mussolini, Marks'tan «hepimizin ölümünün hocası» diye sözettiği dönemlerde şöyle diyordu. «bunalım dönemlerinde ara sınıflar, çıkar ve görüşlerine göre, temel sınıflardan birine veya öbürüne doğru çekilirler.»

(30) L. Troçki, Yagk., s. 424

(31) Maria-Antionetta, Yagk., s. 26

(32) Yagk., s. 22

(33) L. Troçki, Yagk., s. 418-419

(34) Yagk., s. 22

(35) Maria-Antionetta, Yagk., s. 22

(36) Bertho'd Brecht / Faşizm Üzerine Yazılar s. 49 (Maya Y., 1. b., Temmuz 1977 Ank)

(38) Marks-Engels / Seçme Yapıtlar 2, s. 170 (Sol Y., 1. b., Temmuz 1977 Ank)

(39) Maria-Antionetta., Yagk., s. 143

(40) Yagk., s. 115

(41) Yagk., s. 148

(42) Kadınlarla ilgili geniş bir inceleme için Bak: Yagk., s. 102-222

(43) V.İ. Lenin / Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm s.

20. yüzyılın başlarından itibaren, yıkıntı halindeki Osmanlı İmparatorluğu'nda Alman emperyalizminin doğuya yayılma siyaseti için sıçrama çabalarının yoğunlaştığı görülür. 1908 hareketinin birinci adamı Enver Paşa, Alman Emperyalizminin İmparatorluk içindeki ileri karakoludur. İmparatorluk içinde kendisine yer bulan milliyetçilik ideolojisindeki «Turan» motifi, Alman emperyalizminin, Asya'ya açılma siyasetine giydirilmiş bir kılıftır. Turan, İmparatorluğun yıkıntıları içinde bir umut, bir dayanak olarak sunuldu. Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'na, Alman emperyalizminin safında yer alarak katılan Osmanlı İmparatorluğu, savaştan yenilerek çıktı. Turan ülkesini fethetmek için yola çıkanlar ise Sovyet ihtilâli ile karşılaştılar.

Enver Paşa'nın, Türkistan'da karşı-devrimci eylemleri kotarmaya çabalarırken ölmesi, bir yanıyla Turan hayatının trajik sonuydu.

Milliyetçi motif, «Türk İstiklâl Savaşı» sırası ve sonrasında Anadoluçuluk denilen motifte yoğunlaştı. Turancılık, Alman emperyalizminin çıkarlarına denk düşüyordu. Anadoluçuluk ise, İngiliz emperyalizminin çıkarlarına

denk düşmekteydi. Türk burjuva milliyetçiliğinin biçimlenmesini bu süreçte aramak gerekir.

Mustafa Kemal, gerçi, gavurun elinde tutsak Halife'yi kurtarma şıarı ile yola çıkmıştı ama, bu şıar, 1922'lerde altı asırdır Osmanlının elinde esir olan Türk ulusunun, saldırgan Osmanogullarına hadlerini bildirerek hakimiyet ve saltanatı fiilen eline alması biçimine dönüştü. Ve geç kalmış bir ulusculuğun bütün saldırganlığı ve fanatizmi ile genişleyip büyüdü. Ulusculuk, Batı Avrupa ülkelerine özgü bir gelişme olarak, burjuvazinin aşağıdan yukarıya geliştirdiği bir silah olmaktan çok, devlet eliyle yukarıdan aşağıya örgütlendirildi. Mustafa Kemal başta olmak üzere, TC'nin bütün organ ve kurumları, bilim adamları ve cümle yazar çizerler eliyle Türk ulusculuğu, akıl dışı ve bilim dışı iddialarla büyük bir seferberlik halinde ele alındı. Türk Tarih Tezi adı altında, neredeyse bütün dünya uluslarının Türk kökenli olduğunun ispatlanmasına girişildi. Güneş-Dil Teorisi ile, bütün dillerin anasının Türk dili olduğu sapkınlıklarına ulaşıldı. (*) Modern araçlar getirtilip, Selçuklu ve Osmanlı döneminin bir dizi şöhretli isminin mezarları açılıp, kafatası ölçmelerine girişildi. Mısak-ı Milli sınırları içinde kalan ulusal azınlıkların ve boyunduruk altına alınan Kürt ulusunun Türk olduğu yolunda inatçı bir gericilik yürütüldü. Bu gerici perspektif, Kürt ulusu

(*) Geniş bir inceleme için bak: İsmail Beşikçi, «Türk-Tarih Tezi» Kürt Sorunu, Komal Yay.

üzerinde kanlı jenosidler biçiminde sürdürüldü. Yeni Türk devletinin temel ideolojik dayanaklarından biri **anti-kürdizm** olarak biçimlendi.

1919-22 arasında, Sovyetlerle kurulan ilişkilerin çıkar sınırları içinde, muvazaalı komünist partileri kurma girişimleri sürdürülmüştü. Mustafa Kemal, Fevzi Çakmak gibi militarist-bürokratik mekanizmanın başlarının da kurucuları arasına girdikleri, muvazaalı komünist parti girişimleri, bir diğer yanı ile de, gelişen komünist hareketi, devlet denetimi altına almak, eritmekti.

Ne var ki, anti-komünist saldırganlık, 1919-22 savaşı sürecinde koyu bir biçimde sürdürülmüştü. Mustafa Suphi ve 15 arkadaşının Karadeniz'de katledilmelerini, komünist tutuklaması izledi. (1921) Yeni Türk devletinin, bir diğer ideolojik karakteristiği **anti-komünizm** olarak biçimleniyordu.

1925 yılı başlarından itibaren anti-komünist ve anti-kürt saldırganlık boyutlandı. Kürdistan'da amansızca başlatılan jenosid eylemleri, metropol merkezlerde komünist avı ile sürdürüldü. Demokratlar susturuldu. Komünistler katledildi. Örgütler kapatıldı. 1 Mayıs, dünya proletaryasının birlik, dayanışma ve mücadele günü, bahar bayramı olarak ilan edildi. Sendikal eylemler körletildi yasaklandı. Basın, katı bir sansür altına alındı. Örgütlenme, toplantı özgürlüğü yasaklandı.

İkinci emperyalist Paylaşım Savaşı, Turan hayallerini

yeniden canlandırdı. Savaşa karşı «tarafsız» bir tavır içine giren, TC. Alman yanlısı ırkçı faşizan eğilimlere karşı toleranslı bir siyaset izledi. Bu, doğal olarak, faşist eğilimlerin beslenmesine yaradı. Özellikle, ordu içinde görevlendirilen Alman subaylarının yetiştirilmesi subaylarla, Alman tekelleri ile yakın ilişkiler içinde bulunan burjuva çevreler, Hitler'in borazanlığını üstlendiler. Bugün faşist hareketin önde gelen ideologları ve siyasal önderleri, bu dönemde yetiştiler.

Nazilerin Sovyet topraklarında uğradığı yenilgi —dahası genel olarak yenilgileri— Türk devletinin de, dış politikasında yeni perspektifler yarattı. TC, İngiliz-Amerikan emperyalizmi ile ilişkilerini geliştirme platformuna girerken, emperyalist savaş sürecinde, faaliyetlerine izin verilen faşistlere karşı operasyonlara girişti. (1944) Bunlar İttihad ve Terakki'nin Turancılığını, Kemalistlerin resmi ideolojinin korunağı altına alarak besledikleri ve ırkçılık temelinde geliştirdikleri şoven milliyetçiliğin fanatik temsilcileriydiler.

İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı, emperyalizmi dünya düzleminde yeni yöntemler aramaya yöneltti. Yeni sömürgecilik gündeme girerken, ulusal kurtuluş savaşları da, çağa damgasını vuran bir yörüngede boyutlanmaya başladı.

İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra, emperyalizm, ABD mihveri etrafında yoğunlaşmaya başladı.

ABD'de geliştirilen anti-komünizm, ABD etrafında uydu-
laşan bağımlı devletlerde de çeşitli biçimler altında gelişt-
tirilmeye başlandı. TC'de komünist tevkifatının biri bu dö-
nemde gerçekleştirildi. (1946)

Amerikan Emperyalizminin Türkiye'ye girişini, De-
mokrat Parti'nin iktidarı izledi. Bu dönemde, Türkiye'de
ilk kez Komünizmle Mücadele Dernekleri kuruldu. Bu der-
nekler fanatik milliyetçilerin örgütlendikleri ve geliştikle-
ri merkezler haline geldi. Bu gerici merkezler gene devlet
denetimi, kontrolü ve yardımları ile ayakta tutuldular.

27 Mayıs darbesinden sonra, 1944 tutuklanmasında
adını duyuran teğmen Alpaslan Türkeş, Albaylık ünifor-
masıyla geniş bir popülarite kazandı. 27 Mayıs sabahı NA-
TO'ya CENTO'ya bağlı olunduğu ifadeleri ile doldurulmuş
bildiriyi okuyan Türkeş, bir süre sonra diğer darbecilerle
görüş ayrılıklarına düştü ve bir operasyonla yurt dışına
sürüldü. Döndükten sonra CKMP (Cumhuriyetçi Köylü Mil-
let Partisi)ni ele geçirdi; böylece faaliyetlerini ırkçılık te-
melinde fanatik şoven milliyetçilik ile anti-komünizm üze-
rinde yoğunlaştıran faşist hareket, bağımsız siyasi yapı-
ya kavuşmuş oldu. Kısa sürede, irili ufaklı diğer grupçuk-
ları toplayan Türkeş, partinin adını MHP'ye (Milliyetçi Ha-
reket Partisi) çevirdi ve parti, önünde «ülkücü» sıfatı bu-
lunan gençlik dernekleri ağı ile yoğun bir kadro örgütlen-
mesine girişti. Devletin ve faşist burjuvazinin kimi zaman
açık, kimi zaman dolaylı desteği ile çalışmalarını sürdürü-

ren faşist hareket, komando kamplarındaki eğitim alanla-
rında askeri timler de oluşturdu. 1969 seçimlerinde topar-
ladığı üçyüzbin dolayındaki oy potansiyelinin, 1977 seçimle-
rinde 1 milyona çıkararak, siyasi yelpazede etkin bir yer
kazanan MHP, özellikle gençlik kesiminde yoğunlaştırdığı
terör eylemleri ile toplumsal düzeyde de kendisini ortaya
koydu. Bu süreçte, Alman emperyalizminin ektiği tohum-
lar, ABD emperyalizminin kucağında beslendi. Ve Türkiye'-
de faşist hareket, genel olarak emperyalizmin, özel olarak
ABD emperyalizminin desteği ile geliştirildi.

12 Mart müdahalesi ve onu izleyen sıkıyönetim dö-
nemi, Türkiye'de faşist hareketin gerek derinliğine —kad-
rosal— ve gerekse genişliğine —kitlesele— gelişmesine
olabildiğince verimli bir ortam yarattı. Özellikle 27 Ma-
yıs sonrası yetişen genç devrimci kuşağı acımasızca bo-
ğazlayan 12 Mart dönemi, devlet desteğinde faşist ko-
mandoların yetişmesine ve örgütlenmesine bilinçli katkı-
larda bulundu. İttihat ve Terakki'den bu yana süregelen,
Kemalistler tarafından kurumlaştırılarak resmi ideolojinin
korunağına alınıp, ideolojik temellerine oturtulan anti-
komünizm ve anti-kürdizm, faşist hareketin temel silah-
ları olarak kullanıldı. Bu nedenle de, devletin desteğinde
faşist hareket maddi bir güç haline geldi. Özellikle 1970'li
yıllarda faşist hareket, siyasal ve ideolojik düzeyde, ken-
disini düzen partilerinin dışında bir yere koymaya özel bir
özen gösterdi. Irkçı şoven milliyetçiliğin fanatizmi ile anti-

komünizm temelinde eğitilerek örgütlendirilen, ABD Patentli- kontr-gerilla yöntemleriyle techiz edilen faşist çeteler, Türkiye'nin her yerinde profesyonel eylemler koydular. Bu eylemler, son dönemde, burjuva rasyonellerinin dışına taşarak, faşist kimliğiyle somutlaştı.

2

Kemalizm, cözülen, çürüyen feodalizmin içinden gelen kapitalistleşme evresinde, toplumsal örgütlenmeyi kaldıramayacak alt yapı kurumlarına sahip olunan bir dönemde, yukarıdan aşağıya doğru geliştirilen kapitalistleşme ve devletin sınıf karşısında özerkleşmesiyle beraber yürütüldü. Kemalizm, yürütmenin sınıfa karşı özerkleştiği bir devlet biçimidir. (*) Bu yanı ile Bonapartist karakteristikler taşır. Ancak, Kemalizm ile Bonapartizmi özdeşletirmek mümkün değildir. Bonapartizmin, temel karakteristiği, kuşkusuz, yürütmenin, sınıfa karşı özerkleşmesi, siyasi iktidarın, egemen sınıf dışında birine emanet edilmesidir. Ancak, Bonapartizmin yürürlüğe girdiği evre, Fransa'da, Burjuvazinin feodaliteye üstün geldiği ve proleteryanın mücadelesinin boyutlandığı bir evredir. Bu evre, proleteryanın iktidarı ele geçirmeye, burjuvazinin de devleti yönetmeye güç yetiremediği bir evredir. Burjuvazi toplumsal gücünü korumak için, siyasi iktidardan vazgeçmek zorundadır.

(*) Burjuva diktatörlüğünün biçimleri için bak. Ek 1.

Kemalizmin inşa süreci ise, Osmanlı İmparatorluğu'nun toplumsal örgütlenmesinde etkin bir yeri olan asker-sivil bürokrasinin, yürütmeye doğrudan bulundukları evredir. 1919-22 savaşının yöneticileri, siyasi iktidarı ele geçirmişlerdir. Proletarya gibi burjuvazi de henüz oluşma düzeyinde durmaktadır. Ve henüz devrimci bir geleneğe sahip değildir. Kadim Osmanlı'nın toplumsal örgütlenmesi temel dayanakları ile yürürlüktedir. Siyasal düzeyde toprak feodalitesinin de etkinliği yürürlüktedir. Eşrafın, mütegalibenin, hanedan ailelerinin toplumsal güçleri kırılmamıştır. Ve ticaret burjuvazisinde ifadesini bulan burjuva sınıfı, genel konumu itibarıyla, oluşma dönemindedir. Bonapartizmin egemen olduğu dönemdeki Fransa'nın toplumsal durumu ile, yeni Türk devletinin toplumsal durumu, birinin kapitalist toplumun gelişmiş bir örneği, diğerlerinin ise (Türkiye) emperyalizme bağımlı kapitalistleşmenin henüz başında olmak gibi temel bir farklılık gösterir. Bonapartizm, burjuvazinin toplumsal gücünü korumasına hizmet etti. Kemalizm ise burjuvazinin bir sınıf olarak gelişmesine, olgunlaşmasına... Kuşkusuz, her iki durumda da ortak payda, burjuvazinin uzun vadeli çıkarlarının hizmetine koşulmaktır. Bundan öte, Kemalizm de, Bonapartizm gibi, yürütmenin sınıfa karşı özerkleştiğini ifade eder. Ancak yukarıda da vurguladığımız gibi, Kemalizm, Bonapartizme özdeş değildir.

Öte yandan Kemalizm, siyasi ve ideolojik düzeyde,

faşizm ile fevkalade benzer uygulamalar içindedir. Kürdistan'daki jenosidleri, Nazi'lerin Yahudi jenosidlerini hiç de aratmaz. Nazi milliyetçiliğinin ırkçılığı Kemalstlerin ırkçılığı yanında daha «masum»dur. Anti-komünizm ise, yurtdışında bir nedenle de değindiğimiz gibi vahşet düzeyindedir. Kemalizmin, işçi sınıfı hareketine karşı tahammülsüzlüğü, burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin ise bir kısmını yok edip, bir kısmını işlemez hale getirmeleri, demokratik muhalefeti parçaladıkları, sosyalist muhalefeti ise imha ettikleri biliniyor. Nedir ki, Kemalizmi, faşizm ile özdeşleştirmek yanlıştır.

Ancak, Kemalizm, kurumlaştırdığı anti-komünizm ve anti-kürdizm ile, ırkçılık temelinde geliştirdiği fanatik şoven milliyetçiliği ile, emeği köleleştiren ve her türlü siyasal muhalefeti yasaklayan anti-demokratik tasarrufları ile vb. faşist hareketin kaynağı olagelmıştır.

3

Alman emperyalizmin çıkarlarının ifadesi olan Turancılık ile, İngiliz emperyalizminin çıkarlarının ifadesi olan Anadoluculuk, denilebilir ki Kemalizm'de sentezleşmiştir. Türk burjuva milliyetçiliğinin bütün nüansları için Kemalizm, ana kaynak olarak kurumlaşmıştır. Faşist milliyetçilik de, bu kaynaktan nasibini almış ve İttihatçılardan gelen Turancılık, özellikle İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda, Türk faşistlerinin ideolojik düzeyde yoğunlaşan mücadelelerinde merkezi bir rol oynamıştır. Halen «Esir Türk-

leri Kurtarma» şiarı, faşist hareketin merkezi önem verdiği ajitatif şarlardan biridir.

Kemalistlerin Mussolini İtalyası ve Nazi Almanyası ile ilişkileri ayrı bir yazı konusudur. Biz anti sömürgeci mücadelede, anti-faşist görevlerimizi tartışmak üzere, şimdi, İkinci Emperyalist Savaştan bu yana faşist hareketin sistemleştirmeye çalıştığı görüşlerine kısaca bakacağız.

Hitlerin Sovyetler Birliği'ne saldırısı, Türk faşistlerini olabildiğince umutlandırdı. Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra Türkiye'ye yerleşen Alman subaylarının ordu içinde yoğun çalışmaları vardı. Türkiye'de bulunan Alman diplomatları da, ilişkilerini boyutlandırmışlardı. Alman faşistleri, Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sürecinde Alman emperyalizminin hizmetine koşulan Turancılığı yeniden canlandırmak için yoğun çaba harcadılar. Kemalist milliyetçilik, buna gerekli zemini hazırlamıştı zaten. (Türk Tarih Tezi-Güneş Dil Teorisi, vb...)

Bakü petrol yatakları ile Azerbeycan'ın (İran'daki bölümü de) Türkiye'ye bağlanması için İstanbul'da bir komisyon kurulmuştu. Bu komisyonun temsilcileri, İstanbul Milletvekili Şükrü Yenibahçe, 1918'de Azerbaycan'a karşı girişilen Türk saldırısına kumandan olarak katılan Enver Paşa'nın kardeşi fabrikatör Nuri Paşa (Killigil). Turancılığın ileri gelenlerinden Zeki Velidi Togan, Kırım Tatarlarının temsilcisi Ahmet Cafer'di. Z.V. Togan'ın öğrencisi, ırkçı dergi Bozkurt'un sağibi Reha Oğuz Türkkan ve

benzeri Turancılar, Türk gençliğini, Sovyetler Birliği'ne karşı savaşa hazırlamak için 1941-44 yılları arasında, Alman gizli servisinin parası ve Nazi üslubuyla sınırsız bir şoven propaganda yürütüyorlardı. Başında İsmet İnönü'nün bulunduğu devlet ise bunlara göz yumuyordu. Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak, Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu gibi kilit noktalarındaki militarist-bürokratik aygıtın ileri gelenleri ise Nazilerle ilişkilerini daha açıktan yürütüyorlardı. Ki bunlar, Nazi'lerin yenilgisinden sonra görevlerinden alındılar. (*) İrkçı propagandanın bir kısım ileri gelenleri de, Nazi yenilgisinden sonra tutuklanmışlardı. Bu evrede, şimdi Kürt ulusunun temel demokratik hak ve özgürlüklerinin tartışılmasına, düşünülmesine bile uygulanan 142/3 Ceza Yasasına girdi. 142/3'ün gerekçesi ilgi çekicidir. Geçerken buna kısaca bakalım:

«Bugün memleketimizde, komünizm kadar tehlikeli yıkıcı ve millî birliği parçalayıcı nitelik taşıyan 'ırkçılık-turancılık', 'bölgecilik-anadoluculuk' cereyanları vardır. Bunların halen ilmi bir kıymetli kalmamış olmasına rağmen, ne de olsa siyasi bir cereyan halinde gizli ve aşikâr olarak fırsat buldukça faaliyetlerine devam etmekte olduklarını müşahade etmekteyiz. İrkçı ve turancıların fikirlerini iki şekilde belirtmek mümkündür:

(*) Alman faşistlerinin Türkiye'deki çalışmaları ile ilgili geniş bilgi J. Glasneck'in Faşist Alman Propagandası adlı kitabında bulunabilir.

- 1 — Türk ırkından olan ve halen Türk vatanının dışında kalan soydaşlarımızı kurtarmak için teşebbüse geçmek,
- 2 — Konya vilayetinden kuzeye çekilen bir hattın doğusunda kalanların hallis Anadolu Türkü olduğunu, bu hattın garbindaki insanların ise karışık ırka mensup olduklarını iddia etmek.» (1951 yılında yapılan değişiklik gerekçesinden)

Gerekçe yorum gerektirmeyecek kadar açıktır. İrkçılık yaptıkları gerekçesi ile tutuklanarlara gelince, bunlara işkence yapıldı. Tutuklananlar arasında bulunan Alparslan Türkeş'e pek ilişilmedi. Ama teğmen Türkeş, bir daha böyle şeyler yapmayacağına dair yeminler ederek, özürlerler dileyerek af diledi. Dava savcısı Kazım Alöç'e yazdığı mektupta: «fakat lütfen emin olmanızı isterim ki, ben bunları katiyen bir maksatla yazmış değilim. Edebi ve parlak cümleler (abc) yazmış olmak için ve millete şamil umumi bir mana kastederek yazdım. (...) Şimdi sizlerin beni affetmeniz, bir an evvel tahliye etmenizi istirham ediyorum. Bundan sonra kendi vazifemle meşgul olacağıma söz veriyorum.» diyordu. Teğmen Türkeş «dava»dan dönmüştü. Dönek Türkeş, bugün «Davadan döneni vurun» diyor!?

İrkçılar, ırkçılığı suç saymayan bir mahkeme kararı ile beraat ettiler.

Nazi ırkçılığını daha soysuz düşüncelerle diriltmeğe, geliştirmeye çabalayan Türk faşistlerinin, bu evredeki tez-

leri kelimenin tam anlamıyla iğrençtir. Nedir ki, bu düşünceler hemen hemen bütünü ile Kemalistlerin düşünce ve uygulamalarının, faşistler eli ile ayakta tutulmasından başka bir şey değildir. Nazi Almanyası'nın emperyalist siyasetine canak tutan Türk faşistleri, ordudan Türk ırkından olmayanların atılmasını, devletin bütün organ ve kurumlarından Türk olmayanların atılarak, buralara saf Türkleri yerleştirmek gerektiğini, memlekette namuslu Türk rejimi kurulunca bunların toptan imhası gerekeceğini, faşist önderleri Türk olmamakla suçlayanların (Nihal Atsız ve ağbisi Nejdett Sancar, —ki Çerkezdiler—) namuslu Türk rejiminde imhası için şimdiden dosya tutmak gerektiğini, Türk olmayanların memleketten kovulunca, bunların yerine Asya'dan Türk soyu ile birleştirilerek nüfusun azalmasının önüne geçileceğini ve tabii bu arada Kürtlerin Türk olduğunu da yazıp çizdiler.. Okuyucu bu konuda Türk faşistlerinin düşüncelerini aşağı yukarı bilmektedir.

Kemalistlerin Kürdistan'ı nasıl kana, ateşe, ölüme buladıklarını da biliyoruz. Bu arada, şunu da belirtelim: 1925'lerden sonra askerî okullardaki Kürtlerin tümü bu okullardan atılmışlardı.

İrkçilik konusunda aklın, bilimin mahkum ettiği tüm öğelere sahip çıkan, faşistler, faaliyetlerini daima, antikomünizm ile beraber sürdürdüler. Ve zaten MHP'nin legal örgütler ağı ve vurucu timleri devşirme kaynağı haline gelen Ülkü Ocakları kurulmazdan önce (ilk kez 1967'-

de kuruldular), düzen partilerinin eklentileri halinde elde tutulan Komünizmle Mücadele Dernekleri'nde yoğunlaşmışlardı.

Faşist hareket, Mussolini'nin faşizmi, Hitler'in Nazizminden, faşizm ve Nazizm kavramlarını çıkararak, görüşlerini aşağı yukarı kelime kelime almıştır. Bunları da «Türkleştirerek», açıkça sergilemiştir. Ayrıca eylemleriyle de, düşüncelerini kanıtlamıştır. Bu nedenle, bu konular üzerinde uzunboylu durmanın gereğini —bu yazıda— duymuyoruz. Bazı alıntılarla, kısaca ve yorumsuz olarak bu görüşlere işaret edeceğiz:

Şeflik
ve
Devlet:

Milliyetçi hareket, tek başkan, tek meclis sistemini savunur. Kuvvetli ve adil icra, icra gücünün tek elde toplanmasıyla mümkündür. Bunun için tarih ve töremize uygun olarak başkanlık sistemini savunuyoruz. İcrayı, başkanlık ve başbakanlık olarak ikiye bölemeyiz. (A. Türkeş) Milli devletin yürütme gücünün başı ikiye bölünemez. Yürütme gücü, devlet kudretini temsil eder. Devlet bir otorite, bir iktidar, başkasından emir almadan emir veren, en üstün, en büyük kuvvet demektir. Bundaki bölünme, devlet otoritesinin bölünmesi, zayıflaması sonucunu doğurur. (Kürt Karaca)

İrkçilik:

Soy, tabii ve organik bir unsur olduğu için insanların fikri ve fiziki özellikleri, yetenekleri birbirinden farklıdır. Türk soyunun

değerli bir soy olduğu büyük bilgilerin tarafından kabul edilmektedir. (A. Türkeş) Tanrı Türkü yenilmek için değil, yenmek için yaratmıştır. (A. Türkeş) Türklük din ile ırkın meydana getirdiği bir cevherdir. (M. Yazıcıoğlu) Türk ırkının büyüklüğü, değerliliği, diğer ırklar arasında ölçülür. Ve Türk ırkı, cümle ırklardan değerlidir. (M. Yazıcıoğlu)

Savaş Kundakılığı:

Türk dış politikası artık, «yurtta sulh-cihanda sulh» prensibi gibi pısrıklık, miskinlik, korkaklık, uyuşukluk telkin eden bir sloganın tesirinden kurtarılmalıdır ve iddialarımıza uygun bir hedefe dönüştürülmelidir. Ve mesela denmelidir ki: dünyanın neresinde bir Türk varsa bizim tabii hudutlarımız oradan başlar. Savaş, yaşamın ve millî hayalî idame ettirmenin tek şartıdır. Bir Türk milliyetçisi, barışı yeni savaşların aracı olduğu için sevebilir, aksi halde asla. (Necdet Sevinç)

Şoven milliyetçilik:

Biz, Türksüz bir dünyanın mevcudiyetini düşünmektense, o dünyanın bizim yüzümüzden inflak etmesini daha uygun buluyor, ve böyle bir düşünceye sahip olmakla da gurur duyuyoruz. Yer yüzünde tek devlet olmak Türk gençleri için ülkülerin en soylusudur. (N. Sevinç)

Anti-Kürdizm:

(Kürtler) Türk milletinin başını belaya sokmadan defolup gitsinler. (...) Türk ırkının aşırı sabırlı olduğunu fakat ayranı kabardığı zaman önünde durulamadığını ırkdaşları Ermenilere sorunsunlar da, akılları başlarına gelsin. (N. Atsız)

Emperyalizme bağımlılık:

Yunan topraklarında, üslerin gizlenmesi, saklanması ve korunması zordur. Gerek Akdeniz'e çıkış için, gerek Karadeniz'e geçiş için ve gerekse Basra körfeziyle Süveyş kanalı istikametinde başarılı bir hareket yapabilmek için, Kafkasya ve Rusya

yönünden veya Balkanlardan hareket yapabilmek için, Türkiye'yi kontrol altında bulundurmaya veya Türkiye ile işbirliği yapmağa zorunluluk vardır.»

«Amerika Birleşik Devletleri'nin, Yunanistan-İsrail ve İran'a istinat eden Ortadoğu politikası Türkiye ile takviye edilmedikçe, çok zayıf kalmaya mahkumdur.»

«Türkiye'de haşhaş'ın yasaklanması, Nihat Erim'in başbakanlığı zamanında olmuştur. Amerika ile Türkiye bir masaya oturmuşlar, bir anlaşma imzalamışlardır. Bu anlaşmaya göre, Amerika Türkiye'ye 650 milyon lira verecektir. Türkiye de haşhaş ekmeyecektir. İşte biz buna karşı çıktık, Türk verdiği sözü tutar, Türk anlaşmalara sadıktır. Hayatımıza kateden Stalin Rusya'sına karşı, bize yardım elini uzatan Batı devletlerine ve Amerika'ya karşı doğru dostluk göstermekliğimiz ve NATO ittifakına girmekliğimiz isabetli bir politika olmuştur» (A. Türkeş).

Akıl, bilim ve heyecan:

«Nihai hedefleri bakımından dünyanın yarısına meydan okuyan Millî Devlet Milliyetçi Türkiye, Türk birliği ideolojisini anlattığımız zaman dudak büken, burun kıvrıyan, sizl «çocukça düşüncelerin sahibi olmak veya pembe bir hayal peşinde koşmakla itham eden klâsik burjuva aydınlarıyla, akılcılığı kendine rehber edinmiş ilim adamlarının mantıksal izahlarına bakmayın siz. Onlar ya sefillerdir, ya da ilim namına aklın kulu, mantığın metresi olan zavallılar.

Bizim hareketimizin temsinde, ilmin de, aklın da, mantığın da, zekanın da işgal ettiği yer, inancımızın işgal ettiği yerin milyar da biri bile değildir. Neden mi diyorsunuz? Çünkü akıl, tembelliğin, uyuşukluğun karşısında apışıp kalmıştır. Fakat cemiyet veya millet, akılla, mantıkla, zeka ile değil, inançla ayağa kaldırılmış, akıllı, mantıklı, zekalı, bilgili olduğu müddetçe değil, inandığı sürece yaşayabilmıştır. Çünkü ilim, inancın cırağıdır,

ve öyle kalmağa da mahkumdur. Çünkü inancın yanında aklın, mantığın, zeka ve ilmi gerçeklerin beş paralık önemi yoktur.» (N. Sevinc).

Türkiye'de faşist hareketin anti-komünizmi için örnek vermeye gerek görmüyoruz. Ancak, felsefesini (Mussolini ve Hitler gibi) Marksizmden çalıp çırtıkları ile oluşturduğunu vurgulayalım. Örneğin Türkeş, «emek, insan şahsiyetinin bir parçası, yapıcı bir unsurdur» diyor, «emeğe saygı duymayan, emeği korumayan bir görüş, insana da saygı duyamaz. Üretici, değer yaratıcı tek varlık emektir.»

Marksizmden alınan bu tahtil, şu formüle varıyor: «Emeği sermayeye, sermayeyi emeğe soyduran, sahte, sınıfçı, bölücü sistemlere inanmıyoruz.»

Sermayenin emeği soyduğu, köleleştirdiği bilimsel bir doğru, ama, emeğin aynı işi sermayeye nasıl yaptığı, yapacağı, faşistlere özgü bir ucubelik. Esas olarak, Türk faşistleri de, Mussolini ve Hitler gibi, toplumun sınıflara bölündüğünü sürekli olarak inkar ederler. Türk faşistlerine göre toplum, dilimlerden oluşuyor: işçi dilimi, köylü dilimi, esnaf dilimi, memur dilimi, işveren dilimi, serbest meslek mensupları dilimi... Türk faşistlerinin «Namuslu Türk rejimi» diye adlandırdıkları bu düzende bu dilimler, «dikey eğitimle yetiştirilmiş seçkin bir elit» tarafından yönetilecek, tabi tek şefin tartışılmaz otoritesi altında. Mussolini'nin bu konudaki görüşlerini daha önce görmüştük.

4

Türkiye'de faşist hareket, benzerlerine oranla çok daha alt düzeyde olmakla beraber, sosyalist hareketin gelişmesine uyarlı bir ahenk içinde oluşmakta.. 27 Mayıs sonrası gelişen sosyalist hareket önünde, faşizm bir varlık gösteremedi. Sosyalist hareketin silahlı gençlik eylemleri ile, kendi çapında burjuva diktayı tehdit etme düzeyine doğru yükseldiği dönemler, faşist hareketin kadro örgütlenmesine tekabül eder. Sosyalist hareketin ezildiği 12 Mart dönemi ise, faşist hareketin siyasal örgütlenmesini temellendirdiği, askeri eğitimi eylem alanına sürebilecek düzeye çıkardığı, faşizm açısından verimli bir dönemdir.

Faşist hareketin, düzen partilerinin yedeğinde, Komünizmle mücadele dernekleri bünyesinde yuvalandığı dönemde, sosyalist hareket, klasik burjuva yöntemleriyle boğazlaşma durumundaydı. Bunlar genellikle, resmi ideolojinin anti-komünizmin evrilip-çevirilip kullanılması, dinsel ideolojiyi, sosyalist hareketin karşısına çıkarma, ceza yasalaları, polisiye entrikalar, hapis, işkence vb. sistemli şiddet öğeleri ile, kronik anti-kürdizm idi. Faşist hareketin kadro örgütlenmesine geçtiği 1967-69 sonrası ve 12 Mart dönemi, sosyalist hareket, faşist çetelerle de bağnazlaşma durumunda kaldı. Halen Mussolini'nin karagömlükçüleri, Hitler'in SA'ları, SS'leri, Franco'nun Falanşlarının kopyaları olarak gerici şiddeti, bireysel ve kitlesel terörü ola bildiğince boyutlandıran faşist hareketin ülkücü-komando

timleri, sosyalist hareketin sinir merkezlerini tahrip etmek düzeyinde sürekli bir saldırı halindedirler.

Gerek resmi ideolojinin çerçevesi içerisinde durması ve gerekse sosyalist hareketin sinir merkezlerine yönelen azgınlığı nedeniyle, faşist hareket, bir yandan emperyalizm ve emperyalizme bağımlı TC devleti tarafından, öte yandan tekelci burjuvazinin önemli bir kanadı tarafından açık ya da dolaylı olarak destek görmektedir. Kuşkusuz bu, faşist hareketin, burjuva rasyonelleri içinde eritilmesini de getirir. Bu da faşizm için intihardır. Çünkü, faşizm, kendisini düzen partilerinin dışında bir yere yerleştirmek zorundadır. Orduyu, gençliği, üretim dışı ögeleri ve esas olarak küçük-burjuvazinin çok çeşitli katmanlarını örgütleme ve savaş alanına sürme olayını, merkezi bir görev olarak önüne koyan faşist hareket, emperyalizmin, emperyalizme bağımlı Türk tekelci burjuvazisinin, mevcut yapı içinde siyasal güçlerinden biri olarak, kısa sürede sağ siyasal güçler içerisinde erir gider. Görüldüğü kadarıyla, faşizm, buna titiz bir dikkat göstermektedir. «Her türlü emperyalizme karşı olma», «kapitalizme, en az komünizm kadar karşı olma» felsefesi, faşist militanlara şırına edilmiştir. Başbuğ' da; kapitalizmde «devlet çarkı kapitalistlerden yana işler. Fakat patronlar ve onlara hizmet eden bürokratlar daima demokrasi ve hürriyetten bahseder. Liberal demokrasi ve hürriyet, sahte bir demokrasi ve hürriyettir» diye buyurur. Asıl olarak, burjuva demok

rasisini yadsıyan, kendisini burjuva rasyonelleri dışında bir yere koyan bu «anti-kapitalizm», faşist hareketin klasik konumuna uygun bir demagoji ile sürekli beslenir. Türk faşistleri kapitalizme karşı en keskin alıttatıf şarları kullanıyorlar, milli devlet güçlü iktidar şıarı, kapitalizme de komünizme de karşı, namuslu Türk rejiminin şıarıdır! Program ve ilişkilerinde ise, emperyalizme bağımlılığı övmekten, sermayenin emeği köleleştirmesini, sömürmesini daha açıktan, daha dolaysız kılacak yöntemleri önermekten geri durmuyorlar. Başbuğ'un, «Tarım Kentleri», «Millet Sektörü» projeleri, halkın çıkarlarını, tekelci burjuvazinin çıkarlarına vahşice ve zorbalıkla tabi kılma projesidir. Toplumdaki dilimleri parlamentoda eşit temsil ettirme projesi ise, siyasal köleliğe giydirilmiş faşist kıftır.

Faşist propagandanın demagoji ögesi, propagandanın bizatihi kendisidir. O kadar ki, Türk faşistleri, Genc Arkadaş isimli yayın organlarında «Türkiye'de yapılan savaş, düzen ile ülkücü hareket arasında sürmektedir ve komünistler bu mücadelede düzenin paralı askerleri olarak rol almaktadırlar» diyebiliyorlar.

Resmi ideolojinin «komünizm» kavramı üzerinde oluşturduğu nefretin, faşist hareket tarafından aptalca bir kullanılışı gibi görülüyor bu. Kitlelere taşınış biçimi ise, kaba demagoji düzeyinde demokratların, sosyal-demokratların komünist olarak sunuluşunda ifadesini bulmaktadır. Özellikle orta tabakaların CHP'de yoğunlaşan dik-

katleri, CHP'yi komünist olarak afişe etmeyi, bu anlamda düzenin paralı askeri olarak kitlelerden yalıtılmayı amaçlamaktadır. Geçerken belirtelim ki, CHP'nin halk sektörü ile MHP'nin Millet Sektörü, CHP'nin Köy-Kent'leri ile MHP'nin Tarım Kent'leri, tekeli burjuvazinin hizmetine aday bu iki siyasi yapının temelde çakışan önermeleridir. İlginç olan, faşist hareketin klasik konumu içinde sosyal-demokrasinin beceriksizliğine, siyasal bir alternatif olmadan çıkmasına dayalı iktidar yoluna girmesidir. Özellikle Hitler, kitlelerin güvenini yitiren ve iktidarsız kalan Alman sosyal-demokrasisini dize getirerek başbakanlık koltuğuna oturmuştu. Mussolini'nin de İtalyan sosyalistlerini —proleter olmayan sosyalizm— anlaşmalarla dize getirdiği ve devre dışı bıraktığını daha önce vurgulamıştık.

Bu noktada, ileride tekrar belirteceğimiz gibi, proleter sosyalistleri, sosyal-demokrasi ile aralarındaki ideolojik çizgiyi açıklıkla, yalın ve çıplak olarak ortaya koyma göreviyle, merkezi bir önem taşıyan bu görev ile yükümlüdürler. Çünkü, kitleleri anti-komünizmin nefreti ile saldırganlaştırmamanın bir kaynağı da, sosyal-demokrasinin, tekeli burjuvazinin yararına giriştiği tasarruflara dayalı kitlesel hoşnutsuzluklar, sosyal-demokratlara bağlanan umutların çürümesi, kitlelerin güveninin sosyal-demokrat ihanet ile yüzyüze gelmesidir. Sosyal-demokratların hükümet ettiği evrelerde bu durum daha çok hayati bir önem taşır. CHP'nin, ısrarla anti-komünist niteliğini düşünsel ve

eylemsel olarak ortaya koymasına; bu konuda olabildiğince kısıkanç olmasına rağmen, faşist hareketin de inatla ve ısrarla CHP'yi komünist olarak suçlaması, bu gerçeğin Türk faşistleri tarafından da iyice kavrandığını gösterir. Hele de düzeni değiştirme şamatası ile hükümete gelen CHP'nin, 11 Bağımsızlı bakanlar kuruluyla, düzeni ihya etme gayreti, karaya vurmuşken!

Türk faşistleri kendilerine faşist denmesine de fena halde içerliyorlar. Bir zaman, Hitler'in Nasyonal Sosyalizm kavramının Türkçeye çevrilmiş olan milliyetçi-toplumcu kavramını da, yüce Başbuğ yasakladı. «Milliyetçi-toplumcu görüşe göre, bu böyledir, şu şöyledir demek yok, çünkü bu sözleri yasakladım» diye buyurdu Başbuğ, «dokuz ışık'a göre diyeceksiniz, bizim doktrinimiz dokuz ışıktır diyeceksiniz. Milliyetçi-toplumcu deyimi, aynı zamanda düşmanlarımızın elinde bir silahtır. Bize, Nazi veya Faşist diye karalamalarına malzeme olarak kullanılmaktadır bu deyim; biz ne nazi ne de faşistiz.»

Türkeş'in «herkes bu sınırlar içinde kalacaktır» diye buyurduğu Devlet dergisinde bir de «Bize Faşist Diyenin» başlıklı bir yazı yer alıyor. Bir bölümü şöyle: «Arkadaşlardan biri, acaba biz de meramımızı sloganlarla anlatsak nasıl olur? dedi. Kabul ettik. Kahrolsun faşizm dedik. Eh, kimseye bir zararımız olmazdı. Zaten şu kadar sene önce kahrolmuşların bir daha kahrolacak, General Franco'nun İspanya'dan buralara müdahale edecek hali yoktu... Evet,

bugüne kadar yazdıklarımızı, çizdiklerimizi, gördükleri duydukları halde bize faşist diyenin: Madde 1—anası, avradı, kızı, kısırağı velhasıl aile ve sülalesinin bütün dışı fertleri para karşılığında cinsi münasebette bulunurlar. Bu vaziyet makabiline şamil olduğu gibi, gelecek nesilleri de ihata eder. Kendisi de bu cins hatunların evladı olduğundan, o cinsin çocuğudur. Madde 2— Babası, dedesi, oğlu velhasıl sülale ve ailesindeki bütün tıbben erkek fertler; pasif homoseksüeldirler, bu vasıf da makabiline ve daha istikbalde şamildir. 3— Kendisi dışı ise, birinci, tıbben erkek ise ikinci madde şumülüne girer... Ohh, dünya varmış bel!»

Ahlâktan, töreden, gelenekten, namuslu Türk rejiminden, fikirden sanattan milli demokrasiden sözeden faşist hareket, kendisine faşist diyenleri böylesine kaba küfür altında tutarak, kendisini yüzlerce sayfada anlatılamayacak kadar açık bir biçimde ortaya koymayı başarıyor!!

ANTİ - SÖMÜRGEÇİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELEDE ANTİ - FAŞİST GÖREVLERİMİZ

Faşist hareketin Kürdistan'da gelişmesi üç temel öge etrafında yoğunlaşmıştır. Biri, Kürdistan'ı Batı'ya bağlayan sınır kentleridir; ikincisi etnik bileşimin birbirini dengelediği alanlardır; ve üçüncüsü mezhep sürtüşmelerinin düşmanlık düzeyine sıçratıldığı yerleşme merkezleridir.

Kürdistan'ı metropol merkezlere bağlayan kentler, batıya nispetle kapitalistleşme sürecinde görece geri, Kürdistan'ın genel konumuna nispetle gelişmiş yerleşme merkezleridir. Bu yerleşme merkezlerinde, modern kapitalist topluma uyum gösteremeyen ve bir yanı ile eski egemenlik değerlerine asılmış aç gözlü bir burjuvazi yanında, kapitalist gelişmeye ayak uyduramayan, dahası kapitalistleşme sürecinde egemenlik dayanaklarını, mülklerini yitiren çöküntü halindeki eski egemen sınıfın kalıntıları yaşamaktadırlar.

Öte yandan, hızla yoksullaşan, işsiz kalan ve kente akan köylüler yanında, kapitalizmin mülkten, üretim araçlarından tecrit ettiği küçük üretim ünitelerinin sahipleri, yılgın ve umutsuz bir orta tabaka çoğalmaktadır.

Resmi ideolojinin anti-komünist ve anti-kürt perspektifi içinde hareket etme yeteneklerini ustaca kullanan faşist hareket, bu alanlarda ve özellikle orta tabakaların arasında örgütlenme imkanlarına sahip. Faşist hareketin Kürdistan'ın genelinde olduğu gibi bu yörelerde de, toprak reformuna karşı dehşetli bir öfke duyan büyük ve orta toprak sahipleri ile, mülksüzleşen esnaf ve zanaatçı arasında beslendiği bir gerçek.. Kürdistan'da faşist hareketin bir diğer kaynağı, ya da dayanağı, Kürt ulusallığına karşı kin ve nefretle donatılmış devlet görevlilerinden gördükleri daha açık ve daha dolaysız destektir... Rızgari 6'da. Kürdistan'da Kemalist Terör yazısında bu konuyu tartıştı-

ğımız için burada ayrıca üzerinde durmayacağız. (Bak: Rızgari 6, s. 71-83)

Faşist hareketin gelişme durumunda olduğu ikinci öge, etnik açıdan birbirini dengeleyen yerleşme alanlarıdır. Kürt ulusu yanında, diğer ulusal azınlıkların ve iskan edilen muhacirlerin içiçe yaşadıkları bu alanlar, resmi ideolojinin gereği devlet eliyle hazırlanıp faşist harekete sunulmuş olabildiğince duyarlı alanlardır.

Mezhep çelişmesi ise, Alevi-Sünni yığınların birbirini dengelediği ya da genellikle Alevilerin azınlık halinde bulunduğu yörelerdir. Ki faşist hareketin çalışmalarını en fazla yoğunlaştırdığı alanlar da buralardır.

Kürdistan'da faşist hareketin kadro örgütlenmesi ise, metropolde olduğu gibi, gençliğin, özellikle öğrenci gençliğin örgütlenmesine dayalıdır. Öğrenci yurtlarında egemenlik kuran faşist hareket, bu merkezlerde eğittiği profesyonel elemanlarla terörist genişlemeye özel bir özen göstermekte, şiddet unsuru ve terör temel silah olarak kullanılmaktadır.

Belirtmek gerekir ki, faşist hareket, Kürdistan'da kayda değer bir kitle desteği sağlamış değildir. Ancak, faşist hareketin mayasında bulunan ve Türk faşistleri tarafından da ustaca kullanılan şiddet ögesiyle, faşist hareket Kürdistan'da gövdesi görünmeyen maddi bir güç haline getirilmiştir. Ki, bu faşist hareketin genel karakteristiğidir. Yıldırılan, sindirilen; ya susan ya da taraf olan, en azın-

dan korkak bir tarafsızlık içinde faşist hareketin gelişmesine malzeme haline getirilmek istenen kitle siyaseti, sömürgecilerin desteğinde faşist hareket tarafından hesaplı bir biçimde sahnelenmektedir. Metropol merkezlerde olduğu gibi, Kürdistan'ın bazı büyük yerleşim merkezlerinde de, kitleler sindirilmiş, korku içinde evlerine kapanmaya zorunlu kılınmışlardır.

Özcesi, faşist hareket, kendisini düzen partilerinin dışında, özgün bir yere yerleştirmeyi başarmıştır. Bu da, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelede çetin bir ideolojik mücadeleyi dayatmış, stratejik düzeyde duyarlı bir perspektif yaratmıştır. Metropol merkezlerde, proleter devrimci hareketi, reformizmin kuyruğuna takma tehdidinde bulunan bu sorun, sömürge, anti-sömürgeci mücadeleyi dinamitleyen oportünist siyasetlerin beslenmesine hizmet etmektedir.

Anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin güçlü olduğu yerlerde, faşist hareket örgütlenemiyor. Öte yandan faşizme karşı mücadeleyi, anti-sömürgeci siyasal güçlerin omuzladığı da somut bir gerçektir.

Faşist hareketin giremediği, örgütlenemediği ya da etkin bir güce sahip olamadığı yörelerde, anti-sömürgeci toplumsal muhalefet içinde yer alan siyasal güçler, dolayısıyla sömürgecilerle boğazlaşmakta, militarist-bürokratik sömürge otoritesi yığınlar açısından somut bir hedef olarak görülebilmektedir. Sömürgeci burjuva par-

tileri, siyasi polis, sivil-ajan-muhbir güruhu, ceza yasalarının amansızca işletilmesi, Kürt ulusu üzerindeki sömürgeci vahşet, zulüm ve sömürü yığınlar açısından daha somut daha dolaysız olarak gözlemlenebilmekte, kendi deneyleri ile kitleler, sorunu kavrama olanaklarına sahip olmaktadır.

Devletin resmi ideolojisinin iki temel ayağı olan anti-komünizm ve anti-kürdizmin hazırladığı zemin üzerinde, devletin daha açık ve daha dolaysız desteği, koruması ve güdüm vermesi ile Kürdistan'da daha özgün bir gelişme imkanına sahip olan faşist hareketin, örgütlendiği, etkinleştiği alanlarda, anti-sömürgeci toplumsal muhalefet, metropol merkezlerdeki reformist ve her boydan oportünist sapkınlıkların hedefi haline gelmektedir. Bunların temelinde duran ana yanlışları, sömürgeci burjuva demokrasisi için mücadele perspektifine sarılmalarıdır. Bu perspektif, sunulduğu cazibeli formülasyonlara, anti-sömürgeci güçlere yöneltilen karalamalara, küfür ve iftiralara karşı, sömürgeci mevcut statünün meşrulaşması, pekişmesi anlamındadır. Sömürgeci, sömürgeci burjuvazinin daha «demokratik», daha «insani» davranması için, toplumsal muhalefetin çarçur edilmesidir... Anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin infilak ettirilmesi, kötürümleştirilmesidir.

Metropol merkezlerde, sunuluş biçimine, savunan güçlerin durumlarına, uluslararası ilişkilerin etkinliğine ve ben-

zeri nedenlere dayalı olarak daha zor seçilen ve daha çetin bir mücadele gerektiren faşizme karşı burjuva demokrasisi için mücadele eğilimleri, sömürgeci, sömürgeci burjuvaziye çıplak bir teslimiyet olması, sömürgeci zulüm ve vahşet tarafından sürekli tekzip edilmesi açısından gizlenmesi daha zor, daha entrikacıdır. Bu nedenle, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelede anti-faşist görevlerimizi saptarken, faşist hareket ile sömürgeci devlet arasındaki birlikteliği, faşist hareketin sömürgeci burjuvazinin ve sömürgeci burjuvazinin bağımlı olduğu emperyalizmin bir silahı olduğunu kitlelere götürülebilir, kitleler tarafından anlaşılabilir, kavranabilir bir düzeye getirmek birinci derecede önem taşır. Bu durumu ile, basit açıklamalarla yetinilebilecek, açık bir gerçek gibi görünen bu perspektif, sömürgecilerin yıllardır sürdürdükleri bilinçli körletme çabaları, metropol solunun çarpık ve sosyal-şoven sapkınlıklarla tahrip edilmiş siyasetleri, sömürgeci öncü güçlerin yanlışlıkları nedeniyle olabildiğince çetrefilleşmiştir. Kürdistan'da gelişen devrimci harekete, metropol solundan, hatta sömürgecilerden önce, bu yanlışlıklar içinde kötürümleşmiş güçler şu ya da bu biçimde şiddetle karşı çıkmakta, çapları oranında reaksiyoner gruplar oluşturarak, devrimci gelişmeye karşı savaş açmaktadırlar. Bunlara, Kürdistan'da egemen bir çizgi olarak devam edegelen Kürt ulusallığının anti-komünist barajı da eklenince, sorun daha bir zorlu, daha bir çetin ve daha bir kördüğüm

yerde durmaktadır. Sömürgeci, faşizme karşı fiilen dövüşen, bu mücadelenin cephe hattında yer alan anti-sömürgeci devrimci güçler, bu nedenle, sürekli olarak, faşizme karşı mücadeleyi savsaklamakla suçlanırlar. Suçlamanın kaynağı burjuva demokrasisi için mücadelenin, sömürgeci burjuvaziye teslimiyet olduğu, anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin intiharı olduğu tezinin, bu süreçte canlı bir dinamizm kazanmasında durmaktadır. **Faşizme karşı mücadeleyi, kapitalist köleliğe karşı Marksist-leninist bir temel üzerinde ele alan, faşizme karşı mücadeleyi sömürgeci burjuvaziye ve emperyalizme karşı yürütülen mücadele içinde ele alan, faşizme karşı mücadeleyi proletaryanın toplumsal devrim stratejisine bağlı ve bağımlı olarak ele alan, anti-sömürgeci mücadeledeki proleter devrimci önderlik ise, açtığı perspektifin komünist niteliği karşısında panik ve telaşa kapılan reformistler ve her boydan oportünistler olduğu kadar, sosyal-şovenler için de boy hedefi durumundadır.** Aynı şey sömürgeciler için de söz konusudur. Sözlü bir anlaşma halinde birbirini arkalayan bu güçler, anti-sömürgeci muhalefetin dinamosu olan proleter devrimci öncüye karşı sürekli bir Haçlı Seferi düzenlemişlerdir. Sürekli olarak kırmaya, kötürümleştirmeye çabalamaktadırlar. Bu durum, proleter devrimci öncünün saflarında da gedikler açmakta, öncünün organizmasına yerleşen iltihaplar olarak bunlar, öncüyü içeriden tahrip etmek için, akıl almaz şaklabanlık gösterilerine, akıl al-

maz tahrip eylemlerine girişmektedirler. (*) Burada unuttulan bir şey vardır: o da şu; proleter öncü, maddi-fizik bir güç olmadan önce, köklerini toplumsal yapının bağrına salan ideolojik bir güç haline gelmiştir. Toplumsal muhalefetin nesnel çıkarları ile diyalektik bir birlik oluşturan proleter öncü, toplum katlarının en sağlıklı alanlarından beslenmektedir. Bu bakımdan hiç abartmadan denilebilir ki, proleter öncünün ideolojik kanı, toplumun damarlarına yayılmıştır. Onu kurutmak artık mümkün değildir; **ancak** engellenebilir, dolaşımı ve çoğalması geciktirilebilir, yer yer içerden ya da dışarıdan kesilen damarlardaki kan boşaltılabilir, ama köklerinin sökülüp atılması mümkün değildir. Çünkü ideolojik yapı, toplumsal ve siyasal sorunlara asgari de olsa, cılız da olsa, tutunmadan yürüyemeyecek durumda, emekleme durumunda da olsa belirli bir çerçeveyi çizmeyi başarmıştır. Anti-sömürgeci muhalefetin en sağındaki siyasal güçler bile, bu yorumdan nasiplerini almışlardır. (**)

Sorunun böylesine çok yönlü saldırı altında olması,

(*) Bu konuda bazı bilgi ve belgeler için bak: Bir ölümün Siyasal Anatomisi (teksir), Militarist - Sömürgeci Türk Burjuvazisini imha eylemleri ve Komal Yayınevinin yağmalanması üzerine (teksir.); Bülent Ecevit'in Bitlis Macerası ve Anti - Sömürgeci siyasal güçlerin zaafı üzerine (teksir).

(Ayrıntılı bilgi için Olaylar ve Yorumlar Bölümüne Bakınız.)

(**) Durum somut bir örneği, ulusal muhalefetin en sağındaki güçle-

elbette ki, siyasal mücadeleyi ve siyasal mücadelenin hayati önem taşıyan araç, organ ve kurumlarını oluşturmada, başlıbaşına bir tehlike, baştan başa mayın yüklü alanlar yaratmıştır! Ama zor olan, çetin olan, başarılmaz olan değildir.

Anti-faşist mücadelede, bir diğer temel görevimiz, anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin demokratik ve sosyalist bilincini, geliştirmek, derinleştirmektir. Sömürgeciliğe, sömürgeciliğin kaynağı olan, emperyalizme ve emperyalizmin dikenli sopası olan faşizme karşı, kitlelerin ulusal demokratik muhalefeti, kapitalist köleliğe karşı Marksist-Leninist bir temel üzerinde geliştirilmelidir. Bütün çalışmaların özünü, kapitalist köleliğe karşı mücadele oluşturmaktadır. Olabildiğince geniş bir kitle zemini üzerinde, karmaşık ittifaklar gerektiren anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelede bu teorik-ideolojik perspektif, kuşkusuz çetin ve zorludur. Bu bakımdan, ittifaklar siyasetinde olabildiğince esnek olmak zorunda olan proleter öncü, teorik ideolojik düzeyde ve ilkeler üzerinde son derece duyarlı ve ısrarlı olmalıdır. Anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin genel tabanı burjuva demokratiktir. Bu açık. Bunun kadar açık olan bir diğer sorun ise, mücadelede önderliğin taşıdığı önemdir. Burjuva önderliğin konumunu,

rin bile kendilerini anti-sömürgeci ve sosyalist olarak sunmalarındır. Bu düzey şematik örgüt anlayışlarını Kürdistan'da yoğunlaştırıyor ve anti-sömürgeci platformda kuyrukçuluğu besliyor.

Rızgari 8'de tartışmıştık. Proleter devrimci önderliğin görev ve zorunluluğunu da vurgulamıştık.. Proleter devrimci önderliğin, mücadelenin yönlendiricisi, dinamosu olmasının taşıdığı hayati önemi de... Anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin demokratik bilincinin, üretileceği, derinleştirileceği ve zenginleştirileceği ve yaygınlaştırılacağı kaynak, mücadelenin her alanında toplumun bütün birimlerinde, bütün hücrelerinde örgütlenmesi gereken proleter öncüdür.

Bundandır ki, Kürdistan'da Marksist-Leninist teorinin eleştirici ve devrimci özünü kavratarak, bu teoriyi öğretmek gereklidir. Bugünkü toplumsal yapı ve ekonomik durum hakkında, bu toplumsal ve ekonomik yapının temelleri ve gelişmesi hakkında, Kürdistan'da ve Kürdistan'ı çevreleyen devletlerdeki siyasal ve toplumsal güçler ve bu güçlerin birbirleriyle olan ilişki ve çelişkilerini, birbirleri ile olan mücadelelerini, proletaryanın bu mücadeledeki rolünü, çöken ve yükselen sınıflarla olan ilişkilerini, anlatmak gerekli... Kürdistan'ın özgün durumunu, bu özgün durumun proletaryanın dünya düzleminde devam eden toplumsal devriminde aldığı yeri ve önemi anlattınak gerekli.. Kürdistan'da işçi sınıfının oluşumu, gelişimi, vardığı nokta hakkında, işçi sınıfının görevleri ve uluslararası işçi sınıfı ile çıkarlarının ve davasının bir olduğunu anlatmak gerekli. (BK. Rızgari 7, s. 126) Ve anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelede toplumsal muhalefetin ulusal ve demok-

ratik bilincini, bu odak etrafında geliştirmek, güçlendirmek, yaygınlaştirmek, maddi bir güç haline getirmek gerekli...

Faşizme karşı mücadeleyi, emperyalizme, sömürgeciliğe, feodal gericiliğe ve temelinde kapitalizme karşı omuzlanan mücadele ile bütünleştirmek, özcesi, proletaryanın toplumsal devrim stratejisinin etrafında kenetlenmek gerekli ve zorunludur.

Unutulmaması gereken niteliklerin başında ise, sömürgeci burjuvazinin eylemleri ile, faşist hareketin hedeflerinin, sömürgede tamitamina çakıştığıdır. Bu nedenle, **Kürdistan'da anti-faşist platform anti - sömürgeci toplumsal muhalefetin stratejik hedeflerine bağlı ve bağımlı bir platformdur.** Metropolde, diğer burjuva partilerinden ayrı bir yere konulan faşist partiye karşı mücadele birliği platformu, sömürgede nitelik olarak karşı-devrimci eğilimlerin beslenmesine devrimci hareketi dinamitleme girişimleri ile içiçe geçmektedir. Çünkü; bu platformlar, sömürgeci burjuva partilerinin desteklenmesi, sömürgeci burjuva partilerinin temel dayanağı olan resmi ideolojinin tescilli anlamındadır... Gramsci'nin de belirttiği gibi, «cellatla kurbanı arasında barış olamaz». Halkla katilleri arasında barış olmaz... Kemalistlerle Kürt ulusu arasında ortak tehlikeye karşı mücadele birliği demek, Kemalistlerin resmi ideolojiyi reddetmeleri, Atatürk milliyetçiliğini reddetmeleri, TC Anayasasını temelden değiştirmeleri ve Kürt ulusunu ve bu ulusun bağımsızlık mücadelesini tanımaları demektir, ki,

bu TC devletinin nitelik olarak dönüştürölmesini gerektirir. Bu da Kemalistlerin, Atatürkçülerin değil, Türk komünistlerinin harcıdır... Ama, Türk 'komünistleri ne yardan, ne serden vazgeçmeme felsefesi ile inatla eşinme gericiliğini henüz terketmeye pek de hevesli görünmemektedirler. Tam tersine, Kürt ulusunun ulusal kurtuluş perspektifini dinamitleme eylemlerinde ısrarlı görünmekte, Kürdistan'daki ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin stratejik hedeflerini imha eylemlerinde kararlı görünmektedirler.

Bu bakımdan, Türk milliyetçiliğinin, devrimci hareketteki siyasi sözcüleri olan sosyal-şovenizme karşı mücadelede en küçük bir kararsızlık, duraksama, ilkeler düzeyinde bir taviz ve günün geçici çıkarları ile, panik ile, kof heyecanlarla ajitatif perspektiflerin zaafıları ile içiçe geçme, uzlaşma ve benzeri zaafılar, mücadelenin imhasında binlinçli ihanet tohumlarının beslenmesi ve büyütölmesinden başka bir şey değildir. Ki, küçük-burjuva devrimcileri, metropoldeki devrimci Kürt gençliği ve metropoldeki sol siyasetlerde yer alan Kürdistanlılar bu zaafıları rasyonelleştiren ideolojik çarpıklıkları durmadan üretmekte, geliştirmektedirler. Bunlara karşı katı ve bağışlamasız bir mücadele sürdürölmesi ve devrimci yöntemlere şışerlik kazandırılması gerektiğini bir kez daha vurgulayalım.

Anti-sömürgeci mücadelede anti-faşist görevlerimizin ana hatları kısaca bunlardır.

DEVLET

1 — Devletin Ortaya Çıkışı

«Gentilice (*) örgütlenme, içsel çelişmeler bulunmayan bir toplumdan doğmuştu ve sadece bu nitelikteki bir topluma uygundu. Bu toplum, kamu oyu hariç hiçbir zorlama aracına sahip değildi. Ama, işte iktisadi varlık koşulları bütünü gereğince, özgür insanlar ve köleler, zengin sömürücüler ve yoksul sömürülenler biçiminde bölünmek zorunda kalan bir toplum doğmuştu; (öyle) bir toplum ki, bu uzlaşmaz karşıtlıkları artık yeni baştan uzlaştıramamakla kalmıyor, tersine onları sonuna kadar geliştirmek zorunda bulunuyordu. Böyle bir toplum, ancak, ya bu sınıfların kendi aralarında sürekli ve açık bir savaşımı içinde, ya da, görünüşte uzlaşmaz, karşıt sınıfların üstünde

(*) Gentilice, Gensle ilgili, Gens: ilkel toplumlarda, temel toplumsal birimleri kandaş grupları belirlemek için kullanılan Latince bir sözcük. Bütün üyelerinin gerçekten özgür ve kendi aralarında eşit bulundukları komünist bir ev ekonomisinin oluşturulduğu toplumsal birim.

yer alan, onların açık çatışmasını önleyen ve sınıflar savaşımına, olsa olsa, iktisadi alanda, yasal denilen bir biçim altında izin veren bir üçüncü gücün egemenliği altında varlığını sürdürebilirdi: gentilice örgütlenmenin ömrü dolmuştu. Gentilice örgütlenme, iş bölümü (ve bunun sonucu toplumun sınıflara bölünmesi) ile paramparça olmuştu. Yerine devlet geçti.» (1)

Gentilice örgütlenmenin ömrünün dolduğu, işbölümünün yarattığı sınıfların mücadelesinin bir ürünü olarak ortaya çıkan devlet «topluma dışarıdan dayatılan bir erklik (**) değildir.» (2) «Devlet daha çok, toplumun gelişmesinin belli bir aşamasındaki bir üründür; bu, toplumun, önlemekte yetersiz bulunduğu, uzlaşmaz karşıtlıklar biçiminde bölündüğünden, kendi kendisiyle çözülmez bir çelişki içine girdiğinin ifadesidir. Ama, karşıtların, karşıt iktisadi çıkarılara sahip sınıfların, kendilerini ve toplumu, kısır bir savaşım içinde eritip bitirmemeleri için, görünüşte toplumun üstünde yeralan, çatışmayı hafifletmesi, 'düzen' sınırları içinde tutulması gereken bir erklik gereksinmesi (iktidar ihtiyacı) kendisini kabul ettirir; işte toplumdan doğan, ama onun üstünde yer alan ve gittikçe ona yabancılaşan bu erklik, devlettir.» (3)

«Demek ki, devlet düşünülmeyecek bir zamandan beri varolan bir şey değildir. İşlerini onsuz gören, hiçbir devlet ve devlet erkliği düşünülür (fikri) bulunmayan toplumlar olmuştur.» (4) Devlet, işbölümü ve bunun bir sonucu olarak toplumun sınıflara bölünmesi, sınıflara bölünen toplumlarda, bir sınıfın diğerlerini ezmesi, sömürmesi, baskı, altında tutulmasının, sınıf mücadelesinin bir ürünüdür. «Toplumun sınıflara bölünmesine zorunlu olarak bağlı bulunan, belirli bir iktisadi gelişme aşamasında, bu bölünme, devlet! bir zorunluluk haline» (5) getirmiştir.

«Devlet sınıf karşıtlıklarını frenleme gereksinmesinden (ihtiyacından) doğduğuna, ama aynı zamanda, bu sınıfların çatışması ortasında doğduğuna göre kural olarak güçlü sınıfın, iktisadi bakımdan egemen

(**) Erk: kudret, iktidar, yetki veya araç.

olan, ve bunun sayesinde, siyasal bakımdan da egemen durumuna gelen ve böylece ezilen sınıfı boyunduruk altında tutmak ve sömürmek için yeni araçlar kazanan sınıfın devletidir. İşte bundan ötürüdür ki, antik devlet herşeyden önce, köleleri boyunduruk altında tutmak için, köle sahiplerinin devletiydi; tıpkı feodal devletin serf ve angaryacı köylüleri boyunduruk altında tutmak için soyluların organı ve modern temsili devletin (de) ücretli emeğin sermaye tarafından sömürülmesi aracı olduğu gibi.» (6)

Öyleyse devlet mevcut ekonomik temele göre biçimlenir. Tarih-sel-toplumsal düzeyde ele alındığında devlet, her zaman egemen sınıfın çıkarlarından yana işleyen, egemen sınıfın bir baskı aracı olarak görülür. Ancak daha yakından bakılınca, devleti tek başına bu şema içinde ele alıp incelemenin yetersiz, giderek materyalist tarih anlayışını şemalara indirgeyen, kaba materyalist görüşlerle yetinen zihinsel tembelliğe ve de asıl bilincili çarpıtmalara malzeme haline getirmeyi ifade eder. Engels'in uyarısı bu tek boyutlu kaba materyalist görüşlere ve çarpıtmalara karşı sağlam bir teorik temel oluşturmuştur. Şöyle diyor Engels: «...Materyalist tarih anlayışına göre, tarihte belirleyici etken son aşamada, gerçek yaşamın üretimi ve yeniden üretimidir. Ne Marks ne de ben, hiçbir zaman daha fazlasını iddia etmedik. Eğer sonradan herhangi biri çıkıp da, ekonomik etken tek belirleyicidir dedirtmek üzere bu önermenin anlamını zorlarsa, onu boş, soyut, anlamsız bir söz haline getirmiş olur. Ekonomik durum temeldir, ama, çeşitli üst yapı öğeleri sınıf mücadelesinin siyasal biçimleri ve sonuçları; savaş bir kez kazanıldıktan sonra, kazanan sınıf tarafından hazırlanan anayasalar vb. hukuki biçimler hatta bütün gerçek mücadelelerin gidişi üzerine etki yaparlar ve birçok durumda ağır basarak onun biçimini belirler.» (7)

Bu teorik temel, alt yapı ile üst yapı arasındaki ilişkileri belirler. Alt yapı temeldir. Buna göre, üst yapı (devlet, hukuk, ideoloji, siyaset vb.) alt yapıya, ekonomik temele uyumlu olmak zorundadır. Ancak, yer

yer üst yapı, alt yapı karşısında görece özerk nitelikler gösterirler, ekonomik temel üzerinde etki yapar, kimi zaman ağır basarak bu ekonomik temelini ürünü olan gerçek mücadelelerin biçimini belirler.

2 — Devletin Tipi ve Biçimi

Ekonomik temele göre belirlenen ve fakat karmaşık bir üst yapı kurumu olan devlet, bu nedenle, ekonomik yapıya egemen olan sınıfın, siyasal düzeyde bu iktidarı sürdürmesinin bir aracı olarak belirlenir. Ancak, güncel ilişkiler içinde egemen sınıfın çıkarlarını koruyan basit bir araç değildir. Sömürü üzerine kurulu ve egemen sınıfın yararına düzenlenmiş düzenin gerekliliğini sağlamak için şiddeti ve baskıyı sistemleştiren bir kurum olarak devletin niteliğini, egemen sömürü tipi tayin eder. Bundan dolayı, kapitalist sömürünün egemen olduğu bir toplum, kapitalist devlete denk düşer. Feodal devletin feodal topluma denk düşmesi gibi. Marksist devlet teorisi ana başlıklarını, buna göre, yani egemen sömürü tipine göre belirler. Bu ana başlıklar, toplumu oluşturan sınıfların kendi aralarında ve birbirleriyle olan mücadelelerine, bir önceki sömürü tipinin kalıntılarının siyasal ve toplumsal düzeydeki etkinliklerine, üretici güçlerin içinde bulundukları duruma göre alt başlıklarda ifadesini bulur. Açıktır ki, egemen sınıf algısı homojen bir bütün değildir. Kendi içinde bölümlere ayrılır. Örneğin sermayelerine göre, büyük burjuvazi, orta burjuvazi; çalışma alanlarına göre tarım, ticaret, sanayi burjuvazileri; ilişkilerine göre komprador burjuvazi, işbirlikçi burjuvazi gibi. Ana başlıkların somut toplumsal pratiğe göre biçimlenmesi, alt başlık olarak tanımladığımız şeyi, devletin biçimini belirler. Devletin tipi, niteliksel olarak egemen sömürü tipine bağlıdır. Biçimi ise, sömürünün devamını sistemleştirmenin araçlarını, yöntemlerini belirler. Buna bağlı olarak, sömürülen sınıfın mücadelesinin düzeyi ile uyum gösterir. Ayrıca egemen sınıfın bölümleri içinde süren iktidar mücadelesini ifade eder. Yer yer ekonomik temele hakim olan egemen sınıfın bir bölümü, bu egemen-

liğini üst yapı kurumlarında sağlayamaz. Örneğin, ekonomik temele tekeli burjuvazi egemenken, siyasi düzeyde tarım, ya da ticaret burjuvazisinin egemenliği mümkündür. Dahası, egemen sınıfa karşı gibi görünen bir yönetici kastın da devlete egemen olması mümkündür. Bunlar, bir yandan devletin tarihsel konumu itibarıyla egemen sınıfın çıkarlarından yana işleyen bir kurum olduğunu açıklar, diğer yandan, devletin ekonomik temel ile ilişkisindeki görece özerkliğini... Öte yandan sınıf mücadelesinin karmaşık ilişkisini yansıtır. Egemen sınıfın siyasi bunalımı, asıl olarak ekonomik temeldeki durumun dolaysız bir yansımasıdır. Bu aynı zamanda, ezilen sınıfın mücadelesinin buyutlarını da ortaya koyar.

Devletin kavranmasında, a—devletin ekonomik temele göre belirlenmesi, b—buna karşılık ekonomik temele karşı görece özerk olması, c—ekonomiyi kontrol eden sınıfın siyasi iktidarına denk düşmesi, d—buna karşılık yer yer ekonomide egemen olmayan sınıf ya da zümreler tarafından da kontrol edilebilmesi, temeldir. Ve bunlara bağlı olarak egemen sömürü tipine denk düşen ana karakteristiğin, devletin tipini; sömürünün devamını sağlayan sistemli şiddetin somut pratikte örgütlenmesi ise devletin biçimini oluşturduğu, Marksist devlet teorisinin temel öğeleridir.

3 — İstisnai Durumlar (Lui Bonapart-Bismarck)

Başta dönelim: Demek ki, antik devlet köle sahiplerinin, feodal devlet soyluların, kapitalist devlet burjuvaların devletidir. (Bk: Dipnot 6) Bununla birlikte istisnai olarak, mücadele durumundaki sınıfların denge tutmaya çok yaklaştıkları öyle bazı dönemler olur ki, devlet erkliği sözde aracı olarak bir zaman için, bu sınıflara karşı belirli bir bağımsızlık durumunu korur. 17. ve 18. yüzyıl mutlak krallıkları, soyluluk ile burjuvazi arasındaki dengeyi böyle kurdu. Birinci ve özellikle ikinci Fransız imparatorluğunun, proletaryaya karşı burjuvaziyi,

burjuvaziye karşı da proletaryayı kullanan Bonapartizmi, bu sınıflar arasındaki bağımsız tavrını böyle korudu. Bu konuda egemen olanlarla, baskı altında tutulunanların aynı derecede komik bir figür oluşturdıkları yeni örnek; Bismarck ulusunun yeni Alman imparatorluğu; burada terazinin bir kefesine kapitalistler, bir kefesine emekçiler konmuş ve ikisinin sırtında da ahlâksız prusya toprak ağalarına çıkar sağlamıştır. (8)

Bu durumda siyasi egemenlik, egemen sınıfın elinde değildir. Devlet, egemen sınıfa karşı bağımsızlaşmıştır. Ancak bu durum hem istisnaldır ve hem de bundan daha önemlisi, egemen sömürü tipine karşı değildir. Tam tersine onun bir ürünüdür. Siyasi egemenliğin sınıflarüstü görüntüsü, egemen sınıfın toplumsal fonksiyonunu değil, siyasi fonksiyonunu yansıtır. Sömürünün devamını değişik amaç ve yöntemlerle korur. Eğer egemen sınıf, siyasi düzeyde kendini ortaya koyamıyorsa, egemenlik sınıf temeline bağlı olarak biçimlenemiyorsa, bu eski ve yeni egemen sınıfların aralarındaki dengelenmeye, yeni egemen sınıfın kendi arasındaki mücadeleye ve de ezilen sınıfın ezen sınıfa karşı mücadelesinin niteliğine bağlı bir olaydır.

Bu sınıflarüstü devlet anlayışı, bir yandan burjuva bilim adamları için öte yandan da, Marksizmi bozan ve nesnel olarak burjuvaziye hizmet eden sahte marksistler için sürekli öne çıkarılan bir tezdır. Buna göre devlet sınıf çelişkilerini uzlaştırır, sömüren ve sömürüleni barıştırır, bağışlayıcı; koruyucu bir kurumdur. Bu TC pratiğinde özellikle işlenir. Kemal Tahir'de ifadesini bulan iyilikçi, kerim, koruyucu, halkın çıkarları için işbaşında bulunan, üstelik zalimlere karşı da olan devlet tezi, sosyal-demokratlar tarafından geniş destek ve ilgi görmektedir.

Böylece egemen sömürü tipine bağlı olan devletin, somut toplumsal pratikte almış olduğu biçimler, başlıbaşına bir yanılsama değildir. Marksist devlet teorisi, bu tür yanılsamalara açık ve kesin cevabını şöyle verir: «Burjuva devlet biçimleri son derece çeşitlidir,

ama özlery hep aynıdır. Bütün bu devletler son çözümlemede, şu ya da bu biçimde, ama zorunlu olarak burjuva diktatörlüğüdür.» (9)

4 — Devletin Ortadan Kalkması

İşbölümünün ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan sınıflar arasındaki uzlaşmaz çelişkilerin bir diğer ifade ile sınıf mücadelesinin ürünü olan ve ezen egemen sınıfın, ezilen, sömürülen sınıfları sistemli şiddet ve baskı altında tutmasının aracı olan özel silahlı adam müfreze-leri (ordu ve polis), hapishaneleri, yürütme ve yargı organları ile, yasama meclisleri ile kompleks bir ust yapı kurumu olan devlet, düşünölemeyecek bir zamandan beri varolmadığı gibi, düşünölemeyecek bir zamana kadar da varolamaz. «Bu sınıflar vaktiyle ne kadar kaçınılmaz bir biçimde ortaya çıktılarsa, o kadar kaçınılmaz bir biçimde ortadan kalkacaklardır. Onlarla birlikte devlet de yokolur. Üreticilerin özgür ve eşitçi bir birlik temeli üzerinde üretimi yeniden düzenleyecek olan toplum, bütün devlet mekanizmasını, bundan böyle kendine layık olan yere, bir kenara atacaktır. Asarı atika (eski eserler) müzesine çıkırik ve tunc baltanın yanına.» (10)

Devletin ortadan kalkacağı tartışılmaz bir doğrudur. Proletaryanın toplumsal devrim stratejisinin nihai amacı olan sınıfsız toplum devletin de sonudur. Devletin ortadan kalkması elbette bugünden yarına olacak iş değildir. Birinci olarak devletin, bu özel baskı gücünün, sömürücü sınıfın elinden alınması (*) ve ikincisi, devletin ortaya çık-

(*) «Burjuva egemenliği ancak proletarya tarafından alaşağı edilebilir; proletarya, ekonomik varlık koşulları bu alaşağı etme işini hazırlayan ve ona bu işi başarmak olanak ve gücünü veren biricik sınıftır. Burjuvazi, köylüleri ve bütün küçük-burjuva katmanları parçalayıp dağıtırken, proletaryayı biraraya getirir, birleştirir ve örgütler. Büyük üretimde oynadığı rol nedeniyle, proletarya, burjuvazinin çoğunlukla proleterlerden daha çok sömürüp ezdiği ve kurtuluşları için bağımsız bir

masını gerektiren sınıfların ortadan kalkması gerekir; her türlü sınıf egemenliğinin kalktığı bir toplumda, devlete gerek yoktur.

Marksistleri anarşistlerden ve oportunistlerden ayırteden şey, bu sürecin izleyeceği rota ve kullanılacak yöntemlerdir.

Marks sorunu şöyle koyar: «Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında, birinden ötekine devrim yoluyla geçiş dönemi yer alır. Buna bir siyasal geçiş dönemi tekabül eder ki, burada devlet, **proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka bir şey olamaz.**» (11)

Kuşkusuz «kapitalizmden komünizme geçiş, siyasal biçimler bakımından büyük bir bolluk ve geniş bir çeşitlilik göstermekten geri kalmaz: Ama hepsinin özü zorunlu olarak aynı kalacaktır: Proletarya diktatörlüğü.» (12)

Sömürücü sınıfın sömürüyü devam ettirmesi için kullandığı özel baskı gücü olan ve özü zorunlu olarak burjuva diktatörlüğü olarak belirlenen 'devlet'in, proletarya diktatörlüğüne dönüşümü, yalnızca iktidarın bir sınıftan ötekine geçişi değil, aynı zamanda, bir iktidar tipinden başka bir iktidar tipine geçiştir. Burjuva diktatörlüğünün kurumlarının yerini, temelden farklı bir düzene ait kurumlar olacaktır. Bunun için, yalnızca burjuva devletin ele geçirilmesi yetmez, «proletarya devlet iktidarını ele geçirir ve üretim araçlarını önce devlet mülkiyeti haline dönüştürür» (13) «Devletin gerçekten tüm toplumun temsilcisi olarak görüldüğü ilk eylem üretim araçlarına toplum adına el konulması aynı zamanda onun devlet olarak son eylemidir de.» (14) Çünkü devlet «gerçekten tüm toplumun temsilcisi haline geldiği zaman, kendisini gereksiz kılar, baskı altında tutulacak hiçbir toplumsal sınıf kalmayınca, sınıf egemenliği ve üretimde daha önceki anarşi tarafından gerçekleştirilen bireysel yaşama mücadelesi ile birlikte, bun-

savaşıma yeteneksiz bulunan bütün çalışan ve sömürülen yığınların yol göstericisi olmaya yetenekli tek sınıftır.»

(Lenin / Devlet ve İhtilal s. 31 yaygk)

dan doğan çalışmalar ve aşırılıklar da ortadan kalkınca, artık bir baskı gücünün, bir devleti zorunlu kılan, bastırılacak hiçbirşey yok demektir.» (15) «O zaman (devlet) ister istemez uykuya dalar» (16) «İlga edilmez, söner» (17) «bu proletarya diktatörlüğünün, proletaryanın da bir sınıf olarak ortadan kalktığı, sınıfsız topluma geçiş sürecidir». «Burada karşılaştığımız şey, kendine özgü olan temeller üzerinde gelişmiş olan komünist toplum değildir, tersine kapitalist toplumdan çıkıp geldiği şekli ile bir komünist toplumdur; dolayısıyla iktisadi, manevi, entellektüel bütün bakımlardan bağrından çıktığı eski toplumun damgasını taşır. Bu bakımdan, üretici, birey olarak (gerekli indirimler yapıldıktan sonra) topluma vermiş olduğunun karşılığını alır.» (18) «Proletarya diktatörlüğü, ya da komünist toplumun ilk (ya da alt) evresi, üretim araçlarının ortak mülkiyeti üzerine kurulu ortaklaşa bir toplumsal düzene geçiştir. (19) Bunu biz bugün sosyalist inşa diye adlandırıyoruz. Lenin'in ifade ettiği «Büyük bir bolluk, geniş bir çeşitlilik» 1917'den bu yana devam ediyor. Marks'ın işaret ettiği, eski toplumun içinden çıkıp geldiği haliyle komünist toplumun alt evresinde, o eski toplumun iktisadi, manevi entellektüel kurum ve değerlerinden, temelden farklı bir düzene ait olan çizgisel eski düzenin kurum ve değerleri ile dirsek teması içine girmektedir. Militarizmin ve bürokratinin sosyalist inşa sürecinde (Sovyet, Çin, Doğu Avrupa devletleri deneyleri) almış olduğu biçimlere önemli bir vurgulama yaparak geçelim.

Henüz teorik önerme düzeyinde duran komünist toplumun üst evresinin temel karakteristiklerini ise Marks şöyle koyar: «Bireylerin işbölümü ve onunla birlikte kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişkiye kölece boyun eğmeleri sona erdiği zaman, emek, sadece bir üretim aracı değil, ama kendisi birinci hayati gereksinime haline geldiği zaman, ancak o zaman, burjuva hukukunun dar ufukları kesin olarak aşılmış olacak ve toplum bayraklarının üstüne şunu yazabilecektir: 'Herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinimine göre'» (20)

Devlet uykuya dalmıştır, sonmuştur.

5 — Devletin Ele Geçirilmesi ve Sonrası

Şimdi tekrar başa dönelim: demek ki proletarya devleti ele geçirilmez. Bu barışçı, siyasi bir el değiştirme ile olabilir mi? Proletarya ele geçirdiği, (tahrip etmeden ele geçirdiği) burjuva devletin kurumlarını ve organlarını kendi yararına kullanabilir mi?

Hayır! Burjuva devletin tahrip edilemezsin ele geçirilmesi, militarizm ve bürokratinin gelişmediği son derece istisnai bir duruma özgü önermedir. Militarizmin ve bürokratinin olmadığı Amerika ve İngiltere tarihin çok derinliklerinde durmaktadır. Onlar, herşeyi kendilerine bağımlılaştıran ve herşeyi kendi ağırlıkları altında askeri ve bürokratik kurumların kan ve çirkef dolu Avrupa bataklığı içinde boylu boyunca batmışlardır. İlke şudur: hazır devlet makinası her durumda yıkılmalıdır. İktidar, eğer bir sınıftan ötekisine geçecekse, bir iktidar tipinden başka bir iktidar tipine geçilecekse, yeni yapıyı tamamen yeni bir düzene ait kurumlar oluşturacaktır. Bunun için eski aygıtın kırılması, paramparça edilmesi gerekir.

Proletarya, yalnızca hazır devlet makinasını ele geçirip, kendi yararına kullanamaz. Birincisi bu, bir toplumdan başka bir topluma devrimci geçişi içermektedir ve ikincisi, yeni toplumun inşası, kendisine uyarlı yeni kurumlar gerektirmektedir. Ve burada devlet artık «devlet olmayan devlet»tir.

Marks, komün günlerinde (12 Nisan 1871) gerçek bir devrimin «artık bürokratik ve askeri makineyi başka ellere geçirmeye değil, onu kırmaya dayanması gerekeceğini» (21) belirtir. Bütün gerçek devrimlerin ilk koşulu, hazır devlet makinasını kırmak, parçalamaktır. Proletarya, «siyasi iktidarı ele geçirdikten sonra, eski bürokratik aygıtı parçalayacak ve onu işçi ve görevlileri kapsayan yeni bir aygıta değiştirecektir.» (22) İlk önlemler ise şunlardır: 1—Her işe seçim ile gelme, ama her an görevden alınabilme, 2—İşçinin aldığından yüksek olmayan bir ücret, 3—Herkesin denetim ve gözetim işlerini yapabilmesi, yani herkesin bir zaman için bürokratik olabilmesi ve bu yüzden kim-

senin 'bürokrat' olmaması için gerekli önlemlerin hemen alınması.» (23)

Genel olarak ana hatlarıyla burjuva diktatörlüğünün ilgası ve proletarya diktatörlüğünün sönmekle izlediği rota ve kullanılan yöntemin özü bunlardır. Yalnızca sınıf mücadelesinin kabulü Marksist olmaya yetmez, bunu proletarya diktatörlüğüne kadar genişletmek gerekir. Yalnızca burjuva devletin ele geçirilmesi, Marksist olmaya yetmez, bunu, burjuva devleti en küçük birimlerine kadar parçalamaya kadar genişletmek gerekir. Yalnızca, bir sınıfın diğer sınıfları sömürmek ve baskı altında tutmak için ihtiyacı olan sistemli şiddet örgütü burjuva devlete karşı olmak Marksist olmaya yetmez, her türlü sınıf egemenliğini ortadan kaldırmak için proletaryanın devlet aygıtına ihtiyacı olduğunu ve bunun proletarya diktatörlüğü olarak biçimleneceğini kabul etmek gerekir.

Anarşistlerle, her boydan oportunistlerin ve özellikle revizyonistlerin durmadan bozdukları, saldırdıkları temel öğeler bunlardır.

6 — Burjuvazinin Gerçek Gücü Nerededir?

Burada bir paragraf acararak, konumuzun esası olan bir soruna geelim: burjuvazinin gerçek gücü, devlet aygıtına sahip olması değildir. Devlet son tahlilde bir baskı aracıdır. Yukarıda işaret ettiğimiz üzere, bu baskı aracı yer yer burjuvazinin elinden alınabilir. Ona «karşı» kullanılabilir, Engels 17. ve 18. yüzyılın mutlak hükümdarlıklarını, Bonapartizmi, Bismarcklığı buna örnek veriyor. Lenin «buna, küçük-burjuva demokratlar tarafından yönetilmeleri nedeniyle henüz güçsüz, buna karşılık burjuvazinin de Sovyetleri dağıtmak için henüz yeterince güçlü olmadığı bir anda, devrimci proletaryayı ezmeye başladık-tan sonra, cumhuriyetçi Rusya'da Kerenski hükümeti»ni ekler. (24)

Marks, Lui Bonaparte'ın 18 Brumaire'li isimli eserinde sorunu de-taylandırır: «Burjuvazi toplumsal gücünü muhafaza edebilmek için, si-yasal gücünü kırmak zorundadır; burjuvazi öteki sınıfları sömürebil-mek için, öteki sınıflarla birlikte siyasal bir hiçliğe rıza göstermek zo-

rundadır; böylece; dinin ve düzenin büyük rahipleri üç ayaklı vaiz kür-sülerinden tekme ile kovulurlar, gece yarısı yataklarından kaldırırlar, cezaevi arabalarına tıklılır, zindana atılır, sürgüne gönderilirler; tapı-nakları yerle bir edilir, ağızları mühürlenir, kalemleri kırılır, ve yasa-ları aile, din, düzen, mulkiyet adına yırtılıp atılır... Düzenin bağnaz burjuvaları, kendi balkonlarında sarhoş başıbozuk askerler tarafından kurşuna dizilirler, kutsal aile ocakları hakarete uğrar, evleri sırf va-kit geçirmek için bombalanır, ve bütün bunlar, aile, din, düzen, mul-kiyet adına yapılır» (25)

Fransa'da İç Savaş ise, bu burjuva devlet biçiminin ortaya çıkışını açıklar: «Elinde doğum belgesi olarak devlet darbesi, tasdikname ola-rak genel oy hakkı, ve asa olarak kılıcı olduğu halde, imparatorluk, iktidarını, sermaye ile emek arasındaki savaşa doğrudan doğruya bu-laşmamış geniş üretici yığınlar, köylülere dayandırdığını ileri sürdü. Daha neler iddia etmedi ki: parlamentarizmin ve onunla birlikte hü-kümetin varlıklı sınıflara apaçık bağımlılığını kırıp, işçi sınıfını sözü-m ona kurtarabileceğini... Üstelik işçi sınıfı üzerindeki ekonomik üstün-lüğünü ayakta tutmak suretiyle varlıklı sınıfları da kurtaracağını... Ni-hayet milliyetçiliğin muhteşem tablosunu yeniden yücelterek bütün sınıfları birleştireceğini de... Aslında bu hükümet biçimi burjuvazinin milleti hakimiyeti altına alma yeteneğini artık yitirmiş, gelgelelim işçi sınıfının bu yeteneği daha kazanamamış bulunduğu bir tarihi anda akla gelebilecek biricik hükümet biçimiydi...» (26)

Tarihe burjuvazinin bir devlet biçimi, Marks'ın en son diye belirle-diği devlet biçimi olarak geçen Bonapartizm'in tartışması değil konu-muz. Burada işaret etmek istediğimiz olgu, egemen sınıfa rağmen devlet iktidarının, egemen sınıfın lehine düzenlenen ekonomik temele hizmet eder oluşudur. Vurgulayacağımız konu ise şudur: Marksist dev-let teorisi bize, egemen sınıfın gücünün devlet iktidarına sahip olma-sında değil, ekonomik temelde durduğunu öğretiyor.

Kapitalizm öncesi toplumlarda, devletin egemen sınıf ile ilişkisi da-

ha açık ve dolaysızdır. Özellikle kapitalist toplumda, devlet, sınıfa karşı görece özerktir. Zaman zaman, bu özerklik bağımsızlığa dönüşerek, sınıfa rağmen yürür. Demek ki asıl ve temel olan, burjuvazinin gerçek gücünü devletten değil, ekonomiden aldığıdır. Bundandır ki, proletarya, egemen sınıflar karşısında görece özerk bir kurum olan ve yer yer de bağımsızlaşan devletin almış olduğu biçimlere göre değil, asıl ve temel iktidar kaynağına, ekonomik temele saldırmak zorundadır. Toplumsal devrim dediğimiz olay budur. Ancak, proletaryanın toplumsal devrimi, ekonominin dolaysız yansıtıcısı olan devlet biçimine karşı duyarsız değildir. Tam tersine, devletin biçimi, egemen sınıfın konumunu en doğru biçimde yansıtır. Uygulanan baskı ve şiddetin kullandığı araçlar ve yöntemler, devrimci hareketin taktiklerini belirleyecek en sağlam göstergelerdir.

Birazdan bu noktaya tekrar döneceğiz. Burada devletin tek kötülük olmadığı konusunda Engels'i dinleyelim.

«(...) Bakunin'in, produnculukla komünizm karışımı kendine özgü bir teorisi vardır. Birincisine ilişkin belli başlı nokta, kaldırılması gereken ana kötülük olarak sermayeyi, yani toplumsal gelişmeden kaçınmış olan kapitalistlerle ücretli emekçiler arasındaki sınıf kırılganlığını değil devletin görmesidir. (...).. dolayısıyla baş kötülük devlettir, ortadan kaldırılması gereken şey, herşeyden çok devlettir ve o zaman kapitalizm kendiliğinden yokolup gidecektir. Biz ise, tersine, şunu diyoruz: sermayeye, her türlü üretim araçlarının birkaç elde toplanmasına son verin, o zaman devlet kendiliğinden yokolacaktır. Aradaki fark özdedir: Önce bir toplumsal devrim olmadan devletin kaldırılması saçmadır; sermayenin kaldırılması işte bu toplumsal devrimdir ve tüm üretim tarzında bir değişikliği gerektirir.» (Mektuplar, Milano'daki T. Cuno'ya, 1872 / Seçme Yapıtlar, s. 507, Sol y.)

Demek ki egemen sınıfın egemenliğinin kaynağı, onu sınıf olarak belirleyen şeydir, üretim araçları üzerindeki fonksiyonudur, ekonomik temelde aldığı yerdir. Ne varki, egemen sınıf, egemenlik şartlarını

sürekli kılmak, onları geliştirmek, korumak için, hep siyasal ayrıcalıklardan yararlanır. Bundandır ki «proletaryanın büyük görevi siyasal iktidarı ele geçirmek»tir (27)

Nedir ki, bütün diğer siyasal eylemler gibi, bu eylem de, büyük temel düşünceye, toplumsal devrim amacına, yani, hayat kaynaklarımızı ve can damarlarımızı ele geçiren mülk sahibi sınıfların iktisadi boyun duruşunun yokedilmesine bağlı ve bağımlıdır.

Bunun için, proletarya, siyasal iktidarı ele geçirmek ve kendisini egemen sınıf durumuna getirmekle yükümlüdür. Üretimin toplumsal niteliğinden, üretim araçlarının toplumsallaştırılmasına geçişin önkoşulu budur. Komünist Parti Manifestosu, bunu ilkeleştirerek, şöyle formüle etmiştir; «demokrasi mücadelesini başa götürmek için, proletarya kendisini egemen sınıf durumuna yükseltmelidir.» (28)

7 — Demokrasi

Demokrasi kavramına geliyoruz böylece. Demokrasi Nedir?

«Demokrasi devlet biçimidir, çeşitli devlet biçimlerinden biridir. Öyleyse her devlet gibi, demokrasi de, zorun örgütlenmiş olarak, sistemli bir biçimde insanlara uygulanmasıdır.» (29) «Demokrasi azınlığın çoğunluğa boyun eğmesini kabul eden tanıyan bir devlettir; başka bir deyişle, demokrasi bir sınıf tarafından bir başka sınıfa, nüfusun bir bölümü tarafından, nüfusun bir başka bölümüne karşı, sistemli zor uygulamasını sağlayan bir örgüttür.» (30) «İşin bir yanı bu, ama öte yandan, demokrasi, yurttaşlar arasındaki eşitliğin, herkese eşit olarak devletin biçimini belirleme, ve onu yönetme hakkının resmen tanınması anlamına gelir. Ö halde bundan şu sonuç çıkar ki, demokrasi gelişmesinin belirli bir aşamasında, önce, proletaryayı, bu devrimci anti-kapitalist sınıfı birleştirir, sonra da, onun, cumhuriyetçi de olsa, burjuva devlet makinasını, yani sürekli orduyu, polisi, bürokrasiyi yıkmasını, parçalamasını yeryüzünden silip atmasını ve onlar yerine daha demokratik bir devlet makinası koymasını sağlar.» (31) Tarih,

«feodaliteye üstün gelen burjuva demokrasisini ve burjuva demokrasisine üstün gelen proleter demokrasisini tanı» (32) «Ama bu böyle olmakla, silahlı işçi yığınlarının, sonra da giderek, milise katılan halkın tümünün biçimini alan bu devlet, gene de bir devlet makinası olmaktan geri kalmaz.» (33)

Demek ki demokrasi bir devlet biçimidir. Burjuva demokrasisi de, burjuvazinin egemenliğine hizmet eden bir devlet biçimi, burjuva diktatörlüğünün almış olduğu bir biçimdir. Ancak, ezilen sınıflar için, mücadelede ihtiyaç duyulan kurumları, organları ve hakları içinde barındıran bir biçim. Öte yandan, «demokratik cumhuriyet, kapitalizmin mümkün olan en iyi biçimidir.» (34) Ne var ki, sık sık vurguladığımız gibi, devlet, bir sınıfın diğer sınıfları baskı altında tutmaya yarayan bir makina olduğu için, «bu, monarşide ne kadar böyleyse, demokrasi cumhuriyette de o kadar böyledir.» (35) Demokrasi, burada «kapitalist sömürünün dar çerçevesi içine sıkışıp kalmıştır. Bu yüzden, sonuç hep azınlık için, yalnızca mülk sahibi sınıflar, yalnızca zenginler için demokrasi olarak kalır.» (36) «Kolu kanadı kırılmış, sefil, bozulmuş» (37) bir demokrasidir bu. «özgürlük, eski Yunan cumhuriyetlerinde ne idiye, kapitalist toplumda da aşağı yukarı» (38) odur: «köle sahipleri için bir özgürlük. Köle sahiplerinin özgürlüğü» (39). Kapitalist toplum demokrasisi: «çok küçük bir azınlık için demokrasi, zenginler için demokrasi demektir.» (40) Yalnız «komünizm, gerçekten tam bir demokrasiyi gerçekleştirmeye yeteneklidir; ve demokrasi ne kadar tam olursa, o kadar gereksiz bir duruma gelecek, ve kendiliğinden sönecektir.» (41) Bundandır ki, «proletarya diktatörlüğü, yani ezilen sınıfların öncüsünün, ezenlerin sırtını yere getirmek için egemen sınıf olarak örgütlenmesi, demokrasinin yalın bir genişlemesiyle yetinemez. İlk kez olarak zenginler için değil, yoksullar için, halk için demokrasi durumuna gelmiş bulunan demokrasideki önemli bir genişlemeyle birlikte, proletarya diktatörlüğü, ezenler, sömürenler, yani kapitalistler için bir dizi kısıtlamalar da getirir. İnsanlığı ücretli kölelikten kurtarmak için

bunların sırtını yere getirmek zorundayız, bu adamların direncini zorla kırmak gerekir; ve baskının olduğu yerde, özgürlüğün demokrasinin olmadığı apaçık bir şeydir» (42). Baskı ise, somut olarak devlette yoğunlaşır. Çeşitli biçimler altında burjuva diktatörlüğü nasıl bir baskı aracı ise, proletarya diktatörlüğü de bir baskı aracıdır... Ancak, proletarya «artık özgürlük için değil, düşmanlarına karşı baskıyı örgütlemek için devlete ihtiyaç duyar; ve özgürlükten sözemenin olanaklı duruma geldiği gün, devlet, devlet olarak varolmaktan çıkar.» (43)

Lenin, 1918 Kasım'ında şöyle yazıyordu: «(biz) burjuvaziye dedik ki: siz sömürücüler ve ikiyuzlular, ezilen insanların politikaya katılmasını önlemek için her adımda binlerce barikat kurarken, demokrasi üzerine konuşuyorsunuz. Sözünüze inanmıyoruz ve bu insanların çıkarı uğruna siz sömürücüleri devirmek için, halkın devrime hazırlanması amacıyla burjuva demokrasisinin yaygınlaşmasını istiyoruz. Siz, sömürücüler, proleter devrimimize karşı, direnmeye kalkarsanız, sizi amansızca ezeceğiz. Bütün haklarınızdan sizi yoksun bırakacağız. Üstelik size ekmek bile vermeyeceğiz. Çünkü bizim proleter cumhuriyetimizde sömürücülerin hiçbir hakkı yoktur. Onlar yakakattan ve sudan yoksun bırakılacaklardır. Çünkü biz sosyalistler gerçekten ciddiyiz...» (44)

Demek ki, halkın devrime hazırlanmada burjuva demokrasisine ihtiyacı olduğu için, onun yaygınlaşmasını ister Marksist-Lenhistler. Günümüzde o sözü çok edilen, demokratik hakların korunması ve genişletilmesi olayıdır bu. Buna biraz sonra değineceğiz, burada bir olguyu açalım. Komünistler, burjuvalara ekmek ve su vermeyeceklerdir. Çünkü onlar ekmeği ve suyu hak etmek için emeklerini vermek zorundadırlar. Proletaryanın burjuvaziye ihtiyacı olmadığı için böyledir bu. Ama, burjuvazi, proletaryaya, en son çizgisine kadar kısarak ekmek su vesair vermek zorundadır. Çünkü, proletaryaya ihtiyacı var. Çünkü, burjuvazi, proletaryayı ve diğer emekçileri sömürerek burjuvazi olur.

Ama, proletaryanın burjuvaziye hiç mi hiç ihtiyacı yok. Sadece burjuvaziye değil, genel olarak yönetenlere ihtiyacı yoktur proletaryanın. Sosyalist inşa eğer bir yöneticiler kastı yaratmışsa, bu Marksizmin bir gereği olduğu için değildir, Marksizmin bozulduğu, Marksizme hançer üzerine hançer saplandığı ve Marksizmle beraber, proletaryanın her bir yanından yaralandığı, kan revan içinde dize getirildiği içindir... 1917'den bu yana sosyalist inşanın sorunlarını tartışma platformunda bu sorunları enine boyuna irdelemek üzere ve fakat önemli ölçüde vurgulama yaparak konumuza geçelim.

Demokrasinin bir devlet biçimi olduğunu gördük. Buradan hareket ederek, burjuva diktatörlüğünün biçimlerini ve bu biçimlerin nesnel nedenlerini bir yana iterek hepsini aynı kefeye mi koyacağız? Elbette ki hayır... Önüne sürekli olarak değişen ve gelişen toplum anlayışını koyan Marksizm, elbetteki bu gelişme ve değişmeye uyarlı taktik esnekliğini de en geniş boyutlarıyla hayata geçirmekle yükümlü kılar Marksistleri...

Yukarıda gördük ki, burjuva demokrasisi, burjuvazinin, kendi egemenliğini sürdürmek için geliştirdiği ve de ezilen sınıfların mücadelesine teslim olarak, ama bu mücadeleyi kapitalist çark içinde eritme amacıyla kabullendiği en iyi diktatörlük biçimidir. Proletarya için, burjuva demokrasisi onu devirmek için yararlanılacak en iyi ortamdır. Ama, burjuva demokrasisi proletarya için, asla bir amaç değildir, en geniş boyutları ve esnek ifadesi ile araçtır. Hepsî bu...

Bunun yanında burjuva demokrasisi, burjuvazinin, feodaliteye karşı mücadelesinin doğal bir sonucudur. Bu, egemen sınıf olgusu için bir ihtiyaç, bir var olma nedenidir. Açıktır ki, feodal toplum, kendi alt yapısına uyarlı üst yapı kurumlarını yaratmıştır. Orada, eşitliğe, özgürlüğe, adalete ihtiyaç yoktur. Oysa, tarih sahnesinde, feodal egemen sınıfın yerini alacak olan, kapitalist egemen sınıf için, özde değil, biçimde özgürlük (eşittir, sömürme özgürlüğü, ezme özgürlüğü vb.) eşitlik (eşittir, feodal egemen sınıfın sömürü ve baskı özgürlüğüne eşit

düzeyde gelişme), adalet (eşittir, mülk sahibi sınıfların sömürü ve baskısını meşru ve mübah kılacak mülk sahibi sınıfların egemenliğini koruyacak ve sistemleştirecek hukuk) kendi varlık nedenidir. Ezilen sömürülen çoğunluk için ise, kapitalist toplumda özgürlük, eşitlik, adalet diye bir gerçek yoktur, onun umudu vardır. Bu umudun, maddi olguya dönüştüğü toplum ise, kapitalist değil, kapitalizmin özü ruhu olan kapitalist mülkiyetli kaldırın, emeğin ücretli köleliğini kaldırın bir toplumdur. Alt aşamasına sosyalizm denir; üst ya da gelişkin aşamasına komünizm...

Bölümü bağlarken, iki temel muhtevaya işaret edelim: birincisi, biraz sonra tekrar ele alacağımız üzere, devletin biçimlerinin, devrimci mücadelede taşıdığı önemdir; Yani, devrimci mücadele, özünde tümü de burjuva diktatörlüğüne tekabül eden, burjuvazinin çeşitli hegemonya biçimlerini aynı kefeye koymaz, koyamaz.

Ve buna bağlı olarak ikincisi de, demokrasi denen tatlı avuntunun, özünde bir devlet biçimi, yani, bir sınıfın diğer sınıfların sırtını yere getirmek için uyguladığı sistemli şiddet örgütü olmasıdır. Bوندandır ki, genel olarak demokrasi asıl olarak burjuva demokrasisine tekabül eder. Ve genel olarak demokrasi yoktur. Kapitalist ülkelerde, burjuva diktatörlüğünün bir biçimi olan burjuva demokrasisi vardır. Sosyalist ülkelerde de proleter demokrasisi, proletarya diktatörlüğü olması gerektiği gibi...

Vurgulanması gereken bir diğer nokta da şudur: burjuva demokrasisi, feodaliteye üstün gelmiştir, diyordu Lenin. (B. Dipnot 32) Öyledir. Burjuva demokrasisi genel olarak, feodal toplumun üst yapı kurumlarının önünde ve üstündedir. Ve özel olarak da, feodaliteyi takip eden tarihsel toplumsal pratikte, serbest rekabetçi döneme tekabül eder... Yukarıda da belirttiğimiz gibi, serbest rekabet demokrasiye, Tekel gericiğe denk düşer.

Feodal despotluğun daralttığı, yasakladığı ve kendine bağımlı kıldığı pazar, burjuvazi için temel varlık nedenidir. Bundandır ki bur-

juvazi, özgürlük, eşitlik, adalet kavramlarıyla, esas olarak, kendi ticaret alanı için, çalışır bunlar gerekli, giderek zorunlu alanlardı... Bundandır ki, demokrasi, esas olarak serbest rekabetçi kapitalizme denk düşer... Ancak, meta üretiminin arttığı ve ulusal sınırlara sığmadığı, sermayenin yoğunlaştığı, toplulaştığı, tekel rekabetinin, serbest rekabetin yerini aldığı kapitalizmin emperyalist döneminde, demokrasi artık bir devlet biçimi olarak, burjuvaziye hizmet etmede kusurlu, eksik, yetersiz bir araç haline gelmiştir. Yerini siyasi gericiliğe, üst yapıda buna denk düşen devlet biçimlerine terkeder. Bu noktada demokrasi, tekellerin mülksüzleştirdiği, yoksullaştırdığı, proleterleştirdiği küçük mülk sahiplerinin talebi haline gelir. Ve kapitalizmin gelişim sürecinin doğal sonucu olan emperyalizmden, (kapitalist sömürünün tekelleşmesinden bir geriye dönüşü) serbest rekabetçi kapitalizme dönüşü ilade eder. Bu yanıla tarihsel toplumsal pratikte bir geriye dönüşü, gerici bir talebi gündemleştirir. Oysa, tekelci kapitalizmin siyasi gericiliğinin doğal bir ürünü olan, demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanması, olabildiğince daraltılarak baskı altına alınması karşısında, bu haklar ve özgürlüklere sahip çıkması açısından siyasal pratikte ilerici bir görünüş kazanır. (45)

Marksistler sorunu bu platformda ele almazlar. Anti-tekel ve özellikle küçük-burjuva katmanların demokrasi talebi ayrı bir şeydir, proletaryanın devrime hazırlanması için ihtiyacı olan kurum, organ ve hakların korunup geliştirilmesi apayrı bir şey. Bunların birincisi, burjuva diktatörlüğünün inşasını, ikincisi ise, devrim için gerekli ortamın hazırlanmasını içerir. Rızgarı 7'de uzunca irdediğimiz bu konu üzerinde ayrıca durmayacağız. Ancak burada, karşı karşıya bulunduğumuz TC pratiği gereği, şu noktayı aydınlatmak gerekli: Marksistlerin görevi burjuva demokrasisi için mücadele etmek, ya da proletaryayı buna yöneltmek değildir. Tam tersine, Marksistler, kendi devrimci fikir ve eylem platformları için, bu perspektifin en geniş boyutlarıyla uygulanması için mücadele ederler. Ve bu ikisi nitelik itibarıyla apayrı

iki perspektiftir. Bunu anlamayan Marksist, marksizm adına burjuvaziye hizmet eder. Ki, somut örneklerini TC pratiğinde bolca görmekteyiz.

Şimdi, burjuva devlet biçimlerinin bilebildiğimiz örneklerine, bunları saptamanın önemine ve mücadelede taşıdığı merkezi öneme bakalım.

8 — Burjuva Diktatörlüğün Biçimleri

Kapitalizmin, yerini aldığı feodal toplumun, değerleri, kurum ve organları kapitalist toplumun egemen sınıfı olan burjuvazi için, biçim olarak artık zamanlarını doldurmuşlardır. Onlar, yerlerini yeni toplumun alt yapısına uyumlu değerlere, kurum ve organlara bırakmak zorundaydılar. Oyle oldu. Bu bağımsız, egemen somuru tipinin saptanması, buna denk düşen devlet tipini de saptamaya yeter. Ancak, devlet, değişmez, kalıplaşmış tüm boyutları ile aynı kalan bir çerçevede değil, bir geri üretim biçiminin henüz toplumda süregelen etkileri ile, egemen olmayan sınıfların durumları ile vb. değişen ve biçimlenen bir olgudur. «Bunları açıklayabilmek için, toplumun fizik ve biyolojik çevresinin ayrıntılarını, egemen sömürü tipinin ulaştığı ekonomik etkinliğin ve teknik gelişmenin derecesini ve ek sınıfların ekonomide oynadıkları rolleri dikkatle inceleyerek, her bir toplumu somut olarak çözümlenmek gerekir.» (46) Bunun yanında sınıf egemenliğinin farklı biçimleri bu farklı biçimlerin uygulanmasında da farklı yöntemlere tabi kabul eder. Örneğin, burjuva devlet biçimleri sonuç olarak burjuva diktatörlüğüne tekabül etmekle beraber, bu diktatörlüğün anayasal biçimleri içinde uygulanması gibi, anayasaları ortadan kaldıran ve iktidarı daraltıp baskıyı artıran uygulamaları da olabilir. Özü itibarı ile bir sınıf egemenliği, bir sınıf diktatörlüğü olan bu biçimleri, kullandıkları araçlar, uyguladıkları yöntemler itibarı ile somut olarak irdelenmek, devrimci hareketin reflekslerini, mücadele aşamasındaki taktiklerini belirlemek açısından zorunludur.

Burjuva devlet biçimlerinin çok çeşitli olduğunu biliyoruz. Bun-

lar, parlamentoya, «halk oyu»na dayalı demokratik biçimler olduğu gibi, parlamentoyu dağıtan ve iktidarı yukarıdan aşağıya örgütleyen sınıf egemenliğinin biçimleri de olabilir... Burjuvazi kendinden önceki egemen sınıf iktidarını, özellikle Fransa'da, aşağıdan yukarıya bir gelişme ile dağıtarak, kendi sınıf egemenliğini kurdu. Buna genel olarak burjuva demokrasisi deniyor. Kapitalist devlet biçimleri içinde en «iyi» biçim olduğunu daha önce vurguladık. Burjuva demokrasisi denen devlet biçiminin genel bir kural olmadığını, her yerde aynı gelişmeyi izleyemeyeceğini de belirtelim. Ve esas olarak daha önce de belirlediğimiz gibi, tarihin belli bir evresinde, tarihsel—toplumsal bir olgu olarak ortaya çıkmıştır.

Gelişmenin bir diğer görünümünde, burjuva devlet, ekonomik alt yapının hem bir ürünü ve hem de bir ihtiyacı olarak, yukarıdan aşağıya doğru inşa edilir. Biçim itibarıyla daha baskıcıdır, daha az demokratiktir. Burjuvazi feodal toplumdan miras kalan ve etkinlikleri süren egemen sınıflarla ortaklaşa hareket eder. Çoğunlukla, askeri diktalar biçiminde hayata geçer. Askeri diktaların süresi, gerek egemen olmayan sınıfların mücadelesinin boyutları ve gerekse iktidarı paylaşan sınıfların aralarındaki çelişmelere bağlıdır.

Burjuva devletin, Engels'in «burjuvazinin dini» dediği bir diğer biçimi ise, yürütmenin sınıfa karşı özerkleştiği, iktidarın belli bir süre egemen sınıf dışında birine emanet edildiği Bonapartizm olarak adlandırılan devlet biçimidir. Metin içinde yer yer buna işaret ettik.

Burjuva devlet biçimlerinin biri de, faşizmdir... Faşizm diğer burjuva egemenlik biçimlerinden, burjuva demokrasinin yerleşik değer ve kurumlarını yadsıması ile ayırt edilir. Bütün çıkarları tekelci burjuvazinin çıkarlarına vahşice tabi kılması, özel olarak küçük-burjuvaziye dayalı kitlesel tedhiş ile ayırt edilir. İktidarın olabildiğince daralması ve buna bağlı olarak baskının olabildiğince artması, genişlemesi ile ayırt edilir.

Rızgari 5'de bu duruma işaret ettilik. «Faşizm, burjuvazinin bir dev-

let biçimi olarak, egemen sınıfın bir kesimi tarafından, egemen sınıfın diğer kesimleri üzerinde baskısını da içerir. Baskının genişlemesi, iktidarın daralması ile beraber yürür.» (s. 21)

Rızgari 7'de ise, burjuva devlet biçimlerinin genel olarak iki mücadele yöntemi, iki tür sistem uyguladığını vurguladık: birincisi işçi sınıfı hareketine hiçbir biçimde göz yummayan, bütün eski ve çağını doldurmuş kurumları destekleyen, reformlara kesinlikle karşı çıkan baskı yöntemi, ve ikincisi; reformlara, siyasal haklara karşı müsamahalı olan, burjuvazinin çıkarları gereği bunları gerekli gören «liberalizm»... (s. 20) Bunlardan birincisinin emperyalizm çağında, kendisini emperyalizme uyarlıyarak, fanatik bir anti-komünizm içinde serpilip gelişen faşizm olgusuna dönüştüğünü vurguladık. (s. 20) Bu dönüşmenin burjuva rasyonelleri içinde olmadığını, toplumun içinde bulunduğu durumun özgün bir siyasallaşması, burjuva-demokratik değerleri ve kurumları yadsıyan bir siyasallaşması olduğunu vurgulayalım. Bu bakımdan burjuva devlet biçimlerinin en tehlikelisi ve şiddet unsuru olabildiğince artan, otorite dozu ve iktidar organı olabildiğince daralan, bir devlet biçimidir.

Marksist devlet ve demokrasi teorisinin ana hatları özet olarak bunlardır.

(1) F. Engels, / Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni s. 215, 216, (Sol Y., 1. b, Şubat 1976 Ank)

(2) Yagk., s. 217

(3) Yagk., 217

(4) Yagk., s. 221

(5) Yagk., s. 221

(6) Yagk., s. 219

(7) K. Marks-F. Engels/Felsefe İncelemeleri s. 172 (Sol Y., 2. b., Aralık, 1975 Ank)

- (8) F. Engels / Ailenin... s. 219, 220 (Yagb)
(9) V.İ. Lenin / Devlet ve İhtilal s. 41 (Bilim ve Sosyalizm Y., 2. b., Eylül 1976 Ank)
(10) F. Engels / Yagk., s. 221 (Yagb)
(11) K. Marks-F. Engels / Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi s. 41 (Sol Y., 2. b., Mayıs 1976 Ank)
(12) V.İ. Lenin / Yagk., s. 41
(13) F. Engels / Anti-Dühring s. 417 (Sol Y., 1.b, Mart 1975 Ank)
(14) Yagk., s. 417
(15) Yagk., s. 417
(16) Yagk., s. 417
(17) Yagkb, s. 418
(18) K. Marks-F. Engels / Gotha ve Erfurt P. E., s. 29 (Yagb)
(19) Yagk., s. 28
(20) Yagk., s. 31
(21) Zikreden Lenin / Devlet ve İhtilal s. 44 (Yagb)
(22) V.İ. Lenin / Yagk., s. 121
(23) Yagk., s. 121
(24) Yagk., s. 18
(25) K. Marks-F. Engels / Seçme Yapıtlar 1, s. 523
(26) K. Marks-F. Engels / Seçme Yapıtlar 2, s. 307, 508 (Sol Y, 1. b Temmuz 1977 Ank)
(27) K. Marks-F. Engels / Seçme Yapıtlar 2, s. 348
(28) Zikreden Lenin / Yagk, s. 29
(29) Yagk., s. 110
(30) Yagk., s. 90
(31) Yagk., s. 110
(32) V.İ. Lenin / Proletarya Devrimi ve Dönem Kautsky s. 94, (Bilim ve Sosyalizm Y. 2. b, Kasım 1974 Ank)
(33) V.İ. Lenin / Devlet ve İhtilal, s. 110 (Yagb)
(34) Yagk., s. 19

- (35) Yagk., s. 97
(36) Yagk., s. 96
(37) Yagk., s. 99
(38) Yagk., s. 96
(39) Yagk., s. 96
(40) Yagk., s. 96
(41) Yagk., s. 98
(42) Yagk., s. 98
(43) Yagk., s. 98
(44) Yagk., s. V.İ. Lenin / Proletarya Devrimi ve Dönem Kautsky s. 135, (Y agb)
(45) Bk. Rızgari 7, s. 19
(46) Stanley W. Moore / Devlet Kuramı s. 27 (Teori Y, 1. b, Nisan 1976 Ank)

İTALYA'DA FAŞİZM

İtalya'nın ulusal bir devlet olarak birliği geciktiği gibi, kapitalizm de cılız bir gelişme göstermiştir... Ve sürekli olarak devlet yardımına ihtiyaç duymuş, kapitalistler devlet desteği ve devletin koruması ile zenginliğe ulaşabilmişlerdir. 1848'lerde Avrupa'yı kasıp kavuran burjuva demokratik hareketler de İtalya'da gelişecek zemin bulamamıştır. Bunun yanında, İtalyan burjuvazisi, kendi dinamiklerine dayanmaktan çok, dışarıda gelişen kapitalizmin deneylerinden ve çağdaş düşüncelerden yararlanmıştır. Ve İtalyan burjuvazisi, kendi gücünü aşan bir kapitalistleşme ile karşı karşıya kalmıştır. Bu doğuştan gelen yetersizlik, burjuvazinin gelişmesinin vazgeçilmez öğeleri olan cesaret ve girişkenlikten yoksunluk, İtalyan burjuvazisinin, işçi sınıfı hareketlerinden korkmasına, kuşkulanasına da neden olmuştur. Bunun sonucu olarak, İtalyan burjuvazisi, sanayileşmeye karşı, endüstrinin gelişmesine karşı engelleyici faaliyetler içerisine girmiştir. Öte yandan, Güney İtalya'nın büyük toprak mülkiyetine dayalı geri bir tarım ekonomisi içinde bulunmasına karşılık, kuzey İtalya'da göreceli olarak sanayi gelişmiştir...

Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesi, İtalya'da Gialitti önderliğinde göreceli bir demokratlaşma hareketi başlatıldı. Ancak, savaş, bu girişimlerle yarıda bıraktı. Savaşa kadar, devlet kapitalizme

yeterli desteği ve güvenceyi sağladığı için, işçi hareketlerinde de bir gelişime görülmedi. 1892'de kurulan Sosyalist Parti, burjuva demokrasisini destekleme düzeyinde seyretti.

Savaş İtalya'da hızlı bir kapitalistleşme süreci yarattı. Özellikle büyük işletmelerde aşırı bir büyüme başladı. O kadar ki, Ansaldo fabrikalarında çalışan işçilerin sayısı, 4 yıllık savaş sürecinde 4 binden 56 bine yükseldi. Fabrikanın sermayesi ise, 30 milyon lireden, 500 milyon lireye yükseldi. FIAT'ın yıllık araç üretimi, 3 yılda 4 bin 646'dan, 19 bin 184'e fırladı.

Esas olarak, İtalya'nın savaşa katılması da emperyalist burjuvazinin çıkarlarına uyarlı olarak, İtalyan büyük burjuvazisinin baskısının bir sonucu idi. Savaş taraflılarının baş destekçileri, Edison, Şeker Birliği, Fiat, Ansaldo gibi şirketlerdi. Ve Mussolini'nin savaş yanlısı Popoli D'Italia gazetesinin mali destekçileri de gene bu işletmeler temsil eden Esterle, Bruzzone, Angeli gibi kişilerdi.

Savaş sürecinde olabildiğince büyüyen işletmeler, savaş sonrası tüketim imkanlarını kaybettikleri gibi, pazarları da daraldı. Bunun doğal sonucu da işsizliğin, krizlerin, iflasların hızla artması oldu.

Bu olgu, İtalyan burjuvazisini, savaş öncesi karşılaştığı bir tehlike ile, işçi sınıfının siyasal iktidar mücadelesi tehlikesi ile karşı karşıya bıraktı. 1919-21 yılları arasında, fabrika ve toprak işgalleri, büyük genel grevler vb. burjuva sınıf egemenliğini silip götürcek boyutlara ulaştı. Gerçi olgunluk derecesi işçiler için siyasal iktidarı e'e geçirme düzeyinde değildi ama, işçilerin kazandıkları haklar oldukça önemliydi. Ücretlerini yükselttiler, 8 saatlik işgünü ilkesini kabul ettirdiler. Toplu sözleşmelerin genelleştirilmesi işi başarılı. İşçi temsilcileri, fabrika içi komisyonlarına girdiler, ve grevler birbirini izledi. 1919'da 1663 ve 1920'de 1881 grev yapıldı. 1920 Eylül'ünde metalürji işçileri basit ücret uyuşmazlığını, büyük bir sınıf kavgasına dönüştürdüler. Patronların lokavt yapması üzerine, 6 yüzbin metal işçisi, fabrikaları işgal ederek, işçi konseyleri eli ile üretime devam ettiler. Kasa-

ları açtılar ve kendilerinden kıskançlıkla saklanan maliyet ve kâr oranları ile ilgili sırları öğrendiler. Ve eylem teyhlere çözümlenirken, patronlardan işletmenin yönetimi üzerinde denetleme hakkının tonına-çağı vaadini kopardılar. Ancak, bu gerçekleşmedi ve 1920 buhranı bahane edilerek, patronlar bu yasanın çıkmasını engellediler.

Köylülerin mücadelesi de işçilerden geri kalmadı. Savaş sırasında kendilerine toprakların paylaştırılacağı söylenmişti. Savaş sonrası bu sözleri hatırlatan köylüler, sorularına cevap alamadılar ve gözlerine kestirdikleri toprakları işgal ettiler. Hükümet de bu oldu bittiye yasal bir kılıf geçirmek zorunda kaldı. Köylüler kooperatif üyesi olmak şartı ile, işgal ettikleri topraklarda 4 yıl oturma hakkına sahip olacaklardı. (2 Ey.ül 1919 tarihli Visochi kararnamesi)

Tarım işçileri ise, daha ileri gittiler, kırsal komünlerin desteğine dayanarak, sendikalarda, 'kızıl birlikler'de örgütlendiler. Büyük toprak sahipleri ile başabaş mücadele edip, toplu sözleşme yapmaya mecbur ettiler.

Sınıf egemenlikleri bu eylemlerle tehdit altına giren sanayiciler ve tarımcılar Nisan 1919'da, Bolşevizmle karşı bir kutsal ittifak oluşturdu- lar. 7 Mart 1920'de Milano'da İtalyan sanayicilerinin ilk millî konfe- ransı toplandı. 18 Ağustos'da Tarım Genel Konfederasyonu kuruldu. Sanayiciler ve tarımcılar, sınıf kavgasına sistemli ve planlı olarak girmeye kararlıydılar. Ancak bunu kendi başlarına yapamazlardı. Bu görevi, silahlı cetelere ve bunlar arasında özellikle de Mussolini'nin ka- ragömlükle faşo'larına verdiler. Bu cetelere «Anti-bolşevik cephenin» organları deniliyordu. Bunların görevleri, işçi sınıfını yıpratmak, mü- cadele ve direnme yeteneklerini zayıflatmak ve tarım ve sanayi ko- damanlarının kaybettikleri mevzilere yeniden hakim olmalarını sağla- maktır.

Bu karşı devrimci ceteler savaş sonrası ve özellikle fabrika ve toprak işgallerinden sonra hızla çoğaldılar. Bunlar önce, emekçilerin birbirinden kopuk oldukları ve ayrı ayrı çalıştıklarından dolayı daha

kolay ezilecekleri kırsal alanlarda ortaya çıktılar. Po vadisi, bu çete- lerin genişledikleri alanların başında geliyordu. Başlarında büyük toprak ağalarının ağulları vardı. Bunlar büyük toprak sahipleri ta- rafından silahlandırılmışlardı, ve kendilerine tahsis edilen kamyonlar- la, otomobillerle geziyorlardı. Geniş imkanlarla silah ve paraya bağulan bu «eylem mangaları», kızıl köylere karşı cezalandırma seferlerine çı- kıyorlardı. Bir yerden başka bir yere kolaylıkla geçebiliyorlar ve akıl almaz baskı ve sindirme eylemleri ile emekçileri eziyorlardı. Kırlar- da elde edilen başarıdan aldıkları güvenle, bir süre sonra şehirlere ve proletaryaya saldırmaya başladılar. Çok hızlı hareket ediyorlardı. Kamyonlarla istenen yere taşınan bu «mangalar», hücum edecekleri topluluğun içine ansızın doluyorlar ve topluluğu dağıtıyorlardı. Diren- meyle karşılaşp güçleri yetmeyince, hazır bulundurulmuş takviye birlik- leri alana sürülüyordu.

Bu ceteler, devlet tarafından da açıkça korunuyorlardı. Polis, fa- şist kıtalar için adam topluyor, kanun kaçaklarını bu kıtalarda top- lanmaya teşvik ediyor, onlara her türlü kolaylığı ve müsamahayı gös- tereceğini vadediyordu. Kolluk kuvvetlerinin aldığı talimat, çatışma- larda seyirci kalmak, ancak faşistler bozguna uğrarsa müdahale et- mekti. Adalet Bakanı, 1921'de faşistlerin dosyalarının ele alınma- sını bir genelge ile hakimlere bildirmişti. Ordu ise, faşistlere daha da açık yardımlarda bulunuyor, terhis edilen subayların faşistlerin eğitimi ile ilgilenmelerini gizli genelgeler ile istiyordu. 1921 Kasım'ında General Gandolfi'nin yönetiminde faşist mangalar gerçek bir askerî örgüt içinde birleştirildiler.

Mussolini, önceleri savaşa karşı sürdürdüğü tutumunu, daha son- ra terkederken, azgın bir savaş yanlısı tutum takındı. Avanti'den ayrılıp, kurduğu Popolo D'Italia savaş yanlısı yayınların başında gellir. Bu arada askere alındı ve onbaşı oldu. 23 Şubat 1917'de bir havan topunun patlamasıyla yaralandığı için, evine gönderildi.

Savaş sonrası, iç pazarın darlığı ve dış pazarlara açılmamanın

sıkıştırdığı İtalyan ekonomist sarsıntı içine girdi. Tekellerin gelişmesi, birçok küçük işletmeyi iflasa götürmüştü. Para değerini kaybetmiş, ücretlerin de düşmesi ile yoksullaşma hızla genişlemeye başlamıştı. Mussolini'nin savaş yanlısı gazetesi, bazı şirketlerin ilan paraları ile yayımlanabilen bir yayın organı durumuna gelmişti. 1918'de, bu gazete «sosyalist» etiketini bırakarak, «savaşanların ve üreticilerin» gazetesi olduğunu ilan etti. Savaş yanlıları dağınmıştı. Mussolini bunları birleştirme işini üstlendi, ve Mart 1919'da «İtalya Savaş Birlikleri (Fasçi İtalyanı di Combattimento)» ni kurdu.

Bu örgütün bir parti değil bir hareket, eylem olduğu ve Mussolini'nin ifadesi ile «anti-parti» olduğu bildirildi. Daha sonra bu hareket «kara gömlekçiler» adını alacaktı.

Fasçi, başlangıçta, savaş yanlılarından, eski savaşçılardan, savaş yanlısı bazı solculardan ve maceracılarından oluşan 150 kişilik bir topluluktu.

29 Eylül'de girdikleri seçimde Fasçi'ler silik kaldılar. Buna karşılık sosyalistler büyük bir başarı kazanmıştı. Parti'nin önde gelen teorisyeni A. Gramsci, «İtalyan devrimi doğdu» diyebilirdi.

Seçimlerde Sosyalist Parti 1 milyon 840 bin oy ile 156 milletvekili, İtalyan Halkçı Partisi 1 milyon 175 bin oy ile 100 milletvekili çıkardı. İtalyan seçmenin sosyalizme eğiliminin nedenleri ise açıktı. Savaş sonrası köylülük kırgındı, gene topraksız bırakılmıştı. Savaş binlerce kişiyi aç ve işsiz bırakmıştı. Ücretler düşmüş, yoksullaşma boyutlanmıştı. Savaşa daha başından karşı duran Sosyalist Parti'nin, savaş sonrası kitlelerde güven uyandırması savaş sonucunun sosyalist partiyi doğrulaması seçimlerde büyük avantajdı. Sosyalist Parti'nin üye çizelgesi 1914-1920 arası şöyle idi. 1915'de 58 bin, 1918'de 22 bin (36 bin düşme), 1919'da 87 bin ve 1920'de 216 bin.

Parti'nin yönetiminde bulunan CGL (Genel Emekçi Konfederasyonu) üye çizelgesi de parti üye sayısı gibi savaş sonrası oldukça yükselmişti. Buna göre 1915'de 320 bin olan üye sayısı 1919'da 1 milyon

150 bine, 1920'de ise 2 milyon 220 bine yükselmişti.

Faşizm incelememizde belirlediğimiz gibi, faşizmin ortaya çıkışı, toplumsal devrim dalgasının yükselişi evresine tekabül ettiği gibi, iktidara yürüyüşü de toplumsal devrim dalgasının yönlendirici motor gücü olan işçi sınıfının direncinin kırılmasına, parçalanmasına, kitlelerden yalıtılmasına tekabül ediyor. Nitekim, savaş sonrası burjuva sınıf egemenliğini tehdit eder boyutlara ulaşan İtalyan sosyalist hareketinin yükselişi, kitlelerin desteğini kazanması evresi, hedeflerinden saptırıldığı ve çürümeye, çözülmeye başladığı evreler, faşizmin boyutlandığı evrelerdir.

Savaş sonrası İtalyan toplumu bütünü ile tedirgindi... ve bunalmışlardı. Umud kırıklığı ve kötümserlik egemendi. Toprağa ve fabrikalara dönen askerlerin yanında, işsiz güçsüzlerin, eski askerlerin, yaralı ve sakatların durumu ise çok daha çetindi. Öte yandan içeride küçük işletmelerin aleyhine büyüyen tekellerin ve değer kaybeden paranın yarattığı uçurum, yanında, bir de emperyalist burjuvazinin, İtalya'ya kazık atması da vardı. İtalya ve Almanya, emperyalist uluslar cephesinde «proleter» ulus kategorisi içinde yer almakta, paylaşımından yararlanamamaktaydılar. Örneğin İtalya'nın Arnavutluk ve Anadolu üzerindeki talepleri, İngiliz emperyalizminin çıkarları doğrultusunda geliştirildiği için, fiyaskoyla sonuçlanmıştı.

Savaş sonrası, milliyetçi kışkırtmalar ve şair D'annunzio'nun Dalmasya'daki girişimleri, siyasal ortamı daha da karıştırmıştı.

1915 anlaşmasıyla Dalmasya'daki Fiume, İtalya'ya bırakılmıştı. Şair Gabriele D'annunzio, gönüllülerden oluşan bir lejyoner birliği ile Fiume'yi işgal etti. Mussolini, bu eylemlerle alkışladı. Ancak durum yenilgi ile sonuçlandı. Bir diğer siyasal sorun Arnavutlukla ilgili olarak patlak verdi. Gene olumsuz sonuçlandı.

1920'lerde fabrika işgalleri birden bire arttı. Ancak Sosyalist Parti, bu devrimci durumu değerlendirmekten titizlikle kaçındı. Esasen, Parti içinde devrimci grup ile reformist grup arasında sürekli bir çatışma

vardı. Ancak bir «iç barış» ile bu sorun kapalı tutulmaktaydı.

Sosyalist Parti içinde çalkantılar sürerken, faşistler de baş durmadılar. Önce, sosyalist gazete Avanti'yi yaktdılar. Parti, 24 saatlik bir genel grev ve Avanti için abone kampanyası ile buna cevap verdi. Daha sonra, Milano'da bir toplantı'ya saldıran faşistler, parlamentodan çıkan sosyalist milletvekillerine saldırdılar. Bunlara iki günlük bir grev ile karşılık verildi. Ancak seçimlerin getirdiği zafer soruşturduğu ile Parti, bu haber verici saldırıları gerektiği gibi değerlendiremedi. Ve 1920 yılına kararsız girdi. Bu yıl, Parti kitle eylemlerine öncülük etmede başarısız bir sınav verdi. Posta ve demiryolları grevinin bir dizi grev izledi, Fiat fabrikalarında başlayan grev ise, olabildiğince boyutlandı. Ancak partinin bu grevleri onaylamaması nedeniyle, yalnızlık içinde sönüp gitti.

1920 Eylül'ünde bütün fabrikaların işgaline gidildi. Fabrikaları işgal eden işçiler, yönetime el koyarak, bizzat üretimi sürdürüyorlardı. Bütün İtalya olan biteni nefesi kesilmiş bir halde izliyordu. Siyasal güçler, kendilerini olayların akışına terketmişlerdi. Nihayet ortalık yatıştı. İşçilerin işyeri üzerinde denetim hakları olacağı vaadi ile, bu devrim dalgası geçiştirildi. Ancak daha önce belirttiğimiz gibi bu yasa çıkmadı.

Faşist hareket henüz silik ve herhangi bir güç gösterisine girişmemişti. 23 Mart 1920'de faşist hareketin ilk yıldönümünü kutlarken, Mussolini, «faşistlerin hâlâ yaşadıklarını ve yaşamaya devam edeceklerini» bildiriyordu. 1920 Ağustos'unda İtalya'da yalnızca 108 faşist vardı. Ekim'de bu iki misline çıktı, yıl sonunda 800'e ulaştı, yandaşları ise 20 bine varıyordu. Mayıs 1921'de faşistler 1500'e, Kasım ayında ise 2 bin 200'e ulaştılar, eylemleri ise yandaşlarının 320 binlik bir sayısal yoğunluğuyla yurt düzeyine yayıldı.

1921'den önce, para darlığı ile başı iyice belada olan, faşistlere, bundan sonra para akmaya başladı. Büyük işadamlarının ve toprak sahiplerinin mali desteği ile mangalarını ve eğitimcilerini iyi besleyen, si-

lahlandıran faşist hareket, artık hızla yaygınlaşmakta, yaygınlaştıkça da azgınlaşmaktaydı.

21 Kasım 1921'de Bologna'da Palazzo olayı patlak verdi. Belediye seçimlerinden sonra, toplu halde bulunan halkın üzerine faşistler ateş açtılar. Sosyalistler bu saldırıya silahla karşılık verdiler. 12 ölü 100 kadar yaralı ile biten olayda, ölümler arasında Cumhuriyetçi bir belediye meclisi üyesi, eski savaşçılardan Gladio Giordani de bulunmaktaydı. Faşistler bu olayın kızıl tehlikenin ürünü olduğunu, kızılaların ülkeyi kana ve ateşe bağlamak istediklerini propaganda ederek, iyice sömürdüler.

2 Nisan'da Bologna sosyalist belediye meclisi dağıtıldı. Ardından 100 kadar sosyalist belediye lağvedildi. Çünkü bütün bunlar faşistler için hedef durumundaydılar, ya da çoğu saldırıya uğramıştı. Bundan ötürü de, «kamu düzeni için tehlike» (!) yaratıyorlardı.

Daha önce sözünü ettiğimiz gibi, faşist ceteler, önce kırsal alanlarda yaygınlaştılar. «Kızıl» ya da «beyaz» köylü örgütlerini yıkmak için kullanılan faşist mangalar, bu işi ustaca yapıyorlardı. «Beyaz» örgütler, Katoliklerin Partisi olan İtalyan Halkçı Partisi'nin sol kanadını destekleyen köylü örgütleriydi ve kendilerine «Beyaz Bolşevikler» diyorlardı.

Faşist mangaların saldırı alanı olabildiğince geniş tutulmuştu. Bütün kurumlara saldırıyorlar, sendikaları, belediyeleri çalıştırmıyorlar, bunları yakıp yıkıyorlar; üyelerine korkunç işkenceler yapıyor, liderler yakalanıp götürülüyor, çoğunlukla öldürülüyorlar; evler bilinmedik zamanlarda kuşatılıyor, kapılar kırılıp yağmalanıyor, yakılıyor. Faşist terör almış başını gidiyordu.

«Kızıl zorbalıklara» kurtarılan bu bölgelerde, büyük toprak sahipleri anlaşmaları bozmak, birliklere katılan işçileri çalıştırmamak hakkını elde ediyorlar, öte yandan tarım işçilerinin, faşist sendikalara girmesini şart koşuyorlardı. Bu faşist tarım sendikalarının ilki, 21 Şubat 1921'de San Bartolomeo'da kurulmuştu.

1921 yılı aynı zamanda Sosyalist Parti içinde bölünmelerle de ortaya çıkardı. Parti'den ayrılan bir grup, Komünist Partiyi kurdu. Sosyalist Parti esas olarak üç gruba ayrılmıştı. Bunlar, reformistler, marksimistler ve komünistlerdi.

Sosyalist Parti'nin, faşist terör karşısındaki genel tutumu pasifizm-di. Bu, faşizmin güç kazanmasına hizmet ederken, aynı zamanda, işçi hareketinin de zayıflamasının başlıca nedenlerinden biriydi. 1921 baharı, partinin bu pasif tutumunun en çarpıcı örneklerine tanık oldu. Fiat fabrikalarındaki grev, şantaj ve tehditlerle sindirilmiş, işçiler işbaşı yapmışlardı. Aynı dönemde faşizm de, anti-bolşevizm maskesi altında, işçilerin yasal haklarını kırmak, işlemez hale getirmek için çırpınmaktaydı.

İtalya 15 Mayıs 1921 seçimlerine nispeten durulmuş bir siyasal ortamda girdi. Sosyalistler bu seçimlerde 122, komünistler 18 sandalye kazandılar. Sandalye sayısındaki düşmeye karşı sol, oy potansiyelini henüz muhafaza etmekteydi. Ancak, Komünist Parti umduğunun tersine, Sosyalist parti genel olarak işçi sınıfının tercih ettiği bir siyaset olarak görünmekteydi. Öte yandan faşistler için de durum, şaşırtıcıydı. Bunca teröre ve yaygınlaşmaya karşı umulan çizgi tutturulamamıştı. Faşistler, şehirlerin kırlardan kuşatılması taktiğinin, siyasal başarıyı sağlamaya, iktidarı elde etmeye yeterli olmadığını anladı. «Devleti ele geçirme yerlne taşırayı ele geçirme faşizme birşey kazan-dırmayacaktı.»

Meclise giren Mussolini, 21 Haziran'da meclisteki ilk konuşmasında sosyalistlere barış çağrısında bulundu. Bir kısım faşist ve sosyalist milletvekilli, iki grup arasında «barış anlaşması» yapılması fikrini ortaya attılar. Böyle bir girişime katılmayacak olan komünistler, daha başından dışarda tutulmuşlardı. Zaten Mussolini'de «komünistlerle faşistler arasında ancak savaş olabilir, barış değil» diyordu. konuşmasında.

Sosyalistlerle yapılmak istenen barış, faşist taktiğin bir gereği

olarak ele alınmıştı. Faşistler, faşist teröre karşı bir halk direnmesinden çekinmekteydiler. Nitekim, bu sıralar, «Arditi del' Popolo» (Halkın Yiğitleri) isimli gruplar görülmeye başlamıştı. Arditi'ler sosyalist, komünist, partisiz diye bir ayırım yapmadan, herkesi bünyesinde toplayan bir mücadele örgütüydü. Savaşmaya ve Karagömlükilere karşı koymaya kararlı bir örgüttü Arditi'ler. 21 Temmuz'da, 500 kişilik bir Karagömlükiler grubu, 12 kişilik Arditi'ler tarafından bozguna uğratıldı, 18 kişi öldü 40 kişi yaralandı.

3 Ağustos'da sosyalistlerle faşistler bir «barış anlaşması» imzalandılar. Komünist Parti lideri A. Gramsci, bu anlaşma için «hileli iflas» terimini kullanıyor, sosyalistleri, durdurabilecekleri şiddet karşısında teslim bayrağı çekmekle suçluyordu. «Komünistler uzlaşmıyor-ları» diyordu Gramsci, «mücadele ediyorlar, dönüşüyorlar; yenilgilere ve felaketlere uğruyorlar, ama sınıfsal şiddetle emek dünyasını dize getirmek isteyenlerden barış istemiyorlar.» (...) «Cellatla kurbanı arasında barış olamaz, halkla katilleri arasında barış olamaz.»

Faşizmin kırsal alandaki eyaletlerdeki kesimleri içinde bir isyan havası vardı. Bu anlaşmaya asla uymayacaklarını söylüyorlardı. Mussolini ise «faşizmin siyasal unsurunun, askeri unsur üzerindeki egemenliğinin tescilli»ni ispatlamak için diretiyordu. Bazı faşist şefler Mussolini'yi eleştirdiler, dahası yargılayıp hain olarak suçladılar. Mussolini ise, bu suçlamalara, yerini başkasına devretmek tehdidi ile cevap verdi. Faşist kanatlar arasında uzlaşma sağlamak için, «anti-parti»yi «parti»ye dönüştürmek fikri ortaya atıldı. Roma'da yapılacak ikinci ulusal faşist kongresinde partileşme fikri kabul edildi. Kongre için Roma'ya gelen faşistlerle Arditi'ler arasında çatışmalar oldu. Bu da, Mussolini'nin işine yaradı: askeri unsur siyasal unsurdan daha zayıftı. Kongre parti fikrini onayladı ve parti Ulusal Faşist Parti olarak kabul edildi.

Faşist cephedeki bu gelişmelerle faşizm kendi yapısında bazı cld-

di bunalımları aşarken, işçi sınıfı cephesinde bölünme ve toplum kottarı ile ilişkilerin kopması sürüyordu.

Savaş sonrası umudunu sosyalistlere bağlayan orta sınıflar, partinin pasif ve teslimiyetçi tavrından ötürü, sürekli olarak kopmaktaydı. 1919 seçimlerinde küçük-burjuvazinin oyları büyük ölçüde emekçilerin oylarıyla kaynaşmıştı. 1920'de metalürlü işçilerinin grevlerine, fabrika işçilerine küçük-burjuvazi sempati duyuyordu. Ama, Sosyalist Parti kitlelerin devrimci direncini yönlendirmekte, ona bilinçli bir ifade vermekte yetersiz kalıyor, geriliyordu. Hareketlerin başında yürüyeceğine, ardında sürükleniyordu. Mussolini bile, sosyalistlerin, «tarikte eşine ender raslanan devrimci durumdan yararlanamadıklarını» belirtiyor.

Savaş sırasında ise, sosyalistler köylülerin büyük bir kesimini kazanabilirlerdi. En azından bunları tarafsızlaştırabilirlerdi. Köylüler toprakların dağıtılması için diretiliyorlardı, bu büyük toprak mülkiyetine indirilecek bir darbeydi, ama sosyalistler büyük toprak mülkiyetine karşı savaşmayı göze alamadılar. Bu teslimiyeti de, keskin sol gevezeliklerle kamufle ettiler. Sonuç, köylülerin, sosyalizme sırt çevirmeleri oldu. En yoksulları, kendilerini faşizme teslim edecek olan Halkçı Partiye bağlandılar.

Gerek sosyalist önderler ve gerekse sendika liderleri, faşizme karşı gerekli direnmeden sürekli kaçındılar. Bunlar «faşizm asla silahlı eylemle yenilmez onu ancak yasal yolla altedeceğiz» diyorlardı. Sosyalist Parti yöneticilerinden Matteotti —ki daha sonra vahşice katledildi— anti-faşistlere, bazı sendikalistlerle beraber şu öğüdü veriyordu: «evlerinizde kalın ve provakasyonlara cevap vermeyin, sırasında suskunluk da, korkaklık da bir kahramanlıktır.»

Buna rağmen anti-faşistler mevzii olarak, faşistlere karşı yer yer üstünlük sağladılar. Örneğin, Arditi del Popolo'ların yönetimi altında düzenlenen Parma'nın işçi mahallelerinde faşistler püskürtülmüştü.

21 Mart 1921'de sosyalist milletvekili Di Vagno öldürüldü. Mo-

dono'da faşistleri kamu güçleri ile karşı karşıya getiren kanlı çatışmalar çıktı. Mussolini'nin gazetesi, eğer devlet diyordu «ulusun yasal hakları» üzerine eğilmekteki güçsüzlüğünü sürdürürse, «faşizm onun yerine geçmeye kararlıdır».

15 Kasım 1921'de Ulusal Faşist Parti, merkez komitesi yaptığı bir açıklama ile, Balbo ve Godolfo isimli generallere, «faşist orduyu örgütleme görevini verdi. Aynı zamanda Parti ile silahlı faşist grupların birleşmesini onayladı. Söz konusu birleşme 15 Aralıkta açıklandı.

27 Aralık'ta, partinin yeni programı açıklandı. Bu programda faşist hareketin milliyetçi ve emperyalist kimliği verildiği gibi, partinin ülkenin geleceğini almak görevi de belirtiliyordu. Üyeler bundan böyle «faşist devrim» için kan dökmeye hazır olduklarına yemin etmekteydi. ler. Faşizm böylece iktidar yolunu tutmuştu, yol da açıktı zaten...

6 Şubat 1922'de Papa XI. Pius'un seçilmesi, faşizm için yeni ve önemli bir mevzi idi. Yeni Papa faşizme karşı duyduğu sevgiyi saklamıyordu. Halkçı Parti ile faşistleri kaynaştırmaya görüşmelerinde taraf olduğu için de, Halkçı Parti ile Sosyalist Parti arasındaki dayanışmayı kırıyordu. Komünist Parti ise, sosyal demokratlarla uğraşıyordu. Ayrıca birleşik işçi cephesi girişimleri vardı. Arditiileri, «burjuvazinin bir manevrası» olarak nitelendiren parti, yalnızca komünistlerden oluşan bir savunma birliği kurmuştu.

5 Aralık'ta, Torino'daki grev işçi sınıfının henüz gücünü yitirmedeğini kanıtladı. İşçi cephesi 20 Şubat 1922'de kurulabildi. Komünist Parti, girişimin «bürokratik» niteliği nedeniyle, cepheye katılmadı. İşçi cephesinin öncülüğünü anarka-sendikalistlerle, liberaller yapmaktaydılar.

Hükümet bunalım içindeydi. Eskont bankasının iflosu, siyasi bunalımı genişletti. Başbakan Bonomi, bankanın iflasını duyurdu. Bu kimseyi memnun etmedi, küçük tasarrufl sahipleri de, büyük sanayi çevreleri de hoşnutsuzluklarını gizlemediler. Bonomi, 2 Şubat'ta krala

İstifasını sundu. İstifa kabul edilmedi. Ancak iki hafta sonra hükümet düştü. Bununla derinleşmişti. Hükümet kuracak bir başbakan bulunamıyordu. Askeri darbe fikri faşistler tarafından ortaya atıldı. Kral ve çevresi bunu onaylıyorlardı. Ancak, 4 Kasım 1921'de yapılması tasarlanan darbe, D'annunzio'nun son anda vazgeçmesi ile gerçekleşmedi. 25 Şubat'ta Giolitti yanlısı Luigi Facta tarafından bir geçiş hükümeti kuruldu. Bu hükümet son liberal İtalyan hükümeti olacaktı. Aynı zamanda faşistlerin desteğine sahip bir hükümetti.

1 Mayıs işçi bayramı her yerde olaylarla geçti. Faşizm saldırılarını yoğunlaştırmıştı. Faşistler, 12 Mayıs'ta, Ferrare'yi, 29 Mayıs'ta Ravenna'yu ve Bologna'yı işgal ettiler. Bologna'da 5 gün süren işgal, hükümet faşizme boyun eğip Valiyi değiştirence sona erdi.

Temmuza kadar çatışma olmadı. Temmuz'da birçok şehir üstüste faşistlerin saldırısına uğradı. 19 Temmuz'da yapılan bir genel grev, fazla etkili olmadı. Ayrıca işçi örgütlerinin zayıflığını ortaya koydu.

Faşist saldırı ve işgaller Facta hükümetinin düşüşünü hızlandırdı. Faşistler Kremona'nın işgalinde yalnızca işçi örgütlerini yıkmakla, fonksiyonsuz bırakmakla yetinmeyip, halkçı ve sosyalist milletvekillerinden ikisinin de evlerini yakmışlardı. Valinin görevden alınmasını hükümete kabul ettirmiştiler. Bu boyun eğiş ve milletvekillerine kadar uzanan yasal koruma yetersizliği Facta hükümetinin sonu oldu. İtalya yeniden hükümeteşsiz kaldı. Mussolini, anti-faşist bir hükümet kurmaya yeltenenlere tehditler savurmaktaydı. Liberal politikacılar son çabalarını harcarlarken, sosyalist Turati, kendi isteğiyle krala görüşmeye gitti. Mussolini, bunlar için «kendi barikatlarını kuramayanlar so- luğu Kralın sarayında alıyorlar» diyerek alay ediyordu.

9 Ağustos'da, Facta hükümeti yeniden işbaşına getirildi. Tek de- ğişliklik içişlerine yapılan yeni atamaydı.

1 Ağustos'ta İşçi Birliği, herkesi yasalara uymaya çağıran bir grev ilan etti. Grev, başarısızlıkla sonuçlandı. Bir «baskın» etkisi yaratmayı amaçlayan eylem, karşısında faşistlerle buldu. Faşistler, birgün ön-

ceden haberi duyup taşraya yayıldılar ve amansız bir terör başlattılar. Demiryollarının kilit noktaları işgal ediliyor, limanlara el konulu- yor, sosyalist belediyeler yakılıp yıkılıyordu. Kuzey ve orta İtalya tümünden bu kanlı oyuna katılmıştı. Direnen kent Parma idi. Balbo'nun faşist ceteleri, 5 günlük bir kuşatmadan sonra, kentten çekilmek zo- runda kaldılar. 11 Ağustos'ta Mussolini «Roma üzerine yürüyüş baş- lamıştır» diyordu.

Aslında faşizmi iktidara getirmek konusunda, büyük sanayi çev- releri ile büyük toprak sahipleri 1922 yılı başlarında anlaşmışlardı. Faşizm ordu ve polis şellerini de elde etmişti. Küçük rütbeli subayların da büyük bir kısmının sempatisini toplamıştı. Askerler arasında birçok faşist hücre kurulmuştu.

İki yıldır süren faşist boğazlaşma, işçi sınıfını da yıldırmış, yorgun ve bitkin düşürmüştü. «Yasalara uymaya çağıran grev»den sonraki üç ayda, son direniş mevzilerini kırmak için faşist terör olabildiğince boyutlanmış ve faşizmin önünde iktidarı almak için iki engel kal- mıştı: ordu ve kral.

Mussolini: «ya iktidarı bize verirler, ya da biz onu Roma'ya yürü- yerek alırız» diyordu. 24 Eylül'de 30 bin karagömeçli ve 20 bin faşist sendika üyesi işçi, atlı ve bisikletli birlikler Napoli'de Mussolini ta- rafından teftiş edildi. Esasen Mussolini, yasal yollardan iktidarı al- maktaki direniyordu. Aynı şey Hitler içinde söz konusudur. Mussolini, devlete teslim olmadan, onu ele geçirmeye özel bir özen göstermekteydi... Karagömeçlilerin İstik üzerinde tutulmaları hesaplı bir blöftü. Ve oyun da esas olarak blöfle başladı. «Roma üzerine yürüyüş» blöföyle...

Yürüyüş alarmından sonra, bir bakanın istifası üzerine Facta hü- kümeti düştü. Ancak 27 Ekim'i 28'e bağlayan gece toplanan hükü- met, sıkıyönetim ilan etti ve Roma'yı savunma görevini General Pug- liose'ye verdi. Milano valisi, Mussolini'ye haber göndererek, onu tu- tuklamak zorunda kalacağını bildirdi. 28 Ekim sabahı faşizmin so- nunun geldiği düşüncesi yaygındı.

Ama beklenmedik bir olay oldu ve Kral, sıkıyönetimi onaylamadı. Yeni hükümet için, faşistlerin katılacağı yöntemler önerildi. Ancak, iş çevreleri, «Mussolini çözümü» üzerinde ısrarlıydılar. Kuzey İtalya'da askeri makamlar, Karagömlüklerin devlet dairelerine ve kırsalalara girmelerine izin verdiler. Ertesi gün Kralın bir telgrafı Mussolini'yi başbakanlığa davet ediyordu.

Mussolini, Roma'ya konforlu bir tren ile gitti. Herşey olup bittikten sonra «Roma üzerine yürüyüş» başladı. Karagömlükler özel törenlerle başkente taşındılar. Roma'ya varan faşistlerin sayısı 5 binin üzerinde değildi. Roma'da ise hükümete bağlı 25 bin kişilik bir ordu vardı. Esas olarak Mussolini'de bu yürüyüşün başarıya ulaşacağını ummuyor, ne olur ne olmaz diyerek, Milano'da beklemeyi ve şayet bir aksaklık olursa İsviçre'ye kaçmayı planlıyordu.

Faşist hükümet kurulduğu zaman, liberal bir siyaset izledi. Çünkü, önünde henüz geçmesini engelleyen güçler vardı. Hükümete sol kanattan üyeler aldı. Faşist yazarlar tarafından liberalizmin yeni kurucusu olarak yorumlandı. Yasal yollardan iktidara gelen Mussolini, yasal davranmaya itina ediyordu. Kabine'de faşist olmayan 10 bakan vardı. Mussolini, demokratik bir programa bağlı olacağını açıklıyordu. Mussolini, liberallerin desteği ile mecliste çoğunluğu sağlamayı düşünüyordu, oyunu kuralları içinde oynuyordu. Hükümet programı okunduktan sonra Mecliste düpedüz şunları söyledi: «İstersem, şu pis ve sağır salonu bir anda bir avuç askerın kışlası haline getirebilirim. Yapabilirim, ama hiç değilse bir zaman için bunu yapmak istemiyorum.»

Bu ve benzeri tehditler, hükümetin faşistlerin azınlıkta olmasına rağmen güvenoyu almasını sağladı. Böylece, faşist güçlerin, ulusal güvenliğin korunmasında «gönüllü güçler» olduğuna karar verildi.

Hükümet bunalımı dinmiş görünüyordu. Paranın düşüşü durmuş gibi artmaya başlamıştı. Ama bu madalyonun bir yüzüydü, öbür yüzünde işçi kıyımı, faşist milislerin örgütleniş, faşist konseylerin

kurulması, olayların ne yönde gelişeceğini habercileriydiler.

Temmuz 1923'de Mussolini' meclisten yeni seçim kanununu geçirdi. Liberaller bu seçim kanununu onayladıkları gibi, faşistlerle ortak bir liste bile hazırladılar. Mecliste 35 sandalyesi olan faşizm bu yolla 286 sandalye kazandı.

Anayasa kuralları usulüne uygun oynayan Mussolini, el altından faşist örgütlenme için yasaları birer birer çiğnemeyi de başardı. İşçi sınıfına karşı girişilen saldırılar el altından desteklendi, Yasal olarak çıkan gazetelere bile el kondu. Basımevleri yağmalandı. İşçi sendikaları merkezleri ve kooperatifler ateşe verildi. 1924 seçimleri tam hile ve terör içinde geçti. Maske yavaş yavaş düşüyordu.

29 Mayıs'ta sosyalist milletvekili Matteotti, mecliste bir konuşma yaparak, seçimlere hile karıştırdığını, seçim sonuçlarının tümüyle iptalini istedi. Faşistlerin cevabı ise Matteotti'nin kaçırılması ve vahşice öldürülmesi oldu. Bu olay, faşist diktatörlüğe geçişin kıvılcıımıydı. Bütün İtalya'da olay büyük bir tepki yarattı. Komünistler haric tüm muhalefet meclisi boykot etti. Ancak bunlar, komünist önder Gramsci'nin ayrı bir parlamento kurma önerisini de reddettiler. Yaptıkları şey bildirilerle yetinmek ve Kraldan, Mussolini'den uzak kalmasını istemektir. Bunlara karşı Mussolini, alayla diyordu ki «rakiplerimiz ne yapıyorlar? Genel grevler, hatta mahalli grevler mi düzenliyorlar? Ordu içinde isyan çıkarmaya mı uğraşıyorlar? Hayır, hiçbirini değil, basın kampanyaları ile oyalanıyorlar.»

Ve Mussolini Mecliste yaptığı ünlü konuşmasında, yüzünü iyice açığa çıkararak, «ulusu faşistleştirmek istiyoruz, tüm iktidarı faşistlere vermek istiyoruz» dedi.

1926'da düzmece bir suikast girişimini bahane ederek, diktatörlüğe geçişe hazırlandı. Yetkilerini olabildiğince genişleten kanun gücündeki kararname yetkisiyle Mussolini, İtalya'da faşizmin inşasına girişti. 1925-26 yıllarında faşist parti dışındaki partiler yok oldular. 5 Kasım'da bütün muhalif gazeteler ve partiler kapatıldı. Faşizmi benim-

semeyen bütün kuruluşlar kapatıldı. 120 muhalif milletvekilinin belgeleri iptal edildi. Ve özel mahkemeler kuruldu. Tutuklamalar başladı. Komünist Parti önderi Gramsci de bunlar arasındaydı. Mussolini'nin «kuşkusuz büyük bir beyin» dediği Gramsci, çağımızın en özgün marksist düşünürlerinden biriydi. 1937'de öldü.

Mussolini 1943'e kadar iktidarda kaldı. 28 Nisan 1945'de kaçarken partizanlar tarafından ele geçirilerek öldürüldü.

ALMANYA'DA NAZİZM

İtalyan faşizminden daha sonra devleti ele geçiren, fakat her bakımdan, İtalyan faşizmini geride bırakan Alman faşizmi (Nazizm), emperyalist savaşın sonunda ortaya çıkarak gelişmeye başladı.

Yirminci yüzyılın başlarından itibaren tekelleşen Alman kapitalizmi, diğer emperyalist devletlere karşı sömürge paylaşımı için boğazlaşmaya başladı. Birinci emperyalist paylaşım savaşı, Alman emperyalizmi için, dünya pazarlarında hak sahibi olma ihtiyacının bir ürünüydü. Ancak, savaştan yenilerek çıktı. Ekonomisi felç oldu. Siyasal bunalımlar boyutlandı.

Ekonomik çöküntü, işsizlik vb. sol siyasal güçlerin gelişmesi için maddi bir ortam yaratırken, yenilgi ve diğer emperyalist güçlerin, özellikle Fransa'nın Almanya'dan kopardığı toprak vesair imtiyazlar da şovenizmin gelişmesine yardımcı oluyor, bu şovenizm, diğer yandan işçi sınıfı hareketinin gelişmesi nedeniyle panik içine giren mülk sahibi sınıflar tarafından da besleniyordu. 30 Ekim 1918'de K. Liebknecht önderliğindeki «Spartakistler», sovyetik bir cumhuriyetin kurulmasına yöneldiler. Sosyalist devrim, sosyal-demokratların yan çizmesi ile başarıya ulaşamadı. Ocak 1919'da K. Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un spartaküscü örgütleri tarafından desteklenen Berlin'li işçilerin ayaklanması, sosyal-demokrat savunma bakanı Nosko tarafın-

dan gönderilen askeri birlikler ve milliyetçi gönüllü olaylar tarafından bastırıldı. Rosa ve Karl Liebknecht bir grup sağcı subay ve ast-subay tarafından yakalanarak barbarca öldürüldü.

Aynı yılın şubatında Weimar'da bir ulusal meclis açıldı. 11 Ağustos'da Weimar Anayasası açıklandı: Almanya parlamentoya dayalı federal demokratik cumhuriyete geçiyordu. Halk temsilcilerini kendisi seçecek, bunlar Reichstag'da (parlamento) seslerini duyurabileceklerdi. Cumhurbaşkanı 7 yılda bir halk oyu ile seçilecekti. Anayasanın 48. maddesi cumhurbaşkanına geniş yetkiler veriyordu. Otoritenin tek elde toplanmasına yarayan bu maddeyi daha sonra Hitler'de kullanacaktı.

Almanya kayınıyordu. İşçiler, Rusya'da olduğu gibi kendi kendini yöneten bağımsız işçi konseyleri kurulması doğrultusundaki çalışmalarından vazgeçmiyorlardı. Milliyetçiler ve eski askerler emperyalist hayaller peşindeydiler. Siyasal cinayetler ve hükümetli devirme girişimleri yaygındı. Özellikle orta sınıflar kargaşa içinde, perişan ve sürekli yoksullaşma ile karşı karşıyaydılar.

Emperyalist savaştan yenilgi ile çıkan Almanya'ya 28 Haziran 1919'da Versailles kasabasında savaşı sona erdiren bir antlaşma imzalatılmıştı. Buna göre, Almanya, Alsas-Loren topraklarını ve Saar havzasındaki maden yataklarından 15 yıllık işletme imtiyazını Fransa'ya bırakmaktaydı. Belçika, Çekoslovakya ve Danimarka'ya bırakılan toprakların yanında, yeniden kurulan Polonya için de, Polonya koridoru denilen alan veriliyordu.

Alman halkı, bu toprakların Almanya'dan kopuşunu öfke ile izlemekteydiler. 1922'de Alman markının değerli düşünce, bunlara ekonomik buhran da eklendi. Almanya'dan alacaklı büyük devletlerin büyük sermaye çevreleri, alacaklarını garantiye bağlamak için, Ruhr'daki dev maden yataklarının işgal edilmesini istiyorlardı.

Nazizmin lideri Hitler, bu evrede ortaya çıktı. Savaşta onbaşı olmuştı. Versailles antlaşmasına karşı da kın duyuyordu. Alman işçi

Partisi isimli küçük bir siyasal gruba katılmıştı. Ama ordudan tayın ve maaş alıyordu. Çünkü, komünist ve sosyalist askerleri ele vermek ve milliyetçi fikirleri yaymakla görevli ordu propaganda servisinde çalışmaktaydı.

24 Şubat 1929'da, İkibin kişilik bir kalabalık önünde, parti programını okudu. Ayrıca nisan'da partinin adı değiştirildi. Nasyonal-Sosyalist İşçi Partisi, kısa adıyla NAZI partisi.

Bu evrede, Hitler, zenginlerin mali desteği ile partiyi ele geçirdi. Çevresine Hess ve Göring gibi acımasız kişileri topladı.

Savaşın sonra, işçi sınıfı hareketine karşı oluşan mücadele birlikleri hızla çoğalmışlardı. Berlin Komününü (1919 ocak) Münih Komününü (1919 nisan) ezilmesine yardım eden, Pomeranya tarım işçilerini, Ruhr işçilerini yıldırانlar da bunlardı. Nazi partisi ilk zamanlarda bunlardan biri durumundaydı. Taktikleri, İtalya'daki Karagömlükçüler gibi vur kaç taktiği idi. Saldırıya dayanan bir temel üzerinde kurulmuşlardı. Bunlar, eski subaylardan, macera düşkünlerinden, onun bunun fedaisi olmaya gönüllü serserilerden oluşmaktaydılar.

Hitler, bu mücadele birliklerine daha anlamlı bir ad taktı: hücum birlikleri (Sturm Abteilung / Başharfleri ile SA) Bunların içinden daha sonra muhafız kolları (Schutz Staffeln / başharfleri ile SS) çıkacaktı. SA'lar geniş tabanlı yığın örgütleriydiler, SS'ler ise, bunların içinden devşirilen tam güvenilir kadro örgütleri idi.

Alman sosyalistlerinin, Nazilere karşı taktiği, devlete bel bağlamak olarak özetlenebilir. Slogan şuydu: devlet duruma el koy!

Sosyalistlerin elinde, önemli bir güç olan anti-faşist bir milis vardı: Reichsbanner. Bunlar, gösterişli geçit törenlerinde kullanılıyorlardı. Ancak, faşistlerle boy ölçüşecek yerde her durumda, bu milisler geri çekiliyorlardı.

Kapitalist tekeller, diğer ülkelerde olduğu gibi, Almanya'da da, orta sınırları yönetmeğe yönelmişti. Savaş sonrası bu daha da belirginleşti. Öte yandan, proletarya ile burjuvazi arasında süren mü-

cadele orta sınıfları bezdiriyordu. Enflasyonun yükü bunların üzerindeydi. İşçiler ücret artışlarıyla durumlarını kısmen koruyabilirken, küçük burjuvazi durmadan yoksullaşıyordu. Orta sınıflara yönelik demagoji, bir yandan enflasyonun ve ekonomik buhranın yükü altında ezilmenin yarattığı ortamda işçi eylemlerine karşı, öte yandan, toprak kaybı nedeniyle şovenizme ve uluslararası nitelik taşıyan Yahudi ekonomisine karşı kışkırtıcı olabiliyor, eriyen mülklerini ele geçiren tekelere karşı da kın duyan bu toplumsal kategori sürekli bir tedirginlik ve karamsarlık içinde yüzüyordu.

Sanayi ve tarım proletaryasının burjuvaziden söküp aldıkları haklar, büyük burjuvazi için başlıbaşına bir sorundu. 8 saatlik işgünü, toplu sözleşmelerin gerçekleştirilmesi, işyeri konseyleri, işsizlik sigortası burjuvaziden alınan mevzilerdir. Büyük burjuvazinin sözcüleri: «Almanya'da demokrasinin hiçbir varlık nedeni bulunmadığını» belirtiyorlar; «8 saatlik işgününün Almanya'nın içine yerleştirildiği tabutun civilleri olarak yorumluyorlardı.

Fransa' 1923 yılı başlarında Ruhr havzasını işgal etti. Ruhr havzası, Almanya'nın kömür ve çelik ihtiyacının 3/4'ünü sağlayan cananlık bir bölgeydi. İşçiler direnişe gittiler. Fransızlara karşı cete savaşı örgütlendirildi.

Bunalım içindeki Alman ekonomisi iyice çökmekteydi. Mark değer kaybetti. Hükümet, sanayi krallarının kışkırtmasıyla paranın düşmesine gozyumdu. Bunun halk kitleleri üzerindeki feci sonuçlarını ise düşünmedi. Halk kitleleri paranın düşmesinden ötürü, sanayi krallarının, ordu ve devletin nasıl kazancılı çıktığını anlamadılar. Halk kitleleri için önemli olan, büyük bir banka hesabının bile, birkaç havuç, bir iki kilo patates, bir iki kilo şeker almaya yetmediğiydi.

Borçlarını değersiz markalarla ödeyip bunlardan kurtulan sanayi kralları, kaybedilen pazarları ele geçirmek, silah üretimini yasaklayan anlaşmaları, maliyetli etkileyen ve kârları düşüren savaş tazminatını ortadan kaldırmak için saldırgan ve şoven bir milliyetçi dış poli-

tikayı kışkırtıyorlardı. Bunun için maceracı çeteleri paraca desteklediler. 50 bin kişilik bir ordunun Sovyetlere karşı savaşmak üzere Letonya'ya gönderilmesine yardımcı oldular; Ruhr'un işgalinde «mücadele birlikleri»nden yararlandılar. Bu mücadele birliklerini, içerde de örgütlü proletaryanın direncini kırmak için kullanıyorlardı. Mücadele birlikleri'nin tümü 25 Eylül 1923'te tek bir örgüt haline getirildi ve başına da Adolf Hitler geçti.

1923'de Almanya büyük bir buhran içindeydi. Hitler bu buhrandan yararlanarak Mussolini'nin «Roma üzerine yürüyüşü»ü gibi, Berlin üzerine yürüyüşü gerçekleştirmeye kalkıştı. Bu yürüyüş bir polis mangası tarafından engellendi.

Yürüyüş öncesi, Hitler, nasyonal-sosyalist devrimin (!) başladığını birahanele ilan etti. Eski savaş kahramanlarından general Ludendorff ile beraber, yürüyüşçülerin önünde yer aldı. Ludendorff yürüyüşte yakalandı. Hitler ise kaçtıktan sonra, Nazi partisi kapatıldı. Mallarına el konuldu. Cezası idam olan ayaklanma girişiminden Hitler 5 yıl hapis cezası ile kurtuldu. Ünlü birahane darbesi macerası böylece kapatıldı. Ancak 9 ay sonra kefaletle serbest bırakıldı. Bu arada «Kavgamı» hapiste yazdı.

Bu döneme kadar Naziler, ülkenin geleceği üzerinde söz sahibi olabilecek etkin bir güç değillerdi. Zaten, büyük sermaye çevreleri, bu başıbozuk çeteleri tarım ve kır proletaryasına karşı kullanmak için arkalıyorlardı. Naziler de, bu görevi başarı ile yerine getiriyorlardı. Bu nedenle de büyük sermaye çevreleri tarafından açıkça mali destek yapılıyordu. Almanya'nın en güçlü adamlarından biri olan Fritz ve Thyssen şöyle yazacaktı anılarında: «Weimar Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında devrimcilikle ve anarşist eğilimlerle savaşmak üzere, askeri nitelikteki çeşitli kuruluşları destekledim. Bunların arasında Nasyonal Sosyalist Partisi'de vardı. Başka birçok sağcı gibi ben de, Hitler'in Almanya'nın kalkınmasında aktif rol oynayacağı kanınıdaydım. Kendisine gittikçe artan bir mali destek sağlayışım bu yüzdendir. Sonunda

Alman halkının otoriteye karşı duyduğu geleneksel saygısına çok iyi uyan bir devlet biçimini, yani monarşiyi yeniden kuracağını kuvvetle umuyordum. Böylece bu devrimci bunalımı atlattığımız olacaktık.»

Hitler, Birahane Darbesinden dolayı tutuklu bulunduğu cezaevinde kefaletle çıktığı zaman, parti kapatılmış, eski Nazi liderleri bir birine girmiş, Hitler'in halk önünde konuşması yasaklanmıştı. Ayrıca, Avusturyalı olduğundan ötürü, her an Almanya'dan sürülebilirdi.

Weimar Cumhuriyeti bunalımları nispeten atlattı. Enflasyon durmuş, Amerikan emperyalizmi kesenin ağzını açmış, Almanya'ya sermaye akmağa başlamıştı. Fransızlar Ruhr'dan çıkmaya başlıyorlardı. Almanya Milletler Cemiyeti'ne girmeye hazırlanıyordu. Böylece 6 yıldır süren kargaşa ve buhran dinmeye doğru yüz tutmuştu.

Sosyal-demokratlar Mayıs 1924'de seçimde oyların %30'unu alarak cumhuriyetin en güçlü siyasi partisi haline gelmişti. Nazilerse %3 oy kaybı ile 12 milletvekili kazanabilmişlerdi.

Almanya ekonomisi düze çıkmıştı. İşsizlik kaybolmuştu. Bunun yanında 1932'den beri görülmemiş biçimde birleşik sanayi kurumları doğuyordu. Bunlara İ.G. Farben gibi yeni tekeller katılıyordu. (Farben, boya, eczacılık, fotoğraf malzemesi, benzin, sentetik lastik, kimyasal gübre ve patlayıcı madde alanlarındaki belli başlı sanayi dallarının tekelidir)

Almanya'da Amerikan emperyalizminden güdümlü refahtan, orta sınıflar da paylarını almakta ve Hitler'in güç alacağı bu toplumsal kategori kuşkulardan, evhamlarından, öfkelerinden görece yalıtılmaktaydı.

Nazi gazetesine ve Hitler'in halk önünde konuşmasına konan yasak, Hitler'i dikey örgütlenmeye götürdü. Önce parti gerekti. Yardım yapacak üyeler saptandı. Bunlar 1925'in sonunda 27 bin kadardı. 1929'da ise 178 bine ulaşmıştı. Yeni örgütlenme ordu gibi olacaktı, yani devlet içinde devlet gibi. İki temel kesim saptanmıştı. PO 1 ve

PO 2, PO 1'in görevi hükümete saldırmak, PO 2'nin görevi ise devlet içinde devlet olmaktır.

Naziler çocuklar ve kadınlar için de örgüt kurdular: Hitler Gençliği 15-18 yaşları arasındaki gençlerdi. Bu örgütlerinde kendilerine göre, kültür daireleri, basını, okulları, savunma sporları gibi iç örgütleri vardı. Genç kızlar için, kadınlar için, doktorlar, avukatlar, öğretmenler, öğrenciler, yargıçlar için ayrı ayrı örgütler kurulmuştu. Aydınlar ve sanatçılar için Nazi Kulturbund kurulmuştu. Naziler bir hayli zorlandıktan sonra SA'ları yeniden kurdular. SA'lar birkaç bin kişilik bir ordu haline geldi. Görevleri Nazi toplantılarını korumak, Hitler'e karşı gelenleri korkutup sindirmekti. Bunların içinde vurucu bir güç olan SS'ler de örgütlendirileceklerdi. SS'lere İtalyan faşistleri gibi koragömler giydirildi.

Hitler ve Naziler hâlâ alay konuşuydu. Birahane darbesi herkesin dilindeydi. 1928 seçimlerinde Naziler 810 bin oy alabildiler. Naziler silinmiş, pusuya yatmışlardı. Yeniden ortaya çıkmaları 1929 ekonomik bunalımından sonradır.

1929 yılında başgösteren büyük ekonomik bunalım, Almanya'ya daha da boyutlanarak yansdı. Üretim düştü, işsizlik arttı. Bu sayı 1932'lerde 6 milyonu buldu. Binlerce küçük kuruluş iflasa sürüklendi, bankalar kapatıldı. Hitler için gün doğmuştu. Büyük bir kalabalık 24 Şubat 1930'da Münih Birahanesinde Hitler'in yeni programını dinledi. Bu programın milliyetçi, ırkçı saldırganlığı arasına toplumcu önermeler de sıkıştırılmıştı: toprakların bedelsiz kamulaştırılması gibi...

Sanayideki bunalım kırdan da etkisini çarçabuk gösterdi. Bundan en çok etkilenen küçük ve orta köylülerdi. Alman tarımı iki ana kategoriye ayrılıyordu: hububat ve yem üretimi büyük toprak sahiplerinin, yağ, yumurta, süt gibi maddeler ise küçük köylülüğün geçim kaynağıydı. Büyük toprak sahipleri 1930'da kurların düşmesini önleyici gümrük himayesi elde ederek, kısmen rahatladılar, küçük ve orta

köylülüğün üretimi ise himayesiz kaldı. Bunlar aynı zamanda, hayvanları için yemi de büyük toprak sahiplerinden fahiş fiyatlarla alma durumundaydılar. Arttırılan tarım vergilerinin de direkt muhatapı küçük köylülerdi. Alman köylüleri bu dönemde tam anlamıyla perişandılar, sefalet içindeydiler. Ve bu durumlarının sorumlusu olarak da sosyal-demokrasiyi görüyorlardı. Maliyenin, vergilerin, mecburi satışların nefes aldırmadığı köylüler sonunda ayaklandılar. Kara bayraklar taşıyarak, tahsildarlara, devlet örgütlerine saldırdılar. Saldırıları böylece terörist bir nitelik kazandı: vergi dairelerine saldırıldı, bombalar atıldı.

Almanya'nın son sosyal-demokrat başkanı Müller mart 1930'da istifa etti, yerine merkez katolik partisi parlamento lideri Brüning geçti. Temmuz'da seçimlere gidildi.

Kitleler zor koşullarda yaşıyorlar, milyonlarca işsiz iş istiyor, esnaf iflastan kurtulmak için yardım istiyordu. Seçmen yaşına gelmiş dört milyon genç hiç olmazsa geçim imkanları yaratılması için hükümete tazyik ediyorlardı. Hitler, bu evrede tantanalı bir seçim kampanyasına girişti. Ulusal ve toplumsal demagoji sonuna kadar kullanıldı! Almanya'nın yeniden güçlendirilmesi, Versailles antlaşmasının yırtılması, para krallarının ve özellikle Yahudilerin dize getirilmesi, her Alman'a iş ve ekmek, bu propagandanın yoğunlaştığı noktalar. Ama seçim sonuçları Hitler'in umduğundan da şaşırtıcı oldu. İki yıl önce 810 bin oy almışlardı, şimdi ise bu sayı 6 milyon 409 bin 600'e çıkmıştı. Böylece 12 milletvekilliğinden 107 milletvekilliğine geçtiler. Naziler orta sınıfların desteklediği diğer sağcı partilerin milyonlarca taraftarlarını kazanmışlardı.

1931'de Hitler, Cumhurbaşkanlığı seçimlerine girdi. Naziler bütün il ve ilçeleri çiğ renkli afişleri ile donattılar, 8 milyon broşür, parti gazetesinin de 12 milyon ek basımı bunlara eklendi. 3 bin miting düzenlendi ve Almanya'da ilk kez gramafon plaklarından yararlananlar Naziler oldu. Ayrıca kamyonlara yerleştirilmiş hoporlörlerle tantanalı

bir seçim süreci geçildi. Kuşkusuz milyonlarca Mark Alman tekellerinin kasalarından çıkıyordu.

Seçimlerde Hindenburg toplam oyların %49,6'sını, Hitler %30, 1'ini aldı. Komünistlerin adayı Thellmann ise Hitlerin 11,3 milyon oyuna karşılık 4,9 milyon oy toplamıştı.

Oyların salt çoğunluğu sağlanamadığından ikinci turda Hindenburg 19,3 milyon oy alarak seçimleri kazandı. Bu toplam oyların %53'ü idi. Hitler ise oylarını 2 milyon daha artırmıştı.

Cumhurbaşkanı bir kararname ile SA ve SS'leri yasakladı. SA'ların sayısı 400 bini bulmuştu. Ve yasaklama gerekçesi olarak bunların Alman devletini zorla ele geçireceklerine dair kuvvetli imareterin ele geçmesi gösteriliyordu.

Kabine 10 Nisan'da toplanarak Hitlerin özel ordularını hemen dağıtma kararı aldı. Alman Ordusunun başında bulunan General ise Hitler'e yakınlık duymaktaydı. Öyleki, Bu kararı savunan Savunma Bakanı Gröner'i istifaya bile zorladı. Başbakan Brüning, bu arada Doğu Prusya'daki topraksız köylüye toprak dağıtılmasını önerince ortalık daha da karıştı. Brüning «toprak bolşevizi» olarak ilan edildi. Ve istifa etmek zorunda kaldı.

Yeni hükümeti Von Papen kurdu. Papen 4 Haziran'da parlamento'yu dağıttı ve 1 Temmuz'da seçimlere gidileceğini duyurdu. SA'lar üzerine konan yasağı kaldırdı. Bu yasak kalkar kalkmaz da Almanya'da görülmemiş bir zorbalık ve cinayet dalgası başladı. Sokaklarda genellikle başı boş dolaşan SA'lar öncelikle komünist işçilerle boğazlaşıyorlardı. Sokak kavgaları ve ölüm olayları hızla bayutlandı. Von Papen bütün siyasal gösterileri yasakladıktan sonra, Prusya'daki sosyal —demokrat hükümeti dağıttı ve Berlin'de sıkıyönetim ilan etti.

31 Temmuz seçimleri Naziler için büyük bir zafer oldu. Naziler 13,7 milyon oy ile 230 sandalye'ye sahip oldular. Ancak gene de çoğunluğu tutturamamışlardı. Oysa Hitler, tıpkı Mussolini gibi, devlete taslamadan yasal yolları geçerek iktidarı almak istiyordu.

Sosyal-demokratlar gerilemiş, komünistler ise 12 sandalye kazanmışlardı ve 89 üye ile üçüncü büyük parti durumuna gelmişlerdi.

İşçi sınıfı sosyal-demokratlarla komünistler arasında bölünmüştü, bu iki parti ise, faşizme karşı dayanışmadan kaçınmaktaydılar. Komünistlerin 6. kongresine göre sosyal-demokratlar hâlâ sosyal-faşist olarak tanımlanıyordu.

Sosyal-demokratlar, faşistlerle çatışmaktan çekiniyor, sosyalistlerin anti-faşist milisleri geride tutuluyor ve Von Papen polisinin kendilerini silahtan tecrit etmesini adeta koyun gibi bekliyorlardı.

Komünistlerin «Kızıl Cephe Savaşçıları Birliği» ise 1931'lere kadar faşistlere karşı direnmede cephe hattında idiler. Bu tarihe kadar sloganları şuydu, faşistleri gördüğünüz yerde vurun.

1931'den sonra parti faşizme karşı fiziki mücadeleden vazgeçti. İdeolojik mücadeleyi öne çıkardı. Faşistleri gördüğünüz yerde vurun parolası yasaklandı.

Faşistler 20 Ocak 1933'de Karl Liebknecht'in evi önünde (Komünist parti binası) yürüyüş yapacaklarını açıklayınca, parti, içişleri bakanından bu gösteriyi yasaklamasını rica etti. Aynı gün sanki hesaplanmış gibi anti-faşist sosyalist milis Reichsbanner takımları şehrin dışında yürüyüşe gönderilmişlerdi. Komünist milislere ise dönüş izni verilmiyordu.

Ağustos 1932'de Berlin SA'lar tarafından kuşatıldı. Hitler Cumhurbaşkanı'dan iktidarın kendisine devredilmesini istedi. Başkan durumu bir bildiri ile kamu ayuna duyurdu. Naziler gerilediler. Bu ağır bir darbe idi.

6 Kasım'da yeniden seçimlere gidildi. Naziler 2 milyon oy kaybına uğradılar. 34 sandalye kaybettiler. Komünistler 11 sandalye daha kazanarak 100 milletvekiliğine ulaştılar. Sosyalistler ise, 133'den 121'e düştüler.

Nazilerin oy kaybı, sosyal-demokratları, sosyalistleri ve komünistleri umutlandırdı. Sosyalist liderler: «Burnumuza artık kokmayay

başlayan ceset kokuları geliyor, faşizm yenilmiştir, bir ayağı artık cukurdadır» diyorlardı. Komünist lider Thaelmann: «Hitler faşizminin oportünist bir biçimde abartılmasını» kınıyordu. Bu yazarlar SA'ların Hitler'in saflarından kopup, komünistlere katıldıklarını yazıyorlardı. Sınıflar arası dengenin proletarya lehine değiştiği yaygınlaşmakta olan bir kanı idi.

Aralık 1932'de Von Papen'in yerine General Schleicher başbakan oldu. Sokak çatışmaları yeniden yaygınlaştı. Faşistler halka açık yerlerde solcuları düpedüz katletme girişimlerini arttırdılar. Devletin kolluk kuvvetleri bunlara arka çıkmaya, ve silahlandırmaya başladı. Başbakan, Nazi Lideri SA şefi Röhm ile dostça bir görüşme yaparak, Alman ordusunun yetkililerine tecavüz etmemek koşulu ile SA'ların eylemlerine izin vereceğini belirtti. Genel Kurmay genç faşistlerin askeri bölgelerde eğitim görmelerine izin verdi, bazı subayları bunların eğitimi ile ilgilenmek için görevlendirdi. Ancak, General Schleicher gene de Nazileri yanına çekmeyi ve onlara egemen olmayı başaramadı. Mecliste diğer sağcı gruplardan da destek sağlayamayınca Cumhurbaşkanı'na çıkarak, Parlatentonun feshini istedi. Von Papen ise, Mecliste çoğunluğu sağlayacak hükümeti ancak Hitlerin kurabileceğine Cumhurbaşkanı'na inandırmaya çalışıyordu.

Bu arada Naziler sokak saldırılarını, cinayetlerini boyutlandırmışlar, dev geçit törenleri düzenliyor, uçak filoları ile gösteri yapıyorlardı. Bunlar gene de göstermelik bir ordu idi. Fakat General Başbakan Orduyu bunlara karşı kullanmayı asla yapmadı.

Nihayet 30 Ocak 1933'de Cumhurbaşkanı hükümeti kurmak için Hitler'i görevlendirdi.

Naziler ilk iş olarak «yozlaşmış burjuva kültürünün ürünlerini meydanlarda ateşe verdiler. Tonlarca kitap yakıldı. Marks, Engels başta olmak üzere, Jack London'dan Albert Einstein'e kadar hiç bir yazar bu kitap katliamından kurtulamadı.

Hitler kabinesinde Naziler azınlıktaydılar, üstelik bunlar da kilit

mevkiler değildi. Üç Nazi bakanından Göring için bakanlık bulunamamıştı. Göring sandelyesiz bakandı. Von Papen Başbakan yardımcısı idi. Cumhurbaşkanı, Papen'in bulunmayacağı bir kabineyi onaylamayacağını bildirmişti. Bu yolla Hitler'i dizginleyeceğini umuyordu.

Yeni seçim tarihi 5 Mart olarak saptanmıştı. Azınlı Nazi Göbels güncesinde şunları yazıyordu: «Artık savaşmak kolay. Çünkü devletin tüm kaynakları elimizde. Ortaya bir propaganda şaheseri çıkaracağız. Para darlığı da çekmeyeceğiz.»

Nitekim Hitler'den memnun olan büyük işadamlarına baş vuruldu. 20 Ocakta yapılan toplantıda ünlü iş adamı Krupp'un bir günde Nazileştiği söylenir. Bu toplantıda, Krup'tan başka, I.G. Farben'den Bosch ve Schnitzer ile Birleşik Çelik Kurumundan Vögler de vardı.

Hitler artık, bedelsiz toprak kamulaştırılmasından söz etmiyordu. 2 Mayıs'ta tarım sendikalarını kapattırarak, 20 Eylül'de büyük toprak sahiplerinin gücünü ortıracak olan miras yoluyla elde edilen toprakların dokunulmazlığını sağlayacak, el emeğini en düşük ücretlerle toprak ağalarının acımasızlığına terkedecek bir dizi yasa çıkarıldı. Hitler'in «devrim»i buydu.

Hitler, büyük sanayi çevrelerine de özellikle silah siparişleri verecek kendilerine yardımlara duydukları şükran borçlarını ödemeye başladılar.

Orta sınıfların kararsız kesimlerini Nazilerin etrafında toplamak için de ünlü «Reischtag Yangını» düzenlendi. 27 Şubat'ta bizzat şansolye (başbakan) Hitler'in emriyle çıkartılan yangın komünistlerin üzerine yıkıldı. Kundakçı olarak hemen arıcıkta bir zavallı Hollandalı yakalandı. Birkaç gün sonra polis üç Bulgar komünistini yakaladı: Dimitrov da bunlar arasındaydı. Ancak büyük tantanalarla sürdürülen kampanya fiyaskoyla sonuçlandı. Özellikle Dimitrov'un savunması tüm Nazi iddialarını birer birer çürüttü. Nihayet 1934'de Dimitrov ve arkadaşlarını bırakmak zorunda kaldılar.

Ancak yangın bir bahane idi. Hitler buna dayanarak, cumhur-

başkanına «olağanüstü hal» ilanı için bir kararname imzalattı. 48 saat içinde bütün yetkiler polisin eline verildi. Polisin yardımcıları haline getirilen Nazi milisleri militan işçileri dövmeye, öldürmeye koyuldular, anti-faşist partilerin seçim toplantıları yasaklandı, komünist milletvekilleri tutuklandı.

Buna rağmen Naziler 5 mart seçimlerinde istenen başarıyı sağlamadılar. 268 sandalye elde edebildiler.

24 Mart'ta Hitler, silahlı milislerin işgall altındaki parlamento'dan «tam yetki» aldı. 441 kabul oyuna karşılık, 94 red oyu vardı. Artık, otorite tek elde toplanmıştı ve Hitler kanun gücündeki kararnamelerle yasa çıkarabilecekti.

Bundan 15 gün sonra Hitler, Almanya'nın tüm tarihi boyunca gerçekleştiremediği bir işe el attı ve tüm eyalet devletlerini kaldırarak, bunları Almanya'nın merkezi otoritesine bağladı. Almanya tarihinde ilk kez federe özelliklerden kurtularak siyasi birliğini kurmuş oldu.

2 Mayıs 1933'de sendikalar dağıtıldı. Malları Komünist Parti gibi Nazi Partisi'ne aktarıldı. Bunlar arasında 184 sosyalist ve komünist gazete de vardı. Muhalefet liderleri ya tutuklanıyor ya öldürülüyordu. Bu arada ilk toplama kampı Münih'e 20 km. uzaklıktaki Dachau'da açıldı. Bunu 1187 kamp izleyecek ve insanlık tarihinin gördüğü toplu kıyımların akıl almaz ölçülerde uygulandığı bir dönem başlayacaktı. Bu kamplarda 5 milyon 7 yüz bin Yahudi ile bir o kadar da ilerici, yurtsever, sosyalist ve komünist katledildi... Kamplarda manyak Nazi doktorlarının kabay olarak kullandıkları insanlar üzerinde akıl almaz işkenceler uygulanıyordu. Örneğin insan vücudunun soğuğa ne kadar dayanıklı olacağını ölçmek için, binlerce insan ya ırtlaklarına kadar kara gömülüyor ya da buzluklara kapatılıyordu. Gaz odalarında binlerce insan katlediliyor ve binlerce ceset insan yakma makinalarında yok ediliyorlardı. Bazı şirketler, gaz odası ya da insan fırını için daha gelişmiş örnekler sunma için yarışmaktaydılar. Cesetlerden çıkan altın dişler eritilip, para krallarının kasalarına gönderiliyordu. Ayrıca yerle-

ından alınarak başka yerlere nakledilme vaadi ile toplama kamplarına gönderilen Yahudiler yanlarına kıymetli eşyalarını da alıyorlardı. Bu yolla büyük zenginlikler edinildi. Milyonlarca insan bu kamplarda açlığı, işkenceyi, zorunlu çalışmayı ve ölümü tanıdılar. Hitler karşı-devrimli tamamlamıştı. Alman devleti III. Reich'in eline düşmüştü.

Hitler'e göre Roma-Germen imparatorluğu 1. Reich Bismarck'ın kurduğu (1871-1919) II. Reich ve Nazi Almanyası da III. İdi.

Nazilerin İktidara gelmesinden sonra özellikle SA'lar içinde kaynaşmalar başladı. Bunlar, «ikinci devrim» şiarını ortaya attılar. Bunlar patronların masalarını yumrukluyorlar, milyonlarca işsiz iş istiyor... Tekellerin düpedüz hegemonya aracı haline gelen kendi «devrim»lerini eleştiriyorlardı. Bunlar arasında 2 milyon adamı ile SA şefi Röhm de vardı. 30 Haziran'da Hitler SS'leri devreye sokarak bu «ikinci devrim» yandaşı SA'ları bir gecede binlerce katletti. Bunlar içinde yakın arkadaşları da vardı. Bu katliam tarihi «uzun bıçaklar gecesi» adı ile geçti.

1945 yılına kadar Almanya'nın tartışılmaz tek lideri olan Hitler, «Bir ulus, bir devlet, bir önder» (Ein volk, ein reich, ein führer) şiarına dayalı saldırgan bir dış politika ile II. Emperyalist dünya savaşına doğru hızla ilerledi. «Hayat alanı» şiarı ile Almanların bulunduğu toprakları da ele geçirmeye başladı. Almanya'da tüm muhalefeti yok etti.

15 Temmuz 1933 tarihli bir yasa ile İşletmeleri birleştirme kararı alındı. Zaten var olan 30 kartel yeniden örgütlendirildi, kartelleşmenin daha zor olduğu sanayi dallarında ise 30 yeni kartel kuruldu: dokumacılık, kâğıt sanayi, gıda sanayi vb. gibi.

Devlet İşletmeleri yeniden özel İşletmeler haline getirildi, 1931'de iflas ederek devletin korunağına alınan bankalar yeniden özelleştirildi. Gemi yapımı ve işletme şirketleri özel sektöre devredildi, belediye İşletmeleri kapatıldı.

Hisse senetlerinin yarısından fazlasına sahip olduğu İşletmeleri de

millileştirme yoluna gitmedi, tam tersine imkan bulur bulmaz bunları eski sahiplerine iade etti. Hitler İktidarı ancak özel sektörün girmek istemediği ya da şartların elverişli olmadığı alanlarda özel girişimin yerini aldı. Bunlar içinde karma ekonomi uygulandı. Tüm zararları üzerine aldı. Devlet ile büyük sermaye —İçice geçti.

Büyük bayındırlık işlerine el atarak işsizliği emdi. İşsizler çok az bir ücretle bu işlerde çalışmak zorunda kaldılar. Bu, işsizliğin ortadan kalkması değil, açlığın bölüşülmesiydi.

Ekonomik bunalımın aşılması için yeni pazarlara ihtiyaç duyulduğu için, silahlanmaya büyük para ayrıldı. Tüketim malları sanayi duraksarken, ağır sanayi tam randımanla çalışmaya başladı. Örneğin 1931'den beri 3 yüksek fırını sönmüş bulunan Krupp şirketi, 1935 kışında bunları tekrar yakıtı ve tam randımanla çalışmaya başladı. Mark tedavülü arttı, lüks tüketim boyutlandı.

Ancak bayındırlık ve silahlanmaya harcanan paralar, gizli enflasyona yol açtı. Küçük tasarruf sahipleri devlet tahvilleri almaya zorlandı. Böylece bu paralar da devlet eli ile büyük sanayi kodamanlarının kasalarına aktarıldı. Hükümetin ekonomik danışmanlar kurulu büyük tekellerin, banker ve tröst krallarından başka kimse değildi. Bunlar «Almanya güneşte yerini almalıdır» diyorlar ve diğer emperyalistlerin sömürgelerini paylaşmak istiyorlardı. «Alman bayrağının okyanuslarda dalgalanacağı» iddia edilirken, sömürge paylaşımına duyulan ihtiyaç dile getiriliyordu. Sermayedarlar, Nazilere yardımlarının faturasını 3 yılda (1933-36) kârlarını %433 oranında arttırarak usulüne uygun olarak ödetti.

Tarım kesiminde de Naziler gerekeni yaptılar. Sendikaları kapattılar. Sigorta uygulaması kaldırıldı. Feodal işletme yöntemleri uygulanmaya başlandı. İşsizler ve gençler zorla tarım burjuvalarının emrinde çalışmaya zorlandılar. Kırdan kente göçü yasaklayan yasalar çıkartıldı. Tarım kesimi, ayrıca kartellerle kuşatılarak, sanayi ve ticaret tekellerinin boyunduruğu altına sokuldu.

Hitler 1934'de Cumhurbaşkanının ölümü ile bu görevi de kendi otoritesi altına aldı. 1936'da Japonya ile anti-komüntern paktı oluşturuldu. 1938'de Avusturya işgal edildi. Sovyetlerle anlaşarak 1939 Çekoslovakya'nın işgaline girişti. Eylül'de Polonya'nın işgali ile II. Emperyalist paylaşım savaşı başlamış oldu.

Hitler 29 Nisan'da intihar etti. Cesedi SS'ler tarafından yakıldı.

EK - 4

İSPANYA'DA FALANJİZM

İsmi «Falange Espanola/İspanyol Falanji» Partisi'nden alan İspanya karşı-devrimi, kanlı bir iç savaştan sonra iktidarı alan General Franco'nun katı askeri diktatörlüğü altında inşa edildi.

İspanya en eski sömürge imparatorluğuydu. Fakat en önce yıkılan sömürge imparatorluğu oldu. Koca imparatorluk, küçük bir yarımada-ya sıkışıp kaldı. Kristof Kolomb'un Amerika'yı keşfinden sonra, Meksika kıyılarından Antil adalarına kadar bütün o yöre İspanyol egemenliğine girmişti. Özellikle Amerika'dan akan altın ve benzeri kıymetli madenlerle en büyük ve en güçlü sömürgeci İspanyol devleti, kendi kaynaklarına ve dinamiklerine dayanmayan bu zenginliklere kısa sürede veda etmek zorunda kaldı. Kapitalizmin gelişmesine el vermeyen şartları ile İspanya 18. yüzyılla birlikte Avrupa'da gelişen kapitalizm gittikçe boyutlanırken, hâlâ geri bir tarım ülkesi durumundaydı. Burjuvazinin geliştirdiği özgürlükcü düşüncelerin de imparatorluğun çöküntüye girmesinde payı vardı. 1898'de İspanya'nın Amerika kıyılarında uğradığı yenilgi, koca sömürge imparatorluğunun da sonu oldu. Küba ve Filipinler gibi son sömürgelerini de elinden çıkaran İspanya kendi yarımadasına çekilmek zorunda kaldı. Elinde ise sadece İspanyol Fas'ı kalmıştı. Burası da İngiliz sömürge imparatorluğunun

çıkarlarına uygun olarak güçsüz bir devlet haline gelen İspanya'nın denetimine bırakılmıştı.

İspanya egemen sınıfları sömürgeleri elden çıkarılınca, iç talana başvurdular. Bu durum, göreceli olarak üretici güçlerin gelişmesine yaradı. Daha önce dış kaynaklardan yeterli zenginlikler ülkeye akıyordu ve İspanya'da üretici güçlerin gelişmesi için bu durum başlıbaşına bir engeldi.

19. yüzyılın ortalarına doğru dokuma sanayii gelişmeye başladı. Tarımdaki gerilik, bu sanayi dalının ağır gelişmesi için yeterli bir nedendi. Yüzyılın sonlarına doğru metal ve demir sanayi ile birlikte bankacılık gelişme gösterdi. Dokumacılık sanayi Katalonya bölgesinde gelişirken metalürji ve bankacılık Bask bölgesinde gelişme içine girdi.

Kapitalizm özellikle Birinci Emperyalist Savaş sırasında ve sonrasında İspanya'da hızlı bir gelişme içine girdi. Kapitalizmin merkezi gelişme gösterdiği alanlar Bask ve Katalonya idi. Zaten İspanya bütün tarihi boyunca silyasal birliğini gerçekleştirememiş, o görkemli sömürge imparatorluğuna rağmen içine kapalı bölgesel ve yerel topluluklar halinde yaşamışlardı.

Kapitalizmin gelişmesinde bir diğer önemli etken de Kiliseydi. Çok eski çağlardan beri kilisenin İspanya'da geniş etkinliği vardı. Kilise, İspanyol halkını haraca kesen, soyup soğana çeviren bir kurumdu. Alabildiğine geniş topraklara sahip olan Kilise, kapitalizmin gelişmesiyle beraber, sömürü yöntemlerini buna uyarlamaya başladı. Eğitim kilisenin elindeydi. Kilise büyük bankaların sahibiydi. Tramvay ve uluslararası sefer yapan vapur işletmelerine de sahipti.

Emperyalist savaştan sonra, burjuvazi ve proletarya sınıf mücadelesinde yerlerini almışlardı. Orta sınıfların ise kayda değer bir durumları yoktu. Bunlar düşük bir hayat seviyesi içinde yaşamaktaydılar ve her geçen gün de durumları bozulmaktaydı.

Savaş sonrası ekonomik kriz, İspanya'yı da etkiledi. Enflasyon ve

ekonomik darlıklar toplumda kargaşalıkların artmasına neden oldu. Eylül 1923'de ordu içindeki askeri cuntalar. Katalonya ordusu Komutanı Primo de Rivera'yı bir darbe ile iktidara getirdiler. Rivera, ülkeyi demokrasi ile idare etme yeminleri etti ve ama kısa sürece katı bir askeri diktatörlük kurdu. Bir faşist parti kurmaya yeltendi ama başaramadı. 1929 bunalımı sırasında, Rivera bütün saygınlığını yitirmişti. 1930'da Kral, iktidarı bir başka generala Berenguer'e verdi.

1916'da kurulan Sosyalist Genel İşçiler Birliği (UGT) ve ulusal İşçi Konfederasyonu (CGT) geniş bir tabana sahipti. Sosyalist Partiden ayrılan bir grup ise 1921'de Komünist Parti'yi kurmuşlardı. Sosyalist Parti ve CNT Enternasyonele girmeyi reddetmişlerdi.

1930'da cumhuriyetçiler, monarşiye karşı direnmeye başladılar.

Ayaklanma bastırıldı ve önderler idam edildi. Ama bütün teröre rağmen monarşiye karşı direnişler durmadı. 12 Nisan belediye seçimlerini halk monarşiye karşı plebisite çevirdi. Seçim zaferinden cesaret alan halk sokağa döküldü, 14 nisan'da Cumhuriyeti ilan ettiler. Kral ve ailesi İspanya'dan ayrılmak zorunda kaldılar.

Cumhuriyet yönetimi kısa süre sonra eski rejimin üç temel kurumunu (kilise-ordu-büyük-toprak mülkiyeti) tepkisi ile karşılaştılar. Zaten cumhuriyetçiler de, eski rejimi ezmekte tereddüt içine girmişler, devrimci direnmeyi kırmışlardı.

Cumhuriyetçi-sosyalist hükümet siyasal değişimlere gitmekle beraber, köklü bir toplumsal dönüşümü beceremediler.

Bu arada sağcı güçler örgütlendiler. 1933'de Hitler'in iktidara gelmesi İspanyol gericilerini umutlandırdı. Rivera'nın oğlu Falan partisini kurdu ve kısa sürede yaygınlaştı. Nazi vahşetli, İspanyol kastlarının zorbalığına oldukça uygun yöntemleri geliştirmekteydi. General Rivera'nın oğlu, Nazi yöntemlerini incelemek için Almanya'ya gitti. Sloganı şuydu: «bizim anladığımız tek dil, silah dilidir.» Ancak bütün demagogilere ve kaba güç gösterisine rağmen falan partisi bir kitle partisi haline gelemedi.

Cumhuriyet ilk silahlı karşı koyuş 10 Ağustos 1392'de yapılmıştı. İkinci direnme 11 Ocak 1933'de yapıldı. Her ikisi de başarısızlıkla sonuçlandı.

Faşizme karşı cumhuriyetçilerle birleşen sosyalistler, toplumsal dönüşüme karşı duyarsız davrandıklarından ötürü, burjuvazi ege-men sınıf olarak gittikçe olgunlaşmaya başladı. Geleneksel yapı sürdürülüyor, gericiye karşı suskun kalınıyordu. Kilise faşistlerden yana bir propaganda yeri haline gelmişti. Bankalar küçük çiftçilere kredi vermiyorlardı ve ordu, cumhuriyet karşı bir eğilim içine giriyordu. Ayrıca cumhuriyet hükümeti ekonomik nedenlerle direnen işçilere ateş açtırıyor, grevler ve çatışmalar birbirini izliyordu. Nihayet cumhuriyet hükümeti çöktü, geçici bir hükümet kurularak seçimlere girdi. Seçimler sağcılara yaradı. Sosyalistler 58, komünistler 1, Cumhuriyetçi sol 7 sandalye kazandılar, Gelenekçiler 40, CEDA 113, radikaller 80 sandalye kazandılar. Hükümeti CEDA'nın dışarıdan desteklediği merkez-sağ partileri kurdu.

Yeni hükümet 31 Mart 1934'de Mussolini İtalya'sı ile bir anlaşma yaptı. Anlaşmadan sonra Karlist (Kralcı) gençler eğitim görmek için İtalya'ya gittiler.

Bu siyasal gelişmeler sol içinde yeni atılımlar yarattı. Sosyalist parti içinde yeni sol bir grup oluştu. Bu yeni sol, merkezci ve reformist önderlere karşı olduğunu ve bütün iktidarın sosyalistlere verilmesi düzeyinde çalışacaklarını belirtiyorlardı.

1934 Şubatından UGT, işçi ve köylü bloku komünist sol grupları birleşerek işçi ittifakını gerçekleştirdiler.

Ekim ayında hükümet bunalıma girdi. Yeni hükümet için CEDA'nın da üç üyesi alınmıştı, sosyalistler ve cumhuriyetçiler, Cumhuriyetin cumhuriyet düşmanlarına emanet edilemeyeceğini ileri sürerek bu kabineye itiraz ettiler. UGT bütün ülkede genel grev ilan etti. Bu eylemler Katalonya ve Austuria'da ayaklanmaya dönüştü. Katalonya özerkliğini ilan etti, ancak 7 Ekim'de askeri güçler kentli denetim al-

tına aldılar.

6 Ekim'de Austuria'da, sosyalist ve komünist parti üyelerinden oluşan bir devrim konseyi, yönetimi ele geçirip, Austuria İşçi Köylü Cumhuriyeti'ni kurdular. Hükümet Fas'ta bulunan lejyonun derhal yurda dönüp duruma el koymasını istedi. Bu lejyonun başında General Godet ve General Franko bulunuyordu.

Devrimciler direndi ama kanlı bir şekilde bastırıldı. Ölü sayısı 3000 kadardı. Devrim gerçekleşmemişti ama, cumhuriyet kurtarılmış, faşist yönetim geri püskürtülmüştü. Yeni kabine kurma Valladaris'e verildi. Kabinede bağımsızlar ve sosyalistler bulunuyordu. Bu hükümet 1936'da seçim yapılmasını kararlaştırdı.

Ocak 1936'da Cumhuriyetçiler, Cumhuriyetçi Birlik, Sosyalist ve Komünist Partiler ile diğer sol gruplar birleşerek Halk Cepmesini kurdular. (Frente Popular).

Halk cephesinin sağ kanadı dört partiden oluşuyordu. Cumhuriyetçi sol, Cumhuriyetçi Birlik, Solcu Katalonya Partisi ve Federal Cumhuriyetçi Parti. Sol kanat ise; geniş tabanlı Sosyalist Parti, az üyeli fakat sağlam kadrolu Komünist Parti, küçük çapta sendikalist Parti ve Marksist Birlik Partisi. İspanya Anarşist Federasyonu ve CNT de Halk Cephesini destekliyorlardı. Seçimler Halk Cephesinin ezici zaferi ile sonuçlandı. Halk cephesinin 277 milletvekilliğine karşılık, gericiler 147 sandalye alabilmişlerdi.

Azana başkanlığında kurulan yeni hükümette komünistler yoktu. Ama Alman ve İtalyan faşistleri bu hükümetin komünistlerin hükümeti olduğunun yaygarasını kopardılar. Yeni hükümet siyasal suçluları serbest bıraktı. Demokratik bir program sundu.

Gericiler, iktidarı ancak bir darbe ile ele geçirebileceklerini düşünüyorlardı. Seçimden sonra, Franko, eski başbakan yardımcısı Valladaris'e koştı. Henüz eski meclis dağıtılmamıştı, solcular henüz hükümete gelmemişlerdi, derhal duruma müdahale edip, sol cepheyi ezmeyi önerdi. Ama ilimlî bir sağcı olan başbakan Franko'yu dinlemedi.

Ama gericiler, CEDA'yı bir tarafa bırakıp, 'Afrikalı Generaller'le anlaşmakta gecikmediler. Aslında ordu içinde darbe taraftarları çoktu. «Ordu Eylemi» isimli cunta grubu özellikle Karlistlerden yardım görmekteydi.

Halk cephesi hükümeti işbaşına geldikten sonra, İspanyol faşistlerinin İtalya ve Almanya'yı ziyaretleri arttı. Hükümet ordu üst kademelerindeki faşist generallere dokunmamıştı zaten. 1934 anlaşmasına göre de Mussolini, silah ve para yardımı yapma sözü vermişti.

Gerek İtalya ve gerekse Almanya için, İspanya önemli bir geçit merkeziydi. Fransa ve İngiltere'nin sömürgelerine giden yollar, buradan rahatlıkla kesilebilirdi. Pireneler ise, Fransayı arkadan vurmak için son derece elverişliydi. Ki, bu Almanya için vazgeçilmez stratejik bir üsdü. Almanya için «can düşmanı Fransa'yı kuşatmak» cazibeli bir fikirdi ve Alman parabolcuları, Birinci Emperyalist savaşta ellerinden kaçırdıkları Fransız maden kaynaklarını unutuyorlardı. Ayrıca İspanya'da Halk Cephesi'nin başarısı, Avrupa'da faşist yayılma için bir baraj olabilirdi.

İspanya faşistlerine yardım edenler sadece İtalya ve Almanya değildi. Amerika, İngiliz ve Fransız hükümetleri de, faşist saldırılarının Sovyetleri hedef tutacağı ve Avrupa'yı tehdit eden Bolşevizmi püskürtecekleri hesaplarıyla, Hitler'in savaş kundaklayıcılığını destekliyorlardı. Almanya'nın emperyalist saldırganlığı bu devletlerin sömürgelerine kadar uzanmaya başlayınca da «barış meleşği» rolüne çıkacak olanlar gene bunlardı.

Görüldüğü gibi, İspanya için hazırlanan komplo, sadece İspanya faşistleri tarafından değil, uluslararası emperyalist güçler tarafından hazırlanmıştır.

Falanjistler, Halk Cephesi'nin hükümeti devralmasından sonra, birçok silahlı saldırı düzenlediler. 14 Nisan 1936'da cumhuriyetin yıldönümü törenlerinde halkın üzerine ateş açmayı bile göze aldılar. Sosyalist gazetelere bomba atıldılar, bazı cumhuriyetçi ve sosyalist li-

derlere suikast düzenlediler, Radyoevlü işgal ettiler, bazı yörelerde subaylar, halkı faşist selamı vermeye zorladılar. Kilise faşist bir karşı-devrim için açıktan çağrı yapıyordu. Toprak ağaları sözleşmeleri hiçe sayıyorlar, patronlar sendika temsilcileri ile görüşmüyorlardı. Papazlar ve generaller açık açık halkı «kızillara» karşı karşı-devrime çağırı-maktaydılar.

Bu saldırganlıklara karşı tutarlı bir direnme yoktu. Komünistler olan biteni halka açıklamakla yetiniyor, hükümete faşist komplolar peşinde olan generallerin isimlerini veriyor ve tedbir alınmasını istiyorlardı. Sosyalistler ile cumhuriyetçiler, seçimler bittiği için Halk Cephesi'nin gereğinin kalmadığını savunuyorlar, komünistlere ise, cephenin tabanını daha da genişletmeyi istiyorlardı. Komünistlere göre «Halk Cephesi olmayan tek bir köy bile kalmamalıydı. Hükümet ise duyarsızdı. Olaylar hızla yaygınlaştı. Cinayetler, kundakçılık, sokak kavgaları aldı başını gitti.

12 Temmuz'da teğmen Castillo, aynı zamanda monarşist bir muhafazakar olan ve mecliste: «faşist devlet, grevlerin, kargaşalığın, mülkiyete karşı saldırının sonu demekse, faşistim ben» diye konuşma yapan Sotelo öldürüldüler. 14 Temmuz'da Büyük Batı mezarlığında iki tören yapıldı: biri, sol yumrukları sıkılı yürüyen grubun kaldırdığı Castillo'nun, öbürü Falanjlilerin kaldırdığı Sotelo'nun.

O gün Cortez (Meclis) acele toplantıya çağrıldı. Ama bir sonuc alınmadan dağıldı. Aynı gün General Mola, karşı-devrim için 17 Temmuz saat 17'yi saptıyordu.

Sağcı darbenin Fas'ta başlaması ve başına da Franko'nun geçirilmesi kesinleşmişti. Parola CAFE idi. (İspanyolca kahve anlamına gelen bu sözcük aslında şu cümlelerin başharflerinden oluşmaktaydı: Arkadaşlar İspanyol Falanji Geliyor-Camarades, Arriba Falange Española!)

17 Temmuz'da yıllık büyük manevra vardı. Bugün darbe için en uygun gündü. Manevradan sonra subaylara verilen şölende hepsi bir

ağızdan CAFE diye bağırdılar. Oysa sofrada kahve falan yoktu ve hazır bulunanlardan darbeden haberi olmayanlar için bu coşkunluk şaşırtıcı olmuştı. Aynı gün Franko uçakla Kanarya adalarından İspanyol Afrikasına uçuyordu. 18 Temmuz'da İspanyol Fas'ındaki bir radyo vericisi, Ordunun İspanya'da düzeni sağlamaya kararlı olduğunu ve başında Franko'nun olduğunu duyuruyordu.

Hükümet bu bildiriye karşılık bir bildiri yayınladı ve hükümetin duruma hakim olduğunu bildirdi. Ayaklanmanın sömürge topraklarını ilgilendirdiğini, ana vatan bu hain ve çılgın girişime hiç bir namuslu İspanyol vatandaşının itibar etmeyeceği bildirildi.

Hükümet, ordu darbesini gerektirdiği biçimde ele almadı. Özellikle sosyalist ve komünistlerin silahlanmasını göze alamadı. Barışçı yollarla durumu atlatacağını umdu. Başbakan, her yandan «bize silah verin» diye bağıran kitlelerin taleplerini gidereceğine istifa etti. Yeni hükümet Giral kurdu. Yeni hükümet işçilere silah verilmesini kararlaştırdı. 19 Temmuz'da işçiler silahlanıp, Franko'nun saldırısına karşı yerlerini aldılar. Böylece İspanya'da 986 gün sürecek olan korkunc ve kanlı bir iç savaş başlamış oluyordu.

Kilise Franko'nun yanında yer almıştı. Zaten Franko'dan da «katolikiz bize» diyordu, «İspanya ya katolik olur ya hiçbir şey»

Ruhanî meclisin başı kardinal Toma ise: «Olaylar ancak silah gücüyle yatışır» diyordu, «Bu kokmuş laik düzeni kökünden siltip atmak colzdır.» Buna bir kadın meydanlardan şöyle cevap verdi: «sürünerek yaşamaktansa, başı dik ölmek yeğdir.» Bu kadın bir milletvekili, bir zamanların maden işçisi Dolores Ibarruri ya da halk arasındaki adıyla La Pasionaria.

Franko'nun saldırısı kan ve cırkef içinde sürdü. Halk Cephesi'ni yarattığı tüm statüler parçalandı, yeni değerler acımasızca körtetildi. Köylüler hem faşizme karşı savaştılar ve hem de kendilerine verilen toprakları savundular. Ama Franko'nun askerlerinin girdiği her yerde aristokratlar topraklarını geri aldılar, köylüleri yerlerinden attılar, hap-

settiler, çoğunlukla da kurşuna dizdiler. Köylüler ise cumhuriyetçi hükümetten memnundular ve ona sadık kaldılar. Sonuna kadar döğüşmekle kalmadılar, üretimi de sürdürerek, hükümete yardımcı oldular...

Öte yandan Frankocu'ların fanatik şöven milliyetçilikleri de, mas-kesiz kendini ortaya koyuyordu. İzledikleri yöntem itibariyle Falan-jistler, İtalyan ve Alman faşistlerinden bir hayli farklı davranırdı. Demagoji yerine, niyetlerini apaçık ortaya koydular. Zaten, Falanjist-lerin, faşistler gibi coşkulu bir kitle tabanları yoktu. Milliyetçilik ko-nusunda da Bask ve Katalonya için, düpedüz, iktidara gellerser tüm haklarını ellerinden alacaklarını bildirdiler... Bask milliyetçilerinin, cumhuriyetçilerin safında yer almalarının bir nedeni de bu idi. Ka-talonyalılar da aynı yolu seçtiler... Halk Cephesi İspanya'nın çeşitli sınıf ve katmanları ile Bask ve Katalonya'nın milliyetçilerini kapsıyo-rdu.

Faşist tecavüz, hedef olarak Madrid'i seçmişti. Madrid'i ele ge-çirmek büyük bir önem taşıyordu. Oysa Madrid direnmeye kararlıydı. Frankocular Arap birlikleri, yabancı lejyonerlerin, İtalyan ve Alman as-kerlerinin de desteği ile Madrid'e dört kez saldırdılar ve her seferinde geri püskürtüldüler. Madrid kahramanca direniyordu ve olay tüm dün-yada yankılar yapıyordu. Dünyanın dört bir yanından gönüllüler İspan-ya'ya akıyorlardı. Alman ve İtalyan dışişleri bakanları Madrid düşer düşmez Franko'yu tanıyacıklarını söylüyorlardı. 1936 Kasımın'da tüm dünyanın gözleri Madrid'teydi. Ama Madrid'te tek bir slogan vardı: No passaran —geçemezsiniz! Bu slogan 1936 Kasımın'dan sonra tüm anti-faşistlerin sloganı oldu. Madrid geçilemiyordu.

8 Kasım sabahı «uluslararası tugaylar» Madrid savunmasına ka-ıldılar. Franko, Madrid'e giremedi.

Bu işi Franko'dan sonra Mussolini üstlendi. Tam teçhizatlı 50 bin kişilik özel yetiştirilmiş bir İtalyan ordusu Madrid'e saldırırken, Mussolini Pola krüvazörü ile Libya'ya gidiyor ve Madrid'in düşeceğini-

den çok emin görünüyordu. Oysa Madrid önlerinde 4 İtalyan tümeni tam bir bozguna uğradılar.

Franko Madrid'i almaktan vazgeçti ve saldırılarını Malaga'ya yö-neltti. Malaga çabuk düştü ve cumhuriyetçilerle onlarla işbirliği ya-panların tümü öldürüldü.

Bask kahramanca direniyordu. Tüm İspanya'da yalnızca Bask ruhban sınıfı Franko'ya karşı döğüşmekteydi. Bask saldırısında Alman uçakları da görev almışlardı ve Bask ülkesini «halı dokur gibi» bom-balıyorlardı. Alman yetkilileri bu yeni yöntemden memnundular.

26 Nisan 1937'de Bask'ın kutsal kenti Guernica'ya saldırdı ve kent yerle bir edildi. Alman hava kuvvetlerine alt uçaklar, kent üç saat süreyle bombaladılar. Bask'lılar korkunç bir kıyımla, sonunda kesin yenilgiye uğradılar ve bu da özgürlüklerinin sonu oldu.

Franko 8 hafta içinde bütün kuzeyi ele geçirdi. Yalnız dağlara çe-ken Austiras maden işçileri, 1941'e kadar silahlarını bırakmaya-caklardı.

1937'de hükümet düştü, yerine Dr. Juan Negrin isimli sosyalistin kurduğu yeni Halk Cephesi hükümeti seçildi. Negrin, halk ordusunun kurulmasını hızlandırdı, birleşik komutanlık oluşturdu, iç ve dış tic-a-reti devletleştirdi, sanayi düzenlendi ve bir savaş sanayii oluşturdu.

Halk ordusu 1937 yılı boyunca hem silyasi hem de askeri acidan güçlendi. Teruel'de 1938'in ilk günlerinde faşistleri kuşattı ve teslim aldı. Alman büyükelçisi eğer Franko'ya yardım edilmezse, başara-mayacağını bildirdi, üst makamlara, Almanya ve İtalya yardım mal-zemesini artırdılar ve hızlandırdılar. Franko, Teruel'i 22 Şubat'ta ele geçirdi ve Akdenize doğru akmaya başladı. 15 Nisan'da Franko'cu birlikler Akdenize ulaşılar. Böylece İspanya bölünmüştü artık. Ülkenin 3/2 sinde falanjistler egemenidler ve halk üzerinde korkunç bir terör vardı. Yeni düzenin üç temel direği: Ordu-Killise ve polislin baskı ve zulmü sınırsızdı.

Halk cephesi ise bozguna doğru gidliyordu. Savaşa yenilmiş gözü

İle bakılıyordu. Liderler arasında anlaşmazlıklar artıyordu.

1938'in temmuzunda Frankocularla, Cumhuriyetçi ordunun küçük bir bölümü savaşa tutuştular. Ebro ordusu çok küçüktü. Franko ise en iyi birliklerini cepheye sürmüştü. Topcusunun büyük bir bölümünü, bütün tank ve uçaklarını savaşa sokmuştu ve ayrıca 1300 Alman ve İtalyan uçağı da savaşta yer almıştı. Düşmanla Ebro ordusunun durumu kıyaslanamayacak kadar oransızdı. Toplarda 12'ye karşı 1, bombardıman uçaklarında 15'e karşı 1, ve savaş uçaklarında 10'a karşı 1'di durum. Buna karşılık Frankocular Ebro'yu geçemediler. Bu Falanjiist cepheye bozgun ve moral çöküntüsü yarattı. Franko ile yüksek rütbeli generaller arasında gerginlik arttı. Bunu fırsat sayan Cumhuriyetçi sosyalist başbakan Negrin, «Uluslararası tugayları» geri çekti ve ülkelerine gönderdi. Oysa Franko uzlaşmaya asla yanaşmıyor ve kayıtsız şartsız teslim olunmasını istiyordu. Ayrıca Hitler ve Mussolini'den yeniden yardım istemişti.

23 Aralık 1938'de Franko saldırılarını yoğunlaştırdı. Cumhuriyetçilerin kaybı ağırdı. Daha sonra Katalonya düştü. Bu sadece bir askeri bölgenin düşmesi değildi: büyük savaş sanayi merkezleri, zengin tarım alanları ve Fransız sınırı da cumhuriyetçilerin elinden çıkıyordu. Ayrıca askerleri ve silahlarıyla iki ordu da kaybedilmişti. Bunların içinde beşinci alayı ve destanlar yaratan şanlı II. tümeni ile Halk Ordusunun belkemiği olan Ebro ordusu da vardı. Öte yandan Fransa da 12 Haziran'dan beri sınırı kapatmış ve halk ordusuna dışardan gelecek yardım ve silah imkanlarını ortadan kaldırmıştı.

Frankocular 26 Ocakta Barcelona'ya girdiler. İngiliz ve Fransız hükümetleri 27 Şubat 1939'da Cumhuriyetçi hükümetle ilişkilerini kesip, Franko'yu tanıdılar. Sonunda bir tek Madrid ayakta kaldı. Ve başından beri geçilemeyen Madrid'e Falanjiist ordu bir tek mermi atmadan girdi. Çünkü, 5 Mart 1939'da generaller bir cunta oluşturmuşlardı. Yenilmez Madrid eli kolu bağlı olarak düşmana teslim edildi. Frankocular 28 Mart'ta kente girdiler.

30 Mart'ta bütün İspanya işgal altındaydı. Artık Franko'nun «dar-
ağacı barışı» dönemi başlıyordu: sabaha karşı kurşuna dizmeler,
engizisyon işkenceleri, sosyalist ve komünistlerin acımasızca katle-
dilmeleri vb.

Böylece dünya emperyalizmine karşı dövüşen İspanya dize getirilmişti. Kuşkusuz İspanyol devrimcilerini yenen Franko ve ordusu değil, başta Alman ve İtalyan faşistleri olmak üzere tüm bir emperyalist dünyanın ortak eylemi idi. Bu yanı ile İspanya içsavaşı esas olarak ulusal kurtuluş düzeyinde seyretmiştir. Franko'nun dışişleri bakanı da daha sonra: «eğer Amerikan petrolü, Amerikan kredisi ve Amerikan kamyonları olmasaydı savaş kazanamazdık» diyecektir. Fransa ise daha işin başında 1 Ağustos 1838'de Avrupa devletlerine başvurarak «müdahale etmeme» gereğini vurgulamıştı. Esasen faşizmin dünyayı tehdit eden bir duruma gelmesinin başlıca nedenlerinden biri de bu «müdahale etmeme —non— Intervention» siyasetiydi... Mücadele etmeme yanlısı Fransa, 1940'da General Patein tarafından İğrenç bir biçimde, Fransa'nın Almanya'ya teslimini, İngiltere de Londra'nın Alman uçakları ile bombalanmasının harabeleri ile emperyalist hesaplarının faturasını ağır bir biçimde ödediler. İspanyol halkının 986 gün devam eden destanını da kana boğdular.

KISA TARİHÇE

İtalya'da

- 1892 Ceno'va'da sosyalist Parti kuruldu.
1915 Torino'da büyük işçi eylemleri (Ağustos)
1919 İlk faşist eylem gruplarının kurulması (Mart)
Avanti gazetesi yakıldı (nisan)
D'annunzio, Fiume'yi işgal etti (eylül)
Secimlerde sosyalistler büyük başarı elde ettiler. (Kasım)
1920 Büyük fabrika işgalleri başladı. (ağustos-eylül)
Toprak işgalleri
1921 İtalyan Komünist Partisi kuruldu (ocak)
Faşistler milliyetçi cephe içinde meclise girdiler (mayıs)
Sosyalistlerle faşistler barış anlaşması imzaladı (ağustos)
Bologna sosyalist belediyesine faşist saldırı (kasım)
Faşist örgütler partileşme kararı aldılar (kasım)
1922 Mussolini başbakan oldu ve Roma üzerine yürüyüş (ekim)
Liberal parti kuruldu (kasım)
1923 Fiume Yugoslavya'dan alındı
Mussolini yeni secim yasasını çıkardı (temmuz)
1924 Faşistler baskı ile secimleri aldılar (nisan)
Sosyalist milletvekili Matteotti öldürüldü (haziran)

Ek-5

- 1926 Polis Mussolini'ye suikast yaptı, Mussolini bunu bahane ederek baskı rejimini genişletti, muhalif gazete ve partileri kapattı.
A. Gramsci tutuklandı (kasım)
1927 Arnavutluk himaye altına alındı
1928 Gramsci ve arkadaşları yargılandılar, Gramsci'ye 20 yıl ceza verildi.
1929 Vatikan ile anlaşma yapıldı (Laterano anlaşması)
1932 Anti-faşist gruplar birleştiler
1934 Sosyalistlerle komünistler işbirliği yaptılar
1935 İtalya Habeşistan'a saldırdı.
1936 Faşizme karşı silahlı eylemler başladı
1937 Gramsci öldü (nisan)
İtalya anti-komünistern pakta katıldı (kasım)
1940 İtalya İkinci Dünya savaşına katıldı (haziran)
İtalya Yunanistan karşısında yenildi (kasım)
1943 Müttefikler Sicilya'ya çıktılar
Mussolini Kuzey İtalya'da faşist cumhuriyeti kurdu (eylül)
1944 Kuzey İtalya'da anti-faşist grevler
1945 Partizanlar, Mussolini'yi öldürdüler

Almanya'da

- 1918 Alman deniz kuvvetleri Kiel deniz üssünde ayaklandılar, Alman devrimi başladı (3 kasım)
Berlin'de Cumhuriyet ilan edildi. Sosyal Demokrat F. Ebert hükümet başkanı oldu. (9 kasım)
1919 Spartaküscüler ayaklandılar Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht öldürüldü (ocak)
Weimar'da ulusal meclis açıldı (şubat)
Versailles anlaşması imzalandı (28 haziran)
Weimar anayasası yürürlüğe girdi (11 ağustos)

- Hitler Alman İşçi Partisi'ne girdi (eylül)
- 1920 Hitler Münih'de bir birahane de siyasî programını okudu (24 şubat)
- 1923 Hitler ve Ludendorf hükümet darbesine giriştiler (Birahane Darbesi —Kasım)
- 1924 Hitler hapisten çıktı (aralık)
- 1925 Marşel Hindenburg cumhurbaşkanı oldu
- 1929 Ekonomik bunalım
- 1930 Naziler seçimlerde büyük oy alıyorlar: 107 milletvekili. Sokak çatışmaları yaygınlaşıyor.
- 1932 Hitler Alman vatandaşı oluyor
SA'lar üzerine konan yasak kalkıyor, seçimlerde Naziler birinci büyük parti haline geliyorlar (temmuz)
Naziler seçimlerde oy kaybediyorlar (kasım)
- 1933 Hitler başbakan oluyor, meydanlarda kitap yakma olayları (30 ocak) Reichstag yangını, Komünist ve sosyalistlerin tutuklanması (27 şubat)
Hitler Meclisten olağanüstü yetkiler alıyor (24 mart)
Sendikalar kapatılıyor, sosyalist ve komünist gazetelere elkonu-
yor. (Mayıs)
İlk toplama kampı Dachau açılıyor (haziran)
- 1934 Cumhurbaşkanının ölümü ile Hitler'in bu görevi de üstüne alması.
SA'lar öldürülüyor
Silahlanma faaliyetleri artırılıyor
- 1936 Almanya ile Japonya arasında anti-komünist paktın imzalanması (kasım)
- 1938 Avusturya ilhak ediliyor (mart)
Çekoslovakya parçalanıyor (eylül)
- 1939 Çekoslovakya'nın işgali (mart)
Nazi - Sovyet anlaşması (mart)

- Polonya'nın işgali ve II. Emperyalist savaşın başlaması (eylül)
- 1945 Hitler intihar ediyor (29 nisan)

İspanya'da

- 1873 Birinci cumhuriyet
- 1889 Sosyalist Parti kuruluyor
- 1898 İspanya-Amerika savaşı / İspanya yeniliyor
- 1923 Primo de Rivera darbe ile iktidara geliyor (13 Eylül)
- 1930 Rivera istifa ediyor, yerine Berenguer geliyor (28 Ocak)
- 1931 Fallange Espenola —İspanyol Falanji'nin kurulması (19 Ekim)
- 1934 Mussolini Monarşistlerle anlaşılıyor (31 Mart)
CEDA'nın katılmasıyla kurulan Leroux hükümeti
Katalonya devletinin ilan edilmesi, Asturiya'da İsyan (6 ekim)
- 1935 Franko genel kurmay başkanı oluyor (7 Mayıs)
- 1936 Cortez'in (Meclis) feshi (7 Ocak)
- 1936 Halk cephesi kuruluyor (15 Ocak)
Askeri ayaklanma başlıyor (17 Temmuz)
Madrid'e saldırı (6 Kasım)
- 1937 Kuzey hareketinin başlaması (31 Mart)
Guernica'nın bombalanması (26 Nisan)
Barselona çatışmaları (3 Mayıs)
Bilbao'nun işgali (19 Haziran)
- 1938 Ebro savaşı (24 Temmuz)
Uluslararası Tugaylar dağıtılıyor (Kasım)
Katalonya saldırısı
- 1939 Barselona düşüyor (Ocak)
Fransa ve İngiltere hükümetleri Franko'yu tanıyor (27 Şubat)
Madrid'te cuntacılarla komünistlerin çatışması (7-11 Mart)
Cuntacılar Madrid'i Franko'ya teslim ediyorlar, Frankocuların Madrid'e girişi (28 Mart)

OLAYLAR VE YORUMLAR

KISA... KISA...

RIZGARI 8'de Kürt Halkının Anti-sömürgeci Ulusal Demokratik Mücadelesinin sorunlarını tartıştık ve siyasal hattımızı üç temel önerme üzerinde yoğunlaştırdık.

Bunlar 1—Anti-sömürgeci toplumsal muhalefet içinde kendisini sosyalist sayan tüm gurupları **siyasal bir program etrafında ve ideolojik birlik temelinde örgütlemek**;

2 — Anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin **siyasal birliğini** sağlamak;

3 — Bölge düzeyinde bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelelerinin **çakışan hedeflerinin bütünselliği içinde, dünya gericiliğine karşı, devrimci proletaryanın ve mazlum halkların ilerici cephesinin inşasına katılmak.**

Bu temel önermeler, öyle rasgele ortaya sürülmüş, korsan çalışmaların ajitasyon sloganları değildi. Marksistlerin sürecin gereği olarak değişmeden varlığını dayatan uzun vadeli, kalıcı ve başarılması mutlaklık arzeden asal görevlerinin Kürdistan düzeyindeki siyasal biçimlenmesi idi. Olabildiğince hayati ve olabildiğince ciddi sorunlardı. Üzerinde tartışılması gereken temel önermeler bunlardı. Ama, ortalıkta cirit atan şeflik delisi küçük-burjuvalar ve dernekleri siyasal kariyer için sıçrama tahtası haline getiren yarı olgun öğrenciler çetesi genel olarak temel sorunları değil, hayati ve âcil sorunları değil, kafalarının erdiği, çaplarının izin verdiği ölçülerde ıvır-zıvır sorunları, dedi-koduyu ve keskin lafızlarla süslenmiş kof ajitasyonları tartışmayı yöntem edinmişlerdir. Dün, sıradan bir

öğrenci derneğinin sıradan bir yöneticisi, bir gün içinde karşınıza «büyük» bir siyasi lider, «derin» bir teorisyen, «saygın» bir örgütleyici olarak çıkıvermektedir... Dün marksizmi öğrenmek için Politzer'in felsefesi-ni eğitim programı diye koltuğunun altında gezdiren miskin memur, pasaklı dernek üyesi lümpen öğrenci, ayyaş kasaba bürokrati ve ağız kalabalık demagog üniversite gedikli-leri, bir gün içinde şıp diye birinci sınıf bir marksist teorisyen (!) olarak boy göstermektedirler.. (*) Hele

(*) Demagoglar ve şarlatanlar, önemli sorunları ellerinin tersiyle bir kenara iteleyip, bu kavramlar üzerinde şamata çıkarmaya başlayacaklardır... Ama hemen belirtelim, sözü edilen öğrenciler, memurlar, bürokratlar yalnızca birey olarak ele alınmıştır. Ve biz bunları çok iyi tanımaktayız. Genel olarak öğrenciler, genel olarak memurlar gibi toplumsal tabakaların hortlanması ve mahkum edilmesi gibi bir gayretkeşlik içinde değiliz.

bir kaç kişiyi de etraflarına aldılar mı hemen «proleter devrimci» bir siyasi hareket çıkıvermektedir ortaya... Ardından ya bir bildiri ya da bir dergi çıkarıp dünyayı yeniden keşfetmektedirler. Bu yayınların en belirgin özelliği marksist literatür ile bezenmeleri ve tüm diğer gurupları birer birer suçlama ve karalama görevini yerine getirmeleridir. Çünkü yalnız kendi yolları doğrudur, yalnız kendi siyasetleri (!) devrimcidir. Ve bu bay-lar, binlerce ve binlerce defa yazılıp çizilen gerçekleri yeniden ele alma gayretkeşliği ile ne kadar da çok şey bildiklerini, ne kadar derin ve anlamlı olduklarını kanıtlama sevdası ile, gözlerini ve kulaklarını bilgiçlik saplantısının tıkaçları ile tıkayarak ihtilalci (!) nutuklar atmaktadırlar. Her attıkları nutuk, dişe tırnakla yaratılan değerleri yozlaştırmağa, gerçekten çetin ve zorlu mücadelelerle inşa edilen temel teorik muhtevayı dinamitlemeye şehvetle saldırmaktadır. Bu şehvi saldırganlık, bu gözü dön-

müş kendini beğenmişlik ve bu siyasi haydutluk bir süre sonra somut siyasi pratiğin sarp kayalarına çarparak, tık nefes olduğu yere çömelme-te ve yola çıkmadan önce defalarca söylenen, inatla üzerinde durulan âcil sorunlara yüzgeri etmektedir... Bunlar, file özenen kurbağa gibi şişmiş, şişmiş ve sonunda bir balon gibi patlamışlardır. Artık ciddi pozlarda ve çok bilmiş havalarda mızırdanmaya başladılar; «bu işler böyle olmaz, bu işler program sorunudur, parti sorunudur birleşmek gereklidir, gurupçulukla bu işler yürümez» vesaire, vesaire... Peki bu arada ne yapmışlardır!! Yapıp ettiklerinin hesabını nasıl vereceklerdir? Bunca rezillik nereye gizlenecektir? Ya o ağıdalı, o tantanalı «teorik» zevzeklikler? Ya o öteye beriye küfür edip, şuraya buraya ihbarlar, jurnaller döşeyip, külhanbeylik taslamaların ürettiği ucubeler ne olacaktır?

İşimiz, gücümüz bu bücürlüklerle boğazlaşmak, bu ucube-

lerin pratikte paçavra haline gelmelerini beklemek... Başka? Evet, başka ne var? Tonlarla pislik. Ve bu pisliklerin en başında da siyasi polisin dosyalarına giren binlerce ihbar, siyasi polise gönüllü olarak muhbirlik yapan dökülmüş elemanlar gelmektedir.

Likidatörlerin örgütlediği İHBAR Şebekesi

Evet, siyasi polisin dosyalarına doluşan ihbarlar ve siyasi polise gönüllü muhbirlik yapanlar da, içinden geçtiğimiz sürecin ürettiği pisliklerden biri ve en tehlikesidir..

RİZGARİ 8 üzerinde temel tezleri ve temel önermeleri bilgiç bilgiç bir kenara iteleyip, derneklerde şamata çıkaranların başında likidatörlerin reaksiyoner gurupçuğu gelmektedir... Bunlar temel görevlerini, RİZGARİ'yl infilak ettirmek olarak saptamış şeflik delisi küçük-burjuvaların etrafın-

da kümelenmiş yarı olgun öğrenciler çetesi ile, ayyaş kasaba bürokratlarından oluşan müritlerden ibarettir. Bir diğer ifade ile RIZGARİ'nin kıcına vecd içinde secde ederek bakan at sinekleridir. Tek gıdaları, RIZGARİ'nin dışkılarıdır... Ama bununla yetinmezler ve RIZGARİ' organizmasından dışarı atılan dışkıları dört elle sarılıp, RIZGARİ'yi bu dışkılarla sıvamaya kalkarlar. Ama bu işi öyle büyük bir iştah ve öyle isterik bir kriz ile yapmaktadırlar ki, elleri ayakları birbirine karışıp, sonunda siyasi polisin avucuna düşürmüşlerdir.

RIZGARİ 8'de olabildiğince duyarlı ve olabildiğince saygılı bir çerçevede sorunları enine boyuna tartıştık. Tartışma marksist bir düzeyde ve devrimci hareketin gerek güncel ve gerekse uzun vadeli sorunları üzerinde yoğunlaştırılmıştı. Ama, bu duyarlı düzey ısrarla parçalandı ve şeflik delisi küçük-burjuvalar çevrelerinde ahenksiz sesler çıkaran, devrimci hareketimizde aday adayı bile ol-

maya hak kazanmamış, hiç bir düzeyde denenmemiş, hiç bir süreçten eğitilerek geçmemiş ve nesnel olarak hiç bir hakları ve yetkileri olmayan bir kaç kasaba bürokrati ve üç beş tane de ortaokul-lise talebesi ile metropolde ve Kürdistan'da tırıs kalktılar. Günlerce derneklerde ihbarcılık yapıp, Kürdistan ihtilalinin temel tezlerini içiğine cıçığına ve çarpık çurpuk önermelerle sergilediler. Bir deşifrasyon ve jurnal şamatası yarattılar... Sürekli ve sistemli olarak ikaz edildiler. Bilinçli olarak daha fazla hata yapmamaları için gerçekten Kürdistan ihtilaline kendini adanmış marksist militanlar bütün tahriklere, bayağı hakaretlere ve düello davetlerine rağmen kararlı bir mücadele yürüttüler. Bu kararlı ve bilinçli mücadele korkaklık olarak değerlendirildi. Neden? Derneklerde kudurmuşçasına sürdürülen deşifrasyonlara karşı durdukları için? Neden? Yarı olgun öğrenci çeteleriyle, küçük-burjuva okumuşlarının bitip

tükenmek bilmeyen yapay muhalefetlerini, mızımlıklarını hoş görmedikleri, pazarlıklara, uzlaşmalara, tavizlere boyun eğmedikleri için...

Kendi kendilerini iyice tatmin eden şeflik delisi küçük-burjuvalar içlerindeki kinli döküp rahatladılar. Bunlardan biri, «devrimciler polisin gözlerinin içine baka baka mücadele ederler» gibisinden pespaye ajitasyonlar çekiyordu... Nerede yapıyordu bu işi? Kapısında polis bekleyen dernek lokallerinde devrimci hareketin temel tezlerini laçkalaştırıp, eski yol arkadaşlarını ihbar ettiği günlerce süren kör doğuşunda... Şimdi bu patavatsızlıkların, bu sefil kabadayılığın hesabını, her alanda ve her birimde genç militanlar ödemekteler... Derneklerde verilen isimler, adresler ve yapıldığı iddia edilen illegal girişimler polis dosyalarında öylesine usturuplu ve öylesine planlı bir biçimde programlaşmıştır ki, nerede bir militan hasbelkader polise düşse, günlerce işkenceye yatırılıp sorguya çekilmek-

tedir... Sorulan soruların hepsi aynıdır, Varto'da ne soruyorsa, İstanbul'da onu soruyor... Kars'ta ne soruyorsa, Erzurum'da ne soruyorsa, Ankara'da onu soruyor... Polisin gözlerinin içine baka baka ihbarcılık yapmanın adını «ideolojik mücadele-politik teşhir» diye adlandıran dernek kabadayısı ise ortalarda gözüküyor. Neden? Hadi polisin gözlerinin içine baka baka «ideolojik mücadele-politik teşhirini» sürdürsene!! Ne oldu.? Şu bir kaç ay içinde yer yerinden mi oynadı? Yoksa polis kedisinin önünde, likidatör fareler kaçacak delik aramaya mı koyuldular!! Aslında buna da pek gerek yok. Çünkü, poliste adamlarınız bülbül kesilmektedirler... Yalnızca kendilerini değil, polisin istediği — o derneklerde sürdürülen kudurmuş ihbarcılık sonucu inceden inceye not ettiği— kimsele-
rin hakkında da ihbarlarda bulunarak... RIZGARİ dergisinin sahibi R. Aslan bunun için tutuklandı... 30'a yakın kişi hakkında da giyabi tutuk-

lama kararı verildi... Daha da gelecek... Bunların suçlusu poliste bülbül kesilen «proleter devrimci»ler midir? Yoksa bir yığın ne idüğü belirsiz adamı «proleter devrimci» ilan edip ihbarı kurumlaştıran, jurnali kurumlaştıran, legalite batağına girtlağına kadar batıp boğulan şeflik delisi dernekçi yosmalar, miskin muhasebeciler, parkalı postallı kasaba bürokratları mı?

Kürdistan'a bulaştırılan bunca pislik elbette ki gökten inmiyor. Bu pislikleri üretenler de, taşıyanlar da, bunlara vize verip sırtlarını sıvazlayanlar da bellidir. Üstelik tüm bunlar ağır ve ağıdalı marksist lafızlarla, kocaman kocaman bilgelik gösterileriyle, sorumluluk, saygınlık maskeleleriyle yapılmaktadır... Gurupçuluğu şiddetle eleştirenler, dar gurupçu reaksiyonlara vize vermektedirler... Bu noktada «BİJİ ŞOREŞ» ve «TÉKO-ŞİN» isimli yayınların konu ile ilgili vahim yanlışlarına işaret edelim.

● İsminden Başka Her Şeyi Türk Olan Bir Dergi: Biji Şoreş (*)

Türkiye'de genel konumu itibariyle reformizmi kurumlaştıran Kurtuluş siyasetinin eki olan Biji Şoreş'in ilk sayısı, isminden başka tek kelime Kürtçe söz edilmeyen bir broşür olarak çıktı... Kurtuluş'un gerek anti-faşist mücadele anlayışı ve gerekse bunun somut pratikte almış olduğu bi-

(*) Lenin Komünist Enternasyonal'in IV. Kongresine sunduğu raporda şöyle diyordu: «1921 yılında, 111. Kongrede, komünist partilerin organik yapıları, yöntemleri ve çalışmaları ile ilgili bir karar almıştık. Çok iyi bir metin, ama tamamiyle Rus, çünkü içeriği tamamiyle Rus hayatının şartlarından alınmış. (...) Rus düşünceleri onu tamamiyle işlemiş...» (Bak, 111. Ent. Konuşmaları s. 195 vd. Koral y.)

Biji Şoreş bu anlamda Türk'tür Türk solunun genel çizgileri ile örülmüş, Türk solunun genel düşünceleri onu tamamiyle işlemiştir. Aynı olgu Tektaşın için de geçerli.

çimler reformisttir. Kurtuluş'ta kurumlaşan reformizm, Kurtuluş'un Kürdistan siyasetine de bütünüyle yansımıştır. «Türkiye'ye bağımsızlık-Kürdistan'a demokrasi ve özgürlük» şiarında paradoksal bir biçimde ifadesini bulan reformizm, özerk örgüt tezinde de, örgütsel kimliğini ortaya koymaktadır. Kurtuluş'ta yama gibi duran sömürge Kürdistan tezi de, metropolde üstünü anti-şovenist ilke ile örtmektedir.

Bunlar Kurtuluş ile ilgili eleştiri düzeyinin ana başlıklarıdır. Bu ana başlıkları yalnızca vurgulayıp geçmemiz elbette sakıncalıdır. Ama ne yazık ki zorunludur. Çünkü Kurtuluş'un ekl, ya da eklentisi olan Biji Şoreş'in bizce vahim yanlışları ve uzlaşmacı, dar gurupçuluğu kışkırtıcı tutumu, merkezi yapıda yama gibi duran, ama özerk eklentide sansasyonel bir biçimde öne çıkarılan sömürge Kürdistan tezi ile ilgili pragmatizmi, merkezi yapının genel niteliğinin —reformizmin— özerk yapıya transferin-

den başka bir şey değildir. Bu bağlamda Biji Şoreş dikkate değer bir belge niteliği taşımaktadır.

Vurgulamakta yarar var: reformizmin özü, bir kötülüğü ortadan kaldırmakta değil onu yumuşatmakta yatar, (Lenin). Ve ikincisi, reformizm, Lenin'im, Marks'ın Kugelman'a Mektuplarına önsöz'ünde net ve yalın bir biçimde belirttiği üzere objektif durumu serinkanlı bir biçimde açıklayan teoriyi, mevcut durumun doğrulaması haline getirerek çarpıtır. Kurtuluş, sıradan bir okuyucunun bile gözlemleyeceği üzere yalın bir rasyonellik içinde reformizmi kurumlaştırma faaliyetlerinde tamimatına mevcut durumu doğrulama derekesine indirgenen bir teori üzerinde tezlerini inşa etmektedir. Bunun en somut, en açık ve yalın örneği Kürdistan siyasetinde billurlaşmaktadır. Şimdi kısaca bir örnek üzerinde duralım. Kurtuluş, seçimlerle ilgili olarak şunları yazıyor: «Sömürgeciler için parlamento seçimleri belirli bir amaç için

düzenlenen bir oyunsaydı, ve bu oyuna halk kitlelerinin büyük çoğunluğu düşüyorsa, parlamentonun niteliğinin ne olduğu kavranılamamışsa; sömürge Kürdistan'da sömürgecilerin parlamentosunu her zaman için boykot etmek düşünülemez»

«Oysa bugün Kürdistan'da halk kitlelerinin çoğunluğu sömürgecilerin partilerine oy vermektedir.»

Ve Kurtuluş, seçimler bir oyun olsa bile bu oyunun içinde yer almak ve oyunu bozmak amaçlanmalıdır diyerek., eğer öncü güçler bu tür bir çalışma içinde değillerse, onlar öncü olamazlar. Yargısına varıyor. Kurtuluş bu anlayıştan hareket ederek, Kürdistan'da seçimlere katılmanın doğru olduğu sonucuna varmış, ama aramış ve lakin aday bulamamış, Türk kesiminden de Kürdistan'a aday naklini uygun görmemiş bu nedenle de anti-sömürgeci bağımsız adayları destekleme kararı almış. (Kurtuluş S.D. s. 34 ss. 51-59)

Yukarıda genel olarak ana başlık-

larını verdiğimiz Kurtuluş düzeyini bu somut örnek üzerinde irdelersek şunlarla karşılarız: birinci olarak, Kurtuluşun bu metninde konuşan marksizm değil, soy bir reformizmdir. Kurtuluş objektif durumu serinkanlı bir biçimde açıklama ve onu dönüştürme yerine, mevcut durumu doğrulayan bir teorik temel kuruyor... Kurduğu teorik temel bütünü ile Türk'tür. Bir Türk reformistinin TC parlamentosuna bakışı esas olmak üzere, konu özerk eklentisine transfer edilmektedir. Madem ki denilmektedir, halk sömürgecilere —Türkiye genelinde burjuvalara— oy vermektedir, madem ki burjuva partileri örgütlüdürler ve seçime girmektedirler, öyleyse biz de bu düzeyin içine girer ve oyunlarını bozarız. Böylece Kürdistan'ın işçi ve köylülerine gerçekleri, parlamento içi ve dışı mücadeleyi kavratırız.

İkinci olarak Kurtuluş sömürge TC parlamentosunun niteliğini ve fonksiyonlarını kavramamıştır. Öte

yandan Kürdistanlı marksistlerin konu ile ilgili değerlendirmelerine kulak asmamaktadır. Biz, Kürdistanlı marksistler, sömürgeci parlamentoyu boykot-moykot etmiyoruz. Bu mekanizmayı reddediyoruz. Boykot, bir olgunun reddedilmesi değil, eksik ve kusurlu bulunan bir olgunun düzeltilmesi için belirli bir süre, belirli bir tavır takınarak onu düzeltme amacını taşır. Bu siyasal bir taktiktir. Boykot stratejik bir hedef değil, esas olarak kitle hareketinin yükseldiği döneme denk düşer. Boykota temel olan devrimci öncünün bilinci değil, toplumsal muhalefetin düzeyidir. Varlık alanına girerek de yapabilirsiniz bunu, onun dışında durarak siyasal bir tavır olarak da yapabilirsiniz... Örneğin Devrimci Yol, eylemsiz küçük-burjuva tabanını ajitatif bir eylem içinde bir süre oyalamak taktiği olan ve bundan başka da bir şey olmayan 1979 Senato Seçimlerini boykot ile bunu yapmıştır. Yarın bütün takım taklavya ile seçimlere girecektir. Bir evredir

bu. Bir duraktır. Ama mekanizmanın reddi değildir. Kürdistan'da ise durum kökten değişiktir. TC parlamentosu sömürgeci devletin asal bir organıdır. Bu asal organı boykot diye bir sorunumuz yoktur. Onu kırmak, paramparça etmek diye bir hedefimiz vardır. Halk oy veriyor diye, sömürgeci burjuva partileri birbirleriyle tepişiyor diye, oyunun içine girip, bunları teşhir edeceğiz diye bir sömürgeleştirme aracının meşruiyetine malzeme olmak marksistlerin harcı değildir. Bu reformistlerin işidir.

Üçüncü olarak Kurtuluş seçim platformunda dönüştürücü değil, geliştirici bir hat izlemektedir. Hedefe vurmak, hedefi infilak ettirmekten değil, hedefin içine girerek onu düzeltmekten yanadır. Ve bunu rasyonalleştirmekte, kabul edilebilir bir duruma getirmektedir. Reformizmi kurumlaştırmak da budur.

Konu yeteri kadar açıktır sanırız. Aynı açıklık Kurtuluş'un anti-faşizminde de, Kürdistan için —mevcut du-

rumu doğrulayıp üstüne oturduğu-özerk örgütlenme ilkesi için de aynıdır.

İşte bu özerk örgüt ilkesinin sesi olmaya aday Biji Şoreş çıkışını müjdeleyen ilk sayısında —ana dilde yayını esas almasına karşılık, tümü ile Türkçe verilen ilk sayısında— reformist Kurtuluş'un tezlerini Kürdistan'a taşıırken, yukarıda sözünü ettiğimiz dar gurupçuluğa vize veren, ihbarcılarının sırtını sıvazlayan bir pragmatizm içine gömülmüştür. Ve zaten konumuz da bu idi.

Biji Şoreş daha bu ilk sayısında Kürdistan'da çetin bir mücadele sürecini omuzlayan siyasal güçler arasındaki ilişkili ve çelişkilerden yararlanma yolunu seçmiş, ilkesizliği ilke edinmenin tipik bir örneğini vermiştir. Aynı zamanda haber aktarımında da, çarpıtmayı kurumlaştırma eğilimi içine girmiştir.

Biji Şoreş'in, Diyarbekir ve varto ile ilgili haberleri yanlış ve çarpıktır. «Ala Rızgari» ile olan ilişkisi ise düpedüz sorumsuz ve pragmatiktir.

Diyarbekir'de Rızgari sempatisini ögeler, «katliam olur, 1 mayısı kutlamayalım» gericiliğiyle değil, üstlendikleri sorumluluk ve 1 Mayıs'ın özelliğiyle 1969'larda taşıdığı önem gereği görüşmelerin merkezli kararlara bağlı olması ve merkezi düzeyde sürdürülmesi gibi doğru bir tavır benimsenerek görüşmelerden çekilmişler, siyasetlerin keyfi olarak alan ve gurup seçip eylem kotarma eğilimlerinin yanlış ve sakıncalı olacağını belirtmişlerdir.

İkinci olarak ihbarcı likidatörlerle salt görüş beyanı düzeyinde de olsa bir düzey oluşturmaları kendileri açısından özelleştire gerektirmiştir.

Varto'da ise durum Biji Şoreş'in naklettiğinin tam tersi bir rota izlemiştir. İzin bir biçim sorundur. Evet, Konut Sorununu protesto için izin alınmıştır. Ve Kurtuluş'cu ögeler bu sürece katılmışlardır. Sloganlar ve yürüyüş için kortejin sıralanması saptanmıştır. Kurtuluş'cu ögeler, Rızgari flamasından sonra kendi flamaları-

nın geleceğini, mitingde 30 dakikalık bir konuşma yapacaklarını, bu konuşmada «oligarşi», «ortak örgüt» gibi özgül tezlerini söz konusu etmeyeceklerini belirtmişlerdir... Ve tıpkı İzmir'de olduğu gibi son anda 30 nisan günü likidatörlerin manyetik alanına çekilerek, yeniden izin almak gerektiği, diğer siyasetlerin de mitinge katılması gerektiği gibi önermeler getirerek geri çekilmişlerdir... Diğer siyasetler Diyarbekir de sırtı sıvazlanan likidatörler ile, Halkın Kurtuluşu ve «UKO»culardır. Halkın Kurtuluşu'nun Varto'daki gericiliği ayyuka çıkmıştır. Düpedüz alevi şovenizmine çanak tutan bu ögeler, bundan ayrı olarak «UKO»cularla da kanlı bıçaklı bir çatışma içindedirler. Mitinge katılmaları tamamen özgül şartlara dayalıdır. Likidatörler ise yerlerinde tepinen, tepindikçe kendi çevrelerinde toz kaldırıp ortalığı bulanıklaştırmak için fırsat gözleyen bir ihbar şebekesi olarak, değil RIZGARI ile, genel olarak devrimci düzeyde hak sahibi ola-

mazlar. Böyle bir düzey, Kürdistan'da ihbarcılığın meşrulaştırılması demektir. Böyle bir düzey, dar gurupçuluğun sırtının sıvazlanması, kışkırtılması, her yapılanın yapanın yanına kâr kalmasının onaylanması demektir.

Biraz kulaklarımızı ve gözlerimizi açıp yazılanlara bakalım. Söylenenlere bakalım. Legal olmayan düzeylerin legal derneklerde deşifre edilmesi nerede görülmüştür. Fikirlerin tartışılması değil, kişilerin ihbar edilmesini, adları sanları, adresleri, Ankara'ya kaç kilometre uzaklıkta hangi köyde oturdukları birer birer sayılıp dökülerek sömürgecilere jurnalenen devrimcileri utanmazsa polis fişlerine geçirenlerin devrimci bir düzeyde hangi hakları, hangi yetkileri olabilir!!

Bunları bile bile, karşımıza geçip, biz likidatörlerle anlaştık, protokol yaptık demek de neyin nesî? Buyrun beyler... Buyrun... Protokol yapın, güçlürlüğü yapın... Ne yaparsanız ya-

pın... Ama tüm bunların her an ve her dakika, likidatörlerin canı çektiği, aklı estiği yerde «siyasi teşhir-ideolojik mücadele» adı altında ve dernek lokallerinde günlerce süren tahriklerle polise bir bir dikte edileceğini de bir güzelce aklınıza koyun...

Biz şüphesiz, siyasi gurupların ilişkilerinde trafik polisliği yapacak değiliz. Her gurup her türlü ilişkisinde bağımsızdır, özgürdür. Ancak bu özgürlük bir takım zorunlulukların kavranmasını da gerektirir. İlişkilerde özgürlüğün sınırlarını devrimci sorumluluk ve devrimci hareketin ilkeleri tayin eder. Bu bağlamda herhangi bir siyasete, şu gurupla ilişki kurulabilir, bununla kurulamaz demiyoruz. Diyoruz ki, devrimci sorumluluk ve devrimci hareketin genel, temel ve vazgeçilmez ilkelerini unutmadan, bunları çiğnemededen ilişkilerinizi kurunuz ve geliştiriniz. Orneğin, şimdi Kurtuluş'a, PDA'cılarla bir güçlürlüğü toplantısına katılır mısınız desek, doğrudan reddedeceklerdir. Bu reddetmenin teorik-

ideolojik nedenlerini biliyoruz. Ama, Kurtuluşçular siyasal olarak da bunu açıklayacaklar ve PDA'nın bu tür ilişkileri derhal deşifre edeceğini, yayın organında burjuvaziye ihbar edeceğini de vurgulayacaklardır. Çünkü PDA'dan söz edip de (Aydınlık-TIKP gurubu), onun ihbarcı olduğunu belirtmeyen bir tek PDA'cılarının kendileridir.

Peki baylar, bu ihbarcılarla ilişkinin zararı hakkında net ve yalın olduğunuz halde, tek gıdasını eski yol arkadaşlarını ihbar etmekten alan, ihbarcılığı kurumlaştıran likidatörlerle protokol imzalamaya rahatlığını nereden ve nasıl almaktasınız? Bunun tek cevabı şudur: ya somut pratiği izlemiyor, duymuyor, görmüyor, işitmiyorsunuz, ya da duymazdan, görmezden, işitmezden gelerek pragmatizmi besliyorsunuz.

Aynı olgular Tekoşin için de geçerlidir. Ama Tekoşin için söylenecekler daha başkadır.

Kürdistan'ı Yeniden Keşfeden (!) Bir Grup: Tekoşin

Yukarıda sözünü ettiğimiz gibi, yola çıkan her gurup, her şeyi yeniden keşfetmiş gibi bir eğilim içine giriyor... Yüzlerce kitaptan yüzlerce alıntı, bir yığın iri iri iddialar, kocaman kocaman suçlamalar içinde sayfa sayfa şişen yayınlar yapılıyor. Ve sonunda «haydi güçbirliği yapalım» denerek görüşme masasında kendincede bir sandalye bulmanın rehabeti içinde, başladığı noktada mevcut siyasi yapıların baş sorunu olarak tartışılan düzeye girerek, uzun ve dolambaçlı bir kavis çizdikten sonra aynı noktaya geliyor. Bu kez yeni bir gurup daha katılmıştır koroya. Ve yalnızca kendi çizgisinin haklı olduğunu, kendi tezlerinin doğru olduğunu da beraberinde taşımaktadır. Bu durumda, uzun uzun eleştiriler, şu doğrudu, bu yanlıştı, Lenin'in de dediği gibi, Marks'ın da işaret ettiği gibilerle başlayan birbirini yalanlama

birbirine üstün gelme gayretkeşliği ile sürer gider. Ama siyasal pratik tüm bu entellektüel lâf kalabalığını ezip geçerek, iri iri iddiaları, kocaman kocaman suçlamaları bir bir geri tepen silahlar haline getirerek böbürlenmelere, şişirmelere ne imkân ne de zaman bırakmaz.

Tekoşin için de böyledir bu. Kürdistanlı marksistlerin çok önceleri irdeleyerek teorik çerçevesini oluşturdıkları tezlerle, yeniden ve acemi bir heyecan ile sarılmışlardır. Üstelik Rızgari'yi de bir iyice haşlayarak. Kullandıkları dil, elbette ki, mevcutların en edeplisi, en saygılısıdır. Ama tıstıkları muhteva, kullandıkları dilin sınırlılığını, saygılı çizgisini çok çok aşmaktadır. Muhteva, marksist bir ideolojik odakta, derin tahribatlar yapma görevini üstlenmiştir. Rızgari'nin üzerinde titiz bir dikkatle durduğu marksist tezler üzerinde endişe yaratmak, kuşku yaratmak ve «sil yeni baştan kuralım» eğilimini taşımaktadır. Oysa, öyle sorunlar vardır ki,

bunlar üzerinde ikide bir «sil yeni baştan inşa et» felsefesi işlemez. Bunların başında da Kürdistan'ın siyasal tarihi ile ilgili çalışmalar ve bu çalışmaların verdiği sonuçlar gelmektedir. Örneğin, Rızgari 6'da «Kısa Bir Ders» bölümü, bizim açımızdan Kürdistan'ın siyasal tarihi ilgili ilk ve tek marksist metindir. Bu bölümde Kürdistan'ın sömürgeleşme süreci, Kürdistan'daki direnme ve milli direnme hareketlerine bakış, özcesi, çağdaş Kürdistan tarihinin ana hatları teorik olarak çizilmiştir. Ve şimdi görev tarihçilere düşmektedir. Bilindiği gibi, Türk solunun sosyal-şoven saldırganları bu metinden sonra derin bir susku içine girdiler. Arada bir başını çıkarıp lâf edenler de bu bölümü ve bu bölümde tartışılan olguları, varılan sonuçları es geçerek gevezelik etmeye devam ettiler. Örneğin «Devrimci Sol» ve «Partinin Bayrağı»nın konu ile ilgili çarşaf çarşaf yazıları bizim açımızdan kesinlikle itibar edilemez boş gevezeliklerdir. Bunlar

kendileri çalıp, kendileri oynamaktadırlar. Ve öylesine basit öylesine bayağı bir düzeyde sorunları tartışmaktadırlar ki, hangi iddialarına, hangi çarpıklıklarına cevap vermek gerektiği konusunda biz zenginlikten doğan bir seçememe kararsızlığı içine girmekteyiz. Bunlar, o kadar saçmalıklarla nasıl da bulup buluşturuyor, Lenin gibi saygın bir önderi bu saçmalıklarına nasıl da hayasızca tanık gösterme cesareti buluyorlar şaşmamak mümkün değil. Bir de bu baylar, nereden okudukları, nasıl okudukları belli olmayan bir yığın tez üzerinde eleştiri yapmaktadırlar ki, bunların tümü de itibar edilemez yalan yanlış derlemelerdir... Fakat Kürdistanlı marksistlere ve yurtseverlere bol keseden küfür etmekte pek ustadırlar. Biz onlar için asla marksist olamayız. Çünkü, marksist olmak ezen ulusa Allah tarafından ihsan edilmiştir. Biz Kürdistanlılar ise, olsak olsak burjuva ya da küçük burjuva milliyetçisi olabiliriz! Bir de feodallerin uşağı fi-

lan... Ne denir? Varsın bu baylar kendi kendilerine çalıp oynasınlar. Ama dünya onların da başına vura vura dönmeye ve Kürdistan'dan marksist filizler boy atıp tomurculanmaya devam ediyor..

Gelelim sözün özüne: Tekoşin esas olarak, Kürdistan'ı yeniden keşfeden bir temel yanlışla düşmektedir. Bu temel yanlış şudur: önce içinde bulunduğun süreçte ne tür bir devrim yapacağına karar veriyorsun. Sonra bu devrim anlayışını sloganlaştırıyorsun. Ve sonra da teoriyi, saptadığın bu sloganı doğrulamak için kullanıyorsun. Yukarıda belirttiğimiz gibi Kurtuluş, bir başka hat üzerinde aynı işi yapmaktadır. Ama, bu mekanikliği esas olarak yapan ve kurumlaştıran MDD'cilerdir. Örnekleyelim: önümüzdeki devrim milli demokratiktir dediler. Neden? Eee, yarı sömürge yarı feodal bir ülkeyiz de ondan. Yarı sömürge olduğumuz için ulusal, yarı feodal olduğumuz için de demokratik devrime ihtiyacımız vardır... Ve bü-

tün takım taklavatlarıyla ülkenin (!) yarı sömürge ve yarı feodal olduğunu ispat etmeye giriştiler. Hâlâ da bu ispat işiyle tepişmeye devam etmektedirler...

Tekoşin aşağı yukarı bu düzeyde bir faaliyet içindedir. Ve teoriyi açıklayıcı ve dönüştürücü eylemde bir rehber olarak değil, saptadığı sloganların doğruluğunu ispat etmede bir araç olarak kullanmaktadır. Bunun özet olarak en önemli göstergesi Kürdistan'da kapitalizmin gelişmesi ile ilgili uzun kanımızca yararlı olmakla beraber— istatiki aktarımlarla boğulmuş son çalışmasıdır. Öyle uzun uzun burjuva istatistiklerine dalmaya gerek yoktur arkadaşlar, şöyle bir etrafınıza bakmanız yeter... Maddi hayat bütün çıplaklığı ile ortada iken, maddi hayatın inkarı demek olan varsayımları ispat etmek için bin dereden su getirmenin adını koymak gerekir... Hele de bunu yaparken, şunu bunu eleştirmeyi de araya katıyorsanız, bu çok daha içinden çıkılmaz bir ka-

badayılık gösterisidir... Şimdi, Kürdistan'da kapitalizmin egemen üretim biçimi olduğu ve etkinliğini önüne geçilemez bir biçimde hızla arttırdığını söylüyorsak, bunun için kelimelerle oynayıp demagojiye girişmenin getireceği bir yarar yoktur. Yok egemenlik ne imiş, yok hem egemen ve hem de etkinliğini arttırmak ne imiş gibi sportif tartışmalara gerek yoktur... Söylenen gayet açıktır... Kapitalizmi belirleyen şudur, yok efendim şu değil budur gibi teori kesmenin de yararı yoktur... Hele de bunu, daha önce saptanan devrimin niteliğine göre uyarılma gibi bir mekaniklik de varsa, iş iyiden iyiye sarpa sarar. Nitekim Têkoşin, ülkenin feodal yapısına yapışıp, devrimi de demokratik olarak saptadığı için bizimle ve kendisiyle Kürdistan'ın kapitalistleşmesi üzerine uzun uzun polemiklere giriyor. Sonunda bizi bir iyice azarlayıp, kendi devrim hattına bir kez daha demir atıyor... Öte yandan Têkoşin Rızgari'nin genel ideolojik saptamala-

rını kaklış noktası olarak almakla beraber, Rızgari ile aynı şeyi söylemek ve Rızgari'den değişik bir şey söylemek için iyice kavisler ve zikzaklar çiziyor.. Bunlar üzerinde uzun boylu durmaya ne yerimiz ve ne de şu sıra zamanımız izin vermiyor. Umarız ki, bu sorunları uzun uzadıya tartışmaya zaman ve imkan bulabilelim. Ama bir konu üzerinde kısaca durmak zorunlu. Genel olarak çelişme, özel olarak temel ve baş çelişme konusudur bu.

Çelişme kavramı Marks, Engels ve Lenin'de sistematik olarak ele alınmamıştır. Çelişmeleri ilk kez katagorilere ayıran, konu ile ilgili ilk özgün çalışmayı yapan Mao'dur. Mao'nun 1937'de metinleştirdiği «Çelişme Üzerine» incelemesi bir çok bakımdan olumlu bir çalışmadır. Aynı zamanda Mao'cu sapmanın temellerini, doğa ve toplum olaylarını ak ve kara, iyi ve kötü kavramlarına indirgeyen felsefi idealizmin teorik muhtevasını tartışması bakımından da önemli bir bel-

gedir. Konu Türkiye'ye Sol yayınlarının çevirdiği iki kitapla girdi: Mao'nun Teori ve Pratik isimli kitabı ile Politzer'in Felsefenin Başlangıç ve Temel ilkeleri isimli kitaplarıyla. Biz ilk bilgilerimizi buradan aldık. Ve ardından bir dizi çelişme icat edildi Türkiye'de. Bunlar temel çelişme, ana çelişme, esas çelişme, baş çelişme, aktüel çelişme, âcil çelişme, tali çelişme... vb. diyerek uzayıp gitti. Halen konu ile ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmuş değildir. Konu —bilebildiğimiz kadarıyla— ilk kez Birikim Sosyalist Dergi'de M. Ayhan tarafından etrafıca ele alındı. M. Ayhan ile M. Belge, A.S. Akat, S.B. Nişanyan'ın tartışmaları sürdü. Têkoşinci arkadaşların bu yazıları okumalarında büyük yarar var. Gene görülecektir ki, oldukça geniş boyutlu bir tartışmalarda da yazarlar üzerinde ittifak edilecek bir kavramsal çerçeve yaratamıyorlar. Bir süre sonra da kişisel tartışmalara giriyorlar. (Bak. Birikim S. 20, 21, 25, 27)

Ama genel olarak temel ve baş çelişki kavramlarında asgari bir düzeyde önermeler çakışmaktadır. Bu anlamda temel çelişme kavramını Marks-Engels'in Alman İdeolojisi'nde belirttikleri üzere toplumsal bir devrimin temeli olarak üretici güçler ile ilişki tarzı arasındaki çelişki anlamında kullanıyoruz. Engels bunu daha sonra temel çelişki olarak belirlemiştir. Biz, köleci toplumdaki bu yana bütün zamanlarda temel çelişkinin üretici güçlerle üretim ilişkisi arasındaki çelişki olarak anlıyoruz. Üretici güçlerle üretim ilişkisi, üretim biçimine tekabül eder. Temel çelişkinin çözümü demek bu üretim biçiminin, bir başka üretim biçimine dönüşmesi demektir. Ve bu bir toplumsal devrimi gerektirir.

Baş çelişme ise, gündemdeki âcil siyasal pratik göreve tekabül eder. Marksistleri diğer güçlerden ayırdeden temel öge, baş çelişmenin çözümünü, temel çelişmeye bağlı ve bağımlı olarak ele almaları ve temel

çelişmenin çözümünde baş çelişmeyi bir araç olarak değerlendirmeleridir.

Bu bir.

İkincisi, baş çelişme asgari programa, temel çelişme ise azami programa denk düşer. Marksistleri diğer güçlerden ayırdeden temel öge, azami programın toplumsal devrimi hedeflemesi ve toplumsal devrimin nihai amacını ifade etmesidir.

Scmuta indirgeyelim: Kürdistan'da marksistlerin azami programı toplumsal devrimi, ve bu devrimin amacına varması için zorunlu olan aracı yani proletarya diktatörlüğünü inşa etme temelinde biçimlenir. Asgari program ise, bu amacı gerçekleştirmek mücadelesinde âcil siyasal pratik görevlerimizin ifadesidir. Têkoşin'ci arkadaşlar bu konuda etraflı bir bilgi için, Rızgari'nin «Bülent Ecevit'in Bitlis Macerası ve Anti-sömürgeci siyasal Güçlerin Zaafı Üzerine» isimli teksir metni dikkatlice okumalıdır.

Şu noktayı da açalım: Têkoşin'in çelişme anlayışındaki çarpıklığın kaynağı soy bir ekonomizm içinde hurdahaş olmuştur. Bundandır ki Têkoşin, sömürgeciler ve feodaller ile olan mücadelemizi, Kürdistan'da üretim biçimini değiştirecek, yeni bir üretim biçimine geçecek bir düzeye terfi ettirerek, bize Kürdistan'da kapitalist üretim ilişkilerini inşa etme ya da geliştirme görevi yüklüyor. Bunun için, 1905 devrimini filan örnek veriyor ama, yanlış ve çarpık bir biçimde veriyor. Öyle ha deyince koca koca laflar etmeye kalkınca elbette varılacak yer de burasıdır. Çünkü, 1905 devriminden çok önce eğer Lenin'in ve Bolşevikler'in siyasal programına şöyle bir göz atma zahmetine girse bunca cehalete batmaktan biraz olsa kurtarabilirdi. Ama bilgiçliği, bilgilenmeden daha önemli ve cazip görme sakatlığı, diğer yüzlercesi gibi Têkoşin teorisyenini de ıvır-zıvır sakatlıkları ciddi ciddi savunma durumuna düşürmüştür. Eğer, Têkoşincilere bo-

karsak, Kürdistanlı marksistlerin azami programı, sömürge ve yarı feodal yapıyı taşıyıcı etmekle sınırlı kalacak. Bunun özü ise burjuvazinin siyasi aksiyonuna marksist kılıf geçirmedir. Herkes bunu bir iyice kafasına koymalı.

By. Necip Erdem'in «Erdemleri»

Tekoşın elbette bu yolda yalnız değil. Yukarıda vurguladığımız gibi, üç günlük strateji ustaları, beş günlük derin teorisyenler, üç beş saatlik yetkin örgütleyicilerden geçilemeyen günümüzde, bu tür sakatlıkların her gün yeniden ve yeniden üretildiği, pazarlandığı ve bu ucubeliklerle öğünüldüğü bir gerçek. Örneğin, Pëkanin yayınları diye bir yayınevinin yayınladığı ve yazarın 'Kur'anı Kerim' olarak kaleme aldığı «Ulusal Sorun ve Türkiye'de US» isimli kitap ucubeliklere eklenen bir yenisi. Yazarı bay Necip Erdem, oldukça «erdemli» bir kişi olmalı ki, aklına esen ve ileride esmesi muhtemel bütün sorunları bir

kalemde kesin önermelere bağlayıp geçivermiş. Olunca böyle «bilgi», böyle «velut» ve böyle «kapsamlı» olmalı işte... Ama insan öyle vahiy inmiş gibi fetvacılığa başladı mı, başladığı yeri, hareketin başlangıç noktası olarak görmeye de pek hevesli oluyor... Özelleştiri yerine ise, sağa sola sataşma ve öteye beriye küfür etmeyi tercih ediyor... Hele şöyle hiza alıp sıraya girin bay N. Erdem. Hele şöyle bir geçtiğiniz yola ve geçerken serpiştirdiğiniz çürük tohumlara ve çürük tohumlara ve çürük tohumlardan üreyen alametlere bir bakıverin... Öyle alt alta sıradan bir kaç yazarın sayfalar süren alıntıları ile, kafa ütölüyüp, ofsayttan gol atmaya yeltenmek pek de muteber sayılmaz!! Bize iyi niyetleriniz konusunda çalım atıp, caka satmanıza ise tahammülü değiliz. Acil siyasal pratik görevlerimizin hayatı önem taşıdığı ve yüklü bir gündem ile karşı karşıya bulunduğumuz süreçte, sağ gösterip sol vurmak belki kolaydır, kolay gibi de görünebilir.

Ama, bizim hiç te öyle zerre kadar zeka ışıltısı bulunmayan entrikalarda tüketecek zamanımız yok... Hele de şu sıralarda.

Demek ki, Rızgari «orta yolcu»dur. İyi iyi... «Burjuva milliyetçi» bataktan çıkartıp, oportünist bataklığa geçirivermişsiniz bizi... Demek ki, biz «anti-sovyet» mişiz ve bunu da, Kürt milliyetçilerini yanımıza almak için yapmaktaymışız... Ve de bu «anti-sovyet» tavır hangi nedenle olursa olsun —demek ki başka nedenler de varmış!? —sosyalizmden milliyetçiliğe doğru gidiyormuş... «Demokrasi» konusunda, olumsuz, «anti-faşist» mücadelede isteksiz imişiz...

Biz ne imişiz de, bilememişiz... İyi ki siz bir iki satır içinde bize, bizi öğretiverdiniz...

Şimdi bir iyice dinleyiveriniz by. Necip: öyle orta yolcu, milliyetçi, demokrasîye kıc atıp, anti-faşist mücadeleden kıvırtan bir gurup için, diyaloga gelmeleri olumludur gibi fetvalar vererek, kişiliğinizi ortaya sermeniz se-

vindirici. Çünkü, böyle guruplar eğer diyaloga geliyorsa, hiç unutmayın bu kesinlikle olumsuz ve haincedir. Çünkü, bunca kötülüğün sahibi olanlar, diyalogda açık yürekli olmazlar. İkiyüzlülüğü ve bozgunculuğu taşırlar. Hem nalına, hem mihına vurmak hevesi, bir heves olmaktan çok oportünizmin kokuşmuş bir yönüdür. Bu nedenle, ahbap çavuş ilişkileri ile devrimci siyaseti birbirine karıştırıp, sağ oportünist mayalı yeni salçalar imal etmeniz için koca koca kitaplar basıp dağıtmanız zevahiri kurtarmıyor. Devrimci harekette siyasi fetvalara yer yok.

Şu ne idüğü belli olmayan ve reformist Türk solundan ödünç alınan «demokrasi» ile, «reformist anti-faşizmi bir yana bırakalım. Ama, şu altında bir yığın pis düşünceler yatan anti-sovyetizm iddiasına kılıf olarak geçirdiğiniz, burjuva milliyetçileri vize verme saplantınız üzerinde bir iklaf etmeden geçmeyelim. Siz SBKP çizgisinin fanatlık ve pragmatik izleyici-

lerinin korosuna katılmak için, yolunuza devam ediniz. Ama, bu arada, gerçekten uzun ve çetin bir sürecin ürünü olan Kürdistan'daki marksist platformun ışıldıklarını karartmanız için yok!!

«Anti-Sovyetizm»in, burjuva milliyetçilerini kafaya almak için öne sürülen bir tez olduğu, yalnızca sizin tarafınızdan öne sürülmüyor. Ancak böyle bir düşünce yürütme, ancak kahve köşelerinde ya da ayyaş kasaba bürokratlarının bürolarında itibar görür. Bu feci bir ilkeliktir. Biz, Büyük Ekim devriminden bu yana Sovyetlerde sosyalist insanın sorunlarını ve sonuçlarını öğrenelim, irdeleyelim, değerlendirelim diyoruz. Siz, aman ha burjuva milliyetçilerine göz kırptıyordiyemünemcimlik yapıyorsunuz. Biz, Marksizmin temel önermelerini, örneğin, proletarya enternasyonalizmi sorununu önce öğrenelim, bunların 60 yıla yakın bir somut pratikte almış oldukları biçimleri irdeleyelim, bu somut pratiği marksizmin eleştirici ve

devrimci öğretisi kristalinden geçirelim diyoruz, siz «Çanakkale Boğazı»ndan söz ediyorsunuz. Dünya bu güne nasıl geldi... Şu Avrupa Komünizmi denen ucubenin kökleri nerede duruyor... Doğu Avrupa'da neler oluyor? vb. vb. Dahası, biz Marksizmi, marksizmin ustalarından öğrenelim bu büyük ustaları özümleyelim diyoruz, siz daha hâlâ çarpık çurpuk el kitaplarından aktarımlarla durumu idare etmeyi yeğliyorsunuz.

Daha da uzatmak mümkün. Ama yeter çünkü, bir siz değilsiniz ki, komünist olma, dahası komünist parti düzeyine sahip olma iddiaları taşıyan bir dizi gurup da aynı yozluğun, ilkeliliğin ve küstahlığın sahibidirler. Örneğin, «Halkın Kurtuluşu» isimli dergi etrafında toplanan ve son anda «Mao Zedung Düşüncesi»ni bir yana iteleyip, Enver Hoca mihrabına secde etmeye başlayarak —kendince— sağlam bir zemine oturduğu kanısıyla iri iri lâfları döküp duranlara ne demeli?

Yavuz Selim'in En Yeni Torunu «Halkın Kurtuluşu»

Evet, bunlara ne demeli? Sekter bir tavırla radikal tercihler etrafında yoğunlaşıp, toplumdaki yalın bir kopuş çizgisinde seyreden bu tür gruplar olabildiğince saldırgan ve küstah olmaktadır. Zaman zaman kadro yayınları ile nispeten ağırbaşlı ve yerli yerine oturma açısından ciddi faaliyetler içine girdikleri izlenimini veriyorlar, ama en basit bir siyasal olay karşısında takındıkları tavır, muhtevalarında pek de bir şeyin değişmemiş olduğunu kanıtlıyor... Örneğin, bu «Halkın Kurtuluşu», «Parti'nin Bayrağı» isimli yayın düzeyi ile, çevrimci olma iddiası taşıyan bir siyasal hareket için hatırı sayılır bir teorik faaliyet içine girme çizgisine ulaşmayı amaçladığı izlenimi yaratmıştı. Ama, bu çizginin eklektik olduğu kısa sürede ortaya çıktı. Çünkü, marksizm esas olarak bilimsel bilgiye itibar eder. Siz, sorunları teorik olarak

açıklama faaliyetli yerine, saptadığınız ideolojik tezleri kanıtlama faaliyetini geçirirseniz, sonuç olarak ortaya kalabalık bir yayın çıkar ama, teori çıkmaz. Yüzlerce alıntı ile ustaların tanıklığına başvurmak, durumu kurtarmaz. Örneğin, sömürge Kürdistan olgusunu tartışmak için, konu ile ilgili diğer çalışmaları ciddi olarak incelemek ve bunlara karşı eleştirici bir tavır ile yaklaşmak gerekir. Ama siz, kim tarafından, nerede ve nasıl söylendiği bilinmeyen bir özetleme ile, anti-sömürgeci siyasal güçlere kara çalmaya heveslenirseniz, yaptığınız şey, benzeri içinde göze çarpması için, boyayıp bezediğiniz bir oyuncak vitrine koymaktan başka bir şey değildir. Söz gelimi, «Parti'nin Bayrağı» ciddi olduğu izlenimini veren uzunca bir araştırmaya, bu tür yanlışları sıralayarak başlamak ve böylece, kendisini bizim açımızdan —altını çizelim Kürdistanlı marksistler açısından— tartışma dışı bir yere koymaktadır. Sözgelimi, anti-sö-

mürgeci siyasal güçler için ikl kavram kullanmaktadır. Kürt milliyetçileri ve modern revizyonistler... Çünkü bu baylara göre, komünistlik ezen ulusa ait bir imtiyazdır. Üstelik komünist plabilmek için de yakınınız «HK» rozeti takmalısınız!!! Buna biraz sonra gene döneceğiz. Sonra, ekonomik sömürgeleştirme diye bir kavram kullanılmaktadır, ne demekse artık, Kürdistanlılar, milli meseleyi siyasal demokrasinin (!) bir meselsi değil de, ekonomik bir mesele olarak görüyorlarmış.. Kürdistan'da sadece Türk burjuvazisinin ekonomik sömürüsü varmış (yarabbi bu ne hilkat garibes-i iddialardır ve bu iddiaları bu adamlar nereden bulup bulup çıkarmaktadırlar). Kürdistan Türk ulusunun (!) ekonomik bakımdan sömürgeciliğinden kurtulmadıkça, Kürt ulusal meselesi çözülemezmiş... Türkiye emperyalist bir devletmiş, yani şu ABD gibi filan... vesaire, vesaire... Tabi bunları kim demiş, nerede ve nasıl söylemiş bilemiyoruz. Ola ki, «Ay-

dınlık-TİKP» oportünizminin jargonundan geçerken alınır verilmiştir. Çünkü, bu tür zırvallar daha çok, o sosyal-şoven merkez tarafından üretilmektedir.

Gerçi bu tür ucubelikler ve cehalet gösterilerine Kürdistan'da da girişenler bir hayli fazladır. Örneğin, Lozan'da Kürdistan'ın statüsü uluslararası düzeyde tescil edilirken, Suriye ve Irak'ın henüz ortada olmadıkları defalarca yazıldığı, belgelerle kanıtlandığı halde —öyle sır filan, büyük bir keşif filan da değildir ya— daha hâlâ, Irak'ın, Suriye'nin de Kürdistan'ın paylaşımına katıldıkları söylenir ve bize küstahça saldırılır... Rızgari'yi burjuva milliyetçi olarak küfür altında tutanlar, bildirilerinin ilk satırında bu cehaleti yaparlar. Yaparlar ama, sürece ciddi olarak ele alıp bilimsel olarak inceleyenler de var... Ve bu bilimsel tezler ortada iken, ısrarla, gerici ve cahil tezlere asılıp, eleştiri döşenmekten de ne hikmetse vazgeçilmiyor.

Gelelim, «HK»na. Bir ara, «Devrimci Yol», sosyal-şovenizmin bayrağını ele geçirmeye pek heveslenmişti. Bunu Rızgari 6'da belirledik. «Devrimci Yol»un yapmak istediğini, «Devrimci Sol» çok daha bayağı ve felçli bir biçimde yapmaya çalışıyor.. Ama, görünen odur ki, bu konuda en şehevi saıdıryı «HK» üstlenmeye hazırlanmış... Kısım bu görevini de yerine getirmiştir. Sözü ettiğimiz görev «HK» yayınlarının 19 nolu broşürüdür: «Bir Provokasyon Çetesi: Apocular» isimli broşür.

Yukarıda, zaman zaman bu tür siyasetlerin ciddi faaliyetlere girişmiş gözüktüklerini belirttik. Ve dedik ki, bu ciddi görünümlü faaliyetler, siyasal olaylar karşısında maskeleri atıp, gerçek kimliklerini ortaya koymaktalar. Bu broşür de, «HK»nun ciddi faaliyetler görünümü altındaki cılızlığı ve tutarsızlığı ortaya koyması açısından önemli bir belgedir. Rızgari 7'de belirttiğimiz üzere, sağ oportünizmin, midesiz proleter devrimci gi-

dalara pek alışık olmadığından, proleter devrimci siyasetlerden çalıp çırtıklarını abur cubur doldurduğu midesini bozar, ve bir süre sonra, bunları kusar. Küçük burjuva bir temelden yükselen siyasetler de böyle.. Mideleri, proleter devrimci gıdalara alışık değildir ve somut pratikle kendilerini ortaya koydukları zaman, bunları kusarlar. «HK»nun broşürü işte bu kusmalardan ibarettir.

Eğer bu baylara bakarsanız, Kürdistan'da yalnızca, «milliyetçi sahte-kârlar», «sahte anti-sömürgeciler», «emperyalizme uşaklık örgütleri», «feodallerin uşakları» gibi siyasal güçler var. Ve bu siyasal güçler de «DDKD'den Rızgari'ye uzanan bütün akım ve örgütlerdir.

Şu küstahlara bakın siz... Dersiniz ki, MİT ya da Başbuğ Türkeş oturmuş da, ırkçılık kusuyor... Dersiniz ki, o anlı şanlı sıkıyönetim savcıları, o eli kanlı kemalistler, ve kemalistlerin dalkavukları konuşuyor..

Bu kadar da değil, caddelerden o-

luk oluk kan aktığı bir dönemde, tıpkı TİP genel başkanı Boran gibi, bunlar da kafalarını «biz»e dikmişler. Hani TİP'liler, saldırıların kendilerini ve partilerini hedef aldığını ikide bir temcit plavı gibi öne sürüp, kendilerini dünyanın merkezinde görürler ya, «HK» da aynen öyle, herkes yalnızca onlara düşmandır ve yalnızca onları hedef almıştır...

Öte yandan, Kürdistan'da Kürt komünistleri de varmış... İyi güzel de, DDKD'den Rızgari'ye kadar bilumum akım ve örgütleri modern revizyonist ve burjuva diye süpürüp atarsan, kim kalır geriye. Yani bu Kürt komünistleri kimdir ve nerededirler?

Ha, bunun cevabı da açık: bunlar yakalarına «HK» rozeti takan Kürtlerdir... Üstelik, THKO gömleği de atılıp, daha cazip gömlekler de piyasaya sürülmüş ya... Mesele yok...

Aslında «HK» şu için yapılacak şey şu: onlar oturup, Türkiye'nin yarı-sömürge, yarı-feodal yapısını araştırıp dursunlar... Bakarsınız bir gün bulu-

verirler... Türk ulusunun ekonomik olarak mı, yoksa siyasi olarak mı hakim olduğunu araştırınsınlar... Türk devletinin faşist diktatörlük olup olmadığını araştırınsınlar ve bu arada, kendileri TC için faşist diktatörlük derlerken, Arnavutluk'un, Anayasa'sında faşist devletlerle ilişki kuramaz hükmüne rağmen, TC ile Arnavutluk ilişkisini nereye oturtacaklarını hesaplasınlar... Bol bol öz eleştiri yapıp, revizyonist Troçkist ve de küçük burjuva macaracı çizgilerden nasıl geçip geldiklerini sergilesinler, suçu revizyonizme ve Troçkizme yükleyip, inşa örgütlerine filan sarılsınlar ve benzeri ıvır zıvır işler ile oyalanıp dursunlar. Ama böyle yırtık dondan çıkar gibi çıkıp, anti-sömürgeci siyasal güçlere adli küfürlerle tecavüze yeltenmesinler...

Yeltenmesinler diyoruz, ama bu yeterli değil... Ona buna uşak, sahtekâr, ajan filan diye saldırıp duran «HK», Kürdistan'da «Osmanlılık» yapmaya pek heveslenmişe benziyor..

Yavuz Selim'den devralınan entrikacılık ve kıyımları boyuna posuna bakmadan yeniden uygulamaya geçiyor.. Örneğin, —doğruluk derecesi nedir bilemeyiz, ama son derece yaygın söylentiler var ve bu söylentiler guruplar arası kan davası durumuna dönüşmüştür. Tunceli yöresinde Apocu diye mimlediği kimseleri dağa kaldırmak, dağda işkence ile katletmek pisliklerine bulaşmıştır... Yani, o sağa sola kustumuk saçtığı broşüründe Apocular için söylediklerini aynen kendisi yapmaktadır... Bu hakkı nereden alıyor diye sormaya gerek yok... Yazmış ya... «Hodri Meydan» diyor. Yani «HK», Kürdistan'da hem savcı, hem hakim ve cellat olmaya özenmektedir. Eğer söylentiler gerçekse, ki büyük ölçüde gerçektir, bu özentsini hayata geçirme düzeyinde lğrenç işlere bulaşmıştır.

«HK» nereye gitmektedir? Üstelik o Apoculuk diye öne sürdüğü oyunların, tezgahların aynen metropol so-lundan ve de «HK» gibi akımlardan

Kürdistan'a transfer edildiği açık değil mi? Örnek mi? Siz, «HK» metropolde ideolojik mücadele adı altında köpek dalaşı ile diğer akımlara saldırmıyor musunuz? Ellerimize devrimcilerin kanı bulaşmamış mıdır? Bunu bir yöntem haline getirmemiş misiniz? Nedir o İGD ile SGB ile dalaşmalarınız? Ona oportünist deyip, katletmek, buna revizyonist deyip katletmek ideolojik mücadelenin ne-resinde duruyor? Şimdi dağlara adam kaldırıp —üstelik sempatizanlara kadar işi düşürerek— İşkencecilik yapmak, düpedüz kurşuna dizmek ne demektir?

Sorunların olabildiğince ciddi bir yerde seyrettiği açık. Bu pisliklere bir çok gurup da bulaşmıştır ve bulaşmaktadır... Akıllar mutlaka başlara devşirilmelidir... Ve devşirilmediği sürece de, devrim adına yapıldığı sanılan ve öyle sunulan pek çok düşünsel ve eylemsel faaliyet esas olarak karşı devrimci bir fonksiyon taşıyacaktır. Taşımaktadır.

Apoculuğa gelince, Rızgari 8'de genel bir belirleme ile Apoculuk ve benzeri akımlara işaret edilmiş ve bunların «sömürgecilerin sivil jandarmalığını üstlenen reaksiyoner hareketler» olduğu vurgulanmıştır... (R 8 s. 23)

Ve aynı sayıda Kürdistan İhtilali'ni tehdit eden olgular şöyle belirtilmiştir:

— sömürgecilerden ve işbirlikçilerinden, bunların direkt ya da dolaylı olarak bağımlı oldukları emperyalizmden ve faşizmden gelen saldırılar;

— sömürgecilerin sivil jandarmaları olan reaksiyonerlerden ve her boydan gerici siyasetlerden, marksizm dışı perspektiflerden /burjuva ve küçük burjuva organizasyon ve akımlardan/ gelen saldırılar;

— siyasetin toplumsallaşması ya da bir diğer ifade ile toplumun siyasallaşmasını engelleyen küçük burjuva aydın sapmalarının ve demokratik kitle örgütlerine hapsolmanın üret-

tiği sakatlıklar... (s. 28, 29)

Apoculuk da, «HK» da Kürdistan ihtilali'ni tehdit eden bu olguların içindedirler. İkinci tire ile belirlenen tehdit edici nitelikler, bunlar tarafından gerçekleştirilmektedir.

Ama Apoculuk ve Apoculuğa karşı açılan haçlı seferi kalkış noktasından çok daha farklı bir düzeye çekilmiştir... Apoculuk, Kürdistan'da henüz adı edilmezken, Kürdistan'ın nabzını dikkatlice dinleyenler için, daha işin başında sömürgecilerin sivil jandarmalığını üstlenmeye hazır bir eğilim olarak tesbit edilmiş, eleştirilmişti. Bu o günün şartlarında kimsenin dikkatini çekmedi. Ama apacık ortada görünen oydu ki, sömürgeciler diledikleri zaman ve yerde Apoculuğu kullanabilirler sağdan soldan bir yığın apocu çıkarılabilir, ve de apocuların uzaktan yakından ilgileri olmayan bir dizi provokasyon da apoculara mal edilebilir... Bunlar görünen gerçeklerdi. Ve biz buna işaret ettik.

Nitekim olaylar bu düzeyde gelişti.

Ama Apoculuğa karşı açılan haclı seferi bir çok yönü ile devrimcilerin görmezden gelemeyecekleri vahim tezgahlara dayalıdır. Hemen hemen tüm devrimci akım ve örgütler bunları ya görmediler ya da görmezden geldiler.

Önce şu noktayı açıklayalım: Leninizm ilke olarak teröre karşı değildir. Lenin, «biz ilke olarak terörü asla reddetmedik ve edemeyiz de» diyor ve şöyle devam ediyor: «Terör, savaşın belli bir anında, birliklerin belli bir durumunda ve belli şartlarda son derece uygun ve hatta zorunlu olabilecek eylem biçimlerinden biridir» (Lenin/ Örgütlenme Üzerine s. 13 vd.)

Gelgelelim, Apoculuk üzerinde yoğunlaşan şamatanın paniği içinde bir dizi haşere, leninist öncünün belli dönem ve şartlarda zorunlu olarak başvuracağı bir eylem biçimini mahkum etme yarışına girdiler. Yok efendim devrimciler katledilen kitlelerin içine girip gülümseyerek katledilmeyi göze alacaklarmış da, bireysel terörü

mahkum edeceklermiş falan filan...

Şu büyülere de bakın... Sırtarak ölümüne gönderilen devrimciler ve mahkum edilmek istenen terör... Sonra bir dizi zevzeklik, bireysel terörü mahkum et, devrimci terör için ise ajitasyon yap. Sizi gidi maskara küçük burjuvalar sizi... Sizi gidi kendi kovuşunu savunma telaşı ile etekleri tutuşan şeflik delleri sizi...

Vahim dediğimiz tezgahlardan biri bu. Leninist öncünün hem örgütlenmesine indirilen ağır darbelerdir bunlar ve hem de leninist öncünün eylem biçimlerini avanak avanak işlemez hale getirme girişimleridir.

Öte yandan, apoculuk, sömürgecilerin ve sosyal-şovenlerin de hesaplı gayretleri ile olabildiğince duyarlı bir dönemde şok yöntemleriyle ortaya çıkarıldı. Ortaya çıkarmanın zamanı da, olayları da iyi seçilmişti. Apoculuk kolayca yutulacak bir lokma idi. Türk şovenizmi kolayca harekete geçirilebilir. Militarist bürokratik merkezler tahrik edilebilir ve de bu arada esas

olarak demokratik kitle derneklerinde arzı endam eden Kürt solunun çeşitli gurup ve akımlarından bir yığın bilgi ve belge alınabilir, güçler ölçülebilir. En önemlisi de anti-sömürgeci güçlerin siyasal birliği için atılan adımlar kırılabilir, sosyalistlerin birliğine doğru sağlam ve kararlı olarak yürüyenlerin ayaklarına çelme takılabilir. İlginçtir, Demirel'in, Korutürk'e mektupla şikayetlerde bulunduğu günlerde, Genel Kurmay başkanı da televizyonda ateşli bir konuşma yapmış ve Ankara'nın istihbarat merkezleri, Evren'in niye bu kadar hınçlı ve saldırgan olduğunu hemen sağa sola duyuruvermişlerdi. Bunlardan YANKI isimli haftalık istihbarat ve ihbar dergisi şöyle diyordu: «Evren'in konuşmasını yaptığı saatlerde 'Bağımsız Kürdistan' için yeraltı faaliyetli gösteren 'Rızgari' örgütünün çeşitli kişilere postaladığı bildiriyi okuyanlar, Org. Evren'in ne demek istediğini daha iyi anlıyorlardı» (YANKI S. 441, s. 20)

Yankı, elbette ki Rızgarı'nın sahip ve sorumlusu belli, yeri belli bir yayın organı olduğunu biliyor. Bu ve benzeri olayların Türk basınında sık sık afişe edildiği de bir gerçek... Hatırlardadır, HÜRRİYET bir süre önce KAWA için, apoculara benzer sansasyonel bir yayın kampanyası açmıştı. Aynı günlerde Irak/Türkiye sınırında bazı olaylar olmaktaydı. Apocuların öne sürüldüğü dönem ise, bir yanı ile İran olaylarının bölge düzeyinde Kürt sorununu gündemleştirdiği, öbür yandan TC içinde bir yığın entrikanın tezgahlandığı bir döneme isabet ediyor...

KAWA ile ilgili tezgah tutmadı. Ama zaten köksüz bir gurup olan bu topluluk yok oldu. Apocularla ilgili tezgah ise onikiden işledi... Olay öyle bir hale getirildi ki neredeyse, apocuların Kürdistan'ı sömürgecilerden temizlediğine, kurtarılmış bölgeler kurduğuna inanılır oldu... Bu çok ilginç bir durumdu... Basın tantana çarlıyor, muhalefet liderleri cumhur-

başkanına şikayet mektupları yazıyor, içişleri bakanı özel gezilere gidiyor, genel kurmay başkanı aynı bölgede, büyükbaş bürokratlar jenosid kundaklayıcılığı yapmakta, Türk kamu oyununda bir panik, bir öfke, şovenizm homurdanıyor... vb.

İyi güzel de, sömürgeci devlet bütün organ ve kurumları ile bir olguyu ne diye böylesine abartmaktadır. Ne diye iç savaş havası yaratmaktadır. Bu tür bir hava, sömürgeci devletin varlığına ters değil midir?

Sorular çoğaltılabilir. Ve bu sorulara çeşitli varsayımlarla cevap verilebilir. Biz iki noktaya işaret ederek geçelim: birincisi, sayısız iradelerin çıkar hesapları ile çatışması, sonunda ortaya öyle bir şey çıkarmıştır ki, bu hiç kimsenin istemediği bir şey olmuştur, ve iki; Kürdistan'daki değişme ve gelişmelerin, toplumsal güçlerin üstlendikleri yeni fonksiyonların ve bu fonksiyonlara denk düşen siyasal perspektiflerin devrimci düzeyleri ile ulusal ve uluslararası durumun Kür-

distan'da özgül biçimlenmesini deşet içinde izleyen ve gözleyen karşı devrim güçleri sorunun ciddiyetini iyice kavramışlardır.

Ama aynı şey, devrim güçleri için söylenemez. Ve asıl devrim güçleri için daha vahim olan, tamıtamına karşı-devrimcilerin istedikleri düzeylere ve yorumlara çekilmeleridir. Vahim dediğimiz tezgahların bir diğeri de budur.

Ve üçüncü vahim tecavüz ise, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkının iğrenç bir biçimde kim vurduya getirilmesidir ki, irili ufaklı tüm siyasetler bu konuda nesnel olarak Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkının mümkün ve muhtemel biçimlerini, yaratılan şamata içinde yozlaştırıp, deforme etmektedirler ve buna bağlı olarak da, program düzeyindeki gelişmelere saldırılarak, siyasal platformlar dinamittenmektedir.

Eğer «HK»nın olabildiğince sorumsuz ve küfürbaz broşürü biraz daha yakından incelenirse bu tecavüz-

lerin nasıl biçimlendiği, sorunların gurup çıkarlarına nasıl tabi kılındığı, devrim güçleri arasında nasıl kan davalarının körüklenmek istenildiği ve buna alet olunduğu rahatça görülebilir. Ve daha yakına gidilip de Kürdistan'daki anti-sömürgeci siyasal güçlerin ilişkilerine bakılırsa, bunların ne tür entrikalarla kırıldığı ve bir dizi yapay çelişme ile nasıl siyasal platformlardan, dar gurupçu platformlara ve dernekçi düzeylere çekildiği de görülebilir.

Ve tüm bunlar gelir gelir de, anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin yönlendirici gücü olan leninist öncünün örgütlenmesine dayanır. Tüm bunlar içinde üzerinde ısrarla durulması gereken acil pratik sorun budur. Ve çünkü tüm bu şamata içinde kim vurduya giden esas olarak öncünün örgütlenmesi faaliyetlerinin bilinçli ve sistemli olarak kırılması, dağıtılma-

sıdır. Kürdistan bunun acısını derinden derine işleyen yaralarla duymakta, yaşamaktadır. Kürdistanlı markсистlere ve yurtseverlere ağız dolusu küfür etmeyi marifet sayan «HK» başta olmak üzere, bir iki istisna dışında tüm metropol solunun acizliğe düştüğü ve çoğunlukla da görmezden geldiği İran olayları, leninist öncünün savaş alanında yerini almadığı sürece, Kürdistan sorununun nasıl kanlı katliamlarla sürüp gideceğini en yakın ve en çıplak biçimde bir kez daha ortaya koydu.

Metropol solu, tıpkı metropol burjuvazisi gibi ideolojik hegemonyanın siyasal şiddet ile sürdürülmesini yöntem edinmektedir. Nasıl, Türk burjuvazisi resmi ideolojiyi Kürdistan'da siyasal şiddet ile, kanlı katliamlarla yerleştirme eylemlerini sistemleştirmişlerse, metropol solu da, kendi ideolojik egemenliğini sömürgeye yerleştirmek için, sömürgeci devrimci güçlere karşı siyasal şiddet kullanmakta, teröre yönelmektedir. Anti-

sömürgeci siyasal güçleri tehdit etmekte, bu güçlere karşı entrikacı ve şantajcı yöntemlerle baskı yapmaktadır. Ama, burnunun dibinde Kürt ulusu katledilirken kılını bile kıpırdatmamaktadır. Basit bir protestoyu bile örgütleyememekte, ne maddi ve ne de entellektüel yardımın sözünü bile etmemektedir.. İran'da Kürtler aylarca dişe diş kanlı bir direnme sürdürdüler. Mehabad Homeyni irticainın tanklarına ve fantomlarına karşı günlerce direndi... Tel Zaatar katliamı, çok daha boyutlu olarak Kürdistan'ın (İran parçasındaki) tümünde aylarca yürütüldü... Ama, anti-sömürgeci siyasal güçlere posta atmayı hiç mi hiç ihmal etmeyen metropol solundan çıt çıkmadı... İstanbul'da ki İran elçiliğine «tı» diye bir ses çıkaran bir patlayıcı ile bir kaç pul ve bildiriye de gene metropoldeki Kürdistanlı devrimciler —imkanları ve güçleri oranında— basıp yayabildiler... Bir çok Kürdistanlı'nın Homeyni irticasına karşı döğüşmeye gittiği günlerde, met-

ropol solunun bir çok fraksiyonu, anti-sömürgeci siyasal güçlere küfür etmekle meşgul oldular... Apoculara karşı sömürgeci devletin yürüttüğü haclı seferinin saflarında yer alan bir çok gurup da, Apocu provokasyona karşı mücadele maskesi altında, anti-sömürgeci toplumsal muhalefete ve bu muhalefetin siyasal güçlerine karşı taarruz harekâtına başladılar...

Ve ardından seçim şamatası tüm bunların üzerinden bir buldozer gibi geçti... İhbarlar, jurnaller, kabadayılıklar, tehditler metinlerde kaldı. Yer yer (Tunceli'de olduğu gibi) iğrenç gırışimler yayıldı. Ama sömürgeciler hiç de boş durmadılar ve metropolde nasıl sosyalist siyasal platformları deforme eden, anti-faşist mücadeleyi reformizme metres tutan gerici eğilimleri öne çıkararak genel olarak devrim cephesini yozlaştırmayı plânlı ve sistemli olarak yürüttülerse, sömürgeci de anti-sömürgeci toplumsal muhalefeti parçalamak ve

bu muhalefetin siyasal güçlerini imha etmek eylemlerini boyutlandırdılar... Yüzlerce militan işkenceye yatırıldı. Türk ve dünya kamu oyunundan titizlikle gizli tutulan baskı ve terör azgınca sürdürüldü. Bu arada, yukarıda sözünü ettiğimiz Yankı dergisinin ihbarlarını da değerlendiren sömürgeciler, likidatörlerin siyasi polis arşivlerine fişledikleri jurnalleri birer birer değerlendirerek, genel olarak birer değerlendirerek, genel olarak sürdürülen baskı, terör ve zulüm ağı içinde Rızgari için özel bir bölüm açtılar... Daha doğrusu uzun bir süredir parça parça uyguladıkları operasyonu genişlettiler... İstanbul'da gözaltına alınan üç genç, 8 gün siyasi poliste işkenceye yatırıldı. Bunların suçu, Homeyni irticasının Kürdistan'daki katliamlarını protesto etmekte... Ama işkencede kendilerine sorulan sorular oldukça ilginçti. Çünkü bu sorular, likidatörlerin ettikleri ihbar ve jurnallerin, siyasi polis tarafından nasıl büyük bir dikkat ve itina ile toplandığını kanıtlamaktaydı... Aynı du-

rum, Kars'ta, Erzurum'da, Varto'da, Muş'ta, Bitlis'te ve benzeri yerlerde de uygulandı. Nihayet, Rızgari dergisinin sahibi Av. Ruşen Aslan, Ankara Sıkıyönetim komutanlığının giyaben verdiği iki tutuklama kararı ile Adana'da göz altına alındı, hakkındaki tutuklama vica hiye cevri lere k Ankara'ya postalandı.

Ruşen Arslan'ın tutuklanma gerekçesi, Ankara'da gözaltına alınan bazı gençlerin verdikleri ifadelere dayanırılmıştır. Bu ifade sahiplerinin ifadelerinin boyutları nedir bilmiyoruz. Ancak, 30'dan fazla kişi hakkında giyabi tutuklama kararı olduğu, bunun daha da genişleyeceği biliniyor.

Özcesi, genel olarak anti-sömürgeci siyasal güçler üzerindeki baskı ve terör, özel olarak Rızgari üzerinde yoğunlaşma istidadı göstermektedir. Şamatalar arasında, imha edilmek istenen hedefi gizleme gayretleri dikkatlice izlenmelidir. Kaldı ki bu baskı ve terör saldırısı sürerken, bir yandan da Rızgari, kendisine devrim-

ci diyenler tarafından siyasi polise ihbar edilmektedir. Ankara tutuklaması bir yanı ile bu ihbarlara dayalıdır. Rızgari bir yandan siyasi polise ihbar edilirken, öbür yandan avukatlar ve sanıklar tarafından mahkemelerde de jurnallenmektedir. Örneğin Bitlis'te, Ecevit'i protesto gösterisi sanıkları yargılanırken, bir avukat düpedüz mahkemede ihbarcılık yaparak, kendi müvekkillerinin masum olduğunu Ecevit'i protesto ederken suç unsuru bulunduğu iddia edilen sloganları Rızgaricilerin —evet aynen böyle— attığını söyleyebiliyor.

Gerek siyasi poliste bülbül kesilen «proleter devrimci»lerin ve gerekse mahkemelerde ihbarcılık yapanların

belgelerini elbet yayınlayacağız. Bir iddiayı ispat etmek için değil, genç kuşakların nasıl edepsizce aldatıldığını, nasıl kötürüm bırakıldıklarını, Kürdistan ihtilalinde ne tür hastalıkların nasıl beslendiklerini devrim arşivine emanet etmek için.

Özetle, Anti-sömürgeci toplumsal muhalefetin örgütlenmesine karşı sistemli ve bilinçli bir savaş açılmıştır. Anti —sömürgeci siyasal güçlerin birliği için atılan adımlar kırılmaktadır. Anti-sömürgeci mücadelede sosyalistlerin birliği ısrarla dinamitlenmektedir. Leninist öncünün örgütlenmesine karşı dehşetli bir tahammülsüzlük gösterilmekte, hemen hemen her girişim engellenmekte, açıl-

an güçbirliği düzeylerinin parçalanması için dört bir yandan saldırıya geçilmektedir.

Görevler ağırdır. Ancak bu şanlı ve acılı yoldan mutlaka geçilecektir. Bu nedenle:

Siyasal ideolojik örgütsel inşâ için saflarımızı militanca sıkılaştıralım.

İdeolojik tahribatlara karşı kararlı olarak mücadele edelim.

Reaksiyonerlerden, marksizm dışı akımlardan, burjuva ve küçük burjuva örgüt ve eğilimlerden gelen saldırılara karşı duralım.

Kapitalist köleliğe karşı marksist-leninist mücadele temelinde anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele birliğini gerçekleştirelim.

Institut kurde de Paris

**bimre hoviti
bimre zordesti!
biji azadi
biji rızgari!**

